

П Е Т Ъ Р Б О Б Е В

ЖРИЦАТА на ЗМИЯТА

ИЗДАТВА НА КУЛТУРА

ЮНОШЕСКИ РОМАНИ

ПЕТЪР БОБЕВ

ЖРИЦАТА НА ЗМИЯТА

chitanka.info

1

Моторът изръмжа, задави се в някаква металическа кашлица и спря. Тишината сякаш удари с камшик в ушите. Целият свят онемя.

Пилотът се обърна. Чертите на лицето му се бяха изопнали до неузнаваемост.

— Опитвам да намаля удара — процеди той през зъби. — Вържете се!

Боян Симов преметна раменните кайши, затегна токите, после погледна през десния прозорец на лекия двуместен самолет.

Долу, ширнала се до хоризонта, тъмнееше безкрайната джунгла като океан от къдрава зеленина. А през нея, разсякла и уплела плътната ѝ снага в брилянтната мрежа на безбройните си притоци, се виеше в царствена леност Амазонка.

Амазонка, Парана Тинга на индианците — Царската вода!

Кръгозорът се губеше в теменужената омора на влажните изпарения, над които се стелеха розовите силуети на облаците.

Океанът на джунглата се надигаше, набъбваше. Кадифената му повърхност загрубя, накъдри се в неравни листнати хълмове. Откроиха се отделни дървета-гиганти, успели да извисят снаги над по-слабите си съседи. Изправиха се, настръхнаха грозно и предизвикателно.

Самолетът профуча в бърснещ полет. Горските върхари зашибаха яростно металния му корпус и се разхвърчаха настрана, като че ли повалени от гигантска коса. Крилата се надиплиха, смачкаха се, обезобразиха се. Отхвърча нанякъде хоризонталният стабилизатор. Преди да е достигнал земята, самолетът се разрушаваше. Но скоростта видимо намаля.

Наистина, щяха ли да се спасят? Имаше ли надежда?

Боян Симов избърса с длан кръвта от лицето си. Късче от счупения прозорец го бе порязало, без да усети. Но това сега нямаше значение. Стиснал конвултивно облегалката на пилота, той очакваше, напрегнал всеки мускул на тялото си, страшното сгромоляване.

И в тоя миг видя през пролуките между извисените корони на палмите някакви каменни строежи — стъпаловидни пирамиди, кули,

обширни тераси, дълги колонади. Мярна му се уродлива статуя с огромна глава, после зелената вълна на джунглата налетя и заля всичко.

Град в джунглата! Мъртъв град!

Самолетът продължи да се хълзга по върховете на дърветата, докато внезапно един горски исполин се изпречи насреща му. Спъната в устрема си, машината се преметна с оглушителен трясък, като ломеше клоните и раздираше — гигантската паяжина на лианите, подобно на фантастична метална муха.

Бензиновите резервоари избухнаха. Пилотът клюмна.

В този миг отдолу сякаш се подхвърли някаква неширока река. Пламналият самолет се вряза с плисък в нея и потъна...

Замаян от удара, оглушал, ослепял, Симов успя да се примъкне до пилота. Пое го, извлече го с мъка през счупения прозорец, от който нахлуващите водата, и изскочи на повърхността. Озърна се тревожно. И двата бряга бяха далеч. Дали би могъл да ги достигне така — ранен, с изтичаща кръв, с тоя безжизнен товар в ръцете? Безспорно пилотът беше мъртъв. Кървава рана на челото му показваше къде е смазан черепът му.

Боян загреба с последни сили, насочи се по течението към вдадения в реката тинест нанос, който му се стори най-достъпен. Дънерите, изтегнати неподвижно върху тинята, неочеквано оживяха, провлякоха се до водата и се гмурнаха. Няколко чифта грозни пъпки запориха лъсналата като разтопен кехлибар водна повърхност. От време на време назъбена като трион опашка изпляскваше нетърпеливо.

Боян усети, че дъхът му спира — каймани! Той обърна назад. Заплува, обезумял от ужас, забравил раните и умората.

И от насрещния бряг наскачаха няколко рогови чудовища. Наблизиха. Подадените над водата очи блъскаха алчно. Грозните плоочести тела бяха скрити под водата, не се виждаха и страховитите зъбати челюсти. Но Боян знаеше с каква жестока стръв те се разтваряха някъде под него, готови да го разкъсат.

— Помощ! — изкрештя той.

И мълкна. Каква помощ? От кого? В тоя пуцинак?

Ако имаше поне нож...

Нож! Какво можеше да стори на тая отвратителна глутница? И все пак — другояче се умира в борба.

Внезапно той съгледа двадесетина метра напред едно изкоренено дърво, понесено от течението, уплетено с треви и лиани, с лишеи и клюмнали орхидеи.

Боян Симов напрегна всичките си сили и достигна спасителния плаващ остров. Когато се преметна върху отрупания с мъхове дънер, на педя от крака му изщракаха крокодилски зъби. Той опита да издърпа при себе си и трупа на пилота, но крокодилите му го изтръгнаха от ръцете и го завлякоха към дъното.

Боян задиша учестено. Спасен — но с цената на какво?

Всъщност дали беше спасен?

Кайманите се боричкаха край него, ръмжаха — грозни, озъбени — и с тъпа, непреодолима настървеност опитваха да се покатерят върху дървото.

Ограден от десетина щракащи зъбати уста, Боян обезумя от страх. Отчесна един клон от плуващия дънер и почна да удря, да мушка всяка по-нахална морда, която се надигнеше към него.

Но борбата не беше по силите на един ранен, отпаднал човек. Предрешена борба. Замаяни от мириса на кръвта, чудовищата не се отчайваха, не отстъпваха, налитаха упорито, сигурни, че плячката няма да им се изпльзне.

Обсаденият сал пълнеше бавно по течението, следван от зловещия си ескор特, сред разсечената гора, която нависваща от двета бряга в гъсти зелени лавини. Плоските корени на горските гиганти се плакнеха във водата. А нагоре се издигаше хаос от листа и причудливо нагънати клони, наметнати с оплетената презда на лианите.

При наблизаването на сала все нови и нови пълчища каймани напускаха притоците и се спускаха да догонят шумното шествие, а разтревожени чапли и флаинги размахваха тежко крила и политаха напред, почти докосвайки с крака повърхността. Сини водни кончета пърхаха наоколо на цели облаци.

Плаващият дънер навлезе в един тих залив, гъсто обрасъл с гигантските листа на амазонската Виктория.

Боян нямаше време, нито желание да се радва на прекрасните водни лилии, които неусетно се свиваха и потъваха под водата за сън. Привличаха погледа му само листата, двуметрови зелени тепсии с червени, завърнати нагоре ръбове. Изглеждаха така плътни, сякаш

излети от зелен метал. Дали можеха да удържат тялото му, да му позволяят да доскача по тях до плитчината?

Но салът вече доближаваше брега. Боян се приготви за скок. В същия миг той отблъсна дънера с кола си. Отсреща се надигна сърдита боа, изправила заплашително глава над навитото си люспесто тяло.

Крушенецът напусна сала стотина метра по-надолу. Прегази рядката тиня, която клокочеше под краката му, изпускайки вонещи мехури, и се просна върху брега сред избуялия мъх.

Отгоре му закрякаха тревожно невидими в шумата маймуни, разхвърчаха се с кряськ орляци зелени папагали.

Грозните влечуги се посуетиха край изоставения дънер, после се разотидоха. Маймуните и папагалите притихнаха.

Боян лежеше по гръб, с притворени очи. Главата му бучеше досадно, убийствено, сякаш до ушите му продължаваше да реве самолетният мотор.

А не биваше! Трябваше да стане, да се подготви, да срещне всяка опасност. Защото джунглата гъмжи от опасности. Зад всяка шумка дебне смъртта.

Трябваше!

Той опита да се надигне, ала главата му, натежала от непоносимата болка, отново се отпусна безволно върху мъховата настилка.

Нямаше сили! Никакви сили! Само мислеше, мислеше трескаво и неспокойно. Как стана всичко? Не беше ли кошмар?

Искаше се само малко напрежение, съвсем малко! И щеше да се събуди, да се намери пак у дома си сред любимите книги, сред гипсовите отломки на каменните паметници с тайнствените, все още неразгадани писмена.

Още едно усилие! Само едно!

Тропическата гора висеше отгоре му заплашително, затискаше го с оловна тежест, смазваше мисълта му. Разумът му не можеше да понесе повече тази страхотна, умопомрачаваща раздвоеност — такава неправдоподобна красота и в същото време толкова безнадежден ужас!

Боян лежеше под огромна сейба, истинска планина от листа и клони, закрепена като по чудо върху сребристия си ствол. По-право, не ствол, а чудовищна мраморна кула, която не биха могли да обхванат с ръце двадесет души. Без никакъв вятър клоните ѝ проскърцваха от

собствената си тежест, омотани с цели купи увивни растения и налепени с гигантски праханови гъби като нависнали чардаци. А мъхът пълзеше навред, застилаше червената почва, високо издадените корени, стъблата и клоните, върху които избухваха цели храсталаци от папрати и орхидеи. От цветя на цветя прелитаха блъскави като скъпоценни камъни пъстроцветни колибри.

Наистина, защо се реши да прекоси джунглата с този лек, оstarял самолет? Всички го предупреждаваха какви опасности го заплашват при подобно пътуване. Съветваха го да изчака още два дни редовния пътнически самолет. Щеше да закъсне само един ден, щеше да изпусне само официалната част — поздравленията, които всъщност всяко му бяха досадни. За деловата работа щеше да пристигне навреме. И ако не се бе поддал тъй лекомислено като хлапак на изкушението да прелети над джунглата не на две хиляди метра височина, а почти над върховете ѝ, ако не бе се съблазнил от гъделичкация мириз на приключението и на непреживяната възбуда, в този момент той щеше да седи още в музея „Тиахуанако“ край езерото Титикака. Би продължавал проучването си върху древноамериканските цивилизации сред богатата съкровищница от периода преди инките — дълбани лодки, глинени съдове, хилядолетни мумии и подобните на тях съвременни тсантси^[1].

Нещастникът неволно потрепера. Дали и неговата глава, ако преди това не я оглозгат хищните мравки, няма да попадне в ръцете на зловещите ловци на черепи, които ще махват костите ѝ, ще я напълнят с нажежен пяськ и ще я окачат да се опушва над огнището?

Майка му, сестра му, приятелите му ще чакат да се върне, ще се надяват, както десетилетия наред вече хората очакват завръщането на легендарния майор Фосет. А в това време неговата тсантса, тсантсата на младия археолог Боян Симов, която сега мисли, страхува се и се надява, ще попадне, сбръчкана и почерняла, смалила се колкото юмрук, в същия музей, където друг любознателен археолог ще се мъчи да гадае по нея човешката история.

А главата го болеше ужасно. Сякаш самолетният мотор се бе намъкнал вътре и витлото разчепкваше мозъка му. Тресеше го. Зъбите му тракаха неудържимо.

Отравяне на кръвта навярно...

Право над главата му висяха огромните надупчени листа на монстерата, толкова големи, че би могъл да се завие с тях. Това ли беше същият филодендрон, който растеше до бюрото му в София и го примамваше с непреодолимия си чар към амазонските лесове, към прекрасната страна на хилядите неразгадани тайни?

Той трепна. Но не можа да се мръдне. Нямаше сила, нямаше и смисъл.

Листата се отместиха и зад тях се промуши една блестяща зелена глава с назъбен гребен. Грозна, уродлива, заплашителна.

Боян въздъхна облекчено.

Игуана!

Слабите обичат да се пъчат във войнствени доспехи.

Безобидният потомък на динозаврите се спусна по опашка от монстерата, като скимтеше тихо, изплези червения си език и улови някаква бублечка, после изведнъж се дръпна назад. Беше видял човека.

В този миг Боян отвори широко очи, впери ги втренчено в гъсталака.

Какво беше това? Обикновен камък или...

Полузасипана с тина, обрасла с мъхове и замрежена е лиани, прозираше гигантска каменна глава.

Като загадъчните изваяния на Великденския остров, като статуите край езерото Титикака...

Възможно ли бе — чак тук? Скрита, заровена под завивката на пищната растителност, измърсена от гниещите остатъци на загинали растения.

В същия миг, пред прага на неоспоримата смърт, Боян почувствува как някой властен и невидим отмахва от очите му чудна непрогледна завеса, разкрива отдавна дирена тайна.

Той умираше, търсещ и неоткрил загадките на отдавна загинали цивилизации, а край него кипеше истинският живот, животът, който потулва под кипящата си жизненост тлеещата смърт. Наоколо шествуваше победоносното и безпощадно настояще, което затлачваше с утайката на забравата увехналото минало; шествуваше жестоко, самовлюбено и властно.

А градът? Розовият град, зърнат крадешком от прозорците на пропадащия самолет. Реалност ли беше той или кошмар, трескаво

бълнуване?

Не е ли това град Манка — Златната столица, легендарният град от червен мрамор, търсен от древните-конквистадори и съвременните авантюристи?

Някои разказват, че в него живеят бели хора, слънцепоклонници, които ловят всеки, който се мерне край владенията им, и го принасят в жертва на своя кървав и жесток бог.

Слънцето, наблизило кръгозора, бе обагрило небосклона с кърваво сияние. През мрачния тунел на джунглата прозираше реката, чиито кехлибарени води се бяха превърнали в огнена лава, тежка и ленива. Черни сенки изближнаха от влажните усои, преляха, погълнаха света. Заскрибузаха цикади. Заквакаха с гъгнеш глас гигантски жаби. Разкискаха се кресливо маймуни. Далече се обади ягуар. Запрелитаха едри прилепи. Почти над лицето на Боян изпърха нощна пеперуда на големина колкото гъльб. Замигаха с фенерчета милиарди светулки като раздухани искри на невидимо огнище. От ствала на съседното дърво светнаха цветовете на паразитното растение апе-апе. В мрака се открои като приказна колона с пепеливото си фосфоресциращо сияние гниещ пън. Откъм реката загрухтяха кайманите.

Боян притвори очи. Ех, ако би могъл да заспи! Да не мисли! Да забрави! Да забрави къде бе попаднал и какво го очакваше!

Та нима можеше да се надява още да оцелее, ранен, без никакво оръжие, отчайващо безпомощен? Да оцелее в Зеления ад на Амазонка, сред най-ужасната джунгла на земята? Да се измъкне той, когато хиляди здрави, въоръжени до зъби смелчаци, са загивали...

Зверове, отровни змии, блата!

И най-страшното — комари...

Те отсега се въртят на цели облаци около лицето му, звънтяха досадната си песен. Носеха зараза, смърт...

Изведнъж нейде съвсем наблизо проехтя гласът на ягуар. Царят на джунглата предупреждаваше. След това се чу лудо топуркане. Жертвата бе избягала. Гладният хищник изръмжа подире ѝ недоволно.

Боян настръхна. Чу как изпращя настъпена клечка, зашумяха едри кожести листа. Маймуните се разкрякаха яростно. Обадиха се и папагалите.

Както лежеше с опряна глава върху обраслия с мъх корен, човекът се взря в мрака, откъдето идваше шумът.

И видя две святкащи зеници.

Беше тъй отпаднал, че не можа дори да се уплаши; Цялото му тяло, волята му, чувствата му бездействуваха, смазани под лепкавата тиня на безразличието.

Само си помисли, и това не беше толкова чувство, колкото разум — значи, вече край... Е, добре — край... Дано по-скоро...

Звярът изсъска като котка, двете святкащи точки се снишиха. Ягуарът се готвеше за скок.

Замаян, с бръмнали уши, в тежък полушенет, Боян се учуди на равнодушието си. Сякаш не беше той, а някой друг. Сякаш не го дебнеше смъртта. Като че се бе издигнал нейде високо-високо и оттам съзерцаваше безучастно някаква интересна случка, която не го засягаше. Случка — сън, измислица, все едно филм!

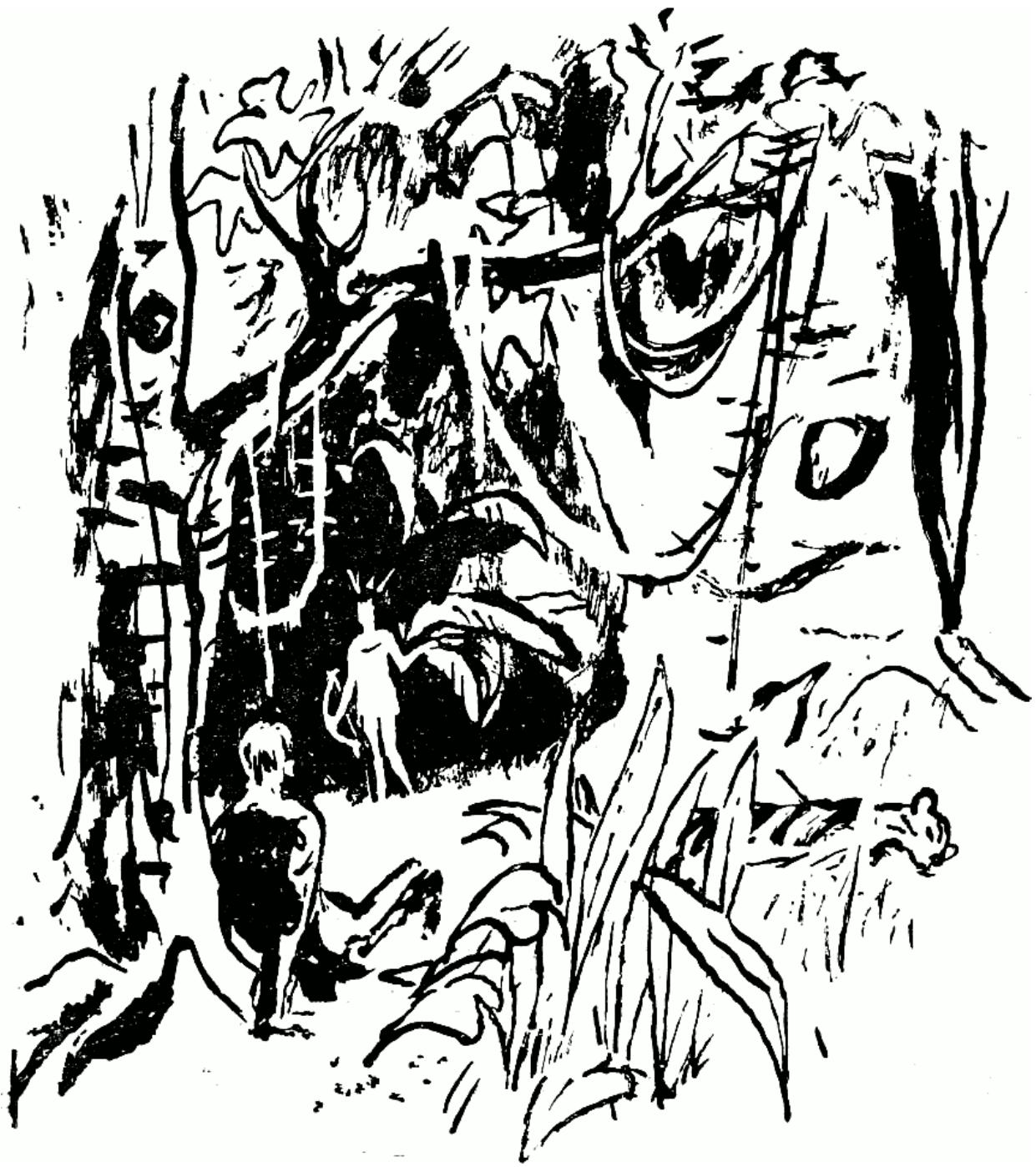
Точно тъй, гледаше филм...

Хищникът се подхвърли нагоре.

В същия миг избръмча отпусната тетива като докосната струна на арфа. Звярът се строполи на земята, захърка, затръшка се бясно. Изправи се, пак рухна. Боян усети дъха на месоядната му уста, чу учестеното му дишане.

Тетивата отново звънна, втора стрела се впи в тялото на ягуара, който подритна с крака, изхриптя и притихна.

Маймуните мълкнаха, може би смяни от станалото или пък побягнали преди това.

Настана тишина. И в тая тишина още по-напрегнато засвириха москитите, заскрибуцаха цикадите, заквакаха жабите.

Кой беше неочекваният спасител?

Безсъмнено не бял човек! Белите не си служат с лъкове и стрели.
Пък и какво ли ще дирят тук, в най-залутания край на Амазония?

Изведнъж нещастникът отвори широко очи, от изненада дъхът му пресекна.

Иззад гигантския дънер на сейбата изплува някакво чудесно видение. Приближи полугола бяла девойка с къса памучна туника, с навита на венец руса плитка и диадема от ярки светлинки, която лееше наоколо меко, спокойно сияние и прогонваше черните сенки на джунглата. В ръката си тя държеше лък, а през рамото ѝ висеше колчан със стрели.

Такава красота!

Боян лежеше изумен, без да шавне. Не сънува ли? В ред ли беше разсъдъкът му? Защото това не можеше да бъде истина! Истината не е такава. Сън е. Трескав сън, в който се редуват в нелепа смяна ужас и неизживени блянове!

Живо същество ли стоеше насреща му и го гледаше с мълчаливата си, печална усмивка?

Живо същество или болезнена халюцинация?

Девойката пристъпи, окръжена от яркия си ореол, хвърли безразличен поглед към престреляния хищник и се приведе над занемелия от учудване Боян.

Очите ѝ, тъмни и печални, го обгърнаха в безкрайно сладостна ласка. И в същото време той прочете в тях още нещо — неизмеримо тежка мъка и примирение...

Едновременно и топлота, и безнадежден хлад.

Тя раздвижи устни да проговори.

Но не. Не беше говор, а свирене с уста. Или по-право не и свирене, а нещо по-сложно, неразгадаемо — и шепот, и пеене едновременно. Мелодично и галещо.

Девойката мълъкна. Очите ѝ го гледаха нетърпеливо. Очакваха отговор.

Какво ли питаше тази музика?

Младият археолог си припомни — свирещия език на гуанчите от Азорските острови, езика без думи на древното загадъчно племе. И още някъде — бушмените в Африка...

В този миг нещо ново привлече вниманието му. След гладкия унес от близостта на това прекрасно създание нов ужас вледени съзнанието му, пресуши устните му, спря дъха му.

Нима тя не чува ли? Не виждаше ли?

През гъстака се подаде огромна змийска глава, а след нея се източи туловището на гигантска анаконда. Тя пълзеше бавно и уверено — никаква неправдоподобна, неприемлива за човешкия разум грамада от гъвкавост и сила, — а под страшната ѝ тежест скърцаха преломените храсти, пращаха разкъсаните лиани. Из зиналите ѝ челюсти се подаваше като двурога вила езикът ѝ, който опипваше всяка трева, всеки дънер наоколо, а изцъклените ѝ зеници мъждукаха със зеленикаво сияние като два фосфорни диска.

Видът на приближаващото влечуго ужаси Боян. Той опита да се привдигне, посочи с ръка.

Девойката само се извърна небрежно назад, после потропа с крак по земята. Змията спря, застана неподвижна като каменна колона, наподобила ограждащите я дървесни стволове. Очите ѝ продължаваха да греят със своя студен огън и само неспокойният ѝ трептящ, език издаваше, че е жива, че стои и дебне.

Девойката пристъпи към нея и я прегърна. Но и с две ръце не успя да обхване шията ѝ.

Едва сега, при сравнението на нежното момиче със заплашителната мощ на чудовището, Боян успя да проумее, да осъзнае неговите размери. Дължината му може би достигаше тридесетчетиридесет метра, а дебелината му се равняваше на три девойки като прекрасното русо привидение, което галеше с ласкови длани люспестата му броня.

Той не издържа повече. Надигна се, подпра се с гръб в стъблото, опита да проговори, да каже нещо, да извика, да изкреши от ужас.

Внезапно цялата джунгла се завъртя — убитият ягуар, девойката, чудовищната змия, дърветата. Черният мрак избухна като безшумен взрив и зарина всичко. Звездната диадема върху русата глава угасна...

---

[1] Тсантса — отрязала от индианците шуари и изсушена на огън противникова глава. ↑

2

Фернандо Бендейра сложи в торбата петте тъмнокафяви топки, обля я с каучуков сок и я окачи на една връв за тавана да съхне.

И това свърши! Тая противна работа! Сякаш цялото му съществуване се бе просмукало с миризмата на гъон и мърша. Такава миризма не се премахваше нито с миене, нито с проветряване, нито с букетите цветя, които красяха цялата къща — по масата, по полиците, по прозорците и пода.

Дори сред джунглата, в този забравен от бога пущинак, Фернандо Бендейра беше същият денди, когото познаваше цял Рио. След парите и момичетата имаше само една страсть — цветята. Фернандо си оставаше все същият поет-мечтател, какъвто беше и преди мръсната несполука. Обичаше красивите девойки, красивите цветя, красивите дрехи, красивите автомобили. Обичаше красотата!

А беше принуден да се крие като див звяр в тая пустош, сред тълпа голи и мръсни туземци, наплескани с черни и червени мазила, по-гнусни от маймуни. Принуден беше да спи в неудобен хамак, омотан с противомоскитна мрежа, да се пази от милиардите отвратителни насекоми, които сякаш изригваха от преизподнята. Неговият дом в Рио де Жанейро беше дворец, пренесен тухла по тухла от Венеция. Банята му блестеше като украсение. Никой нямаше като неговите аромати за баня, а сега той се къпеше в някакъв тинест гъол. Той, Фернандо Великолепния!

Роден бе за лукс, за богатство — да гребе с пълни шепи от живота. И той не бе изпуснал нито една радост, нито една наслада. Красив като римски бог, силен като Херкулес, и умен, вкусил от всичко, що можеха да дадат парите.

Парите!

Едва сега той откри истинската им цена. Парите — сила, власт, ум, всичко! Всяка врата беше отворена за него — от метача до президента. Фернандо Бендейра беше желан навред. Никъде не пропускаха да го поканят — магията на парите не познава граници.

Може би някои злословеха зад гърба му, може би подмятаха боязливи намеци за неговите доходи, може би го кичеха с обидни епитети. Но само зад гърба му. В лицето му не смееха — знаеха неговата мощ.

А може би разбираха колко относителни са нравствените им норми! Навярно се догаждаха, че най-важното е да печелиш, безразлично как — на борсата, когато изкупиши на безценица акциите на противника и го накараш да си пусне куршума в сляпото око или когато ти сам му вкараш парчето олово под кожата, за да му вземеш направо парите. Законът беше един, същият закон, който владееше и тук — законът на джунглата.

Но трябва да си отваряш очите, както и тук... Може би там още повече.

Един път в живота си се довери, омръзнало му бе да се крие от всички. Този подлец Жоао успя да го надхитри. Жоао Девойката го бяха кръстили на подбив. А той, най-безопасният наглед, успя да го измами. Измести го, взе мястото му и го принуди да бяга, за да отърве кожата си. Ако беше полицията, все щеше да се оправи някак — връзки, подкупи, куршуми. Но неговите момчета бяха други. Те не прощаваха никому — тъй ги бе учили той. Не простиха и на него, задето бе делил нечестно плячката. Устроиха му такава хайка, за каквато полицията не можеше дори да мечтае. Затвориха му пътищата отвред. Такава блокада са способни да организират само бандитите. Дебнеха го по параходите, по влаковете, по всички граници. Остана му само това — да се погребе в джунглата, да изчезне. Кой би дошъл да го търси тук?

Три трупа остави той при бягството си от град в град, три трупа с обезобразени лица и със своите документи, за да заблуди безпощадните си преследвачи.

И като че ли успя. Вече две години живееше тук, без да забележи нещо подозрително. Впрочем живот ли беше това? По-страшно от каторга. Той броеше дните, часовете. Тъкмеше, обмисляше отмъщението си. Нека да го позабравят, да се отпусне Жоао... Тогава с един удар ще го смаже — такъв удар, какъвто не са сънували...

Но дотогава все трябва да се живее някак.

Живот — мръсотия!

Отначало мечтаеше. Безброй легенди се носеха за този край: загубени в джунглата древни градове, храмове от злато и диаманти.

Злато и диаманти! Сила, власт, отмъщение!

Розовия град, потънал при големия потоп и по волята на боговете отново изплувал — загадъчният град, за който индианците говорят шепнешком. Зли сили го охраняват и никого не пускат там.

Фернандо се усмихна самонадеяно — само него ще пуснат. Не го плашат никакви зли сили.

Няколко пъти той навлиза в джунглата, претърси цялата околност — и все нищо.

Поне зърнце истина трябваше да съществува в тези легенди. Всяка легенда крие някаква истина. И тук също. Навсякъде само за това се говореше, за тоя тайнствен град. Някои твърдяха, че там живеят бели туземци, които залавят всеки минувач и го принасят в жертва на своя бог.

Дали и това беше подла измислица на жалките червенокожи главорези в детинските им опити да отмъстят на белите с плоски лъжи, подобни на лъжите за амазонките, които убивали всяко родено момче, или пък за водните индианци с плавателни ципи на краката, живеещи в дупки край реките като видри.

А злато съществуваше. Без съмнение. Иначе откъде тези мръсни диваци го донасяха на мисионерите, за да си купуват хинин? И то не самородно злато, а откъртвано късче по късче от скъпоценни съдове и украсения.

Хубава сделка — грам злато за грам хинин.

Той опита и тая търговия. И с по-голяма изгода за индианците — два грама хинин за грам злато. Но благочестивите отци подушиха конкуренцията му. Той излезе благоразумен. Виждаше властта им. Златото на червенокожите божи чада беше отредено за църквата. Само за нея. Той знаеше какво значи монопол. Ако искаше да живее в мир с всесилните мисионери, трябваше да се откаже от хубавия бизнес.

Остана му тази единствена цел — да намери града на златото. А всяка експедиция в джунглата струва пари: оръжие, припаси, носачи. Наистина плащаше с мъниста, с огледали, а и ножове, но тук, на толкова хиляди километра от пазара, тези дреболии струваха луди пари. Зад него не стоеше цяла организация с параходи и самолети като Обществото на евангелистките мисионери или Езуитския орден.

Той беше сам.

Така неусетно премина към сегашния си занаят. Пфу! Гробарски занаят!

Но що да стори? Нали трябваше да продължи издирванията? Да намери най-сетне този проклет град, за да го завладее, тъй както някога прадедите му бяха завладели хубавия Рио. Да грабне златото — и тогава... О, тогава! Мисли му, Жоао! А Рио, Рио отново ще бъде негов. Неговият прекрасен, ненагледен Рио!

Докато се сбъдне това, волю-неволю, ще търгува с вонещата стока. Нямаше друг изход. Докогато тези глупави диваци продължават да си режат взаимно главите, за да ги сушат с горещ пясък, и има богати безделници, готови да плащат със злато такива гнусни сувенири, дотогава доходите на Фернандо щяха да нарастват.

Търговията му разцъфтяваше. Отначало той плащаше по три пушки за парче. Но доставчиците му се намножиха. Той намали цената — две индиански глави за една пушка, а за бяла глава — две пушки. В същото време се намножиха и клиентите му. Епидемия обхвана хората с излишни пари. Всеки бързаше да натъкми кабинета си с такава канибалска украса. Но не само това. В Рио, в Белен, в Лима — навред плъзнаха уредници на музеи да купуват уме — тръбите за издухване на отровни стрели, и тсантси — изсущените човешки глави. Купуваха, без да питат как са добити, без неудобни въпроси. И естествено при такова лудо търсене цените веднага скочиха.

Фернандо печелеше много. Ала не за това беше мечтал. Не му стигаха шепите долари. Искаше друго — злато, камари злато, готов на всичко за него.

Тук му беше опротивял целият свят — москити, прилепи, вампири, крокодили, хищни риби. И най-вече туземците, сред които беше принуден да живее. Диви главорези! Наистина и той убиваше не по-малко от тях, но имаше защо. За пари, за много пари. А те си режеха главите ей тъй, нахалост, подкокоросвани от агентите му и от шаманите, подхванали една безкрайна кървава игра на отмъщение. Всеки дебнеше съседа си, отмъкваше главата му и клякаше да я суши. Сушеше й седмици поред, й то с такава тържественост, с такива сложни ритуали, че ако не беше толкова гнусно, щеше да бъде най-веселото зрелище. После я запокитваше далеч от колибата си като нечиста вещ. Фернандовите помощници имаха само тая грижа — да

подушат кой е отрязал главата на съседа си, за да я приберат, когато я захвърли.

Може би с тая стока те донасяха и свое собствено производство. Може би. Но това никак не го засягаше. Беше тяхна лична работа. Впрочем от тях можеше да се очаква всичко. Изгонени от племената си — ни цивилизовани, ни истински диваци. Ако не бяха уверени, че няма на кого другого да продават, отдавна да са опушили и неговата аристократична глава, да са зашили с лико сладкодумната му уста. Но те имаха сметка от него, затова му служеха, пазеха го.

Фернандо излезе навън, седна на шезлонга. Запали цигара. Отсреща, на стотина метра пред него, течеше лениво голямата река. Другият бряг не се виждаше зад гъмжилото от острови и островчета, затиснати с гигантски купи от зеленина. А отсам, сред малката поляна, сякаш в дъното на някакъв зелен кратер, се жълтееше бамбуковото му бънгало, край което се гушеха покритите с палмови листа колиби на помощниците му.

Върху разперените като чадър клони на блатната акация бяха накацали десетина уруби, лешоядите на джунглата, които подскачаха тромаво от клон на клон, вперили в него нахалните си зеници.

Беше опитал да се пребори и с тях. Не успя. Стреляше ги, ловеше ги с въдица като туземците. Напразно. На мястото на всяка убита птица долитаха две нови. Сякаш извираха от този зелен ад. И дебнеха. Отнасяха с кряськ всяко късче храна. Издебваха го, когато отваряше вратата, и се намъкваха между краката му в самия склад.

Но сега бяха сити. Епидемия мореше крокодилите в реката и урубите се гощаваха цял ден с изхвърлените трупове. За пръв път бяха преяли и туземците. За тях крокодилското месо представляваше деликатес. Те лежаха с издупи кореми в хамаците си и пиеха маниоково пиво. А децата им се ровеха по двора сред домашните папагали.

И до тях, до тая гнусота — той, Фернандо Великолепния! А нейде наблизо, на сто, на двеста, може би само на няколко километра оттук, се спотайваше легендарното съкровище и чакаше щастливия си откривател. Индианците навярно го знаеха, но мълчаха. Може би не го знаеха. Та те не обичат да пътешествуват. Не са и любопитни. Найдългите им походи са до съседното селище, до вражата колиба-гея, колкото да отмъкнат някоя глава за опушване — и толкова!

Фернандо трепна. Унесен във виденията си, в сладките мечти за жадувания град, не бе усетил как напреде му застана един стар индианец — сух, прегърбен, с разкривени от артрит нозе. Главата си бе окичил с диадема от пера на харния, емблема на храбреците. Старецът стоеше мълчаливо, като изучаваше зорко през възпалените си коси очи легналия бял човек.

Фернандо запита небрежно:

— Какво търсиш?

Гостът мълчеше.

— Или носиш нещо? — добави бразилецът.

Клиентите му идваха обикновено така, привечер, уговаряха се с него, после се връщаха в гората, за да донесат стоката си, увита в бананов лист, и същата нощ изчезвала.

Индианецът заговори:

— Ти ли си белият човек, който събира тсантси?

Търговецът у Фернандо се събуди:

— Дай да я видя!

Старецът не се мръдна.

— Ватупи идва за друго — рече той.

Белият търговец почна да се дразни от държането на стария дивак.

— Казвай по-скоро за какво си дошъл! — сопна му се той. — Не ми губи времето!

Туземецът сякаш не забеляза грубостта му, а продължи с безстрастен глас:

— Ватупи не носи тсантса. Ватупи иска тсантса.

Фернандо не изтрайа:

— Слушай, Ватупи! Да се разберем! Аз купувам. Не продавам. По-точно, продавам на други, които могат да ми платят по-добре от теб.

Индианецът повтори:

— Искам тсантса, тсантсата на Наанчи!

— Кой е тоя Наанчи?

— Синът на Ватупи. Ватупи беше голям ловец. Имаше само двама сина — Наанчи и Канирса. Враговете взеха главата на Наанчи. Подчиниха духа му, принудиха го да им служи. После главата дошла при теб — белия човек, който събира тсантси. Ватупи дойде да си я

иска. Да я отнесе в своята гея, да я зарови до главния стълб, където спи тялото ѝ. Да се успокои духът на Наанчи.

Фернандо изпита неочеквана симпатия към нещастния баща. Горкият! Тръгнал да търси главата на сина си. И тя може би лежи в торбата с пясък, готова за път, готова за пазара. Ако можеше да съживи сина му, Фернандо навсярно би направил тоя жест. Но сега? Сега всичко беше свършено. Наанчи не съществуваше. Не усещаше, че липсва главата му. Нима заради празните суеверия на тези диваци Фернандо трябваше да губи?

— Нямам — изльга го той решително. — Изпратих ги.

— Къде?

— Надолу по реката.

— Не е вярно! — възрази индианецът. — Ватупи гледа. Никой не е слизал по реката. Дай ми я! Ватупи ще ти върне заради нея една тръба, която изригва мълнии.

Фернандо се усмихна. Ех, глупчо! Предлагаш една пушка, когато могат да се вземат стотици долари?

Той вдигна рамене, разпери ръце.

— Няма ги! Нали ти казах?

Ала старецът не мръдваше. Стоеше приведен върху кривите си крака с непроницаемо изражение на лицето.

— Ватупи ще чака. Един ден, два дни... Ще чака да му я върнеш... Ватупи ще я зарови в геята си до тялото ѝ, ще освободи от магията душата на Наанчи.

От тази упоритост Фернандо кипна. Съчувство му се изпари бързо.

— Слушай, Ватупи! — изръмжа той. — Да се махаш оттук, че ще опиташ камшика ми!

Индианецът стоеше като вкаменен.

— Ватупи чака. Нека белият човек си помисли.

Фернандо скочи. Самочувствието на расата му изведнъж заговори, раса на победители, на господари.

Какво щеше да стане, ако всеки мръсен туземец почнеше да говори така с него? Да злоупотребява с търпението му, да нахалничи?

Той грабна камшика и удари индианеца по врата.

В следния миг Ватупи скочи напред с неподозирана пъргавина, опитвайки се да го одраши с нокти. Фернандо го перна повторно с

бича. Кървава рязка цъфна върху бронзовото лице. Но старецът отново налетя, без да издаде ни звук. Отново простира нокти.

Фернандо отстъпи. Бегло подозрение проряза съзнанието му. Защо все е нокти? Инстинктът му го усети, преди да достигне до разума.

Удари го още веднъж.

Всъщност каква беше тази котешка издръжливост? И тези прострени нокти?

Фернандо извади пистолета и стреля. Старецът се спря, олюя се, от гърдите му бликна червена струйка. Но в следния миг се метна напред и впи нокти в ръката на врага си.

После краката му се подкосиха и той се строполи на земята.

Фернандо прибра пистолета с погнуса.

Гадост!

Толкова време се бе пазил — и сега заради този мръсен дивак трябваше да провали цялата си работа. Бе се вмъкнал, без да ще, в омагьосания кръг на кръвното им отмъщение. Всеки миг можеше да очаква нападение от роднините на убития.

Индиецът отвори очи, устните му промълвиха глухо:

— Ватупи отмъсти... Ти ще умреш... Ноктите — кураре...

Фернандо застина. Косите му настръхнаха.

Кураре! Зловещата отрова на индианците, срещу която няма лек.

Той погледна лявата си ръка. До лакътя се виждаше плитка драскотина. Плитка наистина, но достатъчна, щом като ноктите са били намазани с кураре.

Спомни си изведенъж. Беше слушал за някакъв Диего Ордас. Смел конкистадор. Пръв минал по Ориноко. Войниците му измирали загадъчно. Много по-късно се разбрало, че туземците ги одрасквали с нокти при ръкуването. А ноктите били намазани с отрова.

И сега — същото!

Когато разберат, че са улучени с отровна стрела, диваците лягат на земята и чакат смъртта. Но Фернандо принадлежеше към друга порода. Знаеше да се бори.

Измъкна ножа си и с един замах изряза месото около драскотината. Посипа го с барут и го запали. Така индианците се спасяваха от ухапванията на отровните змии. Тъй трябваше да се спаси и той.

Привлечените от изстрела слуги стояха мълчаливо пред бънгалото и го наблюдаваха с безразличие. За тях вече беше мъртъв.

Фернандо усети първите признания на отровата. Зави му се свят. Въздухът взе да не му стига. Задъха се. Пот ороси челото му.

Той политна назад и се простря в лежащия стол. Надигна бутилката с ром. И ромът помага.

А чудният град? Купищата злато?
Нима щеше да ги остави на друг?

3

Боян отвори очи. Лежеше на земята, а над главата му се поклащаше розова люлка. Но не! Не беше люлка, а цвят — огромен бананов цвят, в който може да се смети цял човек. Над него разперваха рошав перчем четириметровите му нацепени листа. Сънчевите лъчи мятаха ослепителни отблясъци по гланцовата им повърхност.

Наоколо, в полуокръг, стояха десетина индианци, облечени с дочени панталони и пъстри ризи, със сламени шапки на главите. Лицата им не бяха нашарени, а лъщяха с естествения си бронзов загар. В пробитите дупки на ушите и носовете им нямаше никакви украшения — нито бамбукови пръчици, нито пъстри крила на бръмбари.

Ясно — християни! Наблизо имаше мисионери. Дъхът на цивилизацията бе достигнал и тук.

Тълпата се раздвои, отстъпи почтително място на възрастен бял мъж със светъл памучен костюм и тропически шлем на главата. На гърдите му лежеше тежък черен кръст.

Мисионерът!

Боян го измери с поглед. И не го хареса. А би трявало да се зарадва. За него срещата с бял човек означаваше връзка с цивилизацията, възможност за връщане в неговия свят, спасение.

Новодошлият имаше слабо, изпито лице, прорязано с дълбоки бръчки, тънки, плътно стиснати устни и издадена напред брада, признак на силна воля.

Къде беше виждал такова лице? Или подобно на него?

Може би по старите икони. Същите мършави образи с фанатично изражение. Същият суров изглед, от който лъхаше готовност за саможертва и едновременно с това — безусловно изискване на саможертва от всички други.

Боян реши в себе си — фанатик, който не прощава никому.

Цялото му държане издаваше съзнание за собствена безпогрешност, която признаваше само едно, изискваше само едно — подчинение.

И още... Но какво? Някаква жестокост може би или пък страдание, спотаено, несподелено, прераснало в омраза. И не само това. Още нещо. Някаква прилика с някого, с някой жив човек. С кого ли?

— Какво дирите тук? — запита мисионерът сухо.

В гласа му личеше раздразнение, прикрита неприязнь.

Боян свъси вежди. Не бе свикнал на такъв тон.

— Сеньоре — натърти той. — Така ли посрещате гости?

Мисионерът го пресече рязко:

— Не сеньор, а отче!

— Добре, отче! Кажете ми по-напред къде се намирам!

По лицето на мисионера пробягна сянка на учудване.

— Нима не знаете?

— Наистина не знам — потвърди Боян. — Пътувах със самолет за Сан Паоло. Самолетът падна в реката, а аз едва се добрах до брега.

Мисионерът изгледа присъстващите и ги запита нещо. После се обърна още по-недоверчив:

— Никой не е чул самолет, не е видял падането му. Къде е станало това?

— Казах ви — отговори Боян. — Не знам.

Мисионерът се замисли. Устните му се превърнаха в една гънка. Очите потъмняха. Но постепенно изражението му се промени, лицето му омекна, очите загледаха по-спокойно.

— Елате в дома ми! Бъдете ми гост!

Боян се опита да се изправи, но му се зави свят. Мисионерът посегна да го подкрепи. От другата страна застана един индианец. Така, подкрепян от двамата, Боян тръгна през малката плантация по една утъпкана пътека, оградена с два реда банани, между които растяха батати, маниака и ямс.

Скоро достигнаха дървената къща на мисионера — салон за богослужение и до него две стаи за живееене. Боян легна върху железния му креват.

Домакинът му предложи банани, маниокови питки и пилешко месо. Отстрани любопитните индиански деца и седна на един стол да го изчака, докато се нахрани. Приведе глава, отпусна рамене.

Както ядеше, Боян отново разгледа лицето му.

Какво ли е изживял? Нещо ужасно, види се — незабравимо. Някакво чудовищно престъпление може би, което го е изхвърлило чак

тук, да се скрие от света.

Мисионерът вдигна глава. Очите му се устремиха в неговите очи, замътени от предишната студенина и враждебност.

— Сега говорете истината! Аз се казвам Доналд Джексън. Разнасям словото божие сред непокръстените. Приобщавам ги към лоното на бога. А вие кой сте? Какво дирите в Зеления ад?

Боян оставил захапания банан.

— Казвам се Боян Симов. Археолог, българин. Усвоил съм почти всички местни диалекти. Проучвам древните американски цивилизации.

— Инките?

— Не! Преди инките, преди майте и ацтеките! Работех в Куско. Но ми се наложи да отлетя до Сан Паоло за един конгрес. И както ви казах, стана катастрофа.

— Кога? — прекъсна го Джексън, като разглеждаше изпитателно белезите по лицето му.

Боян трепна. Въпросът го учуди.

— Мисля — промълви той, — днес... или по-право вчера...

— Не е днес, защото раните ви са заздравели вече.

Изведнъж Боян се надигна.

— Коя дата сме сега?

— Петнадесети юни — отвърна мисионерът.

Археологът прехапа устни.

— Петнадесети! А самолетът се разби на втори...

По лицето на Джексън се пълзна тържествуваща усмивка.

— Тринадесет дни! Достатъчни, за да зараснат раните ви. Къде се губихте до днес?

— Нали ви казах? Не помня! — отвърна смяян Боян. — Нищо не помня. Знам само едно — Розовия град...

Мисионерът се надигна.

— Какво?

— Град от розов камък, по право развалини. Видях ги от самолета преди катастрофата. А когато излязох на брега...

Той млъкна. Истина ли беше това, което стана после? Да разправи ли за прекрасната руса девойка, за ягуара, за чудовищната змия?

Че кой ли ще му повярва? Анаконда — четиридесет метра дълга!

По-добре да мълчи! И той самият не би повярвал. В учебниците пише, че анакондата достига десет-единадесет метра. А по-голяма змия от нея няма. Тогава?

Нека по-напред събере мислите си!

Домакинът се надигна.

— Виждам, вие сте болен. Може би сте се ударили тежко... Ако вярвате това, което говорите... Имате халюцинации...

— Това не е халюцинация! — възрази живо археологът. — Другото може. Не и това...

Мисионерът впери в него изпитателни очи.

— Кое друго?

Пред неприкритото любопитство на този иначе тъй студен мъж Боян трепна, затвори се в себе си.

— Нищо! — махна той с ръка.

Мисионерът продължи да го изследва с поглед. После каза:

— Млади човече. Живея тук от дванадесет години. Ако имаше такъв град, щях да го зная. Нагълтали сте се с легенди за съкровищата на Амазонка и сега ви се присънват.

Боян поклати глава.

— Присънват ви се! — процеди през зъби мисионерът и зад тези думи младият мъж долови само упоритост и досада, даже злоба — необяснима, неприкрита злоба.

Джексън стана. Наложи шапката си.

— Ще поразкопая бататите. А ние се опитайте да заспите, да забравите бълнуванията си.

Той излезе, все тъй сувор и самоуверен.

Изведнъж Боян се надигна.

— Сеньор Джексън — провикна се той подире му. — Моля ви, върнете се!

Мисионерът се обърна.

— Отче! — поправи го той отново със своята вледеняваща учтивост. — Слушам ви!

Боян се поколеба. Да му каже ли? Да му поискан ли гази услуга — след такъв хладен прием?

Но какво друго му оставаше? Той беше сам, запокитен сред дивата джунгла, сред първобитни племена и единственият човек, с

когото можеше да разговаря, от когото можеше да иска услуга, беше този мрачен проповедник.

Мрачен и отблъскващ.

И все пак... Трябаше да го помоли! Не биваше да мълчи, не биваше да отлага! Прекрасният рус образ го преследваше с тъжната си усмивка, под светещия звезден венец, мамеше го, зовеше го властно.

Такава красота... И печал... Самотност...

Очите ѝ диреха нежност, съчувствие, диреха взаимност.

Той трябаше да я намери!

Дължен беше!

Нещо по-силно от разума, от мисълта му, от цялото му същество владееше съзнанието му, теглеше го с невидими нишки — нататък, към мрачната селва^[1], в своя порив смазваше волята му.

Той промълви тихо:

— Аз трябва да отида в Розовия град! Помогнете ми! Намерете ми водач и носачи!

— А вашата работа? — усмихна се надменно Джексън. — Конгресът? Очаквах, че ще молите да осигуря отпътуването ви към Сан Паоло, да довършите работата си, пък вие...

Сан Паоло! Конгресът!

Нима имаше право да дезертира заради едно... Наистина, заради едно видение...

Той тръсна глава, отговори решително:

— Това също е моя работа. Аз съм археолог. Такъв град търся, мечтал съм за него. Никой още не е намирал тук следите на каквато и да е цивилизация. Нима може да ги отмине един културен човек, още повече археолог?

А вътре в него друг глас шепнеше настойчиво: „Не само заради науката... И заради нея...“

Симов повтори въпроса си:

— Ще ми помогнете ли? Вие сте единственият, към когото мога да се обърна.

Джексън не се колеба дълго.

— Не! — отсече той. — Няма да съдействувам в гонитбата на привидения. Нямам право да поема целия риск за хората, които ще ви придружат, за вас самия... Макар че не би трябало да жаля вас.

— Но защо? Защо?

— Защото такъв град не съществува. Казах ви. Все щях да съм чул нещичко за него, поне някакъв намек.

— Та аз го видях! — не се стърпя Боян.

— Видели сте някоя скала. Червен диорит или друго. Срещат се по тези места. Но градове — не! Не може да има. Джунглата не може да ги изхрани.

Боян се надигна.

— Доскоро и аз мислех така. Знаех, тази гора съществува от милиони години все такава, още преди да се е появил човекът. В това сте прав. Цивилизациите искат плодородни полета. Ето защо и аз дирех техните останки в Перу, в Мексико. Но го видях. С очите си. И си спомних друго. В Камбоджа има такъв град, Ангкор, тайнствената столица на кхмерите, задушена от джунглата. Как е могъл да съществува? Един милион жители...

— Там е друго! Не е Амазония!

— И все пак защо да не допуснем това? Някакъв древен народ, ако не друг, то самите инки, подгонени от конкистадорите, са се укрили в девствените лесове, построили си градове, крепости...

Джексън губеше търпение.

— Аз мислех, че сте учен, макар и млад. Всъщност ви е простено. Вие наистина сте прекалено млад... Всичко, което говорите, е хубаво — хубава, романтична измислица. Само че не е вярно.

Боян замълча. Странно. Защо е тая упоритост, дори настървеност? Защо се опитва да го разубеди? Случайност? На какво се дължеше — само на заядливия нрав или на още нещо, нещо лично?

И добави:

— Защо да не е вярно? Има хора, които са го видели.

— Видели? Кой?

Боян заговори оживено:

— В архивите на Рио де Жанейро се пази старинен ръкопис. В него се говори за пътешествието на някакъв португалец от щата Минас Жерайс. Името му, кой знае защо, не се споменава. А и не е важно. Важен е фактът. През 1743 година този португалец тръгнал с група от осемнадесет бандейрас да търси златните рудници на Мурибеки.

— Чии рудници?

— На Мурибеки, син на португалец и индианка, открыл най-богатите златни залежи в света. Но отнесъл със себе си в гроба и

тайната им.

— Намерил ли е тези рудници? — запита мисионерът.

— Не! Намерил друго — огромен каменен град, запуснат, безлюден, град с крепостни стени, с двуетажни домове, с колосални статуи, с водопровод... Но португалецът не дирел развалини, затова се върнал, за да организира нова, по-добре екипирана експедиция. Отправил този ръкопис до вицекраля и повече нищо не се знае... Ходил ли е повторно, не е ли ходил...

Джексън тръгна към вратата.

— Вие сте настроен романтично. А тук, в Амазония, няма романтика, запомнете! Има змии, москити, каймани, блата и тресавища. Само не и романтика.

— Въпреки това — спря го Боян — аз ще тръгна. И вие ще mi помогнете. Трябва да mi помогнете! Намерете mi носач!

— Как да ги убедя да тръгнат с вас?

— Аз ще им платя! — Боян бръкна в джоба си, извади портфейла си, надзърна вътре.

Мисионерът махна с ръка.

— Вие напълно забравяте къде се намирате. Та тия хора въобще не са виждали пари.

— Вие ще mi продадете някои стоки за размяна: ножове, мъниста, въдици...

Джексън се извърна възмутен:

— Не съм бакалин!

Боян побърза да поправи грешката си:

— Знаете, че не това исках да кажа. Надявах се, че ще mi усъдите.

— Но и да vi усъдя, пак няма да ги склоните. Казах vi, не познавате тукашните хора. Те не работят срещу заплащане.

— А как? — не се стърпя Боян.

— Така, както децата. Ако им харесате вие, ще vi помогнат. Или ако им се нрави самата работа...

Боян стисна зъби. Тази любезна упоритост го вбесяваше. Защо, защо му пречеше така? Каква своя цел преследваше? Идеше mu да скочи и да го стисне за гушата.

Но се овладя. Трябваше да се въздържа, да потиска чувствата си. Всъщност той беше единственият, който можеше да mu помогне. Никой

друг.

— Вие имате влияние — почти извика той. — Знам, ако поискате, те ще тръгнат с мен...

— Може би — не възрази Джексън. — Само че не искам. Обясних ви. Не поемам такава отговорност — нито пред хората, нито пред бога.

Боян се отпусна върху възглавницата изморен, смазан от тази безполезна схватка.

— Тогава ще вървя сам!

В гласа му прозвуча такава решителност, че мисионерът се обърна рязко:

— Вие сте луд, направо луд! Знаете ли, че още първия ден ще изгубите дебелата си глава? Нямате ли представа поне къде се намирате? Не сте ли чували за ловците на глави? Поне нещичко за тях?

— А вие? Защо не пакостят и на вас?

— Познават ме. Знаят, че никога не навлизам в техните владения. Всеки друг бял, всеки, който не е от тяхното племе, загубва главата си. И миналата година двама храбреци като вас тръгнаха без съгласието ми. Моите хора ги намериха след няколко дни, само че без глави.

— Въпреки това ще тръгна!

— Туземците имат отровни стрели. Смъртта идва нечути, из засада, зад всеки храст, от всеки клон. По пътеките са изкопани вълчи ями, бодлите на лианите са намазани с кураре...

Младежът си помисли: явно пресилва. Иска да го сплаши. Наистина, нищо не измисля. Само преувеличава. Опасностите съществуват. И друг път Боян е бродил из джунглата. Познава коварството, безпощадността ѝ. Така е — смъртта дебне отвред. Но какво от това? Да се върне ли? И да изостави чудния град, да се откаже от неразгаданите му тайни, да не види вече дивната девойка.

— Ще тръпна сам! — повтори той. — Ако загина, смъртта ми ще тежи на вашата съвест.

Мисионерът не отговори нищо. Излезе навън и притвори вратата.

Слънцето потъна зад плътната стена на джунглата. Влажна сянка легна над малката поляна и бамбуковите къщички. В реката се разлудува стадо делфини иниа. Пъргавите животни прорязваха с острите си плавници мътната повърхност, излитаха във въздуха и плясваха обратно сред гейзери от блъскави пръски. Съвсем наблизо

зарева кайман. Възбудени от гласа му, писнаха маймуни. Обадиха се и папагалите.

Джексън чу край ухoto си бръмченето на първите комари. Време беше всички да се прибират зад противо-москитните мрежи.

Той повика един възниসък, широкоплещест индианец с грозно сипаничаво лице. Дръпна го настрана и му нареди:

— Слушай, Чириапа! Този бял човек е гореща глава. Трябва да се охлади.

Туземецът стоеше почтително и кимаше с глава.

Джексън добави:

— Това ще стане така. Когато той поиска, Чириапа, Пакеша, Амбуши, Варуш, Шики и Тунда ще тръгнат с него нагоре по реката. До вечерта ще стигнат Синия бряг. Ще легнат да спят. А на заранта белият мъж трябва да се събуди сам. Чириапа и другарите му ще го напуснат през нощта. Разбра ли?

Индианецът кимна.

[1] Селва — бразилско наименование на джунглата. ↑

4

Из селвата се мъкнеше полугол, издран от шиповете на лианите и изтощен от глад мършав човек. Затъващ в крайбрежните гълове, препътваше се във високите като огради дъсковидни корени, в преплетените примки на лианите, падаше, изправяше се и отново се повличаше напред, задъхан, с искрящи от треската очи.

Нямаше никакъв път. Само реката с нейните тинести брегове, които гъмжаха от пиявици. Пиявици навред — във водата, по земята, из храстите! Тънки като червейчета, те се залепваха по тялото и скоро се превръщаха в малки меухурчета от кръв. И гадни, и опасни.

На всяка крачка препречваха пътя му повалени дънери с разперени коренаци. Какви чудни корени! Никога по-рано не би повярвал, че тези горски великанни се крепят на толкова плитки корени — не повече от половин метър в пръстта.

Ех, да би могъл да възседне някой дънер, да се понесе надолу по течението, да се просне по гръб и да застпи! Да застпи! Ала дънерите на джунглата са тежки — не плуват, потъват като желязо. Чудесна работа биха могли да му свършат балсовите трупи — с най-леката дървесина на света, по-лека от корка. Но нямаше! А да среже цяло балсово дърво със своя притъпен нож, беше немислимно.

Няма що! Оставаше му едно — да се движи, да прекрачва отчеснатите от бурите клонаци и чудовищните корени, да гази до пояс във водата, да отскача от крокодилите, които се спускаха пълзешком по тинята.

Да се движи! Спреше ли, това щеше да означава края!

Беше гладен до премаляване, до лудост! Откога ли не бе ял? А и преди това ядене ли беше то — някой див банан, палмов кълн, горчив лешник, костенурчено яйце — на ония, лудите костенурки, дето снасят, без да се смущават от човека.

Той се подхлъзна и падна.

Колко беше приятно — така легнал! Да лежи! Да почива! Но нямаше право! Надигна се. Облегна гръб в един ствол и се загледа

пред себе си.

Пък беше хубава тая проклета гора! Адски хубава! И безпощадна! Рай и ад!

Тихата жълто-зелена вода, наръсена с цветен прашец, се провираше през пролома на дървесните грамади, сякаш замръзнала, неподвижна, като полиран бакър, на места разяден от неравните петна на патината. Отгоре небрежна ръка като че беше нахвърляла безредни китки бели и червени лилии. Камъшът запълваше плитките разливи като зелена четина, сред която се провираха дългокраки фламинги.

Наоколо — листа! Чудовищни купни от листа, бухнали зелени облаци! Наистина тук няма есен, няма и пролет. Листата падат едно по едно. Едно по едно поникват. И чудно — при тях не старите осланени листа са пъстри, а младите, току-що покаралите. Жълти, розови, червени — те греят като цветове върху зелените корони. Само тук-там отделни дървета са хвърлили наведнъж старата си шума и новата им огнена премяна пламти като гигантска клада.

Такива багри — замайващи и опиващи като есенен листопад. Багри на листопад, но без намек за идваща зима, без печалния дъх на есента. Други багри, ярки, крещящи в някакво изстъпление за борба, със задъхваща, кипяща, непреодолима жизненост.

А това?

Над реката се надигна жълта мъгла. Човекът се взря недоумяващ. Какво ли беше? Странен облак, сякаш изригнати серни пари.

Мъглата приближи, обгърна го. Тогава той видя. Над реката, потекла в същото зелено русло, струеше втора река, замайваща вихрушка от жълти пеперуди. Гората изчезна, изчезна целият свят, забулен в този гъст воал. Притъмня. А живият порой все не се източващ, летеше, лееше се надолу. Увлечени от непреодолимия си порив, милиардите насекоми пърхаха с крила, въртяха се из въздуха и се носеха напред, все напред.

Най-сетне пороят се източи, изчезна отвъд големия завой. Зеленият пролом отново се открои с разкривените корони на блатните акации, с букетите на дърводидните папрати, със замайващата паяжина на лианите, с причудливите иззвивки на дъсковидните корени, които се гънха като плоски дървени змии, с изправените кокилести коренища на крайречните храсти. Небето се проясни. Заблестя отново металът на

водната повърхност, по която потръпваха хиляди пеперуди с намокрени крила като окапали есенни листа.

Пътникът се надигна, повлече се напред. А защо? Той не мислеше вече, затъпял от глад и умора. И от ужас. Само някакъв първичен, непобеден още порив за живот го мъкнеше машинално напред.

Къде да е — напред!

Изведнъж до него се преметна едро зелено тяло.

Игуана! Големият грозен гущер има чудесно месо. Само това беше важно. Месо! Храна!

Човекът се хвърли към него, но късно. Игуаната се хълзна във водата и отплува надалеч. А нещастникът дори не се ядоса на несполучката си. Беше притъпял. Все несполучки — дни наред.

Трябваше пак да тръгне!

Да се мъкне! С тази орис — да се мъкне...

Тук брегът неочеквано се разгъна. Стремният глинест откос отстъпи място на тесен пясъчен плаж. Човекът забърза. Вече личеше, че се движи, че не джвака на място във вонещата кал. Но спря. Напреде му зееше дълбока яма, а на дъното ѝ лежеше кайман. Когато съгледа человека, страшния си враг, той изфуча гневно и изпълзя нагоре. Пътешественикът се покатери на брега и там, седнал върху един издаден корен, недосегаем, се загледа с алчни очи в него. В ямата се белееха шест крокодилски яйца.

Яйца — храна! Храна!

Ако би могъл да измъкне поне едно, да позасити вълчия си глад.

Трябваше да го издебне, когато се махне.

Да сложи нещо в уста. Да затисне жестокия звяр, който дращеше с нокти корема му.

Но кайманът не се махна. Загреба с опашка мокра шума и засипа яйцата. Снесе върху тях още няколко яйца и пак ги покри с листа.

Времето минаваше, а чудовището продължаваше да гради майсторски гнездото си, като нареждаше яйцата на етажи. Етаж над етаж. Най-после го засипа с пръст и легна отгоре му, обърнало глава към человека, предугаждайки грабителските му намерения. И щеше да лежи там, да се навърта наоколо неотстъпно, докато, стоплени от гниещата шума в този остроумен инкубатор, се излюпеха малките крокодилчета.

Човекът най-сетне разбра. Прегълтна и продължи пътя си по високия бряг, изпратен от яростното фучене на каймана, който притичваше на късите си крака подире му и отново се връщаше към гнездото.

Беше попаднал в приказно кътче — орхидея до орхидея. Израсли на земята, сред гнилата листна настилка, по стъблата, върху клоните, те грееха с хиляди краски в най-фантастични форми.

От цвет на цвет прехвъркваха дребни птички, колибри, застояваха се над цветовете със забодени в нектарниците им дълги клончета и отскачаха към друг цвет. Също като пчелите.

Когато прекосяха някой слънчев сноп, те грейваха с ярки звънки багри, сякаш подхвърлени скъпоценни камъни.

В Париж тези орхидеи струват хиляди франкове. Да би могъл да ги пренесе там, да ги продаде и да грабне парите. Да изтича в болницата, да ги пръсне на бюрото и да викне: „Ето, стигат ли ви?“

Ала затъпяването отново го надви. Отново той забрави всичко: кой е, какъв е, за какво живее. Остана само голият инстинкт, нагонът за живот.

Човекът грабна един клон и в бясна ярост зашиба, накъса прелестните цветове. После запокити клона ѝ тръгна.

Колко бе вървял — час, два, три? Колко пъти бе падал и ставал, овалян в тиня? Колко бе лежал така безчувствен на земята?

И изведнъж — дим!

На отсрещния бряг се виеше над дърветата тънка белезникава лента.

Ако можеше да се полудее от радост, той вече трябваше да бъде луд. Тичаше, скачаше, танцуваше, сякаш не беше предишният загиващ несRETник. Ето, зад насадените в редици банани се мярнаха покривите на няколко колиби. А в заливчето, почти под краката му, се поклаща привързана пирога.

Той се втурна нататък.

Спасен! Спасен!

Забрави всяка предпазливост.

Ненадейно страшен удар го свали на земята, като стоварен в гърба му стоманен юмрук. Едва успя да извика. В следния миг мощната прегръдка на анакондата стисна тялото му, изтласка въздуха от дробовете му, задуши го. Костите му изпрасяха.

Тоя усети, че губи съзнание.

Тогава се чу изстрел. Улучена в главата, змията отпусна убийствените си намотки, разви се бързо и почна да се премята по пясъка като побесняла гигантска спирала.

Иззад храстите се показва Фернандо Бендейра, приближи до улученото влечучо и изпразни още веднъж пистолета си в главата му. Анакондата се отпусна на земята, но по омекналото ѝ тяло продължаваха да пролазват на меки вълни последните конвулсии.

Фернандо прибра оръжието си. После я измери с крачки.

— Хубавица! — усмихна се той. — Поне десет метра! Добре те разтри, нали?

Спасеният още не можеше да продума от уплаха. Само дишаше учестено, бързаше да прочисти задушените си дробове.

Фернандо приближи.

— Виждам, закъсал си здраво! Стани да те откарам оттатък, в колибата си!

Но като видя, че непознатият няма сили дори да се изправи, той се наведе, вдигна го със силните си ръце и го положи в лодката.

— Лек си като дете, братко! Нагладувал си се. При това и треска.

В този миг спон от стрели се поръси край него, във водата и в тинята. Една се заби в козирката на тропическия му шлем.

Фернандо изпразни напосоки револвера си — напред, наляво, надясно. Скочи в пирогата и загреба към отсрещния бряг.

— Проклетници! — изруга той. — Пускат стрелите така, че да падат отвесно. Да не откриеш посоката им.

Избръмча нов залп от стрели като разлютен рой оси. И те не го улучиха. Две от тях затрептяха с червените си пера в борда на лодката, а трета рикошира и падна в краката му. След това започнаха да прелитат единични стрели, които вече не можеха да достигнат бързата пирога, тласкана напред от лудото гребане на Фернандо. Нападателите все не се показваха, скрити зад гъстата шума.

Най-сетне бегълците достигнаха брега, където се бяха струпали жителите на малкото селище, разтревожени от честата стрелба, награбили пушки и лъкове.

— Пренесете го! — заповяда Фернандо.

Двама туземци поеха изтощения човек. Отнесоха го в бамбуковото бънгало, окачиха за тавана още един хамак и го нагласиха

вътре. Домакинът извади няколко хапчета хинин.

— Глътни ги! Имам достатъчно.

Свали шлема си и измъкна забитата стрела. Върху бамбуковото ѝ острие личеше засъхнала кафява капка.

— Пак кураре! — изръмжа той гневно.

Рана от такава стрела и одраскване с нокти са различни неща. От ноктите можеш да се отървеш, като изрежеш с ножа няколко грама месо и полежиши в хамака една седмица. Но стрелата е друго. Тя прониква дълбоко, вмъква мигновено отровата. И после никой не може да те спаси... Никой... Лягай като индианците и чакай...

Болният го гледаше с трескави очи.

— Летящата смърт на Амазонка! — рече Фернандо, сочейки му стрелата. — Романтично, нали?

Оня кимна.

Фернандо излезе на двора замислен, със стрелата в ръка.

Един индианец приближи и му пошепна:

— Стрелата е на Канирса!

— Кой?

— Канирса, синът на Ватупи.

Фернандо се сепна.

— Стареца, когото убих?

Индианецът потвърди с глава.

— Отмъщава. Иска тсантсата на сеньор Фернандо.

Бразилецът усети как кръвта му изстива.

Тсантсата му, неговата глава, смалена, заприличала на кокосов орех, изложена на някоя витрина в Рио. За продан. Никога не бе допускал, че и него може да заплашва същата опасност. Смяташе, че това е работа за самите диваци — да си режат главите и да му ги носят, за да ги продава, за да печели.

И сега изведнъж по някакво проклето стечение на обстоятелствата и той се бе окказал заплетеен в безкрайното им кръвно отмъщение.

Индианецът погледна към реката, заслони очи.

— Машингashi!

Фернандо отправи поглед нататък. Видя само една тънка чертичка, която се хълзгаше по водата.

„Проклети диваци! — помисли си той. — Все по-рано чуват, все по-рано виждат.“

Наистина пристигаше Машингashi, първият му помощник. Фернандо го харесваше. Машингashi беше нещо повече от другите туземци. Разбрал бе силата на парите. Бе ходил надолу в Манаос, в Белен, бе вкусил от сладостта на порока, бе обикнал силните напитки. Схватлив и хитър, твърд, годен на всичко. Такива хора предпочиташе Фернандо и преди, когато още беше Фернандо Великолепния. Само такива приемаше в бандата си — достатъчно умни да проумеят, че без него ще си останат обикновени джебчии.

Лодката опря в брега и от нея изскочи млад, силен индианец, облечен с риза и къси панталони, със сламена шапка на глава. През рамото му висеше пушка, на пояса — револвер.

Той вдигна чантата си и се насочи право към Фернандо.

— Важна новина! — пошепна Машингashi.

— Добре! — рече Фернандо и го отведе настрани. — Казвай!

Новодошлият заговори бавно като повечето индианци:

— Един бял е видял Манка, Златния град! И скоро ще тръгне да го търси!

Фернандо неволно го хвани за рамената.

— Видял? — разтърси го той нетърпеливо. — Къде? Казвай веднага!

— Сега е при мисионера Доналд Джексън.

— Ах, негодникът! С него ли ще тръгне? Не му ли стига златото от хинина, та иска още?

— Не, засега белият мъж ще ходи сам.

— Кой е той?

— Не знам. Дошъл със самолет. Непознат.

— А кога ще тръгне? Къде е градът? Далеч ли е?

Машингashi дигна рамене невъзмутимо.

— Само това научих. Ти знаеш, трябва да се пазя. Гонят ме. Не ми прощават.

Фернандо усети, че се задъхва от вълнение.

Да намери Златния град! Друг! Да го превари! Да му отнеме съкровището, което е дирил толкова, за което е мечтал ден и нощ. Смята ли той, че Фернандо Великолепния ще се остави така да го

изиграят? Че няма да се пребори? Че няма да вземе това, което е решил да има?

Ясно! Не познава кого е настъпил, чий път опитва да пресече. Не знае какво очаква всекиго, който се изпречи пред некоронования цар на Рио!

Фернандо се усмихна.

— Сега си почини, постъкми се! Утре тръгваме! Нали разбиращ, трябва да бързаме?

Индианецът запита:

— Разбирам. Но какво ще правим?

— Засега не знам — призна си Фернандо. — Ще отидем там, при мисионера, при белия мъж от самолета. Направо при тях. Тогава ще решим. Важното е да ги преварим, да не стигнат в града преди нас. По никакъв начин, чу ли — ни живи, ни мъртви!

— А после кой ще води нас?

Фернандо сложи ръка на рамото му.

— Умно момче си, Машингashi! Важното е, като стигнат, да не се върнат — нали това искаше да кажеш?

И без да дочека отговора му, тръгна към къщи. Засвири с уста. Как всичко почваше да се нарежда! Надеждата отново запърха в гърдите му. И без това вече трябваше да се маха оттук, да отърве хубавата си глава, да я запази на мястото ѝ. Тъкмо сега, когато мислеше, че всичко е загубено и ето — пак сполучка! Сан Фернандо отново слагаше златната си десница на челото му.

Край на тая противна търговия!

Злато, планини от злато!

Градът Мацка! Дирен от векове! Със златни дворци, златни идоли, златни съдове — целият от злато, а очите на идолите — скъпоценни камъни, диаманти, изумруди...

Той влезе в стаята.

Гостът му се бе събудил, треската бе минала и сега очите му не святкаха тъй диво. Брадясалото му съсухрено лице се бе поотпуснало. Доволно спокойствие бе сменило предишния ужас.

— Гладен съм! — промълви той.

Фернандо му донесе малко печено месо от капибари, водосвинка, две питки от маниока, печен батат, връзка банани и седна

до хамака му. Известно време двамата мълчаха. Гостът ядеше лакомо. За няколко минути изгълта всичко. Погледна за още.

Но Фернандо отказа:

— Стига ти толкова! Гладувал си.

Човекът се усмихна виновно.

— Ей, мислех си, свършено е с мен! Не съм допускал, че ще оцелея.

Фернандо приближи стола си.

— А сега да се запознаем. Аз съм Фернандо Бендейра.

Можеше да му признае спокойно кой е, защото в Рио никой не знаеше името му. Никой! Нито Жоао! Най-сетне тук си бе позволил лукса да поживее с истинското си име.

— Как се казваш ти?

Гостът пребледня. Отвори уста, заекна, но не се доизказа.

Фернандо отклони тезата:

— Стеснително ти е?! Очевидно! Навярно пътуващ инкогнито. Щом не искаш, не ми го казвай! Знам, не за удоволствие се минава тоя път, по който дойде ти. Преди година оттам ме навести един друг французин. Измъкнал се от Кайена.

— Кайена! — възклика непознатият. — И друг?

— Да. И друг! — потвърди Фернандо. — Не издържа тук. Отиде надолу по реката. Аз му помогнах. Услужихме си взаимно.

Беше го направил агент, пласъор на стоката си.

Гостът помълча още няколко минути, измъчван от колебание. После изведнъж реши:

— Какво ще крия? Та нали вие ме спасихте? Сега живея втори живот. Ще ви разправя всичко. Да знаете, а вие направете, каквото решите. Ако искате, предайте ме на полицията!

Преглътна и заговори задъхано:

— Наричам се Камюс, Жак Камюс. Избягах от онът ад, от Гвиана.

— Излишно беше да ми го казваш — прекъсна го Фернандо. —

Такива птички познавам от пръв поглед.

Новодошлият, сякаш недоловил иронията, продължи:

— А как попаднах там? Съдба, проклетия! Всичко започна с раждането на детето ми. Имате ли деца?

— Не! Благодаря на провидението!

— Тогава няма да ме разберете. Заради него стана всичко. Роди се с криви стъпала. Момиче, а с криви стъпала. В болницата поискаха луди пари. Заплатата ми за пет години нямаше да стигне. Бях касиер в банка. А в касата имаше толкова пари! Само да посегна...

— Разбирам те! — подметна насмешливо-съчувствено Фернандо. — Страшно привлекателни са чуждите каси.

— И аз посегнах. Пратих детето в болницата. След седмица щяха да го оперират. Ако съдбата бе почакала една седмица, детето ми щеше да има прави крака, а аз можех да ида в затвора. На оня свят можех да ида. И нямаше да съжалявам. Но дефицитът се откри по-рано. Трябваше да бягам. Клиниката отказа да направи операцията, макар че бях платил. Върна парите на банката. А аз постъпих в Чуждестранния легион. Постъпих с чуждо име. Заплатите не са лоши. Научих, че жена ми мизерствува. Изпратих ѝ пари. Така полицията ме откри.

— Ех, глупаво момче! — махна с ръка Фернандо. — Че и най-неопитният полицай може да те пипне така.

— Вече разбрах — смънка неволно Камюс. — Научих много. Но тогава... Тогава, за да не ме пипнат, дезертирах. Минах към арабите. Ала и там ме намериха. Лепнаха ми доживотна каторга. В Гвиана, на Дяволския остров. Кой не е чувал за тоя остров? Но не комарите, не пазачите-садисти, не робската работа ме съсираваше толкова, колкото мисълта за детето. Бях го създал, а не можех да му помогна. Трябваше да се измъкна от тоя ад! Трябваше! Знаех, че морето гъмжи от акули — и все пак нямах избор! В доживотната каторга аз и без това бях мъртъв за детето си. И сполучих. Малцина са имали това щастие. Една вечер видях повлечено от течението палмово стъбло. Скочих във вълните и се хванах за стъблото. Плувах цяла нощ. Цяла нощ чаках някоя акула да откъсне краката ми. Какво стана? Защо ме пощадиха? Не знам! На заранта приливът ме изхвърли на пуст бряг сред мангрови храсталаци. Промъкнах се в джунглата. Намерих събиращи на каучук, каучеро, заживях с тях. Знаете ли какво значи каучеро, какво значи да продадеш на зелено душата си на дявола, на „патрона“, който ти е дал аванс, за да си купиш пирога, брашно, сушена риба и нож мачете? Ала и тук ме надушиха. Един индианец ме отведе във Венецуела. Там също търсеха беглеца от Дяволския остров. Отново побягнах. Бягах като див звяр. Кайман потопи лодката ми. От две балсови стъбла направих сал. Той се разби в праговете на реката. Продължих пеша... Пеша през

джунглата, през мочурищата, през блатата... Още не мога да повярвам, че съм оживял... Треска, зверове, глад... Такъв глад... Какво можеш да убиеш с един нож? Животните се разхождаха край мен, а аз не можех да ги хвана. Плодовете бяха някъде високо горе, по клоните. Как да ги достигна? А и не знаех кои са за ядене. От някаква дива лоза получих такава диария, че три дни не станах. От лешници повръщах цял ден. Веднъж цяла нощ бях в безсъзнание. Знам, от отровни плодове. Но от кой? Не разбрах. Тогава почнах да дебна маймуните. Каквото ядяха те, ядях го и аз — плодове, гъби, млади издънки. Ядях червеи от гнилите дънери...

Той мълкна измолен. После се обърна към Фернандо:

— Сега знаете всичко за мен. Ако искате, може да ме изгоните, да не държите под покрива си един престъпник.

Фернандо стана.

— Не се тревожи! Тук е Амазония. Никой не идва за развлечение. Всеки крие нещо зад гърба си. Всеки бяга от нещо. И се надява все някога да се измъкне от този ад... Ти какво смяташ да правиш сега?

Камюс заговори бързо:

— Избягах, за да помогна на детето си. За това ми трябват пари... Много пари... Трябва да ги намеря... На всяка цена...

Фернандо се усмихна:

— Пари — на всяка цена?

— Да! — оживи се Камюс. — Готов съм на всичко за пари! На подлост, на ново престъпление!

— А обществото? — подметна бразилецът. — Правосъдието?

Камюс се надигна:

— Обществото! Знаете ли какво безчувствено чудовище е обществото? Помогна ли на детето ми? Отговорете де! Защо тогава аз да зачитам неговото право? Имам си друго право, мое право... Искам пари, чувате ли, пари!

От възбуда той беше седнал в хамака, разрошените коси и брада му придаваха безумен изглед, очите му искряха като очите на луд, ала Фернандо не се мамеше. Не беше луд. Колко такива хора бяха идвали при него — да дирят работа, каква да е работа.

Защо да не опита и с този? Предстоеше му сериозна задача. Не биваше да рискува. Не беше достатъчен Машингashi. Все дивак. Един

европеец в случая щеше да бъде по-полезен. Европеец, при това готов на всичко... А когато стане нужда, може да се отърве от всеки излишен съдружник — както се бе отървал много пъти, а досега... Най-напред Златния град... Другото е лесно...

Той постави ръка върху рамото му.

— Сега спи! Утре ще ти предложа работа, от която ще спечелим много пари... Много... Не само за една операция.

5

Боян се събуди тъкмо преди изгрев. Мисионерът бе излязъл да обиколи малкото си стопанство. Младият мъж се протегна. Днес тръгваше. Нямаше да отлага повече. Не биваше да отлага. Трябаше най-сетне да намери чудния град.

Колко лесно е да се каже — да намери. Но къде? Толкова дни проучваше напразно картата, разпитваше мисионера и индианците. Малко преди катастрофата пилотът му бе показал точно къде се намират. После самолетът падна в река, неозначена на никоя карта. Не бяха слушали за такава река и индианците. Или пък го мамеха и те...

Въпреки всичко той щеше да трогне срещу течението до Синия бряг, откъдето направо през джунглата щеше да се отправи на юг. Тежко пътешествие наистина! В Амазония има само един път. Докъдето проникне лодка, прониква и човек. Друг проход няма. Само сплетени, недостъпни гъсталаци. Но той беше длъжен да ги преодолее. Всеки ден, всяка нощ в съзнанието му изплуваше образът на очарователната девойка, избистряше се, добиваše плът — с късата туника, е големия лък и разкошната златна коса, завита на плитка... Златна плитка... И тайнственият град, в който не е стъпвал кракът на археолог...

Един верен туземец още вчера се спусна с пирога да отнесе до първата пощенска станция писмото, с което Боян съобщаваше в българското посолство къде се намира и какво замисля.

Симов отметна противомоскитната мрежа, облече се набързо и отвори вратата. Часовникът показваше шест часа. Както всеки ден по това време небето бързо изсивя, разгоря се, запламтя и като с един замах на вълшебна пръчка настана денят — без переход, без зазоряване. Върховете на горските великанни грейнаха, лизнати от огъня на изгрева. Сенките попиха из непроходимите шубраци. Ленивата река пламна в огнени отражения.

Боян съзря мисионера сред групата носачи, които се разделиха някак гузно, щом го забелязаха.

— Отец Джексън! — запита развълнуван археологът. — Какво ви е известно за амазонките?

Нешо като усмивка разтегна тънките устни на мисионера.

— Романтична легенда, раздухвана от хора, които никога не са се вестявали по тези места.

Боян го прекъсна нетърпеливо:

— Не! Не въобще! Питам за този край. Не сте ли слушали за амазонки? Тук, наблизо?

— За амазонки се говори навред по река Амазонка. Но само толкова — говори се.

— Ами вие? Не вярвате ли, че съществуват?

— Не вярвам!

Боян стисна челото си с ръка.

— А защо всички стари пътешественици, всички до един, твърдят това? Кондамин, Хумболт...

— Защото само са минали набързо. Чули-недочули. Потребни са били сензации, да платят разносците...

Археологът поклати глава.

— И все пак — Ореляно, разузнавачът на Писаро, говори така недвусмислено за срещата си с тях. Нали сте чели описанието на битката? Аз съм го запомнил дума по дума. Ето да ви подсетя. Записал го е Карвахал, летописецът на отряда: „Индийците се съпротивяваха толкова отчаяно, защото са поданици на амазонките, с които са в родство. Дойдоха им на помощ десетина амазонки. Те бяха високи, с ослепителнобяла кожа и дълги коси, завити на плитки около главата. И убиваха всеки индиец, който отстъпеше. Въоръжени бяха с лъкове и стрели, които винаги улучваха безпогрешно“.

Боян се поколеба. Да му каже ли и за това — за божественото видение с навита на плитка коса, с лък и стрели, безпогрешни стрели...

Не се реши. Пред сурово стиснатите устни, пред насмешливата им бръчка не се осмели да разкрие сърцето си.

Какъв отблъскаващ, противен човек! Добре, че вече се разделяше с него. Повече нямаше да се измъчва от присъствието му.

— Млади човече! — рече Доналд Джексън. — Казах ви го веднъж. Повтарям. Смятах, че сте археолог, учен, а не търсач на

сензации. Смятах, че знаете по-добре от мен откъде произхожда името Амазонка.

— Знам! — отвърна Боян. — „Амазуну“ — шум на вълните. С този вик индианците предупредили Ореляно за идващата от океана приливна вълна, поророка.

Мисионерът добави:

— Ето това сходство на думи! От него водят началото си легендите. Всеки пътешественик е търсил амazonки. За доказателство служело всяко село, от което са отсъствуvalи мъжете — отишли на лов или на война.

Мисионерът мълкна. По реката се зададе пирога, която спря на брега. От нея изскочиха Фернандо Бендейра и Жак Камюс. Двамата поздравиха сърдечно.

Облечен с чист бял костюм, избръснат гладко, напарфюмиран, с орхиdea в бутониерата, елегантен както винаги, Фернандо заговори бързо:

— Радваме се, че ви сварихме! Безпокояхме се да не ви изпуснем.

Боян запита учудено:

— Познавате ли ме?

— Нямам чест — отвърна любезно Фернандо. — Но научих за експедицията ви.

Боян погледна в недоумение мисионера, който сви примириително рамене.

— Така е в джунглата. Клюките се пренасят по-бързо от телеграфа.

Фернандо добави:

— Ще ви обясня веднага. Нека говорим открыто, като честни хора! Чух, че ще търсите Златния град.

Боян се усмихна.

— Ако има име, трябва да се нарича не Златния, а Розовия град.

— Няма да спорим за дребни работи. Приемам вашето мнение. Ние двамата с мяя приятел решихме да ви помолим — вземете ни със себе си. Не сме учени, със знания няма да ви помогнем, но познаваме джунглата.

Боян се замисли. Какви ли бяха пък тези двамата? Безсъмнено, авантюристи. Може би иманяри. В своята професия често се бе срещал

с подобни на тях. Може би са почтени хора, може би — мошеници. Но в случая нямаше избор. Безсъмнено трима европейци, и то опитни пътешественици, имат по-големи изгледи да сполучат, отколкото един.

Доналд Джексън се намеси грубо:

— Дължен съм да ви предупредя. Няма никакъв град, никакви развалини, никакво злато — в случай че сте тръгнали за това. А вие, сеньори, ако познавате страната, трябва да сте слушали за шуарите, ловците на глави.

Фернандо отвърна с усмивка:

— Шуарите са разбрани хора, ако знаеш как да се държиш с тях.

— Тогава на добър ви път! — тросна се Джексън. — Аз изпълних християнския си дълг, предупредих ви. По-нататък нека бог ви пази!

Боян подаде ръка.

— Добре! Да пътуваме заедно. Но какви са вашите условия?

— Лесна работа! — успокои го Фернандо. — Ще се разберем. По-важно е приключението!

Но Жак Камюс го пресече:

— Не! По-напред да се уговорим! Мене не ме интересуват приключенията. Наситих им се! Искам пари! Пари ми трябват!

Археологът отговори:

— Аз не съм богат. Кажете колко искате!

— Да делим по равно! — отсече Камюс.

Боян погледна недоумяващ.

— Да делим? Какво?

— Златото, което ще намерим!

— Но аз не знам дали има злато. Пък и да намерим, то не е мое, а на Бразилската държава. Как ще разполагам с него?

— Ако няма злато, аз не участвувам! — обърна се Камюс и тръгна към лодката.

Фернандо се намеси:

— Не му обръщайте внимание! Още не е оздравял напълно от треската. Затова нервничи. Аз ще го склоня.

Боян рече:

— Но аз не съм ви канил. Вие сами...

— Разбира се! — потвърди бразилецът. — Аз ще му обясня и друго. Държавата дава премия на този, който намери съкровище.

Голяма премия. За нас тя стига.

— Така може! — съгласи се Боян. — При това условие съм съгласен.

— Тръгваме ли? — залита Фернандо.

— Ще тръгнем. Но преди това кажете кои сте! Да знам поне как да се обръщам към вас.

— Аз съм Фернандо Бендейра. Приятелят ми — Жак Камюс. Неуспели каучеро. Та кой ли е прокопсал от събиране на каучук? Две неща спечелихме — треската на Жак и опитност в селвата. Дано сега сполучим повече!

— Дано! — усмихна се Боян.

Някакъв вътрешен глас се опита да го възпре — някакъв глас, който му нашепваше, че е рисковано да тръгва на такъв път с непознати хора, да обвързва с тях живота си за седмици и месеци, може би дори до смърт. Но чудното видение с русата плитка го примамваше тъй властно към юг, че замъгляващ разума.

— Кога тръгваме? — запита нетърпеливо Фернандо.

— Преди да дойдете, бях решил — след час!

— Добре! А накъде?

— Към Синия бряг! Оттам навлизаме в джунглата!

— Ох! — подсвирна бразилецът. — Тежко!

В това време мисионерът ги извика в дома си.

— Хапнете, каквото бог дал! — подкани ги той. — И дано се видим отново живи!

Тези непрекъснати подмятания и заплахи дразнеха Боян. Той седна на масата и пристъпи мълчаливо към яденето. Мълчеше мрачно и домакинът. Само Фернандо подхвърляше остроумия, на които се смееше единствен Жак Камюс.

Носачите се сбраха пред мисията с торби и сандъци, натъпкани с провизии. Те ги нагласяваха за опит на рамената и на главите си, после ги сваляха на земята, запалваха цигара или лапваха лист кока и почваха да го дъвчат съсредоточено.

Мисионерът отиде да им даде последните напътствия, а Боян се залови да провери още един път дали всичко е опаковано и подредено както трябва. В тежката влага на амазонския лес всички припаси, ако не са затворени в херметически кутии, се развалят бързо. Солта се

стопява. Барутът овлажнява. Кибритът омеква, не пали. Дрехите плесенясяват.

Фернандо мина край Жак и му пошузна:

— Защо постави въпроса за златото? Щеше да провалиш цялата работа.

— Защото искам пари! — отвърна той виновно. — Нямам време да чакаме!

— Нека веднъж да стигнем там! Лесно ще се оправим. Само да пипнем златото — да го пипнем с тези ръчички...

Камюс се усмихна алчно, а Фернандо продължи надолу край реката. След десетина минути се спря и се озърна. Над главата му притича стадо кинкажу. Той се дръпна неволно настрана. Може би беше нелепо, но все пак. Така разправят индианците: ако те поръси такава животинка, умираш — месото ти изгнива.

На съседното дърво се пощеха маймуни-капуцини, беряха никакви плодове, замерваха се с клечки, караха се. Ето две по-млади самки се подгониха по една лиана, увиснала като чудовищна гирлянда над обраслия с камъш залив. Настигнаха се, сборичкаха се.

Неочаквано из водата се надигна една анаконда и с мълниеносно движение захапа едната маймунка. Другата побягна нагоре. Уловената жертва запищя програкнало, стиснала с четири ръце и опашка лианата. Но лианата се скъса и потъна ведно с маймуната и страшния хищник.

Фернандо дигна вежди. Така е. В джунглата, в живота въобще, трябва да си отваряш очите. Всяко недоглеждане, и най-малкото, може да ти струва живота.

После изсвири с уста като птицата-звънър. Отговори му подобен вик и след минута до него застана Машингashi.

Фернандо запита:

— Къде са другите?

— В пирогите, скрити сред лианите.

— Добре! Ние тръгваме след малко.

— Накъде? — запита индианецът.

— Към Синия бряг!

Машингashi погледна уплашен.

— Нагоре живее моето племе.

— Е?

— Машингаши няма право да ходи там! Защото е изгонен от племето. Отиде ли — смърт!

— А защо е изгонен?

Индианецът се намръщи. Не обичаше да си спомня.

— За лъжа! Шуарите не лъжат. Който излъже, го пропъждат. Не прощават. Индианецът може да убие, да вземе чужда жена, може всичко — само не да излъже.

Фернандо неволно се изсмя:

— Ако съществуващето такъв закон при белите, то значи да опустеят всички държави.

Помощникът му отговори мрачно:

— Затова Машингаши обича белите. Затова иска да живее при тях.

— И това ще стане! — успокои го с ласкав глас Фернандо. — Много скоро! Само ако ме слушаш!

— Но Машингаши няма да ходи по-далеч от Синия бряг! Няма, нали?

— Добре! — склони Фернандо. — Тогава ти ще останеш там с другите. Ще чакате, докато се върнем. Тогава ще ни нападнете. За тебе две бели тсанцси и още много-много пари. Разбра ли? Ще чакаш?

Машингаши кимна мълчаливо.

Тогава бразилецът изтича обратно. Беше доволен. Всичко се нареджаше леко, по-леко, отколкото очакваше. Изплиташе добре мрежата си. Нищо не пропускаше. Фернандо Великолепния показваше отново какво умее.

„А тебе, Машингаши, после ще предам на полицията като убиец на бели хора. Ха, ха, ха! Ти не си обикновен дивак — подлежиши на съд. Цивилизиран дивак...“

Когато Фернандо наближи селището, индианците нареджаха последните товари в две големи пироги, издълбани от цели дънери.

Тримата пътешественици и десетината носачи се сместиха на гъсто в тях и се отблъснаха от дървеното кейче.

На брега ги изпрати цялото селище: мъже, жени и полуоголи дечурлига. Високият кокалест мисионер стърчеше с една глава над дребните индианци. Лицето му се бе изпънало в някакво замръзнато изражение, от което не можеше да се прочете нищо — никакъв трепет, сурово и безчувствено като лицата на тези, които го заобикаляха.

— Чудак! — подметна Фернандо на английски, за да не го разберат туземците.

— Познавате ли го? — запита Боян.

— Цяла Амазония го знае по име. Славата му се носи надлъж и шир. Своенравен, заядлив старец. Направо казано — проклет. Никой бял не се отбива при него. Отбягват го всички.

Боян реши да научи нещо повече.

— Откъде е дошъл, какъв е бил преди това?

Фернандо вдигна вежди.

— Тъмно минало, още по-тъмно настояще! Говорят, че бил лекар. Умряла жена му. Той дошъл тук преди дванадесетина години. От мъка по нея, казват. Довел и детето си — пет-шестгодишно. Но и то изчезнало. Ягуар ли го разкъсал, кайман ли го завлякъл под водата?

— Нещастник! — промълви Боян.

Фернандо го прекъсна:

— Ами, нещастник! Някои сами търсят нещастието. Позират с него. Вижте ме де! Съжалете ме! Защо не се оженил повторно, като не е могъл без жена? Млад е бил. А дошъл тук, сред диваците, и подивял повече от тях. Тъй говорят всички. Другите мисионери също не го понасят. Не са го изгонили още, защото се разбира с диваците. Как — негова си работа. В най-опасните мисии. Където отрежат главата на някой „отец“, пращат отец Джексън. И той оцелява... Как ви се струва това?

Боян не отговори. От близкия бряг прокънтя такъв рев, че пътешествениците грабнаха пушките, а индианците отпуснаха веслата.

В плитчината се биеха кайман и ягуар. Едрата пъстра котка, захапала извиващото се влечуго в основата на опашката, бързаше да го извлече върху засъхналата, нацепена тиня, за да се справи там с него. А над тях, натопили във водата високите си като кокили корени, стърчаха гигантски дървета, подобни на чудовищни стоножки, които — ха, ха — всеки миг ще размърдат крака и ще се разпълзят по стръмния бряг. По клоните се люлееха на човките си папагали ара.

Ягуарът изрева повторно, но този път вече от болка. Крокодилът, сварил да захапе лапата му, опитваше да го замъкне в дълбочините. Двамата противници се премятаха, пляскаха. Водата закипя. Виждаше се как пъстрият хищник губи сили. Той потъна веднъж, подаде се на повърхността, потъна още веднаж и повече не се мярна. Водата

утихна, заглади се. Върху лъскавата ѝ повърхност се разбягаха дългокраки паяци.

А двете пироги продължаваха да се носят нагоре срещу течението, заобикаляха повалените дървета, провираха се под нависналите клонаци.

Любопитни делфини иния се завъртяха край тях, после изчезнаха зад близкия остров. В плитчината газеха рибари, гмуркаха се диви патици. На едно плаващо дърво седяха няколко нутрии, подобни на огромни плъхове. Те се взираха неспокойно в лодките с вечно озъбените си муцуни, от които стърчаха яките им оранжеви резци, забравили да доогризат захапаните клонки. Изведнаж, като по команда, те цамбурнаха във водата и изчезнаха.

Към пладне гората притихна. Пътниците едва сега почувствуваха колко шумна е била досега, изпълнена с безброй звуци, чирикання, ръмжене, крясъци. Сякаш светът онемя. Умълчаха се всички твари, изпокриха се на сянка от страшния пек. Само жестоките муhi пиуме продължаваха да се реят на орляци, да се лепят по всяко оголено място на тялото, за да смучат кръв. Пчели без жила се заплитаха в косите на хората и пиеха пот.

Пътешествениците не устояха срещу палещите лъчи на екваториалното слънце. Не бяха в състояние да ги защитят и опънатите слънчобрани. Индианците загребаха към брега и там, върху една по-суха полянка, всички се наобядваха. Но не си позволиха удоволствието да починат, макар че очите им се слепваха от умора. В джунглата не може да се спи ни нощем, ни денем. Наоколо прелитаха зелените муhi варега, дебнеха всеки задряпал човек, за да снесат яйцата си в носа или в ушите му. А след няколко дни личинките им щяха да изгризат до смърт тялото му. И не само те. Цялата околност гъмжеше от гигантски отровни сколопенди, дълги две педи, отвратителни бързоподвижни гадини, от които не можеха да се укрият. Накрай предпочетоха слънчевия жар и се нагласиха в лодките.

След еднообразно, изморително пътуване най-сетне достигнаха Синия бряг. И то тъкмо навреме, по мръкване. Синия бряг — това беше малък глиnest хълм, подяден от реката, извисил над застоялия вир синята си изгладена стена, напъстрена от дрипавите ивици на разноцветни прослойки.

Индианците изнесоха товара на хълма, почти над вира. Пръснаха се да търсят дърва, разпалиха огън и сложиха да варят гърнетата с боб.

От високото се виждаше надалеч, нагоре и надолу по течението. Личаха ясно, с почти рязка граница, двете зони на гората. До самата река — заблатеното крайбрежие, игапо, обрасло с камъш, пипериче и ниски палми. А над него, там, дето не достигаше водата при наводненията, на височина десетина метра от сегашното ниво, почваше истинската гора, варзеята. Всъщност това не беше обикновена гора, а чудовищно струпване на хиляди видове растения, кипящ растителен хаос, в който не можеше да се открии ни едно дърво, ни един лист. Кое цъфтеше — дървото, до чийто дънер си се изправил, или поникналите върху него орхидеи? Чии са тези листа — на облепения с гъби и лишеи гигант или на нежната лиана? Чии плодове се ронеха отгоре?

Пътешествениците ги различаваха с мъка. Ту един, ту друг наздаваше разпознатото дърво сред множеството неизвестни растения.

— Какао, отрупано с плод!

— Пъпешово дърво!

— Бамбук!

— Монстера, нашият филодендрон!

Фернандо се изправи до едно високо клонесто дърво с перести листа, отрупано с безброй шушулчици.

Ето го и него, пау-бразила — червеното дърво, което е дало името си на цялата страна Бразилия.

Жак Камюс пък диреше друго и го откри.

— Хевея! Колко на гъсто! И невидели ножа на каучеро. Там в Гвиана, където работех, нямаше ненарязано дърво, от което поне веднаж да не е вземан сок.

Внезапно погледът на Боян се спря на нещо друго. Между стъблата на лианите трептеше разперена паяжина, изтъкана от яки нишки, в които пърхаше уловен гущер. А паякът-птицеяд, голям колкото мъжка длан, нашарен в яркосиньо и червено, се бе впил в жертвата си и трептеше в жестока наслада.

Боян замахна разсейно с ножа си да разкъса жилавата паяжина, а паякът изостави агонизиращата жертва и побягна нанякъде. Но археологът не го погледна повече. Друго бе привлякло вниманието му — никаква странна форма на почвената повърхност. Той се наведе и откърти с ножа си малък чим от мъх. Подаде се розов гранит.

Розов гранит! Над глинения хълм!

Археологът изведенаж се събуди в него с целия си жар. Той застърга трескаво мъховата покривка. Достигна слой почва, засипала странната скала. Извика спътниците си. Всички награбиха мачети и лопати, заработиха припряно.

И не след дълго, малко преди залез, чудната находка бе откопана. Заревото на зантика огря триметровото лице на огромна статуя, паднала по гръб, с отправен към небето поглед — статуя с гигантски ръст, поне десетина метра, груба, с неспазени пропорции на тялото, по-скоро изрод, чудовищен зародиши на човек с къси крака и ръце, положени на корема, с брада и дълги до раменете уши. Нещо примитивно, детински наивно и в същото време властно, побеждаващо, нещо вечно лъхаше от нея, от уродливите ѝ форми, от чудното спокойствие и величие на позата, от самоуверения израз на стилизираните черти на лицето. Израз на владетел, на неоспорим водач. Върху валчестия му пиедестал, настойчиво напомнящ земен глобус, бяха издълбани странни, полуузаличени от времето йероглифи.

Боян стоеше мълчалив, изтръпнал от вълнение.

— Значи, не е било сън — промълви той. — Не е било кошмар! Ето вижте следата от тази цивилизация! Такава статуя видях и там, край Розовия град.

Жак Камюс не успя да се овладее. Приближи и пошепна на ухото му:

— А злато? Има ли наблизо злато?

— Не знам! — дигна рамене археологът. — В града може би. Ала тук не, положително не...

Французинът изведнаж загуби всякаакъв интерес към находката.

— Значи, само камък!

И обърна гръб.

— Знаете ли какво означава този камък? — запита Боян. — Погледнете го добре! Вижте! Мъжка глава, с брада и дълги уши. Кой е ваятелят ѝ? Безспорно мъж от брадато племе. А индианците са голобради. И инките, и ацтеките, и майте! Тогава?

Той млъкна.

Другарите му не споделяха неговия възторг, надеждите и съмненията му за тях това беше един камък. Дори галантният Фернандо, винаги отстъпчив и любезен, не можеше да прикрие разочарованието си зад учтива усмивка.

— Но ще ни ползува ли това някак? — запита той накрая.

— Не знам дали чрез него ще открием града, но за мене другото не е по-маловажно. Представете си, тук са минали тайнствените брадати мъже на древността, ненадминатите строители на каменните градове. Народът, изваял величествените статуи на Великденския остров и край езерото Титикака, построил Тиахуанако — столицата на Кон Тики; народът, издигнал циклопските каменни основи, върху чиито развалини инките изградили своя град Маху Пикху.

За Фернандо и Жак тия имена не говореха нищо.

— Въщност какво означава тази статуя? — запита бразилецът.

— Защо е захвърлена тук?

Боян се замисли.

— Струва ми се, че не е захвърлена, а е стояла изправена над Синия бряг. Виждал я всеки, който минавал по реката. Безсъмнено сложена нарочно, за да се вижда. Посочвала е нещо. Защо пък да не допуснем, че именно оттук е почвало шосе за нашия град?

Фернандо се озърна.

— Шосе? Тук!

Боян се усмихна.

— Да не се учудваме! Оттогава са изтекли векове. Джунглата е задушила всичко, затрупала го е. Ще ми се да копнем тук-там!

Жак Камюс отново се намеси:

— В никакъв случай! За какво сме тръгнали ние — за шосета или за град? Я да не губим повече време!

Неусетно настана нощта. Гората потъмня в тайнствена заплаха. Реката се превърна в черна смола. Бръмнаха милиардите комари, запрелиха прилепи-риболовци, прилепи-вампири и нощи пеперуди.

Боян предложи:

— Да вечеряме! После да спим! А утре ще решим. Нека и аз да премисля всичко.

Докато траеше вечерята, всички разговори се въртяха около легналата каменна статуя, по която танцуваха отблъсъците на огъня и ѝ придаваха страни изражения.

Младият археолог се взря в лицето ѝ.

Сякаш им се присмиваше надменно, дръзко, стаила безброй неразгадани тайни от своя хилядолетен опит. Или пък заплашваше, предупреждаваше с трепкащите сенки около стиснатите устни...

Водачът на индианците пристъпи боязливо.

— Хората искат да си вървят! — рече той.

Боян го изгледа слисан.

— Защо?

— Тази глава от камък! Зъл дух! Ще ни убие!

Археологът опита да го успокои:

— Нищо няма да ви направи! Камък!

— Не! Не е тъй! Лошо място, омагьосано!

Боян беше слушал колко суеверни са индианците от Амазония. Как да ги ободри?

— Ще ви дам по два ножа — обеща той.

— Не! Не!

— И по една брадва.

Носачите се спогледаха. Водачът отиде при тях, посъветваха се шепнешком, после той каза:

— Така може...

И като че ли с това всичко се уреди.

Опънаха хамаците по дърветата, нагласиха се в тях, омотаха се в противомоскитните мрежи и се приготвиха за сън. Остана само

водачът да поддържа огъня до среднощ, когато щеше да го смени друг.

Боян не можеше да заспи. Лежеше и мислеше, преценяваше. Намерил ли беше вярната следа, която щеше да го отведе право към целта, или се бе заблудил? Тайнствената каменна глава приближаваше ли го до русата девойка, или, напротив, го отвличаше настрана, подмамваше го в пущинака, отклоняваше го от пътя?

Впрочем дали мислеше, дали разсъждаваше, или само мечтаеше? Люшкаше се, подмятан лудо в някакъв разбушуван океан от мисли и чувства.

И защо непременно свързваше девойката с Розовия град, ако наистина я бе видял, а не бе му се присънила?

Розовия град!

Обитаем ли беше? Кои живееха в него? Нима можеше да допусне, че са същите белокожи хора с бради, творците на най-старата американска цивилизация, загадъчните древни строители, за които загатват легендите?

И ако са те, тогава...

Наоколо, извън трепкация купол на огнените сияния, ту налиташе, ту уплашено отстъпваше мракът, заплашителен, насытен с безброй шумове. Уж тихо. Не се чуваше ни вик на маймуна, ни крясък на папагал, ни рев на кайман. А всъщност гората ехтеше от звуци, някакво непрекъсващо шумолене като шепота на спокойно море. Наоколо пълеха безчислените обитатели на джунглата: бръмбари, жаби, червеи. Около огнището пробягваха еди хлебарки. От листния склон валеше непрестанен дъжд от листа, вейки, плодове, парчета олющена кора. Беше душно като в парник. Растенията не смогваха да изпаряват погълнатата влага, затова я изцеждаха направо от листата си в еди капки, които валяха надолу като рядък непресекващ дъжд.

Неусетно русото видение, което изпълваше съзнанието на младия мъж, избледня и се сля със сънищата му.

Заспаха усмихнати, предвкусващи сладостта на богатството, Жак Камюс и Фернандо Бендейра.

Тогава водачът индианец се надигна. Последваха го безшумно всички носачи, сбраха хамаците си, взеха провизиите си и се качиха на едната пирога. После се спуснаха надолу по реката.

Когато видяха огъня, около който се бяха разположили хората на Машингаши, те се насочиха тихо към другия бряг. В селвата най-

висшата добродетел е предпазливостта. Не се знае какво може да донесе една среща с непознати хора. Непознатият за индианеца значи враг.

След половин час срещнаха лодките на Канирса, който от няколко седмици дебнеше като гладен ягуар Фернандо Великолепния. Синът на убития старец Ватупи беше решил на всяка цена да вземе главата му, за да я опуши на свещения огън и да подчини духа му на своята воля — да го унизи, да се гаври с него, да отмъсти...

Канирса имаше отлично зрение. При това се придвижващо в сянката до брега и съгледа по-рано приближаващата пирога. Разбрал, че са индианци, той се отдръпна под листата. Пропусна ги да минат, без да го забележат.

Малко преди изгрев носачите на Боян достигнаха своята гея. Само водачът продължи надолу към мисията, за да съобщи на Доналд Джексън, че е изпълнил задачата си.

6

Утита и синът му Ауаке се провираха из джунглата безшумни като змии. И двамата бяха истински шуари, ловци на глави, невисоки, добре сложени мъже, с бронзова кожа и правилни черти на лицето. Бяха голи, само с една престилка — итипи, около бедрата. Дългата черна коса на бащата се спускаше свободно върху рамената му, а косата на сина му беше свързана с диадема от пера на тукан.

Утита носеше на рамо уме, духовата пушка, двуметрова тръба, изработена от палмата чонта. В колчана лежаха стрелите, напоени с кураре. Ауаке беше въоръжен с дълъг лък от змийско дърво с ръкохватка, украсена с папагалски пера. В колчана му стърчаха опашките на отровните стрели, направени от пера на харпии.

От заранта двамата претърсваха джунглата. Шаманът искаше месо, не някоя мършава агама или оскубан папагал, а охранено горско животно — ленивец или маймуна, тапир или мравояд. Иначе щеше да си иде, щеше да зареже болния Тукупи, втория син на Утита. А Тукупи беше много зле, от два дни гореше, кашляше, тресеше се от студ, докато тялото му плуваше в пот. Отиваше си Тукупи, всички виждаха това.

Както пристъпваше подир баща си, Ауаке запита:

— Защо не вземеш горчив прах от белия шаман?

Утита отвърна мрачно:

— Знаеш, нямам жълт метал.

— Някои са получавали и така, без нищо...

Индианецът се обърна гордо:

— Други — може. Не и Утита. Утита иска това, що му е нужно; дава това, що му искат. Не взема, без да даде. Вземеш ли, без да дадеш — това е кражба.

И замълча, затвори се отново в себе си, ядосан от несполучливия лов.

Проклета гора! Пълна с животни, които са годни за ядене. Но нейде горе, недосегаеми. По върховете се прехвърляха от клон на клон

стада маймуни. А малко под тях висеше като наръч сено, с главата надолу, ленивец. Насреща му пълзеше бодливо свинче. На съседния клон се примъкваше коата. Животни — гъмжило! Но все горе, все там, където не достига човекът. Харпията лети и си хваща жертвите по клоните. Ягуарът се катери по дърветата, оцелотът скача, сякаш има крила. Само човекът е принуден да се мъкне като дива свиня пекари по земята и да гладува. Затова другите индианци се заселват край реката — там има риба, там животните идват на водопой. А Утита влезе в гората, скри се от отмъщението на враговете, отдаде се на земеделие. И ето все по-трудно и по-трудно намираше месо.

Той имаше и пушки, две хубави пушки, но ги заряза. Не можеха да се сравнят с безшумното умение. Плашеха дивеча, прогонваха го.

Изведнъж нейде съвсем наблизо, зад гъстия храст, се чу рев. Ягуар! Предупреждаваше жертвата си, преди да се метне отгоре ѝ.

Утита усуга с памук края на стрелата и я тикна в цевта. После притича напред, следван от сина си, който нагласи тежката стрела върху опънатата тетива.

Напреде им се мярна пъстро тяло. Но преди ловците да стрелят, из гъсталака изскочи един разярен мравояд и се хвърли върху ягуара, впи в гърба му огромните нокти на предните си лапи. Едрата котка се превъртя мигновено да пресрецне нападателя. Двете животни се вкопчиха в едно премятащо се кълбо. И само след минута ягуарът лежеше върху мравояда, готов да прегризе врата му. В този миг отгоре му се метна втори мравояд, по-едър и по-сilen от първия. Страхотните му нокти потънаха в хълбока на хищника, разпраха корема му. Втори удар изкара навън вътрешностите му. Ягуарът се повлече назад, преметна се и падна по гръб.

Тогава Утита разбра защо мравоядите бяха тъй настървени. Хищникът бе разкъсал детето им. Индианецът можеше да убие и двата стари мравояда, но не духна в цевта, не изпрати убийственото острие. Месото на малкия мравояд беше достатъчно. Никой нямаше да се откаже и от ягуара, а пъстрата му кожа щеше да послужи за мека постеля.

Мравоядите сякаш разбраха какво ги бе слетяло; разбраха, че е непоправимо. Посутиха се край мъртвото дете и изведнъж навлязоха в гората. Но Утита знаеше. Те щяха да се върнат пак. Щяха да се връщат при него отново и отново, докато го разкъсат урубу.

Утита ги превари. Одра набързо кожата на ягуара, метна на гръб двата му бута. Ауаке преметна през рамо малкия мравояд и така натоварени, двамата поеха назад към геята си по тясната, невидима сред бодливите драперии на лианите пътечка.

По едно време Утита зърна някаква драскотина върху отсрещното каучуково дърво. При това и мъхът под дървото беше поомачкан. Един европеец би минал край тези дири, без да подозре нищо, но за жителя на джунглата всяка следа, дори най-незначителната, най-незабележимата, говори много. Утита приклекна. Някой е стоял на това място, после запълзял по корем. На две-три места върху влажната почва личаха следите на дланите му. Това е станало нощес — една прекършена орхидаea още не бе увехнала напълно. А тази орхидаea цъфти само през нощта.

Кой можеше да бъде нощния посетител, който идваше към дома му пълзешком?

Утита знаеше много добре. Колко пъти и той самият беше приближавал така до чуждите геи, бе дебнал дни и нощи поред, докато някой излезе навън, за да се метне отгоре му и да му отсече главата.

Колко пъти!

Тези следи показваха, че сега някой друг дебнеше да вземе неговата глава.

Утита настръхна. Но не от омраза. Беше рязал глави на техните близки, те се тъкмяха да отрежат неговата — това беше просто и разбирамо. Настръхна от страх, от дивото желание да запази на всяка цена главата си... Беше убивал хора, без да ги познава, беззлобно, само защото тъй повеляваха обичаите на неговото племе. Всеки добър шуар прави така — всеки, който иска да го уважават. Реже глави и прави тсантси, откак свят светува.

— После трябва да проверим капаните! — рече той повече на себе си, но Ауаке го чу и поклати глава. Разбираше всичко. Той беше един малък шуар, достоен син.

След малко излязоха на поляната. Преди три години Утита беше опожарил гората, бе разкопал освободената площ и бе засадил банани, маниока, захарна тръстика и батати. Но мястото се бе източило вече. Затова трябваше да го напусне, да се премести другаде.

Геята му беше голяма, кръгла хижа, изградена от забити в земята стволове на палмата чанта, покрита с палмови листа. През тези стени

не можеше да мине дори и куршум. Тя въсъщност представляваше една малка крепост. В селата индианецът е в постоянна бойна готовност, винаги нащрек, готов да посрещне опасността.

Пред колибата се разхождаха питомни папагали с оскубани пера за опашки на стрели и пет-шест едри като пуйки агами, които служат не толкова за мясо, а повече като пазачи на геята. При поява на враг — човек или ягуар, крещят и разбуждат стопаните си. На покрива въртеше чудовищния си клон пъстър тукан.

Утита се приведе и влезе през единствения вход. Трите му жени и десетте сина станаха да го посрещнат. Сред индианците, много често бездетни поради безчислените болести, най-голямото богатство са децата. За тях Утита беше не само смел войн, когото уважаваха за храбростта, но и много богат човек.

Синът му лежеше отпуснат с притворени очи и дишаше често.

Нима щеше да загуби и него? И него да зарови тук, в хижата, до основния стълб, където бе заровил и по-големия му брат? В същата гея, за да бъдат все заедно.

Нима?

Насреща му се надигна шаманът, мъж на средна възраст, едър и мускулест. Лицето и цялото му тяло бяха нашарени с черни и червени кръгове и квадрати. На прасците си носеше гривни от пера на тукан, цял веер пера се крепеше на челото му, прибрали като разкошна диадема дългите му коси. Зад перата стърчеше тежкият дървен гребен. А гребенът има магическа моќ, защото е в постоянно допир с косата. Всеки индианец знае, че именно в косата е заключена цялата сила на човека. Затова тя не се реже, оставя се да расте свободно.

Утита положи даровете си върху бананов лист. Шаманът ги изгледа безучастно. Ни едно мускулче на лицето му не трепна.

— Свършиха ли се в твоята гора тапирите? — запита той.

Утита наведе глава. Наистина цяла сутрин бе дирил тапир, но и мравоядът, особено когато е много млад, е желано лакомство. Не е толкова лош.

— Утита — заговори пак шаманът, — много се промени ти, откак ходи в страната на бледоликите. Не тачиши вече обичайте на дедите.

Това беше тежък укор. Утита никому не прощаваше. Но пред шамана замълча. Тъй беше възпитан. При това чакаше помощ от него.

Чакаше и в същото време не вярваше много. Не вярваше както преди. Беше раздвоен. Съмняваше се във всичко, в което бе вярвал някога.

Шаманът махна с ръка.

— Да започваме!

Жените се разтичаха и донесоха гърнето с майкоа, сок от татул. После всички напуснаха геята. Остана само магьосникът с Утита и болния.

Шаманът се изправи, простря ръце над гърнето с кафявата течност и заизрежда неразбрано своите тайнствени заклинания. Утита стоеше до него в почтително мълчание, но с разколебана душа. И тогава, когато умря първородният му син, беше същото. Същите заклинания, същият шаман! Тогава, за да спаси сина си, Утита взе тсанцата на Ямбиси. Но въпреки всичко синът му умря. На това отгоре и шаманът го укори, че е отрязал много късно главата на Ямбиси. Това закъснение било причината за смъртта на сина му. А той не бе закъснял. Още същата нощ...

Шаманът прекъсна мислите му.

— Утита! — рече той. — Слушай ме! Белите размътват главата ти. Вярвай това, което са казали прадедите! Няма две истини! Само една! И тя съществува на сън. През деня животът е пълен с призраци, животът през деня е само измама. Насън човек, даже и врагът, говори истината. Дай майкоата! Тя ще ме отнесе в страната на дедите, при духовете им. И те ще ми кажат истината...

Утита му подаде гърнето.

Истината! Къде беше тя? Защо на сън? Нима е измама, че сегадиша, че вижда шамана пред себе си, че Тукупи е болен? Как може тъкмо той, живият живот, да е измама?

Шаманът изпи чудодейното питие и приседна на земята. Утита продължаваше да стои пред него прав, загледан в гърчовете на лицето му.

Тукупи стенеше в треската.

На двора папагалите се разкрякаха, но подгонени от някого, излетяха върху палмовия покрив и там се усмириха.

Магьосникът заговори тихо:

— Утита, слушай! Слушай и помни!

И сякаш не той, а някой друг заговори със задгробен глас, сякаш друг надничаше през свитите му полегати очи.

— Аз виждам... — Гласът му стана дрезгав, неясен, фъфлещ. — Виждам прадядото на твоя род в образа на ленивец. Стар, със сиви коси... Виждам и други духове... Все животни... Някога животните са били хора... Бащата на твоя баща говори... Тукупи ще умре... Всяка болест се причинява от някого... Всяка смърт идва от някого... Някой враг... Враговете пращат демони, пращат болести... Слушай...

Утита усети, че го обхваща предишният трепет. Все пак това беше шаманът. Говореше с духовете. Имаше власт, свръхчествена власт.

— Слушай! — повтори шаманът. — Този, който е пратил демона, трябва да умре... Или той, или някой от рода му... Утита е длъжен да приготви тсантса, да подчини на себе си духа на злия враг... Да спаси Тукупи...

Утита пошепна:

— Не! Стига тсантси! Стига! Искам да стана като белите!

Шаманът не го чуваше, замаян, вцепенен от силната напитка.

— Утита е длъжен да убие Вачапа... Тъй казва старият ленивец, бащата на твоя род; тъй казва анакондата, майката на всички хора... Вачапа праща демона... Вачапа погубва Тукупи...

Утита стоеше слисан. Вачапа! Съседът му, който живее хе там, до потока — единственият, с когото не са в кръвна вражда. И с него ли?

Утита стисна устни.

Вачапа не е враг на Утита. Той е враг на шамана. Слуша белия шаман, дава му жълти камъчета и взема горчиви прахове. Отбягва шамана, не му носи вече тълсти тапири и крехки ленивци.

Шаманът продължаваше да приказва; думите му ставаха все по-неразбираеми, докато накрай загълхнаха съвсем. Тялото му се отпусна безжизнено на пода.

Утита излезе вън да не смущава духа му. Близките му го оградиха с питащи погледи. А той стоеше със стиснати юмруци.

Не! Не! Стига!

Пред него се изправи Тсагтау, майката на Тукупи.

— Кой?

— Вачапа! — отвърна неволно Утита.

В очите на жената светна гневът. Тя го загледа въпросително.

— Не! — повтори той. — Не искам вече! Аз бях при бледоликите. Те не правят тсантси. А живеят по-хубаво от нас. Техните геи са големи-големи, имат много ядене... Един бял с черна дреха до земята каза: „Утита, ще те пусна да си отидеш в селвата. Но преди това ми обещай, че няма да режеш глави.“ И Утита обеща. А никой мъж не лъже. Ако изльже, значи, не е мъж, а жаба...

— А Тукупи? — изправи се насреща му Тсапау. — Какво ще стане с Тукупи? Тъй знам аз, тъй е било... Трябва да се развали магията... Утита трябва да донесе тсантсата на Вачапа...

Упоритостта на жена му не го ядоса. Той не я нагруби, не я нахока. Шуарите уважават жените си. Те дори и куче не могат да ударят.

— Утре ще потърся белия шаман — отговори той.

После извика със знак синовете си.

— Да видим капаните — рече той, — докато се събуди шаманът.

Обиколиха цялата околност. Примките бяха пръснати по най-неочаквани места, по всяка пътешка, дори по най-непристъпните. Някъде бяха изкопани вълчи ями със заострени колове на дъното, покрити с клони и шума, така че и най-опитното око да не ги забележи. Другаде бяха заредени смъртоносните гребени, най-коварните изобретения на индианците. Върху прегънато еластично дърво се нанизват остри шипове като гребло на височина до човешките гърди. Невинна наглед лиана, провесена ниско до земята, е свързана с дървената кука, която държи прегънат този коварен гребен. Всяко докосване до лианата освобождава куката и страшното оръжие се изправя като пружина. Шиповете нанизват безпогрешно гърдите на неканения гост... Навред бяха препречени палми с бодли, намазани с кураре, бяха натрупани стени от тръни...

Утита забеляза някакви следи около единия гребен. Колкото и да се взираше, не успя да открие дали човек или звяр се бе навъртал наоколо.

Но каквото и да беше, за всеки случай на десет метра от този капан той слюби втори. Ако врагът беше запомnil първата опасност и я заобиколеше, да се натъкне на втората.

Когато провери цялата си укрепителна система, Утита, заобиколен от синовете си, тръгна към геята.

А душата му беше потисната. Не само от страх пред заплахата, която се надигаше, която стягаше възела край него. Всъщност целият живот на индианеца протича в страх — страх от живите врагове, които дебнат да отмъкнат главата му; още по-голям страх, по-право ужас, пред мъртвите, пред злите духове, които прелитат невредими над всеки капан, които се вият из въздуха и пакостят, неуязвими нито от копие, нито от стрела, нито от куршум.

Измъчваше го най-вече съмнението. Кого трябваше да послуша — белия човек с черната дреха, чуждия човек, или своя шаман? Имаше ли право да пренебрегне вярванията на дедите си? Да ги забрави заради един бледолик? Нямаше ли да го накажат жестоко духовете на дедите му?

Магьосникът го чакаше отвън, пребледнял и отпаднал, все още замаян от силната наркоза...

— Е? — запита той. — Ще изпълни ли Утита волята на духовете?

Утита го изгледа подозрително. Наистина ли не помнеше какво му бе говорил?

— Не! — пошепна той. — Утита обеща на белия вожд, че няма да суши глави. Ако излъже, племето трябва да го изгони.

Шаманът нарами убития мравояд и двата ягуарови бута. Тежаха, но не ги остави. Всички му направиха почтително път.

Насред поляната той се обърна и го повика с кимване на глава.

Индианецът притича до него.

— Утита беше храбър воин — рече шаманът. — Кога стана страхливец?

Утита вирна глава.

— Всеки знае, че не е страхливец. И жените-господарки също. Само той е живял в техния град. А там ходят само избрани, смели мъже.

— Не! Не! — клатеше глава шаманът. — Вече не е воин. Зли духове са го възседнали, както ягуар възсяда тапира. Забравил е племето си. Чужди думи изрича, чужди мисли — говори като бледолик.

И преди да си тръгне, подметна:

— Ако не убиеш, ще убият теб! Тъй е при нас!

Утита го преведе мълчаливо през безопасните проходи и си тръгна назад замислен. Нима само така може да се оцелее тук, в джунглата? Как да запази своя живот, без да отнема чуждия? Как? И какво искаше да каже с последните си думи шаманът? Предупреждаваше или заплашваше? Дали все така, пиян от майкоа, нямаше да насьска друг да му пререже шията, както преди малко искаше да изправи него срещу Вачапа? И то само за това, че Вачапа бе отказал да го дари с едно угоено тапирче...

Погнуса и гняв стиснаха гърлото му. И страх от този опасен човек, когото и той като всички други мразеше, но в същото време търсеше, търсеше в негово лице помощта на други сили, по-висши, смазан от съзнанието за своята безпомощност.

Сега вече нямаше друг изход. Шаманът не му даде билки за здраве. Искаше убийство. Искаше тсантса.

Оставаше му само едно — белият шаман! Трябваше да го подири, да поиска помощ!

Скоро! Много скоро!

Мракът падна бързо. Утита се прибра по тъмно. Синът му изглеждаше още по-зле.

Тсапау приближи отново.

— Спаси сина си! Прогони демона, докато е време! После ще бъде късно.

Той стисна устни.

А ако наистина стане късно? Ако магьосникът е прав, а белите са лъжци и измамници? Защо се повежда по техните закони? Не е ли право като сега — всеки по своя закон?

Отвън гората шумеше заплашително. Сред крясъците и ревовете на зверовете се чуха други звуци — злокобни и неразбирами. Тъй вият злите духове, когато обграждат геята. Цялата гора е пълна със зли сили. Те се реят във въздуха, невидими и безшумни като прилепите вампири, дебнат от всеки храст, настръхнали, свирепи, кръвожадни — по-опасни от всяко живо същество.

Утита залости вратата. Взе пушката си и застана до една пролука между коловете на стената. Ауаке с другата пушка се прилепи към насрещната стена. Останалите му синове легнаха да спят, стиснали в ръце копията си.

Започваща нова нощ, изпълнена с тревога и заплахи, обикновена нощ за обитателите на селвата, обсадени от зверове и скованы от непреодолимия ужас на суеверията.

Внезапно агамите от покрива се разкрякаха — предупреждаваха, че иде враг. В същия миг Утита зърна някаква сянка, която пълзеше към хижата. Той прорвя цевта през дупката и стреля.

После — тишина!

Утита се надигна. Навикът, възпитанието от детинство, набиваните схващания искаха своето. Теглеха го натам — да притича и да отреже главата на убития, за да я изсуши, да обезвреди духа ѝ. Убитият враг е по-сilen от живия. Той е вече дух, неуязвим.

Но успя да се овладее. Беше обещал.

И все пак — мъртвият враг е по-опасен от живия — така казваха дедите, бащите, шаманът...

Той отново погледна през пролуката. Вече нямаше никой. Дали беше звяр, избягал ранен, или човек... Или пък — неволно кръвта му застина — дух, когото не лови куршум?

Боян се събуди пръв, скован от утринния хлад. От дърветата, около които се виеше синкавото було на мъглата, капеше роса като дъжд. Слънцето току-що бе изгряло, а небето вече сияеше в целия си блесък. Реката пълнеше като разтопено сребро. Папагалите подхващаха обичайната си глъчка.

Фернандо и Жак спяха, омотани в хамаците си като гигантски какавиди, увиснали между дебелите стволове.

А индианците?

Той скочи учуден. Озърна се — носачите изчезнали, огънят загаснал. Но багажът стоеше непокътнат, подреден. Само едната лодка липсваше.

Ясно — избягали!

Той разбуди спътниците си:

— Ставайте!

— Какво има? — надигна се изведнъж Фернандо.

— Няма ги! Всички! До един!

Бразилецът скочи.

— Ах, мръсници! Затова снощи така го увъртаха — демони, магии... А то...

Боян предложи друго:

— Може наистина да са се уплашили. Изостанали племена, суеверни...

— Ами! — пресече го Фернандо. — Има и друго! Оня проповедник! Той ни е скроил тази мръсотия...

Когато се ядосаше, забравяше доброто си държане. От джентлемен се превръщаше в уличник, каквito бяха момчетата му в Рио.

Боян се учуди:

— Кой? Мисионерът?

— Тъкмо той!

— Но защо?

— Отде да знам. Но подозирам. Все го усуква. Плаши. Нищо не знаел, а живее тук дванадесет години... Той, само той. Има си някакви планове. Навярно и той дира същия град. А ние се домъкваме отнейде си да му пречим, да му мътим водата.

Археологът поклати глава.

— Защо тогава не тръгна с нас?

— Защо? Много просто — да не дели. Ще му се да лапне сам цялата плячка.

Жак Камюс се обади нетърпеливо:

— Оставете мисионера! Кажете какво ще правим сега!

— Какво друго? — отвърна Фернандо. — Ще се върнем и ще пипнем за гушата божия угодник да ни намери свестни носачи.

Жак Камюс скочи.

— И да пилеем пак време! Да се бавим...

Боян предложи друго:

— Преди да решим, нека проверя нещо!

Взе един дълъг нож-мачет, с който индианците секат лианите по пътя си, бананите и захарната тръст, и слезе до брега.

Каквото и да казват, по-добро място за речно пристанище няма наоколо. И статуя. Защо да не допусне, че тъкмо оттук започва пътят към града?

Той натисна мачета в меката настилка от шума. Ножът потъна до дръжката. Боян го изтегли и опита отново на два метра по-надясно. Острието изведнъж удари в твърда основа. Развълнуван, Боян разрови бързо пръстта. Отдолу се подаде огромна равна плоча. Плоча — от розов гранит!

Задъхан от вълнение, той притича към джунглата двадесетина крачки и отново натисна ножа. И отново стоманата удари в камък.

— Елате! — извика Боян. — Намерих пътя!

Спътниците му дотичаха начаса.

— Остава ни само едно — каза той. — Напред! И през двадесет-тридесет метра да проверяваме дали се движим над древното шосе.

Тримата се качиха на хълма, набълъскаха в раниците си най-необходимите вещи, а останалия багаж притулиха зад усмихнатия каменен колос.

После навлязоха в джунглата.

Но още при първите крачки се сблъскаха с нейната настървена съпротива. Бодливите храсти, въздушните корени, хилядите лиани, тънки като конци или пък дебели като зелени анаконди, уплитаха гигантските дънери в непреодолима мрежа. Тримата се сменяваха през всеки десет минути да разчистват пътя с мачетите си, удряха, сечаха, но след това още толкова време чистеха притъпените остриета от полепналия по тях каучук, който бликаше като млечнобели сълзи от каучуковите лиани и от младите фиданки на хевеята.

От пътя им бягаха малки игуани, дървесни змии, бръмбари. И то какви бръмбари! Сякаш бяха попаднали в царството на насекоми-гиганти.

Ето, на това грапаво стъбло се бяха счепкали с челюсти два бръмбара-херкулесовци. Отсреща пък се суетяха няколко гигантски сечковци. Разбудена нощна пеперуда — сива агрипина, отлетя нанякъде с лениви помахвания на крилата. Трудно можеше да се повярва, че тези чудни същества, големи колкото скорци, са насекоми, че са били личинки, които са гризали дънерите, че са братовчеди на комарите. Редом с тях пърхащите колибри, които влитаха и излитаха от увисналите гнезденца-торбички, изглеждаха още по-малки, още по-недействителни. Сякаш всичко се бе обърнало наопаки — птици, с ръст на насекоми, и насекоми, израсли като птици.

Една зелена клонка се размърда и запълзя по лианата. Богомолката, жива пръчка, голяма колкото флейта, бързаше да спаси живота си, досетила се, че в този случай чудната ѝ форма няма да я запази. Подире ѝ полазиха няколко странствуващи листа, насекоми, досущ подобни на изсъхнала шума.

Както сечеше плътната зелена стена, Жак Камюс съгледа в краката си една суринамска пипа. Но не тя го учуди. Беше виждал и други великански жаби. Слиса го онова, което видя на гърба ѝ, надупчен като пчелна пита. От всяка килийка изпълзваваше малко жабче и рипваше на земята. За Жак, който не знаеше, че яйцата ѝ се бяха излюпили там, в килийките на гърба, това изглеждаше като истинско чудо.

Изведнъж жабата заскача лудо, забрави потомството си, което се разпилия по листната настилка. Когато Жак вдигна глава да разбере

причината за тая уплаха, беше много късно. Наравно с очите му се полюшваше отвратителната морда на двуметрова копиеглава змия. В полумрака на сенчестия лес очите ѝ святкаха като червени въгленчета — упорито и зло.

Той замахна с ножа си. Безполезно! Притъпеното острие отскочи от неестествено тънката ѝ шия. Змията се хвърли светкавично напред, но той я превари с безполезния мачет. Удари я, тя пак връхлетя, отново я отблъсна настрана.

Както вървеше зад него, Фернандо Бендейра отстъпи назад и извади пистолета си. Стреля веднъж, втори път. Не умери. И наистина, в тая светкавична схватка, в този неравен двубой, той можеше вместо змията да улучи другаря си.

— Не така! — изкрештя отдалеч Боян. — Удряй с ножа!

И тозчас се хвърли напред. Ала Фернандо не посмя, преценил набързо, че няма смисъл да рискува живота си напразно. В тази битка Жак по начало беше победен. Нямаше защо да умира и друг. И то Фернандо...

Ала с един сполучлив замах Боян успя да отсече змийската глава, която и на земята продължи да хапе празния въздух и да протяга езичето си, докато кафявото ѝ тяло се гърчеше в безредни спирали.

С тази среща силите на пътешествениците се изчерпаха. Бяха бълскали с мачетите по жилавите клони няколко часа, а се бяха придвижили напред не повече от двеста метра. Нямаше никаква надежда, че този упорит масив от сплетени клони ще пооредее, ще отстъпи.

Потресен от преживяното, прежълтял, макар и по чудо незасегнат, Жак Камюс сам поиска да се връща. Тримата седнаха до поваления колос да се нахранят, унили, изморени, с леки гънки на съмнение около устата. Неуспехът ги потискаше.

— А сега? — запита глухо Камюс. — Има ли още смисъл?

При този въпрос Боян се оживи.

— Има ли смисъл? Я по-добре погледнете тези йероглифи върху пиедестала. Погледнете ги де! Знаете ли какво означават? Знаете ли още нещо — че те са общи за всички древни култури: в Европа, в Африка, Америка, Азия — напомнят някакъв далечен общ произход...

Той стана и посочи с пръст.

— Ето слънчевия диск, символ на върховния бог! Ето и свещената змия, олицетворила тайнствените сили! Вижте и кръста, сочещ четирите посоки на света, символ на всепобеждаващия живот! Това тук е ладията на слънцето, която всяка нощ го превежда през подземното царство. Същата ладия пренася душите на умрелите. На нея и Данте проникна в Ада. А това...

Боян направи няколко крачки.

— Това е единствената украса на статуята — пояс около корема, мистичната емблема на слънцето, поясът на дъгата.

Фернандо слушаше търпеливо, превърнал се отново в предишния възпитан сеньор, прикрил насмешката, която едва прозираше в хитрите му зеници. Но Камюс не се стърпя:

— Мосю Симов, ние не сме археолози. Известно ви е. Интересуваме се само от златото. За него говорете!

— Добре! — усмихна се горчиво Боян. — За вас това тук е един ням камък, никакво нескопосно творение на първобитна цивилизация. Всъщност той не е ням. Той говори. Говори ясно и недвусмислено. Казва горе-долу това: „Навред, където ме срещнете, навред, по всички континенти, където видите изсечените по мен символи — там е господствувала религията на слънцето, дотам е достигал кракът на моя народ, народ от изкусни каменоделци, народ — създател на първата цивилизация. Там е имало многохилядни градове с величествени храмове, с пирамиди и каменни обелиски...“

— Храмове! — промълви замаян Камюс. — Облицовани с плочки от злато. А не можем да ги достигнем, не можем да ги намерим...

Боян стана.

— Няма що! Да се връщаме! Да подгответим нова експедиция, по-надеждна, по-обмислена!

Гласът му прозвучва решително, но вътре в душата му нещо се късаше, душеше го. Болеше, така болеше. Трябваше да се върне и отново да чака. Да чака. А не можеше повече. Чудното русо видение му се усмихваше все тъй тъжно, зовеше, притегляше го. Как да се върне назад? Кога щеше да тръгне отново? Кога щеше да я намери? И щеше ли да я намери някога? Съществуваше ли тя наистина, или само му се бе присънила в кошмара на треската? Можеше ли да се обича така един сън? Можеше ли — с такава сила, с такава жар?

Тримата пренесоха мълчаливо вещите си в пирогата, поеха веслата и се отблъснаха от брега. Огромната розова статуя почна да се смалява бързо зад тях, заприличала все повече на гигантски човешки зародиш. И странно, дори и в тая прилика Боян прозря нов символ на този странен народ, записал върху камъка знанията и многовековната си мъдрост. Зародиш с такова знаещо изражение на лицето, изпитало радост и страдание. Нямаше ли скрит смисъл, не само майсторска несръчност? Народ — оstarял, преди да се е родил. Народ, който е бил предопределен да даде още много, а е трябвало да загине. Загинал, когато почнал да създава...

Най-сетне падналата статуя се скри зад един остров. Изчезна, жалка, така катурната по гръб, навяваща печал и в същото време вдъхваща възторг със своята сила. Свалена, но непобедена.

От съседното заливче се отделиха няколко пироги. Бързаха да им отрежат пътя. Фернандо позна помощника си и му направи незабелязано знак да чака още. Машингаши разбра и се върна назад.

А течението отнасяше лодката все по-бързо надолу, между пръснатите острови, ту към единия бряг, ту към другия. По-право не брегове, а истински зелени планини.

В плитките разливи газеха черни ибиси и розови фламинги. Тук-там, легнали върху тинестите брегове, водосвинки предъвкваха откъснатите клонки. Лежаха с глупаво изражение някакви смешни хибриди на безухи зайци и прасета и се взираха тъпо в преминаващите хора, спрели само за миг да дъвчат. Редом с тях си почиваха огромни крокодили, подобни на изхвърлени кютюци с груба напукана кора, във водата най-опасните им врагове, а на сушата съвсем безопасни. И водосвинките знаеха това.

Лодката се движеше бързо. Можеха да стигнат в мисията още тая вечер. Имаше само една опасност — от буря. Времето се разваляше. Сънцето се бе омотало в мъглива златиста пелена. Ставаше все по-задушно, нетърпимо задушно. Не шавваше ни лист, ни вейка.

Внезапно на брега изскочи уплашен тапир, едър, тълст, извърна назад източената си в къс хобот муцуна и без да му мисли, се метна във водата. Заплува бързо. След него в сянката на гората се мърна жълто петно.

Ягуар!

Той достигна водата, но спря. Не се реши да навлезе. И не сгреши. В същия миг тапирът, както плуваше, вдигнал ноздри над водата, изрева отчаяно и обърна назад към брега, забравил преследващия го хищник.

— Пиранхи! — рече кратко Фернандо.

Водата около тапира порозовя. Над повърхността ѝ взеха да се мяркат тъпите глави и лакомо зиналият челюсти на глутница плоски риби.

Ягуарът отстъпи заднишком, скри се в гората. А тапирът почна да изостава. Силите му го напускаха бързо. Потъна, но изплува отново, превърнат в кървав парцал. Достигна плитчината, опита да се измъкне на сушата и падна. Не можа повече. Остана там. А рибите продължаваха да го ръфат, докато оголиха скелета му.

Фернандо възклика:

— Хиени! Какво говоря? По-гадни от хиени, по-гадни от всеки друг звяр! Проклятието на Амазонка! Индианците предпочитат цял ден да бродят из джунглата без никакво оръжие, отколкото да проплуват само двадесет метра по реката. Дори кайманите отбягват местата, където се въдят тези малки чудовища.

Пътешествениците неволно наблегнаха по-силно греблата.

Жак Камюс каза замислен:

— Гуараните около Ориноко погребват само скелетите на своите покойници. Спускат във водата трупа, увит в мрежа, и след малко изваждат готовия за погребение скелет.

Задуха вятър и набразди водната повърхност с едри вълни. Палмите залюляха разрошените си веери. Росата от листата им заръси като дъжд.

И изведнъж реката се надигна, изду се заедно с брега. После хълтна надолу. Сякаш цялата земя беше въздъхната дълбоко. Земните недра забортиха. Водата се развълнува, закипя в безредни водовъртежи. От брега се откъртваха с грохот големи буци пръст, които потъваха в дълбочините. Някои от тях се задържаха като нови острови. С трясък се сгромолясваха горските гиганти, както бяха отрупани с планини от лиани. По размътената река заплуваха изкъртени дънери.

И ето от далечината се зададе огромна вълна. Додето пътешествениците се опомнят, тя връхлетя отгоре им, надигна лодката, понесе я върху клокочещия си гръб. После я запокити яростно върху

едно ново островче, което едва се подаваше над водата. Лодката се продъни и потъна, а тримата едва свариха да се покатерят върху мократа пръст. На същия къс земя се бе приютил и един измокрен уплашен ягуар. Той само изръмжа и отстъпи с оголени зъби.

Постепенно природата се успокои. Вълните утихнаха. Тогава дойдоха кайманите, цяло стадо, гъмжило от бронирани чудовища, които сякаш извираха отвред, сбираха се, размахали трионени опашки и подали над водата само издатините на очите и ноздрите си. Обграждаха ги, опитваха да пропълзят върху тесния остров. Ягуарът и хората отстъпиха пред общата опасност, опряха гръб в гръб. А страшните влечуги напредваха, бавно наистина, сантиметър по сантиметър, стягаха обръча, раззинали вонещи зъбати челюсти.

Хората ритаха с обуща ужасните муцуни. Кайманите се отдръпваха за малко, после отново налитаха, изтласквани от прииждалото множество. Но не само това. Ставаше още нещо, още заплашително. Малкият остров се разпадаше, рожковата пръст се ронеше бързо, подмивана от буйната вода. Спасителната площ неусетно намаляваше...

8

През нощта състоянието на Тукупи се влоши още повече. Злият дух говореше чрез устата му странни думи, сякаш не от тоя свят, думи от царството на сенките — глухи, неразгадаеми. Духовете го дърпаха, искаха живота му.

Майка му, Тсапау, се щураше из геята мълчалива, улисана, разтребваше, готвеше, но в очите ѝ Утита четеше нескрит укор. Тя не можеше да го разбере. Не го оправдаваше. Само веднъж промълви полугласно:

— Всички бащи правят така. Страхува ли се вече Утита?

Той не ѝ отговори. Ясно, и тя като шамана смяташе, че се е променил, че е станал страхливец.

Втората му жена също не скриваше недоволството си. Мърмореше непрестанно и забодената в долната ѝ устна бамбукова пръчка трептеше бързо-бързо като забита стрела.

— Не бива да викаш синовете си по име, за да не чуят демоните и да им напакостят. Казвах ти: „Не го наричай Тукупи, а — Втория син на Утита!“ Така знаят всички, тъй правят. Само ти...

И наистина така правеха всички. Само той пренебрегваше родните обичаи. Дали не грешеше? Можеше ли той единствен да бъде прав, а всички останали да се мамят, да вършат глупости?

Защо бледоликите можеха да се викат, колкото щат, без да се намери демон, който да ги накаже за това?

Утита взе гърнето за варене на боб и две маниокови питки и тръгна. Тръгна бързо, с широка крачка. Най-късно до вечерта трябваше да стигне при Белия шаман, да получи лекарството и веднага да поеме назад, за да бъде в къщи до зaranта. Да помогне, ако може още да се помога...

Тръгна сам. Не взе Ауаке, който искаше да го придружи. Оставил го в геята. Там бяха нужни опитни стрелци, ако някой отново опита да я нападне. А по път в такъв случай е по-добре да си сам. Когато нападаш, трябва да бъдеш с другари, за да не ти се изпълзне врагът. Но

когато си преследван, трябва да бъдеш сам, да бягаш, където поискаш, без да се грижиш за друг.

Някаква свръхчувствителност като на див звяр му подсказваше, че сега той е преследван. Не можеше да си го обясни, но не се мамеше. Необичайно изпукване на съчка, трепване на вейка и най-вече — туканите. Ето, щом ги доближеше, те се разхвърчаваха от клон на клон и почваха да крещят тревожно, предупреждаваха другите горски животни, че иде враг. Чак след неговото отминаване те се поуспокояваха. Поуспокояваха се за малко и след това отново се развикиваха, както викат само за ягуар или за човек.

Белите хора не живееха в такъв страх. Около техните геи не обикаляха ягуари, нямаше змии, вечер не ги дебнеха съседите, за да им вземат тсанците. Живееха добре. Утита не можеше да забрави нищо от това, което видя при тях от първия до последния ден. Те бяха и по-силни, и по-спокойни, и по-охолни... Дойдоха един ден десет бели войни и запитаха: „Кой е Утита?“ Когато той се обади, те се хвърлиха отгоре му, свързаха му ръцете и го метнаха в ревящата лодка, която сама плава по реката. Никой не можа да му помогне, дори шаманът, който беше до него. Тогава Утита разбра, че и шаманът е по-слаб от бледоликите. Отведоха го в едно огромно селище, гея до гея, като канари. Утита се слиса, главата му се замая. Вкараха го в една голяма гея, направена от камък, по-голяма от строежите в града на жените-господарки, и го затвориха с желязна ограда. Той скачаше, бълскаше, дърпаشه. Но решетката беше яка, не отстъпваше. Минаваха дни. Утита мислеше, че ще умре от мъка. Липсваше му свободата, волният простор на родната джунгла, близките му. Задушаваше се сред каменните стени. Най-сетне един ден го отведоха при белия вожд с черната дълга дреха. Вождът гледаше сурово. Запита го на родния му език:

— Утита, признай! Колко души си убил?

Утита почна да брои, тъй както брояха всички от племето му: един пръст, два пръста, три пръста, четири пръста, една ръка, един пръст на лявата ръка, два, три, четири, свършиха се двете ръце. Толкова знаеше! В родния му език нямаше повече числа. Те не бяха нужни на шуара. Важно е да знае дали врагът е сам, или са двама, за да прецени как да се пребори с тях; ако са повече от пръстите на двете

ръце, те са много. Всичко, което е повече от десет — деца, папагали, агами, врагове — е много. Така отвърна и Утита:

— Много!

А помнеше поотделно всеки от убитите, помнеше и защо ги бе убил. Само броя им не можеше да каже.

Изглежда, белият човек беше голям вожд, защото всички му се подчиняваха. Той рече:

— Утита, ти ще бъдеш убит! Така е по закона — който убива други, ще бъде убит.

Утита не го разбра.

— И по моя закон е така — рече той. — Но аз не съм убивал никого от твоя род. Защо ти ще ме убиваш?

Така и не можаха да се разберат.

Върнаха го отново зад железния плет. И отново се заредиха мъчителните дни. Утита престана да яде, тъй както отказва да яде пленен ягуар. Заслабна, изсуши се. Мъката по родината го стопи. Тогава белият вожд отново го повика.

— Искаш ли да се върнеш в джунглата? — запита той.

Утита спря да диша.

— Искам — отговори той, както отговаря всеки индианец — привидно спокойно и безстрастно.

— Ще те пусна при едно условие — дададе белият мъж. — Обещай, че вече няма да правиш тсантси!

Мъката по близките, по джунглата беше тъй силна, че Утита отговори, без да помисли:

— Обещавам!

После не можа да се отметне. Беше мъж, нямаше право да лъже. Той изтръпна, когато си даде сметка какво е направил. Нещо страшно, чудовищно спрямо обичаите на племето си, вероотстъпничество. Все пак — беше обещал...

Пуснаха го. Показаха му как живеят белите, показваха му как обработват нивите си, как се обличат, къде почиват. Когато вечерта легна да спи, той се разплака. Добре, че никой не видя как плаче Утита, храбрият войн. Та какво беше той? До тоя ден се смяташе човек, истински човек. А сега виждаше, че е животно редом с белите хора, диво животно от джунглата, което не знае да живее, което само разкъсва и се пази да не го разкъсат.

Тоя ден реши да се промени, да стане човек, да заживее като белите. Острига си косите — и не загуби силата си. Облече панталоните и ризата, които му дадоха пазачите, нахлупи сламената шапка. Изтри шарките от тялото си — и демоните не го нападнаха. Ходеше, гледаше, питаше... Питаше...

Едва когато се върна, разбра, че не е толкова лесно да промени всичко. Животът в джунглата беше друг, не като в града. В джунглата имаше змии и ягуари, имаше други хора, които искаха да му отмъстят. Дори неговите близки, жените и децата му, не си дадоха труд да го разберат. И той лека-полека почна да отстъпва пред навика, пред вековните обичаи. Под натиска на жените повика и шамана вчера. Само пред едно не отстъпи — беше обещал и никога нямаше да прави тсанци...

Мислите му бяха прекъснати внезапно от разгневената земя. При първия тласък той политна, но се задържа. При втория успя да се залови за близкия ствол. Земята под него бучеше, гората се ломеше. Умрелите горски великанни, чакали само този тласък, се изкъртваха от плитките си корени и се сгромолясваха с тръсък, отрупани с лиши и грамади от паразити, като мачкаха всичко по пътя си.

Когато трусовете престанаха, Утита видя, че тясната пътека е затрупана с повалени дървета. Той опита да се прекатери през първото препятствие. И тъкмо прекрачваше поваления дънер, преодолял бодливата мрежа на лианите, зърна подире си на пътеката човек.

Индианец с копие!

Не с уме, не с лък и стрели!

А с копие се ходи на лов за хора. Ако се употреби срещу човек, умето вече губи вълшебната си мощ.

Утита се притай сред преплетените клони, насочи пушката, задебна.

Чака, чака — но никой не се появи. Значи, врагът го бе видял. Ако не беше враг, щеше да се покаже.

Нямаше време за губене. Тукупи чакаше лек, изцеление.

Утита се прехвърли на другата страна и затича по пътеката. Но второ дърво препречи пътя му. При него се забави повече. След това се показа още едно и още...

Денят превалаше. По светло нямаше голяма опасност. Утита носеше пушка и можеше да спре цяло племе по тясната пътечка.

Зашто никой не можеше да го превари, да избиколи отстрани през гъстака на джунглата. Но когато настъпеше нощта, в нейния мрак пушката ставаше сляпа, безполезна. А в ръкопашния бой надвива множеството.

Утита усети как настърхва косата му. Тези хора гонеха тсантсата му. Те щяха да го нападнат, когато се стъмни. Копията им щяха да пронижат тялото му, бамбуковите им ножове щяха да отделят главата му от раменете, после щяха да започнат изсушаването й със сложните обреди, наследени от дедите; щяха да я киснат в тайните билки, после щяха да махнат костите й, а кожата да напълнят с горещ пясък и да я сушат така дни и седмици поред, докато се смали. Главата му — неговата глава, която бе решила да не реже чужди глави.

Утита, страх ли е това? Уплаши ли се?

Той неволно пипна нефритовия амулет, който висеше на шията му. Бяха му го дали жените-господарки за спомен от времето, което прекара в техния град. Амулет с чудодейна сила. Пази от стрела и отрова, пази от звяр и човек. Само в страховици то губи мощта си. А Утита не е страховиц. Знае да се бори. Амулетът ще му помогне и този път.

Важното беше да се измъкне от непрогледния мрак на джунглата, да стигне до реката по светло. Там и нощем се вижда добре, особено когато грее луна.

Над главата му се дигна страшен вой, крясъци и писъци — цяло стадо маймуни-ревачи профуча от клон на клон. Подире им се стрелна пъстър оцелот, подобен на малък ягуар, подметна се с огромен скок и още във въздуха улови подгонената маймуна.

След малко друга битка привлече погледа на индианеца. Гвианският ястреб, който се виеше над дърветата, се спусна като камък и впи нокти в една малка маймунка-игрунка. Но не можа да засити глада си. Отдолу, почти отвесно, се надигна черната харпия, гигантският ястреб на джунглата, и връхлетя срещу победителя. Преди той да се опомни, харпията стисна главата му в страшния капан на ноктите си, обезвреди така клюна му и почна да го разкъсва, като крещеше, доволна от двойната плячка.

Друг път Утита не би пропуснал такъв случай. Та това е чест и гордост за всеки индианец. Не всекиму се удава да убие харпия, тази

силна като орел и храбра птица. Нейните пера са най-желаната украса за главата на всеки войн. Маста и месото й са лекарство за всичко.

Но сега Утита дори не я погледна, а продължи да бяга, раздран и окървавен от бодливите лиани, които му препречваха пътя.

По едно време му хрумна друго. Той кръшна встриани и се свря в храстите, решил да изчака преследвачите си. Ала те подушиха навреме засадата и не се появиха.

Той пак затича надолу. Та нали враговете му целяха именно това — да го забавят, да го задържат в гората до мръкване?

Нощта настъпи изведнъж, като наводнение от мрак, заля ниските шубраци, удави гъстия склон на лисната, заличи дънерите в черната си мътилка.

Когато преследвачите го настигнаха, до реката оставаха само двеста-триста крачки. Утита обръна пушката и я изпразни напосоки. Не разбра улучил ли бе, или само бе изхабил патрона напразно. Раненият индианец не вика, не издава болката си, търпи. И Утита така би замълчал. Само би стиснал зъби и толкова.

Насочени от огънчето на изстрела, няколко копия профучаха край него. Едно раздра рамото му. Но той не спря, а продължи да се носи напред...

А това? Какво ставаше?

Може би губеше кръв от раната — краката му почнаха да отмаяват, да се забавят, да спират против волята му. Отказваха да се подчиняват.

И тъкмо на речния бряг хайката го настигна. Той стреля отново и отново не разбра ударили ли бе някого.

Утита падна по гръб. Така, от земята, видя как го обкръжиха няколко задъхани индианци, как замахнаха с копията...

9

Доналд Джексън откри корабокрушенците на смрачаване. След земетресението той се качи на една пирога с Чириапа и с още двама индианци и пое нагоре по реката. Откри ги по гласа на ягуара и по нетърпеливото грухтене на кайманите.

Кръвожадните влечуги обсадиха тутакси лодката му, сблъскаха се край нея, защракаха челюсти. Очите им, вторачени, хищни, святкаха като червени въглени. Греблата почнаха да отскочат от бронираните туловища. Но лодката продължи напред, следвана от този зловещ ескорт. Накрая спря. Повече не можеше. Около островчето се простираше жив, яростен риф от озъбени мускули и бясно шибаци опашки.

Доналд Джексън даде знак на гребците, после гръмна право в устата на най-близкия крокодил. Чудовището подскочи и се преметна настрана, като ревеше от болка. Щом видяха, че е ранено, другарите му се струпаха отгоре му да го разкъсват. Така, улисани в канибалското си пиршество, те поочистиха пътя и индианците вмъкнаха ловко пирогата в тая жива пролука. След втория изстрел достигнаха малката суша.

Пръв се възползува от неочекваната помощ ягуарът. С огромен скок над настървените каймани той се хвърли към лодката. Но куршумът на мисионера го посрещна още във въздуха. Гребците отдръпнаха навреме лодката и тежкото тяло се стовари сред крокодилската глутница.

Чудовищата се сбorigаха за плячката, струпаха се във вдъхваща ужас кипнала купчина, в някакъв замайващ водовъртеж от стръв и безпощадна жестокост. Мощните им туловища надигнаха лодката, забълъскаха я с роговите си гърбове.

Но тримата пътешественици все пак успяха да се метнат в нея невредими. Хладнокръвните индианци бързо загребаха назад. Крокодилите се юрнаха подире им, шибаха с опашки, скърцаха зъби, ръмжаха. Но постепенно, един след друг, почнаха да изостават, разбрали, че плячката им се изпльзва.

Тогава мисионерът остави пушката до себе си.

— Е, откриватели! — подметна той. — Изпариха ли се желанията ви? Или смятате, че още веднъж ще идват да ви измъквам от зъбите на крокодилите?

Спътниците му мълчаха. След малко Фернандо дигна глава.

— Пресвети отче — почна той предизвикателно. — Ясно ми е, че всичко беше скроено от вас. Нали познах?

Мисионерът мълчеше безучастно. Не отричаше, не потвърждаваше.

Фернандо добави:

— И вие като нас си имате планове, правите си сметки. Ако ви пречим, кажете ни! Ще я нагласим така, че всички да спечелим. Ако има злато, то ще бъде толкова много, че ще стигне не само за четирима съдружници, а за цял полк. Кажете, какво искате вие?

Доналд Джексън отговори неочеквано кратко на тази груба обида:

— Искам да не ми създавате повече грижи. Да вървите там, откъде сте дошли. Тук не е нито музей, нито Рио де Жанейро.

И погледна предизвикателно първо Боян Симов, после Фернандо Бендейра.

— Тук е най-дивото кътче на Амазония. Няма нито злато, което да делим, нито неоткрити цивилизации.

— А статуята, която намерихме днес? — оживи се Боян.

— Една статуя още не значи град — подметна небрежно Джексън.

— А пътят? Настилката от плочи, водеща в селвата?

— Навсякъде светилище на речния бряг.

Боян отново почувствува старата си неприязнь към този смръщен мизантроп, с неговата необяснима, безсмислена упоритост.

— Доктор Джексън — почна той, —уважавам знанията ви като лекар...

Изведнъж мисионерът го хвани грубо за ръката.

— Не повтаряйте това! Чувате ли? Доктор Джексън не съществува! Пред вас е отец Доналд.

— Това няма значение.

— За мен има! — викна мисионерът гневно. — Има...

При тоя изblick на гняв Боян се смути, но продължи:

— Позволете и на мен да кажа мнението си по археологичните проблеми. Смятам, че имам известно право. Няколко години се занимавам с това. Здраво съм се бълскал. Изградил съм своя хипотеза. Остават ми само няколко брънки. Стар въпрос, прастар. История или легенда? Но фактите се трупат всеки ден. По всички краища на света съществуват легенди, чудни легенди, сходни, сякаш родни сестри... Преди хилядолетия в Египет излязъл от морето богът Тот, във Вавилония — божественият Оанес, в Индия — Парашария, в Гърция — Пелагос, в Мексико, при ацтеките — Кециалкоатъл, при муиските в Колумбия — Бочика, при перуанските индийци — Замна, в народа мая — Кукулкан, в Юкатан — Вотан... И забележете, всички тези просветители идват от морето. Всички те донасят култа на слънцето и на змията. Донасят със себе си наука и знания, готова държавна организация и култура, донасят еднакъв календар и йероглифно писмо, запознават туземците със земеделие, с архитектура, с изкуствено напояване, с астрономия, балсамиране и гадаене по животински вътрешности. Навсякъде строят пирамиди. Всички те са изобразявани като едри брадати мъже. Всички. В Египет, Индия, Африка и Европа те идват от запад; при ацтеките, майте и инките в Америка — от изток. Има ли друг извод освен един?

В този миг проехтя първият изстрел на Утита. Чу се топуркане на много нозе и на брега изскочиха група полуоголи хора. Втори гърмеж. Утита падна на земята.

— Спрете! — извика Джексън и изпразни във въздуха пушката си.

Нападателите се смутиха от неочекваната намеса. Някои търтиха назад. Утита се възползува от суматохата, сгъна тялото си и като се изправи на плещи, ритна с крака неприятеля си, който вече беше замахнал с копието. После скочи прав. Но друг противник се метна на гърба му като пума. В ръката му лъсна нож.

Утита се хвърли по гръб. Врагът му изпусна ножа, ала не отслаби хватката около врата му. Почна да го души. Опомнили се от първото смайване, другите индианци се върнаха отново, насочиха копията си.

Тогава пирогата опря до брега. Мисионерът пак стреля във въздуха. Боян, видял на лунната светлина как неколцина нападат сам човек, стисна едно гребло и връхлетя с него. Не понасяше неравния

бой. Винаги беше на страната на по-слабия. И тъкмо навреме. Ако бе закъснял една секунда, няколко острите щяха да пронижат гърдите на Утита. Боян замахна с веслото и отблъсна настрана протегнатите копия. Замахна втори път, трети път — вече по главите на нападателите.

Дотича и Доналд Джексън с пушката, следван от Жак Камюс с другото гребло, Фернандо се засути в лодката да дири оръжие.

Индиеците не устояха. Пръснаха се. Изчезнаха в мрака.

Утита се надигна, метна пушката през рамо, взе и торбата си.

Джексън запита:

— Какво става тук?

Индиецът вдигна рамене.

— Искаха да ми отрежат главата.

Боян усети как го обляхна ужас при този безстрастен отговор.

— Да ти отрежат главата? — възклика той. — А аз все не допусках... В наши дни...

Утита погледна към него.

— Те имат право. Аз съм рязал глави на техни близки. Те са длъжни да ми отмъстят.

Мисионерът се вгледа в лицето му.

— А ти, сине, кой си?

— Утита! Навярно си слушал за мен?

Джексън премисли малко.

— Да, слушал съм. И хубаво, и лошо. А сега къде си тръгнал?

— При теб.

— За какво?

— Синът ми Тукупи е болен. Ще умре. Тсапау ме накара да викна шамана. И той рече така: „Вачапа е пратил зъл дух.“ Ти знаеш какво значи това. Но Утита не иска вече. Той обеща на белия вожд с черната дреха... И ето тръгна да дири Белия шаман, да дири лек за сина.

Мисионерът заговори. За пръв път Боянолови малко топлота в гласа му.

— Добре си постъпил, Утита. Ще дойда в твоята гея. Но не сега. Уморен съм. При това и лекарствата ми са в къщи. Ела с нас! Утре заран ще тръгна с теб. С божия помощ ще спасим Тукупи.

Утита влезе в лодката и улови едното весло. Наместиха се всички и продължиха пътя си, следвани от облаци комари. Наоколо се рееха безброй светулки, сякаш лодката се бе врязала в някаква полуудяла галактика от мигащи звезди. Цвърчаха цикади, прелитаха прилепи, избръмчаваха като далечен самолет едри бръмбари. Кайманите се разговаряха нещо на своя грухтящ език. Виеха зловещо, сърцераздирателно маймуните-ревачи.

Една огромна светулка кацна върху рамото на Утита и освети мускулестото му тяло. Боян протегна ръка.

— Какво е това? — запита той, задъхан от вълнение.

В дланта му лежеше тежък амулет от зелен нефрит, окачен на шията на индианеца. А в Бразилия няма такъв нефрит. Но не само това. Прекрасният камък бешешлифован в чудна форма — човек с голяма глава, с брада и ръце на корема, миниатюрно копие на изровената статуя над Синия бряг.

Утита мълчаше. Колебаеше се.

— Какво е това? — повтори въпроса си Боян.

Индианецът въздъхна:

— Белият човек спаси живота на Утита и сега животът на Утита принадлежи на белия човек. Утита ще му разкрие всичко, но не сега. Не тук. Другите не трябва да чуят. Утита няма право да говори, защото тогава ще умре. Но белият човек и Утита сега са едно.

Боян седна примирен на мястото си.

— Добре! — каза той.

Скоро лодката се прилепи до брега на мисията. Пътниците я привързаха към дървения пристан и се запътиха към постройката.

Пред входа Утита хвана Боян за ръкава.

— Чакай!

Археологът се обърна нетърпеливо:

— Слушам те, Утита.

Индианецът го погледна в очите.

— Който иска живота ти, е враг. Който спаси живота ти, е брат. Белият човек спаси живота на Утита. Той е брат на Утита.

— Хубаво казано — кимна Боян.

И си помисли. Проста и правдива логика. Но приложима само за джунглата. Не и за града. Там всичко е тъй сложно.

Утита добави:

— Нека белият брат вземе амулета, щом толкова го харесва. Той е дар на Утита от жените-господарки.

— От кой?

— Жените без мъже.

Боян усети как дъхът му спря.

— Амазонките!

Той хвана индианеца за раменете.

— Значи, съществуват! А ти виждал ли си ги?

— Утита живя сред тях три луни.

— В Розовия град?

Утита кимна с глава.

Боян седна на пейката до входа. Дръпна до себе си и индианеца.

— Утита, разказвай! Разказвай! Как се отива там?

Изведнаж Утита се изправи.

— Защо пита белият брат?

— Защото искам да отида в този град, да го видя, да видя...

Индианецът мълчеше. После поклати глава.

— Не може! Никой няма право да отиде при тях неканен.

Наказват със смърт.

— А ти?

Господарките сами извикаха Утита. Понякога съвсем рядко те поканват при себе си мъж. Храбър мъж. Много храбър. Защото искат да имат храбри деца. Оставят пред геята му знака си, стрела с кичур женски коси.

Боян стана.

— Ти ще ме заведеш! Нали знаеш пътя? И ще се върнеш. Само ще ми го покажеш.

Индианецът продължаваше да клати глава.

— И да знае пътя, Утита няма право да обади... Няма... Господарките завързаха очите му. Така го заведоха. Да не разбере къде е изгрев, къде е залез.

— Нима нищо не си спомняш? — запита отчаян Боян. — Съвсем нищо?

Утита отвърна:

— Всички знаят едно — пътят е тежък. Страшен. Най-първо Скритата река, после Водната смърт и най-сетне Мъртвата гора. А сред нея — градът на господарките.

Археологът се замисли. Какъв смисъл крият тези странни имена? Проста измислица ли са на богатото индианско въображение или съдържат някаква истина? Във всяка легенда се крие поне зрънце истина. Къде е тук истината?

Утита заговори тихо, някак умолително:

— Нека белият брат да не мисли за това! По-добре е! Който отиде неканен там, загива. Господарките го принасят в жертва на своя бог. Бог-чудовище.

На прага внезапно застана мисионерът. Дали бе подслушвал?

— Много дълги излязоха преговорите ви — рече той с предишния си суров глас. — Прибирайте се вътре зад мрежите! Нямам намерение да изпращам надолу по реката болни от малария.

Двамата го последваха мълчаливо. Фернандо и Жак вече бяха седнали до масата.

Мисионерът покани новодошлите да се нахранят. Щом видя раната на новия си гост, той взе от походната аптека бинтове и сръчно я почисти.

Боян поглеждаше крадешком индианеца и неволно му се възхищаваше. Лицето му не трепваше, макар че мисионерът чоплеше дълбоко в раната.

— Не боли ли? — подметна Боян.

— Боли — усмихна се Утита.

— Защо не викаш тогава?

— Защото и да викаш, пак боли.

След превръзката почнаха да вечерят и чак когато се нахраниха, Доналд Джексън се облегна на стола си.

— Сега вече да се разберем — рече той. — Утре ще отида с Утита да прегледам сина му. Това значи най-малко три дни. Затова ви предлагам да се стегнете още тая вечер. Утре заран ще ви изпратя с една пирога към Манаос, а аз спокойно ще продължа работата си.

Фернандо подхвърли заядливо:

— Не е особено любезно, не сте ли съгласен?

Мисионерът се сопна грубо:

— Не съм тук, за да приказвам любезно, а правдиво. Вие сами се убедихте, че не сте подгответи за такава експедиция. И аз решително отказвам да ви помогам повече.

Фернандо пак се обади:

— Да ни помогате? Това нощес помощ ли беше?

А Боян мислеше, търсеше доводи, диреше начин да склони някак си този стар твърдоглавец.

— Сеньори! — обърна се той към спътниците си. — Моля ви, идете да си легнете! Ще ми се да поговоря с нашия домакин насаме.

— Но за последен път! — предупреди го Джексън.

— Да, за последен.

Фернандо и Жак отидоха в съседната стая, където им беше определено да спят. На излизане Фернандо му даде знак да не отстъпва. Камюс въобще не се обърна, стиснал гневно устни. Утита разпъна хамака си в столовата. Тук щеше да спи.

За да не го разбере индианецът, Боян заговори на английски:

— Отец Джексън, вие може би смятахте, че от жажда за злато търся тоя град...

Мисионерът го прекъсна:

— Подбудите ви не ме засягат. Засягат ме действията ви. Създавате ми грижи. Аз съм тук мисионер, изпратен да спасявам

душите на непокръстените езичници, а не комисионер на разни авантюристи.

Боян възрази живо:

— Но аз не съм авантюрист. Видях Розовия град. С очите си го видях. А вчера откопах и статуята, намерих шосето за града.

Мисионерът го гледаше с присвити очи.

— Е?

Боян въздъхна. Да издаде ли тайната на Утита, най-силния довод? Но не! Сдържа се. Каза друго:

— Да си призная, всъщност не само като учен се стремя натам. Има още нещо. Онзи ден не се осмелих да ви призная, досрамя ме. Сега няма да скрия. Чуйте и решете сам! Когато изплувах на брега след катастрофата, аз нямах сили да се мръдна. Лежах до вечерта. Нападна ме ягуар. И щях да загина, ако не беше тя... Една прекрасна девойка, хубава и печална, с руса коса — най-русата коса, която съм виждал. Въоръжена с лък, тя уби ягуара. После ми заговори. Заговори на никакъв странен, свирещ език. А до нея стоеше огромна змия, дълга тридесет-четиридесет метра. И това страховито чудовище се подчиняваше на девойката, слушаше я като кученце...

— Кошмар! — отсече Джексън. — Такива змии няма.

Но Боян възрази:

— Някои пътешественици ги споменават, макар че официалната наука все не смее да ги признае. Майор Фосет твърди, че е убил деветнадесетметрова анаконда и заради това в Англия го нарекли нагъл лъжец. Мисионерът Виктор Хайнц видял водна змия, достигаща на дължина двадесет и пет метра. Показвали са ми снимки на такива змии — около тридесет и пет метра дълги, убити с картечици.

Доналд Джексън мълчаше, изгубил охота да слуша повече.

Боян преглътна от вълнение и довърши мисълта си:

— Ето заради тая девойка най-много искам да отида в града! И за нея! И за науката! Не мога иначе! Разбирате ли ме?

Мисионерът сякаш се сепна от сън.

— Хубава девойка с руса коса! Най-русата коса! А на каква възраст?

— Деветнадесет-двадесет години.

Джексън продължи да говори като че ли повече на себе си:

— Европейка сред развалините в джунглата! Какво ще дири там?

Младият мъж отговори бързо:

— Но там живеят амазонките. Тя е истинска амazonка, с плитка около главата и огромен лък.

Мисионерът се обърна към легналия индианец, който ги следеше мълчаливо под полуспуснатите си клепачи, и го запита:

— Утита, чувал съм от съплеменниците ти, че си живял сред жените-господарки. Какви бяха те — бледолики или индианки?

Утита отговори, без да се замисля:

— Индианки! Истински индианки, само че малко по-едри, с по-светла кожа.

— А някоя девойка с жълта коса?

Индианците нямат прилагателното рус, затова Джексън я нарече жълта.

Утита каза усмихнат:

— Още не съм виждал индианка с жълта коса.

Мисионерът се обърна към събеседника си:

— Е, млади приятелю, какво ще речете сега?

Боян не отговори. Смазан от това, което току-що научи, той се оттегли в съседната стая и без да се разсъблича, се отпусна в леглото. Фернандо и Жак спяха дълбоко или се преструваха на Заспали.

Боян стисна зъби. Идеше му да викне, да закрещи от мъка. Нима всичко рухваше изведнъж, всичко... Нямаше никакво бяло племе сред развалините на джунглата, нямаше никакви потомци на тайнствения народ-просветител от древността...

Индианки, обикновени индианки. Може би жени, на които е омръзно да робуват на мъжете. Така обясняваха някои мита за амазонките.

А неговият блян?

Нима и той рухва, нищо не остава?

Само сън, кошмарен сън...

10

Фернандо Бендейра едва устоя срещу сладките пристъпи на съня. Съзnavаше, че сега няма право да заспи. Отдаваше му се благоприятен случай, неповторим. А той не бе свикнал да изпуска птичката на щастието. Сега тя му се бе вестила в образа на той начумерен дивак, който искаше да подражава на белите, без да знае, че и при тях действуват същите закони на джунглата. Утита беше чул, че белите не сушат главите на враговете си и това го бе замаяло. Не можеше да допусне, че без да правят тсантси, те убиваха без никакво замисляне, с един замах, хиляди, стотици хиляди хора.

Този Утита струваше злато, камари злато. Не биваше да го изпусне. Криеше нещо снощи. Не издаде всичко на археолога. Фернандо не се мамеше тъй лесно. Ако му се отدادеше случай да го отвлече насаме и да си поговори с него тъй, както умееше, този меднокож красавец щеше да се поразприказва. Фернандо знаеше много начини. И най-сигурен — телът, притегнат около челото. Когато почне да пука черепът, всеки отстъпва. Даже и индианците! Червеният Мануел от бандата на Джо Ягуара се славеше с мълчаливостта си. Но и той проговори, стана сладкодумен като пастор...

Налагаше му се да отвлече индианеца. Да научи от него пътя, да го подкара пред себе си като водач, а Жак и Боян да изостави. Вече не му трябваха. Щеше да продължи с Машингashi и хората му. После лесно щеше да се отърве и от Машингashi, и от Утита.

Път имаше. Безсъмнено. Удобен път, по който амазонките са откарали и върнали обратно Утита, Боян, то се знае, нямаше да се откаже. Щеше да упорствува, да се бълска из селвата, да дири възлюблената си. Нека! По пътя, който си бе изbral, през гората под Синия бряг, можеше да стигне след две-три години. Дотогава Фернандо ще си е свършил цялата работа. А може да се измисли нещо, та да не стигне въобще?

Колкото по-малко хора знайт, толкова по-добре!

Сега първата задача беше тази — да измъкне навън индианеца, да опре пистолета в гърба му и да го закара при Машингаши.

Навярно всички спяха. Жак и Боян дихаха равномерно. Притихна в другата стая и мисионерът.

Вече можеше!

Фернандо се спусна от хамака, облече се, затъкна пистолета в кобура и пристъпи на пръсти в столовата. Приближи до спящия. Планът му беше готов. Щеше да го разбуди и да го извика навън, за да си поговорят спокойно, без да им пречат другите. За сина му, за Тукупи. Уж има по-добри лекарства от Джексън, защото е по-голям шаман от него.

Важното беше да го измъкне безшумно. Другото щеше да се нареди само.

Но когато докосваше с ръка спящия, вратата се отвори и на прага се изправи мисионерът.

— Какво има?

Фернандо съобрази бързо.

— Рекох да се поразтъпча. Задушно ми е.

И излезе.

А сега? Да се върне ли повторно?

Но не! Джексън запали лампата. Взе да рови из етажерката с книгите си. През прозореца Фернандо зърна, че извади, някаква снимка. Жена с дете — красива руса жена с малко момиченце. Мисионерът ги загледа мълчаливо.

Фернандо прецени бързо. Това не успя — тогава друго! Щеше да го отвлече утре на пътеката през джунглата. И за тоя план му беше нужен Машингаши. Трябваше още сега да го намери и да направи засада. Ще пътуват само Утита и мисионерът. Лесно ще ги обезвредят. Фернандо няма да се покаже. Ще остане скрит. Да помислят, че са снощните нападатели. Мисионера ще пуснат — защо им е?

Фернандо си подсвирна с уста.

После с бързи стъпки се отправи към реката, отвърза една пирога и скочи вътре. Грабна веслото, загреба срещу течението.

Луната се скриваше зад високите върхари. Черни сенки полазваха по водната повърхност. И ставаше чудо. Потичаха две реки, две реки в едно русло: река от течно сребро и до нея река от смола. Отгоре, към кръгозора, сред звездните рояци блестеше Южният кръст.

Сенките пълхаха бързо, удължаваха се. Катранът изтласкваше среброто, превземаше цялото легло. Остана само едно тясно сребърно ручайче, но и то се изтъни, пресъхна.

Настана мрак — плътен, грозен, заплашителен.

Но Фернандо Бендейра не се боеше.

Когато имаше защо, той умееше да бъде смел. Рядко смел. А сега имаше защо. Не беше като снощи, когато им хрумна да спасяват някакъв мръсен дивак. И каква полза от това? Защо трябваше да рискува живота си, да намушкат корема му с бамбуковите си шишове или да го нанижат на отровните си стрели? Каква полза? За него, та и за дивака. Нали утре вечер ония пак ще го издебнат? Все ще му вземат главата. Колцина са индианците, които са дочакали естествена смърт?

Край лодката танцуваха бледи светлинни. Отражения на звездите ли бяха? Но не! Звездите стоят неподвижни, а тези шареха по всички посоки. Ясно, водни светулки, чудноватите светещи риби на Амазонка. Като рой истински светулки, те се виеха из водата, догонваха се, преварваха се, създаваха странна илюзия — сякаш не вода, а огнена мрежа, по която се хълзгаше пирогата.

Фернандо съзнаваше, че се впуска в опасно приключение. Но съзнаваше и друго — че то заслужава риска. Той нямаше да се уплаши. Дори ако срещнеше шайката на Канирса, непознатия отмъстител.

И в по-големи беди е изпадал. През войната и след това. Нали във войната провери себе си? Нали тогава откри, че е смел. Орден до орден. Откри още нещо — щом си смел, използвай тая смелост за себе си. Не за някакви си идеали. Убивай, рискувай и своята кожа, но за пари, не за тенекиени дрънкулки.

В мирно време има място за художници, за музиканти... Само за храбреци няма. Войната ги създава, а после — на улицата. Не убивай! Че защо? Защо преди това си бил длъжен да убиваш, а сега нямаш право?

Дълго се лута той в живота. Къде да приложи безстрахието си? Да стане дубльор за опасните сцени на киноартисти, звероукротител, ловец на жакаре? Не, не си струва, слабо плащат.

Слиса се Рио от смелостта на Фернандо Великолепния. Веднъж цяла нощ улисва полицията с престрелки сам, докато момчетата му обраха дома на кафеения крал, който нямаше вяра в банките. Друг път скочи с парашут върху покрива на банката и през оберлихта проникна

вътре. Навсякъде имаше сигнални апаратури, на всяка врата, на всеки прозорец. Само за тавана не бяха помисляли инженерите... Ами Винченце и Феличе? Сдружиха се да го премахнат. Търсеха го под дърво и камък, смятаха вече, че е напуснал страната, а той се вмъкна по водосточната тръба в апартамента на Винченце, когато се наговаряха с Феличе, и ги застреля.

Наистина тук, в джунглата, нямаше къде да разгърне дарбите си на организатор и стратег в целия им блясък, но все пак можеше да покаже туй-онуй.

Изведнъж нещо изпръхтя зад него. Той измъкна пистолета. Стреля мигновено. Това в него беше повече рефлекс, а не съзнателно действие. Който по-рано натисне спусъка — печели.

Сега зад него нямаше никой.

Чу се шум отляво, отляво, отпред. Той се озърна. Взря се в черната вода, където лудуваха някакви едри животни.

Крокодили?

Не! Крокодилите не скачат така. Фернандо прибра с виновна усмивка оръжието си. Беше го обградило стадо речни делфини-инии, пъргави и шумни, но безвредни.

Играеше им се, нищо друго.

Ненадейно той видя няколко плъзгащи се по водната повърхност сенки, които бързаха да пресекат пътя му. Отпред и отзад. Обграждаха го. Гърмежът му го бе издал.

Фернандо насочи напред пистолета.

— Кой е? — запита той.

От една лодка отвърна непознат глас:

— Синът на Ватупи!

Бразилецът натисна лудо веслото.

— Умри, куче! — извика след него гласът и цял рой стрели избръмчаха като освирепели оси.

Миналата нощ Канирса бе подминал лагера на пътешествениците, след като носачите им ги бяха напуснали. Той диреше огън. Не можеше да допусне, че ще го оставят да изгасне. Цял ден ги бе търсил нагоре, отвъд Синия бряг, а когато разбра, че жертвата му се е изплъзнала, върна се назад, да я дири отново.

Сега нямаше да му избяга. Там, край къщата на омразния бял, Канирса трябваше да се крие. Сега беше друго, наоколо джунгла. Вече

щеше да вземе тсантсата му.

Фернандо видя как две пироги препречват пътя му. Вдигна револвера и гръмна. Гръмна още веднъж. Двамата индианци се катурнаха без вик във водата. Другите, изправени в едноместните си лодки с опънати лъкове, се поколебаха. Смаяха се от умението му да борави с пистолета. Отде можеха да допуснат, че в Рио нямаше подобър стрелец от него? Той опита да се измъкне. Но гневният вик на Канирса подгони напред преследвачите му.

Фернандо се обърна още веднъж и свали доближилия индианец, преди да е пуснал стрелата си.

Тогава забеляза с ужас, че враговете почват да го настигат. Не можеше да се мери в гребането с тези родени гребци. Напрегна последни сили. Поиска му се да скочи във водата, да се гмурне, да се укрие от свистящите край ушите му отровни стрели. Но там го дебнеха крокодилите, поделили набързо тримата убити индианци.

Когато помисли, че вече е загубен, Фернандо видя огън на брега. Извика като птицата-звъннар. Някой отговори, после затрещяха изстрили, чести и безредни, не тъй точни като изстрелите на Фернандо, но достатъчни да спрат нападателите.

Бразилецът достигна брега, залегна зад един дънер и грабна пушката от Машингashi.

Но Канирса, оценил набързо обрата в борбата, свърна назад и изчезна в сенките на отсрещния бряг.

11

Боян и Жак Камюс се събудиха едновременно, когато слънчевите лъчи блеснаха в очите им. Надигнаха се, облякоха се и излязоха пред къщата.

Откъм банановата плантация се зададоха Доналд Джексън и Утита.

Мисионерът благослови с кръстен знак.

— Къде е Фернандо Бендейра? — запита той. Двамата се спогледаха.

— Няма го — отвърна Жак. — Станал е преди нас.

Мисионерът сви устни.

— Ние сме вън от два часа, а не сме го видели.

После ги поведе към верандата.

— Елате да похапнем! Като се върне, Фернандо ще закусва сам.

На масата бяха наредени маниокови питки, печени батати и банани.

Когато привършиха закуската, Джексън изведнъж каза:

— И аз ще дойда с вас!

Боян и Жак го измериха с удивени погледи.

— Къде?

— В Розовия град.

Жак Камюс не се стърпя:

— Аха! Значи, затова било всичко! А защо не ни го казахте преди?

И Боян подметна раздразнен:

— Че нали вие... Нали го отричахте? Как тъй изведнъж?

Без да трепне нито мускулче на лицето му, мисионерът отвърна:

— Промених становището си.

— Но защо? Недоумявам. Какво ново научихте? Утита ли ви каза нещо?

Джексън отвърна упорито:

— Съображенията ми са моя лична работа. Да приемем, че не искам да изложа на излишни рискове паството си.

Боян се усмихна и му подаде ръка.

— Каквito и да са... Наистина, ваша работа. Радвам се, че ще дойдете. Ще имаме голяма полза от вас.

Жак подхвърли:

— Сега поне носачите няма да бягат!

Но Доналд Джексън сякаш не забеляза хапливия тон.

— Аз бързам не по-малко от вас — рече той. — Но преди това имам едно задължение — да прегледам сина на Утита. Вие ще ме почакате тук. Ще подгответе експедицията.

Боян възрази:

— Аз няма да чакам! Ще дойда с вас!

— Аз също! — реши Камюс.

Мисионерът се надигна.

— Тогава да вървим! Закъсняваме. Ще напече.

Оставиха една бележка на Фернандо да ги чака, докато се върнат, и се отправиха към реката.

Преди да се качат в пирогата, Жак подшушна на Боян:

— Подуши светият отец златото и — хайде! Тръгва с нас. Не му стига по грамче за хинин. Иска килограми.

Боян не отговори. Имаше нещо неясно в постъпката на проповедника. Не само златото. Друго — по-важно...

Напечена от слънцето, реката светеше в цялото си великолепие, излъчваща жар, димеше. Водните изпарения грееха като огнени езици, пламнали в разноцветни сияния.

Толкова блясък, до болка, до ослепяване! Блясък в немирната водна повърхност, блясък в блестящите кожици на листата, в обилните росни капки, които се стичаха по петурите им като елмази.

Яките гребла от чонта теглеха срещу ленивото течение лодката, издълбана от ствола на червеното дърво каоба.

Не след дълго слязоха на полянката, където снощи бяха спасили индианеца. Утита се наведе да търси нещо по отъпканата от битката трева. А Боян приближи до един храст с листа, подобни на акация.

Ботаническите му познания бяха слаби, но да провери!

Пипна с пръст една клонка и в миг двете редици листенца се отпуснаха, сгърчиха се под лекия допир. Докосна друга вейка, трета —

скоро цялото растение се сви като попарено.

— Срамежливата мимоза — определи я Боян.

— Той е! — каза в същото време Утита и се изправи. В ръката си държеше стрела. — Вачапа има такива стрели. Слага им пера от опашка на тукан и ги реже къси.

— Защо те преследва Вачапа? — запита Джексън.

Утита се обърна.

— Когато някой тръгне за тсантса — значи, шаманът го е пратил. Някой уби бащата на Вачапа. Не се разбра кой. Може за това да го е пратил шаманът. А то не е вярно. Този път не е Утита.

— Сигурен ли си, че е Вачапа?

— Ние се познаваме. Всички до един... Но Утита мисли друго. Значи, преди да дойде в геята на Утита, шаманът е бил при Вачапа. И го насъскал против Утита. Взел месо от Вачапа. После взе месо и от Утита. А те му дават месо, за да ги кара да си режат главите... Глупав Вачапа, глупав Утита...

Четирмата навлязоха в гората. Боян затаи дъх. Стори му се, че се гмурна в някакъв изумруден океан, който го затисна отгоре с планините от листа, с аромата и със страшната си непрогледност. Цареше необичайна тишина. Изрядко звънваше с гласчето си птицата-звъннар. А дърветата бяха тъй нагъсто, сякаш се сливаха в една плътна стена. Отдолу се провиждаха обрасли е мъхове и лишеи дъсковидните им корени-подпори, но нагоре всичко се сливаше в една безлична зеленина, уплетена с лиани като вълшебен килим.

Утита водеше напред, като от време на време разсичаше с мачета си някоя препречена лиана, въздушен корен на филодендрон или дива лоза. Следваха го Жак и Боян, а след тях крачеше мисионерът. Движеха се спокойно, без да очакват никаква опасност.

Доналд Джексън заговори на английски, за да не го разбере Утита:

— Знаете ли, че нашият водач е извършил петдесет и две убийства?

Жак Камюс и Боян се извърнаха слисани.

— Петдесет и две!

— Да — потвърди мисионерът. — Кръвно отмъщение, предпазване от духове, суеверия! Дойдоха войници, арестуваха го, ще го съдят. А за какво? Ако рекат да накажат всеки, който е убил съседа

си, трябва да избесят цялото им племе. Намеси се обществото — пуснаха го. Дойде си той и — чудо! Вече не реже глави. Грижата му е само да опази своята.

На пътеката лежеше едра жаба, странна жаба с проточен език, дълъг цял метър.

— Не е език — обясни мисионерът. — А змия. Неглътната. Тази жаба се храни със змии. Много по-големи от нея. Сякаш им отмъщава за мъките на цялото жабешко племе. Понеже плячката ѝ не може да се смети в корема наведнъж, тя я погълща на части. Може да обядва така няколко дни наред.

Като отминаха малко, Боян каза:

— Аз смятах, че ловците на глави се срещат само в Еквадор и Перу.

— Не само там — отговори Джексън. — Те бягат от белите, натикват се в най-глухите пушинаци, за да опазят обичаите си.

— Диваци! — подметна Камюс.

— Нещастници! — възрази мисионерът. — Не знаят какво да правят. Страх, това е животът им. Страх от белите, страх от животни и стихии, страх от духове. Измирят, знаете ли как измирят? Не им стига тяхното самоунищожение, ами и болести: малария, проказа, едра шарка, дизентерия, та дори чума. Как още съществуват? Затова са такива. С едно ухо слушат бога, с другото — сатаната. Ето и този Вачапа. И той взема от мен лекарства, вижда, че са по-добри от баенето на магьосника, но за всеки случай, за по-сигурно, посяга и към главата на съседа си.

Боян каза:

— Не познавам местните условия. Но имам мнение. По-малко евангелие, повече хляб! Храна им липсва. Нравите са следствие на целокупния живот. Канибализмът е бил резултат на глад. Тук също. Глад — джунглата такава, каквато е, не е в състояние да изхрани повече хора. Затова те се избиват.

— Какво да сторим? — вдигна рамене Джексън.

— Да ги научим как да произвеждат повече — отвърна без колебание Боян. — Яви ли се обилието на храна, по-лесно ще възприемат вашата истина: не убивай!

Мисионерът отсече рязко:

— Аз съм тук да спасявам душите им! Само за това!

Боян не му възрази. Знаеше, че е безполезно. И той не беше тук, за да спори с мисионери.

При първото паднало дърво групата спря. Утита измери с око къде да разсече по-удобна пролука за минаване сред клоните му, а Боян се наведе да вдъхне аромата на една прекрасна орхидея.

В този миг нещо тънко и зелено се стрелна към него. Но Утита излезе по-пъргав. Замахна с мачета и още във въздуха сряза на две змията.

— Отровна! — каза кратко той през рамо, без да прекъсне работата си.

Боян изтръпна. Ето как става всичко. Миг, и те няма! Край! Край на научните хипотези, на любовните блянове, на великите идеали. Джунглата те поглъща, вечна, непроменена от милиони години, със свои неотменими закони.

Законите на джунглата!

Покатериха се върху огромния прогнил дънер, който гъмжеше от мравки, бръмбари и стоноги, и продължиха нататък по тясната пътешка — жалка пукнатина сред зелената скала на гората.

— Всеки път се вълнувам — започна мисионерът, а Боян си помисли на ум: „Нима можеш да се вълнуваш?“ — Вълнувам се като пред изпит при всяко лекуване на индианец. Не толкова заради пациента. Аз трябва да им докажа, че моето изкуство е по-добро от изкуството на техните шамани, че моят бог е по-силен от техните духове.

— Само за това? — възклика смаян Боян.

Мисионерът сви рамене.

— А заради живота им ли? Белите заграбват всяко по-плодородно кътче. Изтласкват ги в пущинациите, сред змиите и комарите. Знаете ли какво представлява животът им? Мъка, глад, болести! Казах ви и преди малко — и страх. Всяка жестокост е плод на страха. Защо да ги лекувам тогава? Защо да отблъсквам смъртта? Та тя за тях е истинско избавление. По-добре да спасявам вечното у тях, душите им. За вечния живот.

Боян отстъпи крачка назад.

— Как можете да говорите така? Културен човек, лекар...

— Ако бяхте живели в този ад толкова време, и вие щяхте да говорите тъй...

— Не! — оживи се Боян. — Не така! За мен има само един живот. Тук. Него трябва да направим по-добър. Тия хора имат нужда...

— Знам от какво имат нужда — прекъсна го Джексън. — Но всеки, който идва при тях, идва, за да им отнеме нещо, не да им даде.

— Вие също — подметна жлъчно Боян. — Хинин за злато!

Очите на мисионера светнаха гневно.

— То не е за мен.

— А за кого?

— За Църквата. За Спасителя.

— Защо му е на Спасителя злато?

— Църквата върши благотворителност. Приюти, училища, помощи...

— А нещичко за първосвещениците?

Джексън не отговори веднага. Повървя малко. После спря.

— Лукавият често ми нашепва такива мисли. Мъчи ме, пече ме на своя огън, огъня на съмнението. Най-тежката мъка — съмнението. Не притуряйте нова жарава към огъня на Лукавия!

И мълкна съвсем.

В три часа ненадейно се смрачи. Стана толкова тъмно, че хората не се виждаха един друг. Сякаш нощ. Отдалеч се дочу приближаващ тътен, който нарасна и се усили. Вятърът връхлетя с плясък върху горския покрив. Клоните заскърцаха, затрещяха. Поръсиха се начупени вейки.

И изведнъж с трясъка на мълниите се стовари дъждът, като чудовищен водопад. За няколко минути земята под краката им се превърна в мътночервена река. Зашуртя, заклокочи отвред, от всеки лист, от всеки дънер, от всеки клон. Мъховете по дърветата провиснаха като измокрени бради.

Дъждът секна тъй неочеквано, както дойде. Джунглата просветна неестествено бързо. Но горските великанни още дълго изръсваха омокрената си зелена козина.

Пътешествениците пристигнаха в геята по светло. Стопанинът ѝ ги преведе предпазливо край заредените капани, а пред колибата ги посрещна цялото ѝ население.

Утита рече:

— Моето племе не приема така гости. Поздравленията са дълги, знак на особено внимание. Но Утита научи, че белите не харесват

дългите приветствия. При това и Утита бърза. Затова добре дошли! Този дом е ваш.

Боян влизаше за пръв път в колибата на шуар, ловец на черепи. Погледът му зашари из кръглата й вътрешност. Видя сигналния барабан в средата, наровете, огнищата. Видя наредените на една стойка умета — черните блестящи оръжия на смъртта.

Докато Доналд Джексън преглеждаше болния, Боян пошепна на Жак:

— Виждаш ли ги, ужасът на Амазонка! Някога, за да се предпазят от безшумната смърт, която излитала от тези черни цеви, испанците се омотавали във вълнени одеяла. Представяте ли си мъченията им в тази жар? Но никой не ги свалял. Предпочитали да умрат от топлина, а не от кураре.

Мисионерът се върна при тях усмихнат.

— Можеше да бъде много по-лошо. Сред този ад на болести. Обикновен грип. Ние, белите, им го докарваме като лека хрема, слабо покашляне. А за тях, за техните организми, които още не са изработили противоотрови, най-леката хрема често се оказва смъртоносна. Обезлюдява цели области. Преди няколко дни това момче ходило надолу по реката, срещнало някой бял човек и ето... Ако зависеше от мен, не бих пуснал тук никакъв пътешественик, без да го държа десет дни под карантина. Всеки, който добара една хрема, може да стане масов убиец...

Утита се въртеше смутен около тях.

— Бъди спокоен! — рече мисионерът. — Ще го изцеря. Ще прогоня злия дух.

Жените и децата зашумяха в радостна гълъчка, а той добави:

— За щастие имам достатъчно сулфатиацол.

Предложиха им вечеря, най-хубавото според индианците: престояли яйца, тъсти дървесни личинки, медени мравки и гъсеници.

Но Джексън не за пръв път се отърваваше от такива угощения. Въпреки че бе прекарал дванадесет години в гладната Амазония, не бе успял да се приучи към тая храна. Предпочиташе да не яде.

— Аз нямам право да ям лакомства — обясни той сериозно. — Храната ми трябва да бъде проста. Дайте ми питка маниока и няколко банана.

Индианците го разбраха. Във важни моменти от живота те също се подлагат на пост. Особено дълъг и тежък е постът във връзка с приготвянето на тсантса.

Утита не настоя повече.

Покрай мисионера се отърваха и спътниците му. След вечерята мъжете излязоха пред геята. Седнаха на пейката и простираха краката си върху поставените водоравни пръти.

— Заради пясячните бълхи — обясни Утита. — Снасят яйца между пръстите. Личинките гризат месото. Страшно смъди. Понякога човек умира. Затова — краката високо! Да не ги достигат бълхите.

Мисионерът потвърди:

— Тези паразити понякога наистина причиняват смъртоносни инфекции. За обутия крак не са тъй опасни, но за босия туземец са бич божи.

— Ще оздравее ли Тукупи? — запита отново Утита.

— Ще оздравее! — увери го Джексън. — Но после ще се разболеят и другите. Затова ще им оставя лекарства. Щом усетят треска, да вземат лекарствата. И никъде да не ходят, да не пускат никого да идва при тях!

Жените хвърлиха пред хижата остатъците от вечерята — черупките на яйцата, кожите на бананите. Никой не посегна към тях — нито папагалите, нито агамите, нито маймунката. Стояха и чакаха. Тогава от покрива слезе важно туканът, опита една бананова кора, кълвна черупка от яйце, не ги одобри и отлетя отново на покрива. Чак тогава другите животни се хвърлиха върху храната.

— Старейшина — обясни Утита. — Управлява. Съди ги. Не смеят да кълвнат преди него.

В това време два папагала се скараха за една черупка, закълваха се, заскубаха си качулките. Тогава туканът прилетя и преди да замахне с клюна, кавгаджиите се пръснаха на разни страни.

„Как е възможно да съществува такава птица! — помисли си Боян, като гледаше чудовищната човка на тукана. — Такава карикатура.“

— Ще се мести — рече Утита. — Земята вече не ражда.

И посочи с ръка малкото си имение, засадено с батати, чиито листа приличаха на листата на грамофончето; с маниока, наподобяваща рицин; с банани и захарна тръстика.

— Утита ще иде надолу, по-далеч от ловците на глави, ще запали гората и ще засади градината си. Утита иска да живее като белите.

Доналд Джексън поклати глава умислен.

— Вярно е. Почвата на джунглата бързо губи плодородието си. Всеки три-четири години индианците опожаряват нови участъци, за да се изхранят. А те са чада на тропиците, неиздръжливи на труд.

Притъмня. Всички се прибраха вътре, край запалените огнища. Децата вече се бяха натъркаляли за сън. Заспал бе и Тукупи. Дишаше равномерно, без задух, без бълнуване.

Джексън го посочи.

— Виж!

Баща му отвърна:

— Утита вижда. Белият шаман е най-великият шаман.

Случайно Боян съгледа увисналата от гредата на покрива странна топка.

Досаден гърч стисна корема му, като си помисли какво може да бъде.

— Утита! — рече той. — Какво е това?

Индианецът погледна нагоре.

— Не е човешка! Белият брат трябва да вярва на червенокожия си брат. Това е ленивец. Утита не може да се откаже отведенъж. Той обеща, но само за хора. Ленивец може. Тъй позволи тогава големият бял вожд.

Боян го гледаше съчувствено. Наистина колко трудно се прескача прагът! От едната страна — дивакът със суеверията си, от другата — цивилизованият човек. Една крачка, а колко трудна.

Утита добави:

— Тъй знам, тъй говори племето. Едно време всички животни били хора воювали, рязали глави, правили тсантси. Ленивецът — най-стар, дядо на всички. Космите му сиви, ходи бавно, едва-едва. Много, много стар. А стар враг дава много сила на този, който го убие. Постар — повече сила. Затова — за сила.

И посочи увисналата мумифицирана глава.

Джексън рече:

— Това са те. Дори Утита. Какво остава за другите. Дойде Вачапа при мен. „Защо правиш така — питам. — Нали ще ставаш християнин?“ А той отговаря: „Твойт Христос добър. Ще прости на

Вачапа. А духовете зли. Зъл и шаманът. Не прощават...“ Извод — ще слушаме тоя, който не проща.

Боян се обърна към него:

— И все пак успявате. Успявате да ги покръствате, да ги привличате в мисиите си. Как постигате това?

— С търпение! — отвърна Джексън. — Само търпение...

Той помълча и добави с въздишка:

— Ние не бързаме. Нямаме друга цел. Само тая. Да приобщим за бога тия непросветени души. Как мислите, кой става мисионер? Кои зарязва удобства, здраве, култура, за да се завре сред опасностите, сред най-ужасните болести, в преддверието на ада? Да, джунглата е преддверието...

Помисли и добави:

— Ако не и самият ад. И ние, повечето от нас, идваме тук, защото нямаме какво да губим още. Отчаяни души. Вместо да се хвърлим под влака. Така осмисляме своето самоубийство.

Той се сепна. Не роптаеше ли, не богохулствуващо ли?

— Пътят към бога води през страданието.

Боян поклати глава.

— Не разбирам защо заради себе си, заради отчаянието си трябва да сеем заблуда. На мястото на едни заблуди — други. Тези хора, които искате да спасявате, трябва да бъдат освободени от всяка заблуда, да станат хора.

Джексън се изчерви от гняв, но успя да се овладее.

— Мистър Симов — рече той. — Аз уважавам вашите разбирания. Уважавайте и вие моите! А дори и да е заблуда, илюзия — не ми отнемайте илюзиите... Защото нямам — нищо друго...

Боян се замисли. Не каза ни дума повече. Съжали го. Нещастник! Дори Жак Камюс гледаше съчувствено приведения гръб на мисионера. Мислеше за своята мъка, за своето преддверие на ада.

Джексън се надигна.

— Запомнете, драги Симов! Вие сте изключение, паднал от небето. Тук идват или самоубийци, или авантюристи. И едните, и другите дирят печалба. Едните — богатство, другите — забрава.

Геята спеше. Хората по наровете си, агамите по прътите за краката, папагалите, маймунката и туканът на гредите под покрива. Заспала беше до сина си и Тсапау.

Джексън пипна челото на Тукупи. Нямаше огън. Младежът се събуди.

— Тукупи е гладен — каза той.

По лицето на Утита се разля усмивка.

— Тукупи е гладен, значи, е здрав!

Мисионерът разбърка с вода мляко на прах и му го подаде.

— Сега това, а утре като другите.

Болният изпи млякото, в което Джексън сипа сулфатиацол, и тутакси заспа.

— Да спим и ние — предложи Камюс, като опъна хамака си.

Тогава Утита приближи.

— Седнете! Чуйте Утита!

Боян и мисионерът поседнаха на нара му. Камюс се натъкми в люлката и опъна мрежата.

Индианецът се наведе тайнствено към тях, зашепна:

— Утита ще дойде с белия брат и с Белия шаман в Каменната гея!

Двамата го изгледаха смяни, а той добави:

— Утита каза на себе си: ако оздравее Тукупи, Утита ще заведе бледоликите. Никой друг не знае пътя. Само Утита.

— Знаеш пътя! — извикаха в един глас мисионерът и археологът. Камюс щеше да падне от хамака.

— Да! Жivotът на Утита принадлежи на белия брат. Жivotът на Тукупи — на Белия шаман. Утита няма свой живот.

Боян стана нетърпеливо.

— Кажи! Къде е пътят?

— През Скритата река.

— Скрита река!

— Никой не я знае. Само Утита. Когато го водеха към града на жените-господарки, той каза, че е гладен. Пазачките развързаха очите му. Дадоха му да яде. До реката. И Утита видя цвета й. Жълта, прозрачна като смола.

Боян възклика:

— Жълта! Същински кехлибар! Тя е...

Индианецът кимна.

— Утита се върна. Един ден отиде за риба. Копието му прободе пиаруку, риба, два пъти по-голяма от Утита. Пиаруку повлече

пирогата. Утита не пуска. Задмина един остров, друг остров. Много острови, остров до остров. А водата, обрасла с камъш, лилии и пипериче. Никой не идва тук. Само фламинги, чапли и каймани. Каймани! Един до друг. А водата — не като Амазонка, мътна-кафява. Не, тази е бистра, жълта като смола. Утита забрави пираруку. Загреба срещу реката. Премина през праговете, навлезе по течението ѝ, но се уплаши. Една стрела с женска коса се заби в дървото до него. Знак — предупреждение: забранено! Утита се върна. Не е ходил, но знае пътя. Знае къде, зад кои острови Скритата река се влива в Амазонка.

Слушателите му го гледаха слизани. Значи, най-сетне дири! Или не дири, път! Няма да секат лианите по двеста метра на ден.

Обади се и Камюс:

— Нищо чудно. Ню Ривер е приток на Карантейна. Устието му, широко десетина километра, е така замаскирано от прагове и острови, че са го открили едва през последните години. Затова се нарича Ню Ривер — Нова река.

— Кога тръгваме? — запита Боян.

Утита отговори:

— Когато рече белият брат.

— Още утре!

Мисионерът се съгласи:

— Добре! Да бъде утре! Да бъде волята божия!

Четирмата се нагласиха в леглата си, но дълго след това никой не заспиваши, унесен в своите мисли и примамливи видения.

Само душата на Утита беше изпълнена със страх. Жените-господарки не прощават. Те нямат милост. Утре щеше да тръгне. А дали щеше да се върне пак, да види геята си, семейството си, градината си? Щеше ли? Или ще го погълне Водната смърт?

Той не съжаляваше. Индианецът знае да се примирява с най-лошото, роден е примирен. Жivotът му не му принадлежеше.

И все пак...

12

Фернандо Бендейра се отказа да отвлече Утита поради една щастлива случайност. Неочаквана, невероятна. Тя му доказа за лишен път, че наистина беше роден под щастлива звезда, предопределен за богатство, че наистина Сан Фернандо бдеше над него, не го изоставяше. Златния град с всичките му съкровища беше отреден нему.

Това се случи сутринта рано, когато заситените хищници се умълчаваха в бърлогите си, а започваше концертът на пчелите и папагалите; когато неизброимите пълчища от москити, скорпиони, стоноги и паяци се изпокриваха под листата; когато огромните хлебарки, които цяла нощ шумоляха под хамаците им и огризваха всяка паднала трошица, се прибираха в прогнилите дънери; когато каймани се измъкваха за сън върху прибрежната тиня.

Фернандо обмисляше последните подробности — как ще разположи хората си в засадата, как ще нападнат Утита, но така, че да не му дадат никаква възможност за защита. Защото изглеждаше опасна плячка — пъргав като ягуар. Трябваше да действуват светковично, по фернандовски...

Насреща в едрата паяжина се уплете малка жабка, нашарена в черно и жълто. Заскача, забълска се — напразно. Лепкавата примка я обхващаща все по-здраво.

Фернандо я познаваше — отровна жаба. С нейния сок индианците понякога мажат стрелите си. Отровна като кураре.

Паякът-птицеяд се измъкна изпод корена, където се бе притаил, забърза по мрежата си като настръхнало малко чудовище.

В същия миг отгоре му връхлетя огромна черна оса. Паякът спря насред мрежата, изправи се, размаха предните си крака да се брани. Осата атакува отново и отскочи назад. Ту отляво, ту отдясно нападаше тя, устремно, неуморимо, като зачестяваше пристъпите си. Паякът се обърка съвсем. Стори му се, че ще успее да докопа омразния си нападател, посегна бързо и политна напред. В същия миг осата се

метна върху гърба му ѝ впи жилото си. Паякът замря, краката му се сгърчиха и той се търкулна на земята.

Черната оса го хвана с челюсти и го помъкна заднишком. Фернандо не ги погледна повече — това беше животът в джунглата — и не видя как осата натака плячката си в една дупка, как снесе яйцето си на гърба ѝ и как затрупа дупката с пръст. Личинката ѝ щеше да се излюпи там и да се нахрани с тялото на паяка, който не беше мъртъв, а само парализиран, превърнат в жива консерва.

Индианците правеха утринния си тоалет. Едни чоплеха с игли от краката си личинките на пясъчните бълхи, другите нагласяваха в косите си магическите гребени, трети рисуваха по лицата си черни и червени кръгчета и квадратчета. Всъщност това не беше украса, а магия. Магия, която пази от зли духове, от змии и от чуждо копие, която примамва дивеча, насочва към него твоята стрела, поразява сигурно. Никой войн не излиза, преди да е нашарил, както се полага, лицето и тялото си.

Хората на Машингashi бяха изгонени от племето си, но все пак бяха индианци — тачеха обичаите на дедите си.

Една паякообразна маймуна приближи непредпазливо до лагера, надзърна любопитно, хвана се с опашка за клона и увисна на нея с разперени крака. Така изкривена, с уродливо нагънати крайници, опулена, тя напълно заслужаваше името си, приличаше досущ на огромен увиснал паяк.

Наоколо нямаше по-добър прицел. В джунглата рядко попада плячка долу, рядко слиза от недостъпните клони. Преди Фернандо да поsegне към пушката, Машингashi грабна едно уме, усуга пъргаво опашката на стрелата с памук, натика я в цвета и духна.

С вик маймуната се метна на най-близкия клон. Разгледа уплашено забитата в рамото ѝ болезнена пръчка, хвана я с ръце и със зъби и я издърпа.

— Ох, ох, ох! — като човек викаше от болка тя, блиежайки кървящата рана. Грабна няколко листа и ги натика в дупчицата, като не спираше да скимти и да се оплаква.

После отровата подействува. Животното почна да клюма, политна, но хвана с ръце и опашка за клона. Скимна му нещо, скочи на съседното дърво, преметна се на друго, запълзя от клон на клон вяло, като пияно, изгубило пъргавината си.

Машингаши скочи подире му да го догони. Не се знае кой може да ти грабне плячката в последния миг — я дива котка, я оцелот, я харпия. Всеки е гладен за месо.

След малко той се върна. В едната си ръка носеше мъртвата маймуна, а в другата — никакъв странен предмет, подобен на чанта с презрамка. Подаде лова си на индианците, които тутакси разпалиха огъня, и пристъпи към главатаря си.

— Машингаши гледа — под папратта скелет, до него чанта.

Фернандо скочи.

— Скелет с чанта? Къде?

Индианецът го поведе през гъстия шубрак. На тридесетина метра от лагера, опрян между дъсковидните корени на едно дърво, лежеше бял скелет. Но без глава.

„Дали е минала през моята ръка?“ — помисли си неволно Фернандо. После се наведе да огледа почвата наоколо. Не намери нищо освен два кабара на обуща, които се разпаднаха от ръждата, щом ги допря.

Нямаше нищо интересно. Той се върна при реката и взе донесената от Машингаши чанта. Наистина обикновена чанта, залята със сок на хевея. Там, където желязото се бе стопило, превърнато в червен прах, единствен каучукът бе изтрайал.

Какво ли имаше вътре?

Навярно нещо ценно. Иначе не биха си губили времето да я обливат с каучук.

Фернандо сряза чантата с мачета, разтвори я и измъкна отвътре къс пожътяла хартия. Разгъна я предпазливо.

Карта! Грубо нахвърляна с молив.

Фернандо ахна.

Амazonка! Скритата река! Мъртвата гора! Нали това спомена и Утита?

А сред гората — Златния град! Храмът на змията, Пирамидата на слънцето, Гробницата на мумиите, Дворецът на върховния жрец, Библиотеката на бронзовите плочки!

Сън ли беше това? Или мистификация, жестока шега?

Фернандо се наведе над картата, задъхан от вълнение. Сложи пръст, придвижи го по Амazonка. Ето един приток, втори! А между тях — Скритата река!

Нима имаше друг приток освен тези, които той знаеше? И то само на няколко километра оттук? Пръстът му тръгна по начертания с червен молив път по Скритата река. Навътре, все навътре в джунглата. Достигна зеления пръстен около града — Мъртвата гора!

Какво ли пък значи това — изсъхнала гора или...

И там, където Скритата река се разделяше, точно на брега червено кръстче — Тайнния вход!

А малко по-навътре друго кръстче — Подземието на немия кротал!

Няма що! — усмихна се Фернандо. — Звучни имена! Многозначителни! Само камънаци не се крият така — зад скрити реки, мъртви гори, кротали. Там има богатства: злато, диаманти, изумруди...

И всичко това ще му принадлежи, ще принадлежи на Фернандо Великолепния. За да върне предишната си сила, някогашното си великолепие. Не. За да придобие още по-голям блесък. С пари се постига всичко. Защо да не стане той крал на кафето, крал на диамантите, председател на републиката? Защо?

Нищо няма да го спре! Ни тайни входове, ни кротали, ни гори! Някои говорят, че в Златния град живеят човекоядци. Жреците им изваждат с каменен нож сърцата на жертвите и ги окачват като медальони на шийте си, а телата хвърлят на тълпата, за да си ги опече. Нека! Няма да го уплашат и канибалите! Щом като някъде злато, Фернандо ще се добере до него. На всяка цена! Ще го има!

Той извика помощника си:

— Променяме плана. Няма да закачаме Утита. Ще тръгнем направо.

— Къде?

— Към Златния град, глупчо! Направо към Златния град!

Машингаши се запъна:

— Там са жените-господарки! Забранено!

Фернандо се разсмя дръзко.

— За смели мъже няма забранено. Посягаш и вземаш.

Забраненото е за страхливците.

— Но...

— Никакво но! — викна Фернандо. — Хапваме набързо и тръгваме!

След четвърт час маймуната бе оглозгана до кости и групата пое по реката с три пироги.

Седнал на носа, Фернандо се взираше в бухналата зеленина, като насочваše лодката до самия бряг, без да мисли за опасността да заседне в тинята. Уплашенните каймани бягаха с шумни плясъци на опашките към дълбочините. Орляци фламинги се вдигаха пред тях като розови облаци, пробягваха странни птици с дълги половинметрови пръсти, които ги поддържаха върху водните лилии.

Фернандо се взираше във всяка извивка и всеки залив, обхождаше и най-малкия разлив на реката, навлизаше във всеки ручей. Не, все не беше Скритата река.

Мухите пиуме налетяха и ту един, ту друг гребец оставяше за миг веслото, за да се плесне по гърба, по рамото или по бедрото и да размаже кацналото насекомо. Пред очите се въртяха облаци очни мушици, иначе безвредни, но досадни, навиращи се в очите. Смъдяха, възпаляваха ги.

Върху притихналата вода на заливчетата лежеха безброй жълти листа. Понякога някой лист трепваше, скачаше напред и след това отново се отпускаше безжизнен.

— Риба-лист! — подхвърли Машингashi. — Дебне по-малки рибки.

Фернандо кимна. И при хората е същото. Гледаш го безвреден като лист, не го забелязваш дори, а той опасен — като неговия Жоао.

Към обяд, когато слънцето увисна на зенита и хората изгубиха сенките си, малката ескадра навлезе сред един безреден архипелаг от острови и островчета, лабиринт от протоци, тинести плитчини и блата, обрасли с непроходими водни растения. А сред тях — гъмжило от влечуги. Анаконди до осем-девет метра, самотни или на двойки, водни змии, стада крокодили. Нахални, дръзки, сякаш невиждали човек, те обграждаха лодките, посягаха да се прекатерят вътре. Анакондите вдигаха глави и така, съскайки и опипвайки въздуха с език, ги съпровождаха, разлютени, готови да се метнат отгоре им като опънати лъкове. Настървени хищни костенурки се боричкаха с греблата, отчесваха от тях цели трески с острите си клонове.

— Само да им паднеш! — пошегува се Машингashi, но шагата му не предизвика усмивка на ничие лице.

Фернандо забеляза как цветът на реката се променя, явен признак за близостта на мощн приток. Значи, картата не лъжеше. Колкото отиваха по-нагоре, толкова водата ставаше по-бистра.

„Ако не знаех какво дира, никога не бих навлязъл в тоя тинест ад“ — помисли си Фернандо. — Ясно защо досега никой не е намерил Скритата река...

Тогава видя първия праг. Сред него се издигаше неголям остров, обрасъл с дървета, по чиито долни клони още се развояваха като проскубана сива козина натрупаните от наводненията изсъхнали треви. Прагът беше нисък, не повече от метър, но водата се свличаше по него така запенена и бърза, че не оставяше ни мисъл за преминаване.

Пирогите продължиха напред. Отминаха острова. Но и там същото — пак бързей. Обходиха цялото устие, накъсано в сложна делта от запенени ръкави, оголени скали и затлачени, обрасли с храсталаци и камъш острови.

Нямаше друг изход. Щат не щат, трябваше да преминат през някой праг. Бразилецът избра сравнително най-тихото място и се провикна:

— Скачайте във водата! Всички! Пренесете лодките в дълбоката, по-спокойна вода!

Налагаше се да прегазят стотина метра, и то във вода до колене, не повече. Но индианците останаха в лодките. Обикновено тъй покорни, тоя път те като че ли не бяха чули заповедта.

— Хайде, момчета! — повтори Фернандо усмихнат. Но зад тая усмивка се криеше заповед, която не търпеше неподчинение.

Забили погледи в греблата си, помощниците му не трепваха. Какво мислеха, какво криеха зад непроницаемите маски на бронзовите си лица? Може би се страхуваха от пиранхи и крокодили. Някой трябваше да им даде пример.

Фернандо скочи във водата.

— Хайде след мен. Ето, няма пиранхи! Както знаете, те не се задържат по бързеите.

Индианците пак не мръднаха.

— Какво чакате? — викна главатарят им разгневен.

Тогава Машингаши отговори вместо другите:

— Те не заради пиранхите.

— А защо?

Машингаши се усмихна виновно. Личеше си, че хем им се присмиваше, хем ги разбираше.

— Водата ще измие шарките. Ще изличи магията. Тогава кой ще ги пази от злите духове?

Фернандо кипна. Извади револвера.

— Веднага! Всички във водата! Всички! Едно, две, три...

Един след друг гребците зацамбуркаха в бързея, хванаха пирогите и ги понесоха напред, докато достигаха по-спокойна вода.

Там отново се намъкнаха в лодките. Хванаха лопатите и загребаха срещу течението.

Фернандо разглеждаше под спуснати клепачи голата си команда. По лицата на индианците не се четеше нищо, все същата безчувствена отпуснатост, студена и враждебна. Сега ги победи, наложи се. Но докога? Много рано опитаха да му се противопоставят. Макар и слаб, това беше бунт. Бунт, още тук! А по-нататък?

Постепенно разливът пред устието на реката изостана надире, руслото на реката се стесни, зелените стени от двете му страни се приближиха, нависнаха като планини от изумруден бигор. На брега лежеха натъркаляни като изхвърлени дънери огромни каймани. При доближаването на лодката те изпълзяваха лениво на късите си крака и потъваха. Водосвинките само обръщаха глави с тъпи и безучастни очи.

Машингаши се обади:

— Хората искат да се нашарят пак.

— Добре! — разреши след кратко обмисляне Фернандо.

По-добре с негово съгласие, отколкото те сами да го направят против волята му.

Пирогите се хълзнаха под нависналия от брега листак, подобен на подкопана от водата зелена канара. Гребците оставиха лопатите и извадиха ореховите черупки, пълни с боя.

Фернандо едва потискаше яда си. Заради тези диваци, заради глупавите им суеверия трябваше да пилее ценно време!

Но беше достатъчно умен, за да не им се противопостави явно. Залагаше много на тях. Дори и с ината на мулето трябва да се примиряваш, когато ти е нужно.

След половин час групата отново пое на път. Но Фернандо виждаше. Хората му не работеха както трябва, гребяха вяло, преструваха се на уморени.

Така неусетно се свечери.

Главатарят даде знак да се насочат към брега. Лодките заораха в тинята. Хората наскочаха, привързаха пиротите, разтовариха багажа. После се пръснаха за изсъхнали съчки. Но след миг един от тях дотича уплашен.

— Зло място! — промълви той. — Омагьосано!

Повече не можа да обясни. Фернандо навлезе в гъстака, там, откъде бе дошъл индианецът. И видя обрасли с лиани, уплетени с въздушните корени на филодендрона, няколко каменни колони, наредени в кръг. Той не знаеше, че археолозите наричат тези древни постройки „кромлехи“, не знаеше, че ги смятат за светилища на Сълнчевия бог, построени от незнанен народ. Фернандо беше убеден само в едно — че тия камъни не могат да крият никаква опасност. Камъни, мъртви вещи.

Внезапно той отскочи назад. С тихо пощракване на опашката настъпваше една гърмяща змия каскавела. Фернандо знаеше, нейните зъби могат да ухапят и през дрехите, пробиват кожата на обущата дори. Мудна, непохватна, но опасна, смъртно опасна.

Зад него запраща друга змия, обади се трета, четвърта, пета. Той престана да ги брои. Отвсякъде прииждаха каскавели, десетки, стотици може би. Щракаха с опашки, напредваха.

Проклето сбогище.

Наистина зло място!

Той се върна бързо и заповяда:

— На път! Веднага! Докато не са допълзели кроталите.

Босите индианци мигновено се озоваха в лодките. После загребаха нагоре да дирят нов пристан за през нощта.

Намериха го едва когато се стъмни съвсем. По тези брегове, обрасли с чудовищна мрежа от коренаци, затрупани с довлечени дънери и затлачени с дълбока тиня, трудно се намираше удобно място.

На брега ги посрещнаха няколко чифта святкащи очи. Индианците запляскаха шумно с греблата и уплашените крокодили навлязоха във водата, освободиха брега. Хората напуснаха лодките, страхливо притиснати един о друг.

Навред ги обграждаше плътният мрак на джунглата, без нито искрица светлина, без нито една светулка дори. Въздухът беше изпълнен със звуци: рев на ягуари, крясък на маймуни, грухтене на

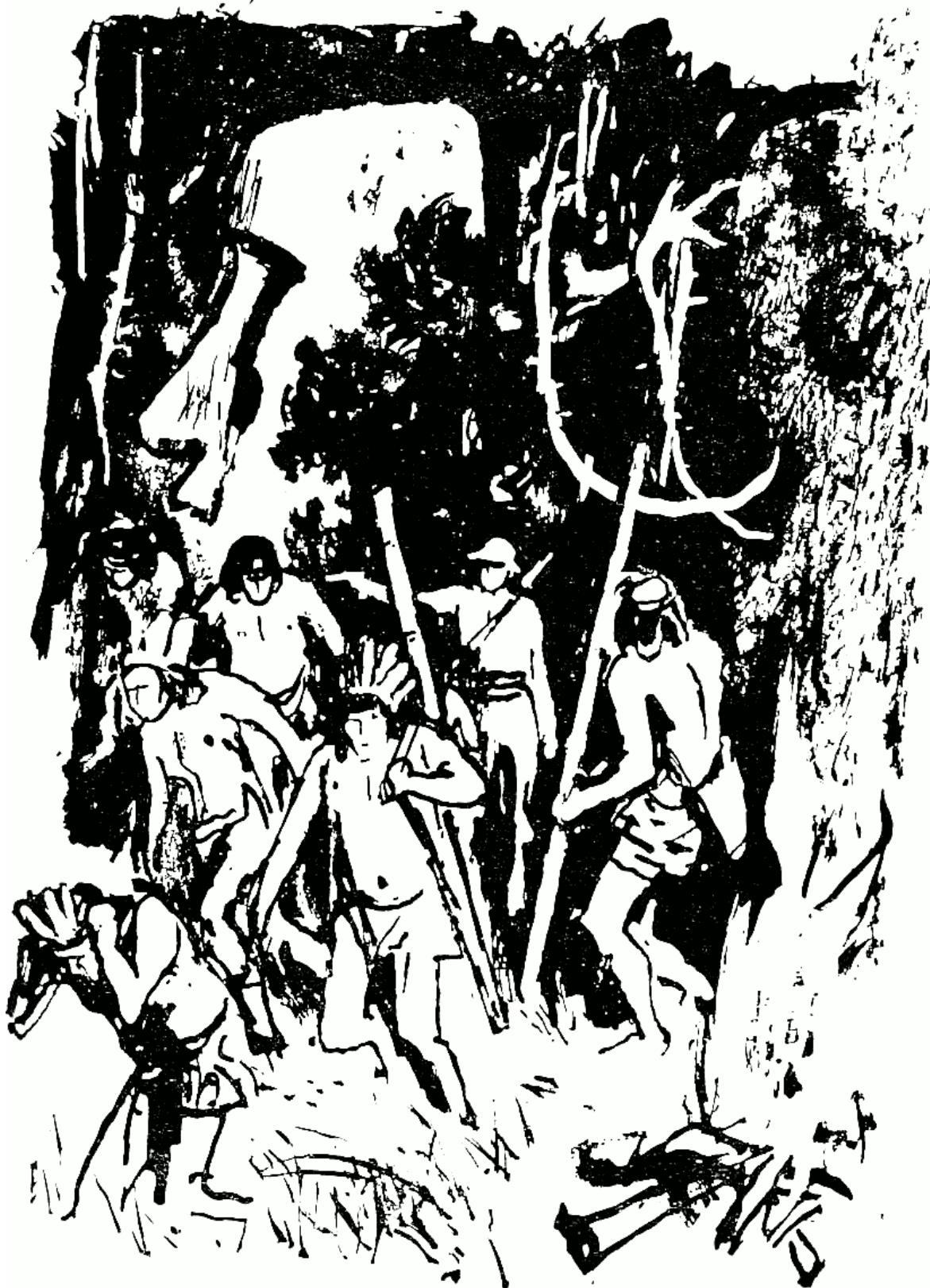
каймани, прехласнато квакане на жаби и досадно, подлудяващо скърдане на цикади — като свредел от звуци, който дълбаеше мозъците. Но те бяха познати, близки. Дори гласовете на ягуарите и крокодилите не изглеждаха тъй заплашителни, защото бяха познати. По-страшни бяха другите шумове, провиквания и простенвания, неизвестните звуци, които идваха отвред, грозни, изпълнени със смразяваща закана. Те караха злочестите индианци да отскачат всеки път, когато се осмеляваха да се отделят на няколко крачки от другарите си.

Индианците не обичат да пътешествуват. Целия си живот те прекарват в една местност, по едни и същи пътеки, от които не смеят да се отклоняват. Защото цялата природа е враждебна. Всяка невиждана местност е населена със зли духове, всеки срещнат е враг, който може да изпрати зъл дух.

Така виеха злите духове на тая чужда околност, те надзъртваха от клоните, между стволовете, дебнеха, ненаситни в злината си. Те се кикотеха, те скърцаха със зъби, дращеха с нокти по дърветата.

Най-сетне огънят се разгоря, но индианците не преставаха да трупат отгоре му нови и нови наръчи дърва. Демоните бягат от пламъка.

Лумналите сияния играеха по листата като трепкащ светъл похлупак, който се надуваше, обхващаше все нови и нови клони. Видимият свят сред зловещото нищо нарастваше, сякаш огнените отблясъци разкъртваха черните стени на нощта, издълбаваха сред мрака пещера от светлина.

Ненадейно един индианец извика и посочи с пръст. Всички грабнаха оръжие, погледнаха нататък. В края на грейналия похлупак, сред разредените клони, надничаше, обляно в руменината на кладата, едно огромно човешко лице. То се гърчеше, кривеше устни, мигаше, мълчаливо и заплашително.

Хората отстъпиха към брега, отвързаха лодките, навлязоха вътре.

Фернандо извика:

— Стойте! Това е камък.

Беше разпознал каменната статуя, подобна на статуята, която откриха на Синия бряг. А играта на пламъците раждаше тези злобни гримаси по гигантското лице.

Този път спътниците му не го слушаха. Все едно, че го нямаше.

— Стойте! — кресна повторно той. Никой да не мърда! Иначе ще стрелям.

Хората му трепнаха. Вцепениха се.

Фернандо добави:

— Къде сте тръгнали? Забравихте ли богатствата? Милионите?

В следния миг вцепенението напусна индианците. Те хванаха греблата, отблъснаха пирогите.

Фернандо прецени бързо. Не можеш да съблазниш индианец с милиони. Та той въобще няма представа какво е милионът. Милион — значи много. От десет нагоре всичко е много. А на него му трябва малко — маниока, месо и ракия. Ракия! Само това са възприели от цивилизацията.

Фернандо нямаше избор. Иначе щяха да го изоставят сам на брега. Никой не спря. Нито дори Машингashi. И още нещо. В същия миг той зърна с крайчеца на окото си как от последната лодка се надига една дълга цев. Без да се бави, Фернандо натисна спусъка.

Резкият тръсък сякаш срути цяла лавина от звуци. Закрещяха папагали, завиха маймуни, юрнаха се да се спасяват към върховете. Отгоре се посипа град от счупени вейки.

Куршумът улучи готовото за стрелба уме и го разби на трески почти до устата на индианеца, който се готвеше да издуха отровната стрела. Бегълците се заковаха на място уплашени, невярващи. Фернандо не ги оставил да се опомнят.

— Назад! — заповяда той. — Иначе ще пръсна главите ви като тази цев.

Бунтовниците стояха бездейно. Нито отплаваха, нито се връщаха.

Фернандо отново насочи пистолета.

— Машингаши, сега меря в теб! Знаеш, не пропускам. Върни хората си на брега!

Мълчание. Неподвижност.

— Чуваш ли, червенокожа маймуно? — кресна Фернандо. — Ще те очистя! Окото ми няма да мигне! Диваци, по-лошо, маймуни! Глупави червени маймуни! Връщай се! Едно, две...

Машингаши подкара пирогата си към брега. Последваха го и другите. Излязоха, струпаха се в куп, мълчаливи и заплашителни.

— Стоварете багажа!

Фернандо бързаше да се възползува от надмощието си.

Те неохотно изпълниха заповедта му.

Бразилецът преценяваше бързо. Познаваше тая порода. Мълчанието им не значеше още подчинение. Те щяха да го слушат, докато успеят да го издебнат. И тогава... Може и неговата глава да украси някоя антикварна витрина в Рио. Годни са на това. От страх. За да се освободят от него, който ги води към неизвестността, в страната на злите духове. Белите са жестоки, когато става дума за пари, за злато — жестоки по сметка. Индианците са диваци — жестоки от страх, глупави, неразсъдливи.

Ясно. Не биваше да разчита повече на тях. Досега ги смяташе добри помощници. Но се е лъгал. Макар и скъсали с племето си, те все още не бяха станали цивилизовани. Дори по-лошо — ни цивилизовани, ни диваци... Индианецът не става конкистадор. Годни са само да си режат безценно главите. Не знаят да извлекат облагата от това.

Фернандо имаше трезв мозък. Знаеше кога да упорствува и кога да отстъпва. Знаеше, че най-важно е умението да се оттеглиш с достойнство, когато се наложи. Да не налиташ като бесен бик срещу червения плащ, без да виждаш шпагата на тореадора.

Той се надигна.

— Момчета, размислих. Смятах, че съм тръгнал с мъже. Сгрешил съм. Намерил съм страхливци. Товарете пирогите! Връщаме се.

За няколко секунди индианците се приготвиха за път. Фернандо седна в първата лодка и подкара напред.

После се приведе към помощника си.

— Ще ви оставя при устието. А аз ще тръгна по реката с белите. Ще ни чакаш там. И на връщане — както сме се уговорили. За теб тсанксите и пушките им... И много пари — да дойдеш в Белем... Много пари за огнена вода.

— Защо на връщане? — запита Машингashi. — Защо не сега?

— Защото ми трябват. Като носачи. Бели носачи...

Фернандо се засмя на собствената си изобретателност. Когато преди години преминаха каатингата — бразилската савана, изядоха воловете. Щом пренесоха товара, повече не им бяха нужни. Така и сега...

Улисан в новите си кроежи, той не забеляза погледа на помощника си. Не видя огъня на очите му, потаената омраза.

Червенокожа маймуна!

Машингashi нямаше да му прости това. Той, който искаше да стане като белите... Да го нарече така — червенокожа маймуна...

13

Пътешествениците се качваха в лодката си, когато пристигна Фернандо Бендейра. Пристигна раздърпан и окалян.

Всички го загледаха слизани. Смятаха го загинал. След разказа на Жак Камюс за нападението с отровните стрели бяха допуснали, че главата му вече е напълнена с горещ пяськ да се суши.

И изведнъж — жив, невредим!

Пръв скочи на брега да го посрещне Камюс. Естествено Фернандо беше неговият спасител. Посрещна го сърдечно, дори малко гузно. Почти нищо не бе направил за него. Само дето обиколи с Боян и Утита околността, но безплодно. Не намериха ни дира.

— Вода! — влезе в ролята си Фернандо.

Доналд Джексън му подаде манерката си. Подаде му я мълчаливо, като не снемаше от лицето му изпитателния си поглед.

Фернандо седна на земята, капнал от умора.

— Дяволи! — изпъшка той. — Как ме пипнаха, проклетниците!

— Но кои? — запита Камюс. — Кои?

— Някакви индианци. Все еднакви. Нашарени, смръщени. Издебнаха ме оная нощ, хе до това дърво, метнаха се отзаде ми, вързаха ме и ме помъкнаха в джунглата. Едва тая заран успях да се отскубна. Срязах въжето в едно сцепено бамбуково стъбло. И ето ме...

Забелязал приготовленията за път, той се надигна.

— А вие накъде?

Боян отговори, гледайки го с недоверие:

— За града.

— За града! — ахна бразилецът. — А пътят?

— Утита ще ни води.

Фернандо изгледа под око индианеца: „Значи, още един, който трябва да замълчи!“

Камюс се поколеба:

— Имаш ли сила да тръгнеш сега с нас? Или да отложим?

— Никакво отлагане! — прекъсна го другарят му поривисто. — Само да се стъкмя малко.

След половин час той им се представи отново с почистени дрехи и бодната небрежно в петлицата на костюма му прекрасна орхидея.

Всички бяха въоръжени с пушки и револвери. Само Утита предпочете името си. Надяваше се, че то ще му послужи повече. Качиха се на пирогата и грабнаха веслата. Гребаха без почивка няколко часа, докато най-сетне достигнаха потуленото зад островите устие. Промъкнаха се през тръстиковите обраствания и пренесоха лодката на ръце през бързея. След като прекосиха плитката делта, те навлязоха срещу течението на кехлибарената река, която беше изсякла тесен каньон в бухналата зеленина на джунглата.

Край тях проплува малък кайман и се гмурна надолу. Но тозчас подскочи, потрепера и се отпусна неподвижен с разперени лапи, обърнал нагоре жълтия си плочест корем. На повърхността изплуваха десетина мъртви риби и жаби.

И ето от тинестото дъно се надигна двуметрова змиорка като гигантски тълст червей, нагъна тялото си и захапа една риба. После отново потъна.

Доналд Джексън посочи зашеметения кайман, който почваше да се опомня, опитваше да раздвижи опашка, да размърда крака.

— Нашият млад глупчо получи добър урок. Вече няма да закача електрическите змиорки.

— Могат да убият човек — подметна Камюс, но мисионерът възрази:

— Не, не могат да го убият. Веднъж и аз поех една змиорка от мрежата на брега. Ударът ѝ ме разтърси тъй, че паднах на колене. Други казват, че са изгубвали съзнание, но винаги са оживявали...

— А ако тази жива батерия те парне в дълбокото? — подметна Фернандо.

Мисионерът отговори:

— Това е друго. Тогава няма да те убие токът, а ще се удавиш от зашеметяването.

Боян се разсмя.

— Не е ли все едно?

Смеха му подеха и другите. И този смях като че ли поразгони потиснатостта, която ги гнетеше, откакто бяха навлезли в непознатата

област, сред тая затаена враждебност, надничаща зад плътната завеса на джунглата.

Дори Утита, който най-добре познаваше опасността, срещу която отиваха, загреба по-живо в ритъма на някаква еднообразна песен.

Изведнъж той посочи с ръка към брега.

— Тук, в това сухо дърво, жените-господарки забиха стрелата... Казаха: „Не може по-нататък... Забранено...“

— И ти се върна? — запита Фернандо. — Уплаши се?

— Да — отвърна индианецът. — Утита иска да живее.

— А сега?

— Утита вече няма свой живот. Той принадлежи на белия брат и на Белия шаман.

Фернандо го загледа.

„Хитрец — помисли си той. — Какво ли кроиш и ти, а го потулаваш зад клетви за вярност?“

— Там има камъни — добави Утита. — Камъни, сложени от хора.

— Камъни! От хора! — Очите на Боян светнаха. — Бързо! Да ги виждам!

Скоро излязоха на същия бряг, където беше първата снощна спирка на Фернандо. Утита поведе археолога към полусъборените каменни колони.

— Кромлех! — ахна Боян. — И тук!

Той се затича напред, привлечен от ценната находка. В основата на колоните бяха изсечени някакви знаци. Това беше нещо ново. Обикновените кромлехи нямат никакви писмени знаци. Навярно са издълбани по-късно.

В този миг мисионерът извика:

— Стой!

Беше видял сберището на каскавелите.

Боян усети, че стъпи върху нещо меко, еластично като гумено черво. Около крака му се омота някаква жива пружина. Без да я види, бе настъпил врата на една змия.

Ами сега?

Ако дръпнеше крака си, освободеното влечуго щеше да го догони. Зъбите му са дълги и остри, отровата — безпощадна. Отвсякъде допълзяваха други змии, които пощракваха заканително с

опашки. Боян стоеше вцепенен, без да отмести крака си. Каскавелите приближаваха, обграждаха го в смъртоносния си обръч, а затиснатото змийско тяло се отпускаше и отново се навиваше около прасеца му.

Трябваше да го смаже, после да бяга. Но как?

Докато той се колебаеше, Доналд Джексън притича, отсече със замах на мачета си злобно фучащата глава и го издърпа.

Всички наскочаха в пирогата, отдалечиха се от брега, отстъпиха пред разлютеното гъмжило.

— Да благодарим богу, че ги е създал такива! — промълви пребледнял мисионерът. — Най-ленивите змии! Иначе, колкото са отровни, ако бяха малко по-бързи...

Не довърши, а избърса потта от челото си.

Боян въздейхна разочарован:

— Трябваше да го разгледам! Ценен паметник! Говори много. Особено за моята идея. Кромлехите, наредени в кръг колони — това са храмове на слънцето. Срещат се навред, докъдето е стигал култът към слънцето — в Европа, Африка и Америка. Колоните символизират слънчевите лъчи, кръгът — самото слънце. Само символи. Ние ги срещаме често, досещаме се за техния смисъл, но все не умеем да разкрием докрай загадката им.

— Има и други — намеси се Утита. — И такива колони, и човешки глави, и каменни змии. Говорят, че са ги правили великани, бели великани с бради. Богове, дошли оттам...

И посочи с ръка североизток.

— После отишли нататък, където залязва слънцето, и повече, не се върнали.

Боян погледна другарите си.

— Бели гиганти с бради! Пак те! Навсякъде все те! На всяка крачка техните следи...

Лодката продължаваше пътя си срещу ленивото течение посред двете отвесни стени на гората, които ту се отдалечаваха, ту се сближаваха, стесняваха коритото на реката, сплитаха короните си в приказни арки от блестяща зеленина. По целия път пред тях се вдигаха във въздуха уплашени диви патици, чапли, фламиниш и змиешийки, изпърхваха напред, кацаха шумно във водата, изчакваха ги да доближат и отново излитаха. По тинестите брегове сред чудовищните

възли на оголените коренаци се прозяваха крокодили, а край тях притичваха водосвинки.

Изведнъж се дочу рев на ягуар. В следния миг из храстите изскочи едър тапир, понесъл на гръб пъстрокожия хищник. Обезумял от ужас, тапирът се провираше лудо между сплетените клони, а зловещият му ездач, вкопчил се с нокти и зъби в тълстия му врат, продължаваше с настървение да прегризва тила му. Внезапно тапирът се мушна под един нисък клон, които обрули ездача му на земята. Той се помисли спасен. Хукна към брега. Но там го пресрещнаха озъбените челюсти на кайманите. Тогава ягуарът се метна повторно на гърба му.

Боян не издържа повече. Не размисли. Поддаде се на порива си. Винаги на страната на по-слабия, онеправдания! Който и да бъде.

Вдигна пушката. Гръмна. Хищникът се изправи учуден, изскимтя от болка и се катурна настрана. Подскочи пак и пак падна. А тапирът, без да се оглежда, се шмугна в гъсталака.

— Глупаво! — подметна през зъби Фернандо. — Сега всички знаят, че идват бели хора.

По тона на гласа му Утита се досети за мисълта на бразилеца.

— Жените-господарки ни следят отдавна — обади се той. — И чакат...

— Какво чакат?

— Да разберат загубили ли са се белите хора... Или...

Боян призна чистосърдечно:

— И все пак Фернандо е прав. Не биваше да стрелям.

След десетина минути Утита рече тихо:

— Пред нас вървят хора. Ето тук под този дънер лианата е срязана с мачет. Чуйте и агамите. Викат: „Уумп! Уумп!“ Значи — хора.

Но сред монотонната гълъчка на джунглата белите не можаха да доловят тревожните сигнали на предпазливата птица. При все това нагласиха до себе си пушките с вдигнати предпазители. Да бъдат под ръка за всеки случай.

Пирогата доближи някакъв нос, тинеста издатина, обрасла с камъш. Пътешествениците се отклониха вляво да заобиколят това неочеквано препятствие.

Утита хвани ръката на Боян.

— В камъша кану! С индианци! И още! И още!

— Къде? — трепна Фернандо.

— В средата. Листата едва се поклащат само над тях.

Бразилецът реши бързо:

— Да ги нападнем първи!

Боян поклати глава.

— Не знаем какви са намеренията им.

— Какви могат да бъдат — щом се крият?

Намеси се и Джексън:

— Не сме тръгнали на лов за индианци.

Фернандо не отстъпваше:

— Ако ги оставим, може да ни очистят. Така е в джунглата — или ти, или теб...

— Аз също познавам джунглата — отсече Джексън.

Боян предложи:

— Да им се обадим! Да водим преговори.

Фернандо сви устни. Да преговарят, вместо да ги прострелят до един. Които и да са, те са врагове. При това индианци. Полумаймуни. Може би искат да го убият. Но и да не искат, достатъчно е, че знаят пътя за Златния град. Само заради това заслужават да умрат. Всеки, на когото е известна тая тайна, трябва да умре. Всеки... За да остане само той, единствен...

Под мълчаливата заповед на Боян пирогата се плъзна към тресавището. Утита се изправи на носа.

— Бледоликите идват като приятели — извика той на родния си език. — Нека червенокожите ми братя не се крият! Нека излязат!

Тишина.

Лодката намали ход.

— Покажете се! — заговори пак Утита. — Ето бледоликите свалят тръбите си, които изригват мълнии.

Една стрела се заби в борда на лодката.

Камюс извика:

— Обграждат ни!

Наистина откъм отсрещния бряг се отдели лодка. Зад нея друга, трета. Две се спуснаха да ги пресрещнат срещу течението, други две загребаха надолу да им отсекат пътя за отстъпление. Останалите се насочиха право насреща им.

Във всяка пирога седеше един индианец, който понякога спираше да гребе, изправяше се и опъваше лъка.

Някой извика:

— Бледолики, дайте ни Фернандо! И си вървете с мир!

Бразилецът изръмжа:

— Канирса!

Вдигна пушката. Стреля мигновено. Най-близкият нападател разпери ръце и се катура във водата. Две ужасни челюсти се отвориха, преди да го отмъкнат в дълбочината. Празната му лодка се завъртя, понесена безволно от течението.

Камюс последва приятеля си начаса. Стреля, но не улучи.

Боян го хвана за ръката.

— Недейте! Ще се разберем!

Мисионерът пък опитваше да убеди Фернандо:

— Защо стреляте? Ще преговаряме.

Фернандо го бълсна грубо.

— Да, ще преговаряте... За моята глава... Вие не знаете какво искат те. Не ми прочете, а стреляйте и вие! Иначе ще загубите и вашите глави.

Нападателите разбраха смущението им и стесниха обръча, без да стрелят, опънали заплашително дългите лъкове. Голите им тела, намацани с черни и червени шарки, с опънати мускули, изглеждаха като бакърени статуи. Черните им коси блестяха на слънцето със синкави сияния. В дупките на ушите им висяха бамбукови пръчки, украсени с пера на тukan и пъстри крила на гигантски бръмбари.

Фернандо гръмна повторно и втори индианец се строполи във водата, втора лодка се понесе по течението.

Тогава и откъм нападателите се чу гърмеж.

Значи, те също имаха огнестрелно оръжие.

Доналд Джексън се хвана за рамото и падна в реката.

Боян поsegна да го улови, за да го издърпа, но в това време Фернандо изкрешя:

— Гребете! Аз ще ги разгоня!

И продължи да стреля.

Без да разберат станалото, без да погледнат назад, Камюс и Утита се подчиниха на заповедта му, загребаха бързо.

Нямаше време за губене. Боян скочи във водата, за да хване потъващото тяло. Но понесена от силните удари на веслата, лодката се

отдалечи нагоре. Оцелелите индианци я последваха настървено, като я обсипваха със стрели и куршуми.

Утита се обърна случайно.

— Къде са белият брат и Белият шаман?

— Греби! — викна Фернандо. — Не се обръщай!

— Къде са? — сопна се Утита.

Обади се и Камюс:

— Какво става?

Фернандо насочи пушката си към тях.

— Къде? При крокодилите. А вие гребете! Или ще ви застрелям!

Камюс натисна послушно веслото. Но Утита бълсна настрана зиналата цев и се гмурна сред вълните.

Фернандо разбра, че с едно гребло лодката изостава, губеше преднината си. Отпусна пушката на пейката и грабна лопатата на Утита. Загреба лудо. Спасяваше главата си.

Утита изскочи на повърхността. Огледа се. Индианците преследваха Фернандо. Реката бе опустяла. Върху гладката ѝ повърхност не се виждаше нищо, ни човек, ни звяр. Крокодилите, които бяха докопали плячка, се спотайваха на дъното и чакаха да мине време, за да излязат на брега и да се нахранят спокойно. Другите навсякъде догонваха воюващите лодки в очакване на своя дял.

А белият брат? А Белият шаман? И те ли бяха станали жертва на чудовищата?

Ето ги! Излизаха на брега. Единият подкрепяше другия. Измъкнаха се, като затъваха до колене в калта, и се отпуснаха върху един паднал дънер.

Утита заплува към тях. Боян го видя, махна му с ръка. Зачака. Но внезапно скочи, извика, почна да сочи нещо.

Утита се обърна и видя на няколко крачки зад гърба си ноздрите и зелените очи на огромен кайман, четири грозни пъпки, които бързо пореха водната повърхност.

В миг той си припомни хитростите на своето племе при борбата с тези страшни влечуги. Пръстите в очите му — и натискаш, натискаш... Но не още. То е последното средство, когато няма друг изход, когато те настигнат зиналите челюсти.

Плувецът загреба по-бързо. Но звярът беше в своята стихия. Настигна го леко. Утита го чу как изпръхтя, на метър зад него. Чу през

водата из щракването на ужасните му зъби.

Така не успя! Трябваше да опита друго!

Извърна се рязко и заплува срещу роговото чудовище, което връхлиташе отгоре му с раззинати челюсти, уверено, че плячката няма да му избяга. В последния миг човекът отскочи настрана и се размина с врага си на разстояние по-малко от метър. После се спусна към брега.

Крокодилът не свари да се завърти тъй скоро. Всички крокодили, особено по-старите, плуват много бързо, но само направо. Трудно завиват. Чудовището направи огромен полукръг и чак тогава се втурна с всичката си ярост да настигне жертвата си. Късно. Утита се хвани за един корен, метна се на клона и оттам, вече на сигурно място, точна да го дразни и да му се присмива.

Кайманът не за пръв път изтърваваше плячка. Той постоя под него няколко минути, като го гледаше втренчено през цепнатините на тесните си зеници, после налага гигантската жаба, която лежеше върху водата с разперени крака и опитваше да се спаси с неподвижността си. Челюстите му щракнаха като металически капан и изчезнаха под водата. Върху водната повърхност се разпълзяха безредни концентрични вълни, които скоро утихнаха.

От клон на клон Утита притича до приятелите си. Прегледа раната на мисионера. Не беше опасна. Само разкъсване на раменния мускул, но все пак рана, която кървеше. Той откъсна лист от една лиана и затисна раната. Превърза я с ръкава от ризата на Джексън.

— Тъй правят маймуните — рече индианецът. — Утита видя от тях. И раната оздравява бързо.

После тримата се изкачиха по брега навътре в гората, за да не ги забележат неприятелите им. Битката, изглежда, беше привършила. Не се чуваше никаква стрелба, никакви викове. Фернандо или беше избягал, или пък беше станал жертва. Но тъй или иначе, на връщане индианците щяха да минат оттук.

Докато пътешествениците диреха удобно място за нощуване, слънцето залезе. Настъпи нова нощ. Заквакаха гръмогласно гигантските жаби. Заскрибузаха безброй насекоми. Застена цялата гора.

Тримата се покатериха на едно дърво, начупиха вейки върху един разчatalен клон и в това грубо гнездо се приготвиха за сън. Но сънят

не идваше. Не само поради неудобното легло, не само поради гладните стомаси.

Доналд Джексън промълви:

— Такава несполука! От първия ден!

Боян помисли, после рече:

— Да не се вайкаме, ами да решим какво ще правим сега!

— Ти какво мислиш? — запита мисионерът.

След преживяното неусетно бяха забравили условностите, заговорили бяха на „ти“. При това вече не бяха чужди хора, а спътници, сродени от общата цел и общата опасност.

— Аз продължавам! — отвърна Боян. — Няма да се върна насред път.

И мълкна. Пред очите му отново изплува прекрасното тъжно видение със звездния венец на косите. Чакаше го, зовеше с беззвучни устни. Боян знаеше, убеден беше, че искаше помощ, че се нуждаеше от помощ. И той беше длъжен да помогне. Вече съществуваше само за нея, имаше една цел — да я намери.

— Аз също нямам намерение да се връщам — обади се Джексън. Само Утита мълчеше, вслушваше се.

Мисионерът добави:

— Мисля си и друго. За Фернандо. Как изпадна при нас? Кой е? Защо само него търсеха индианците? Какво беше онова тайнствено изчезване? Да се отърве от плен без драскотина?

Той махна с ръка.

— Защо ли се ровя толкова? Аз го казах — тук идват или отчаяни хора, които не са посмели да поsegнат на живота си, или авантюристи — смели, дръзки и безскрупулни.

Над главите им завиха маймуни-ревачи. Боян погледна нагоре. По високите клони се бе разположило цяло стадо. Неподвижни и мрачни дългобрани певци. Самият им вид навяваше печал. Насядали по клоните, те се придържаха с опашки и виеха, грухтяха, ревяха, ръмжаха. Всички — мъжки, женски и деца, като изтървани от ада демони. Един самец увисна на опашка, полюля се лениво на нея, после се хвана с ръка и се прехвърли на съседното дърво. Опашката му тозчас обви новия клон, сякаш срасна с него.

Джексън каза:

— Те не са четириръки. По-право петоръки. Опашката е тяхната пета ръка. С нея късат пъпки и листа, бъркат из хралупите за птичи яйца, държат се да не паднат на сън. Веднъж видях убит ревач, който и след смъртта продължаваше да виси на опашката си.

Утита сложи пръст на устните си.

— Шшшт!

Двамата замълчаха. Под дървото се движеше стадо от много животни, които грухтяха тежко.

— Пекари — пошуашна Утита. — Диви свини. Идват на водопой. Добре, че не сме долу.

Внезапно една свиня изквича и цялото стадо със задъхано грухтене се втурна обратно в гората. Изглежда, кайманите взели данъка си.

Цяла нощ пътешествениците прекараха в полуудрямка, стряскани от ревовете на хищниците, нападани от облаци москити, хапани от паяци и кърлежи, дебнати от прилепи-кръвосмукачи.

Някой се провикна почти до ушите им. По-право не вик, а стон, ужасен, вледеняващ кръвта.

— Викат мъртвите! — прошепна Утита.

Джексън поклати глава.

— Гуахаро! Обикновена птица, козодой.

Те бяха захвърлени в девствената джунгла без оръжие, без храна и без лекарства. Само с един нож в пояса на Утита.

На всичко отгоре Джексън усети, че го втриса. Раната, макар и лека, надделя. Той почна да бълнува. Бълнува до заранта, измъчван от кошмари.

На разсъмване треската му попремина, главата му се избистри, но се чувствуваше напълно отпаднал.

В шумата високо горе загука гълъб.

Джексън промълви:

— „Мария, вече е ден.“ Тъй пее гълъбът. Вече е ден.

Под мрачния зелен свод пърхаше с огромните си сапфирени крила пеперудата морфо. Беше влажно. Влажно и хладно като в изба. В розетките на израслите по клоните бромелии блестеше вода, малки локвички, из които се премятаха комарени личинки, бягаха водомерни, подскачаха жаби.

Мисионерът посочи с очи.

— Това са те, въздушните блата на Амазония. Дори когато пресушат блатата долу, на земята, или когато ги залеят с петрол, комарите все пак ще оцелеят. Защото остават тези страшни разсадници на треската, притулени високо горе.

Той спря, после добави унило:

— Но да не мислим затова! Да решим друго! За нас. Какво ще правим сега?

Най-сетне и Утита се намеси в разговора, съзнал, че вече може да бъде полезен — когато белите, изгубили придобивките и оръжията на своята цивилизация, се чувствуваха безпомощни сред суровата природа.

— Най-първо Утита ще направи три копия от бамбук — рече той.

— Тук расте отровен бамбук като кураре. Ще направи и ножове от бамбук. Ще направи лък и стрели.

— А как ще продължим пътя си? — запита нетърпеливо Боян.

Утита се замисли.

— Трябва пирога. А няма. Пирога не се прави лесно.

— Не може ли сал?

— Без балсово дърво? Не, не става. Утита не вижда балсово дърво. Тогава...

В този миг, съгледал през редките клони приближаващата флотилия, той повлече другарите си навътре в гората.

Залегнаха в храстите. Индианецът отмести една клонка и проследи нападателите. Те стигнаха до брега, слязоха от лодките и се наведоха да разучат следите им върху полуzasъхналата тина. После тръгнаха по тях дебнешком, с опънати лъкове. Фернандо и Камюс не бяха сред тях. Не се виждаха и главите им.

Утита разбра. Бяха ги открили. Лесно. Всеки, дори слепец, би могъл да различи оставените от тях дири. Хората на Канирса бяха тръгнали на лов за Фернандо, но когато от лодката ги посрещнаха с огън, те бяха сметнали, и то основателно, че всички са врагове. Не знаеха кой беше стрелял. Сега те трябваше да отмъстят за убитите. Тъй би постъпил и Утита. Другарите на врага ти са също врагове.

Тримата пак отстъпиха назад.

Още назад!

Зад тях се изправи огромна каменна статуя.

Боян я погледна набързо. Пак Тики с голямата брадата глава, с дългите уши и с ръце на корема! Грамаден, уродлив и в същото време — величествен.

Вече нямаше накъде. Джунглата им препречваше пътя отвред с бодливите храсти, с уплетените като чудовищна мрежа лиани, с непроходимите бамбукови обраствания.

Нямаше накъде!

Те се облегнаха беззащитни на каменния колос, готови да срещнат смъртта.

Ето индианците изскочиха насреща им, видяха ги и изкрешяха победоносно. Няколко непремерени стрели иззвънтяха по статуята до главите им.

14

Фернандо разбра, че точната му стрелба разколеба враговете. Затова загреба по-лудо. Задъхан от умора, размахваше веслото и Камюс.

И ето индианците изостанаха зад първия завой. Но Фернандо не спря. Продължи нататък. Колкото по-далеч, толкова по-сигурно.

Той плю през борда. Пфу, че глупост! Как се забърка в тая каша, в безсмислената въртележка на дивашката отмъстителност! Само едно нещо заслужаваше да рискува живота си — парите! Нищо друго! А той...

Изведнъж бразилецът трепна. Изруга се сам. Какво ставаше с него? Променил ли се бе, или остал ял? Фернандо Великолепния не отстъпваше. В отстъплението си дори той нападаше. Там се криеше неговата сила. А сега? Да бяга? И то пред кого? Пред някакви голи диваци! Той, който не се бе уплашил от картечниците на полицайите...

Трябваше да се върне, да издебне тая жалка паплач и да я изтреби до крак.

Да се върне — добре. Ами загубеното време? Тъкмо сега, когато е пред стените на мечтания град, кажи-речи, докоснал купищата злато... Да хаби патрони по някакви червенокожи маймуни.

Не! Нямаше да се върне! Първо златото, после всичко друго!

Златото!

Камюс прекъсна мислите му:

— Не трябваше да ги изоставим.

Фернандо се извърна рязко.

— А какво? Да ги чакаме, макар че те сами скочиха във водата?

И да предложим главите си на тепсия? Така ли?

Француzinът смотолеви:

— Не, но все пак... Какво ли е станало с тях?

— Станало е, каквото са заслужили. Защо скачат?

— Защото мисионерът падна, ето защо! Раниха го!

Фернандо поомекна. Опасността беше отминала и той можеше отново да стане предишният джентлемен.

— Виж, за това съжалявам. Но... такъв му бил късметът. Значеше ли, че щом той е паднал, ние всички сме длъжни да се пожертвуваме? И на война е така — изостанеш ли в отстъплението, никой не те чака...

— А ония двамата... Ти видя, не ги пусках... Те сами...

Продължиха пътя си по-спокойно, като гледаха да се движат все по талвега, по-далеч от бреговете, по-далеч от всяка неочеквана засада.

Камюс спря да гребе.

— Я да се върнем!

Бразилецът го стрелна с гневен поглед.

— Защо?

— Да ги потърсим. Наши другари са.

Фернандо изкреша настрема:

— Ти си луд! Я си помисли! Ако не са в търбусите на крокодилите, ще ги намерим без глави на брега. Какво ще им помогнем? И то защо — за да изгубим и своите глави... Или се отказваш от богатствата. Забравяш операцията на детето си.

Камюс почти извика:

— Та аз и за това! Кой ще ни покаже пътя сега?

Фернандо го изгледа с тържествуващ вид.

— Аз! Знам пътя по-добре от индианеца.

— Ти? Откъде?

— Не питай! Само, ме слушай! И ще те позлатя.

Насрема им изплува обширен нисък остров, обрасъл с гъсти храсти, по които бяха попълзели безброй грамофончета. Отдалеч той приличаше на бухнал теменужен облак върху блесналата вода. Лодката го заобиколи и приближи десния бряг. До самата вода мръдна някакво същество като заек.

Видра ли беше или... Тук няма зайци.

— Та това е пуду! — възклика Фернандо.

— Какво?

— Най-дребният елен в Бразилия.

Пуду ги чу и отскочи грациозно назад. Случайно той се удари в една нощна пеперуда и тя излетя нагоре с разперени крила, голяма колкото него.

Камюс поклати глава.

— Чудна страна! Всеки ден ме слисва с нещо. И сега. Елен и пеперуда. Истински елен. Истинска пеперуда. А почти еднакво големи. Какво ли още има да видя?

Слънцето неусетно склони към хоризонта. Заревото на залеза се плисна по небосвода като огнен прилив. Пламна и стихналата река. Неспокойни сияния затрептяха по гигантските върхари.

После настана нощта. Сякаш под жезъла на всесилен чародей пламъкът угасна, кристализирал в искрящ аметист — небе от аметист, река от аметист. Димът от гаснещата клада на заника опуши кристалния свод. И по него една след друга като светулки накацаха ярките звезди.

Фернандо отправи пирогата към брега. Стори му се, че е нисък, удобен за нощуване. Приближи и спря. Не можа да достигне сушата, спънат от пълчищата каймани, които се трупаха един до друг и се зъбеха насреща му с недоволно ръмжене.

Той бълсна лодката в купчината бронирани толовища. Те не се и отместиха. Някаква челюст се пресегна и отмъкна греблото на Камюс.

Фернандо разбра. Невъзможно беше да се добере до брега. Трябваше да дири друго пристанище, по-бездълбко. Избути лодката назад. Но пътят му вече бе отрязан. Беше обсаден. Отвред го стрелкаха алчни светещи зеници, зъбеха се грозни челюсти, скърцаха зъби. Чудовищата се трупаха край тях, прекатерваха се едно връз друго, боричкаха се, заканваха се.

Такова дяволско съборище!

Той стреля в първата зинала уста. Звярът скочи, зашиба с опашка. В същия миг участта му бе решена. Другарите му се нахвърлиха стръвно отгоре му и потънаха с него.

Ала крокодилското множество не оредя. Не отстъпи. Напротив, като че ли се настърви повече. Загуби търпение. Надигна се.

— Става горещо! — опита да се пошегува Фернандо.

Но не се доизказа.

Кайманите полудяха, зашибаха с опашки, забълскаха се и се пръснаха на всички страни.

— Гледай! — изкреша Жак Камюс.

Фернандо се обърна.

Това, което видя, вледени кръвта му. От другия край на реката се задаваше никакво водно страшилище. Главата му се полюляваше на височина десетина метра, откроена върху звездното небе. Очите му светеха като два зелени илюминатора. Устата му съскаше, не, по-право фучеше като локомотив.

Чудовището достигна лодката, огъна дългата си шия. Главата му се застоя за миг над нещастните хора, загледа ги с немигащите си очи. Надигнатата от движението му. Вълна подхвърли лодката, размята я. Вътре плисна цяло ведро вода. Фернандо и Жак едва се удържаха в пейките, вцепенени, парализирани, втренчили поглед в ужасните очи, в адските им пламъчета. Забравили бяха, че имат оръжие, пушки, че имат и бомби. Впрочем какво ли биха помогнали те срещу тая бясна грамада от ярост и мощ? Но все пак поне да се пребореха! Поне един опит за борба! Стояха и чакаха бездейни участта си. Всичко беше изчезнало — живот, мечти, амбиции — всичко! Остана само страхът, неописуемият ужас пред непознатата, дори свръхестествена заплаха. Тъй се сковава, замръзва в безсмислен ужас и обречената птичка под изцъкления поглед на кротала.

Изведнъж великанът се обърна рязко и отплува надолу по реката, натам, отдето долитаše задъханото грухтене на бягащите крокодили.

Когато главата му се отдалечи на тридесет-четиридесет метра, хората видяха опашката му, която изплююща до тях като гигантски камшик.

Втора вълна, по-висока от първата, преля през борда. Лодката започна да потъва. Фернандо и Жак свалиха шлемовете си и се заловиха да изгребват водата. Гребяха упорито, задъхано няколко минути, готови всеки миг да се хвърлят в реката и да заплуват към брега. Най-сетне усетиха, че лодката се издига над повърхността, престана да се пълни при всяко поклащане.

Двамата се отпуснаха на пейката. Бяха живи, оцелели. Но всичките им провизии и оръжие бяха мокри. Реката изглеждаше пуста, не се виждаха ни крокодилите, нито чудовището.

Фернандо облиза пресъхналите си устни.

— Това пък какво беше?

Камюс премисляше нещо.

— Поне четиридесет метра! — промълви той. — Динозавър!

— Или змия. Змията, която е видял Боян Симов.

Французинът добави замислен:

— Утита каза: Скритата река, Водната смърт, Мъртвата гора. Как мислиш — Водната смърт? Не е ли това Водната смърт? Какво ли ни чака още?

Фернандо сложи ръка на коляното му.

— Колкото са по-големи опасностите, толкова е по-примамлива плячката! По-сладка!

— Та нали само това ни води тук — отвърна Камюс. — Без тая мисъл да съм се махнал отдавна.

Фернандо отсече:

— Ще се махнеш. И то позлатен. Ел Дорадо. Милионер... Но преди това да слезем на брега, да си отдъхнем. Заслужихме си почивката.

Пирогата зари в тинята. Двамата скочиха на сухо и я изтеглиха извън водата. Огледаха мястото, където бяха спрели.

Непрогледен мрак.

— Да опънем хамаците! — предложи Фернандо и Камюс тутакси се залови да му помогне.

В този миг нещо бръмна край ушите им. На метър от тях в едно дърво се заби стрела. Фернандо светна с електрическото си фенерче, колкото да разбере посоката, откъдето бе дошла стрелата, извади пистолета и стреля два пъти нататък.

Никой не отговори, никой не изохка, не се чу дори шум от бягащи стъпки. Фернандо притича натам, следван от Камюс, светна отново с фенера, опипа с него всяко кътче, всеки храст — никой! А по-далеч стрелата не можеше да дойде. Нямаше да се забие с такава сила.

— Като привидения! — изруга той. — Ако бях индианец, щях да кажа, че са злите духове.

Камюс пошепна в ухото му:

— Я по-добре да влезем в лодката! Утре ще дремнем някъде. Аз вече загубих желание за сън.

И Фернандо чувствуваше надигащата се заплаха.

— Какъв сън! — съгласи се той. — Сън, когато всеки миг диваците могат да те нанижат със стрелите си...

Върнаха се обратно. Фернандо измъкна стрелата и я разгледа.

Ох! Не беше индианска! Техните са по-къси, груби. А тази — тънка, дълга повече от метър, остието и чисто, без отрова. И още нещо — спонче дълги коси, привързани към остието.

Стрела с коси!

Утита спомена за тях. Чуха го, когато подслушваха на вратата.

Предупреждение. Закана.

Фернандо подсвирна.

— При тоя знак Утита се върнал. Какво ще правим ние?

Жак усети, че трепери от страх пред неизвестната заплаха. Същия страх, който го душеше там, в океана, когато очакваше всеки миг акулите да отмъкнат краката му. Но отвърна решително:

— Аз искам злато!

— Хайде! — рече кратко Фернандо и двамата изтикаха пирогата във водата.

— Само да не се зададе пак онова чудовище! — промълви тихо Камюс.

Бразилецът побърза да го успокои, да успокои и себе си:

— Анакондите не странстват. Имат си райони за лов. Дано и тая...

За всеки случай постави на седалката до себе си една бомба.

— Сега вече няма да се вцепеня като преди — добави той. — Навярно нашата приятелка друг път не е била посрещана с такива салюти.

Жак Камюс също извади една бомба, но не почувствува особена сигурност. Такова страшилище! Могат ли да го засегнат? Да му навредят?

Гребаха така цяла нощ, като се озъртаха на всички страни. Опасността можеше да връхлети ненадейно — от заплашително стаените брегове, от мрачните заливчета, отзад, отпред и отстрани, дори отдолу, откъдето всеки миг можеше да изплува огромната огнеока глава, дори и отгоре, откъдето можеше да се изсипе градушка от стрели...

Но те не спираха. Вече нямаше съмнение. Градът беше близо. Съкровищата ги чакаха. Чакаха смели мъже.

Към разсъмване оставиха веслата, за да закусят. После Камюс поспа в дъното на лодката, докато само Фернандо гребеше. След него дремна един час и бразилецът.

И пак на път — с всички сили.

Камюс бутна другаря си по рамото!

— Видях... Човек... Отсреща, зад папратите...

Фернандо сви устни.

— Ясно, следят ни.

И отново продължиха, като се взираха по-зорко в бреговете и гледаха да държат лодката сред реката, макар че там насрещното течение беше най-силно.

Понякога слухът им долавяше странни звуци, неслушани — тънки изсвистявания като скрибуцане на щурци. Но не. Това изглеждаше по-сложно, сякаш и щурец, и цикада, и гигантски комар разговаряха на някакъв неразбираем език.

— Сигнализират — подметна Фернандо, а Жак погледна дали му е под ръка бомбата, побутна пистолета на кръста си и отново загреба със стиснати челюсти.

Фернандо извади картата, разгъна я на коленете си. Камюс се наведе учуден.

— Карта? Откъде?

— Намерих обезглавен скелет. До него чанта, залита с гума. И вътре — картата.

— Чудесно! — възклика Жак Камюс. — А после? Какво ще правим после, като стигнем града?

Другарят му се усмихна.

— Нека първо да стигнем. Все ще ги излъжем нещо. Нали чу Утита — диви индианки. Ако не успеем с добро, има и друго...

И посочи камарата от оръжие.

— Нима могат да ни спрат със своите стрели? Стрели без отрова? И друго — този скелет и тази карта подсказват, че и друг бял човек е прониквал в града. Проникнал, живял, направил картата и го напуснал. Убили са го диваците-главорези, когато вече е бил далеч от града и от страшните жени-господарки. А щом е могъл един, ще могат и други. Важното е да си отваряме очите, само да не ни издебнат.

Упоен от мисълта за златото, Камюс си представи, може би за хиляден път, как се връща с пълна лодка със злато, как изпраща във Франция парите, с които да изплатят дълга му към банката и да възстановят честното му име, как семейството му идва в Рио де Жанейро, как оперират детето му... Най-известните хирурзи на

света... После заживяват в Рио, на прибрежния булевард, където хората от къщи излизат направо на плажа. Заживяват охолно, безгрижно. Забравят мизерията, позора, мъките в легиона, катогата...

— Стигнахме! — прекъсна мечтите му Фернандо, посочвайки на картата мястото, където реката се раздвоява. Там беше означен с червено кръстче Тайния вход.

Жак Камюс погледна и реката. Наистина тук трябваше да бъде. Тук се сливаха два нешироки притока, които разсичаха под остър ъгъл снагата на джунглата.

Той загреба към брега, а Фернандо се изправи до него, стиснал в напрегната хватка пушката и вперил напред острия си поглед, сякаш искаше да пробие с очи тълстата сияеща зеленина и да види какво се крие зад нея.

Двамата достигнаха безшумно брега, изтеглиха пирогата, окачиха през рамо патрондашите, мушнаха бомбите в поясите и навлязоха в гората.

— Наляво е Мъртвата гора — пощепна бразилецът. — Странно, обезкуражително име. Какво ли значи? Но входът е тук. Така е означен на картата. Този път няма да търсим Мъртвата гора. Има време. Ще разкрием нейната тайна.

Двамата се изкачиха по стръмния бряг. Никаква следа от крепостни стени, никаква врата, никакъв вход. Същата джунгла, каквато се ширеше край тях през целия им път. Същите великански дървета и чудовищни сплитания на лиани.

Лъжлива ли беше картата?

Насреща им се възправяше изсъхнал горски великан, загърнат в мрежа от лиани, от корена до сухите върхари. Висок, с огромен дънер, толкова дебел, че десет души надали биха могли да го обхванат с ръце.

Ако беше кух, би могъл да побере цял взвод. Отлично скривалище.

Фернандо поsegна и отметна завесата от лиани. Зад нея зина тъмна хралупа. В този миг усети остра болка в рамото. Издърпа бързо стрелата. Дали беше отровна? Обърна се. Жак Камюс също държеше в ръка стрела. А от раната на крака му бликаше тънка кървава струйка.

— Веднага! — изкрещя Фернандо. — Изрежи месото около раната ми! Веднага!

— А моята? — сопна се Камюс.

— После! Твоята е на крака. Можеш сам. А аз не мога. На рамото е...

Не довърши. Пред очите му притъмня. Ушите му оглушаха. Беше още жив. И само толкова. Усещаше, че някой го носи. Отнася го някъде... Лъхна го мириз на мухъл, на спарен въздух... После изчезна и това усещане...

15

Изведнъж каменният колос извика, сякаш простена от ударите на стрелите. После стонът му премина във вой, протяжен и печален, изпълнен с гняв и дива безнадеждност.

Индиеците не издържаха. Едва се бяха престрашили да последват пътешествениците дотук, до подножието на тайнственото изваяние, в това омагьосано място. Затова безпогрешните им стрели този път не улучиха никого.

Обезумели от страх, те се юрнаха назад, наскочаха в лодките и загребаха панически надолу по течението. За няколко минути изчезнаха от погледа.

Пътешествениците стояха слисани, непроумели още на какво чудо дължат спасението си. А огромната брадата глава продължаваше да звуци, вече по-спокойно, не с яростен рев, не с вой. Сега тя пееше,тананикаше тихо през стиснати устни. Песента й ту затихваше като далечен звън на арфа, ту се усилиаше, проехтяваше с многогласието на орган, изпълваше въздуха, възнасяше се нагоре, заливаше целия свят. И може би не песен, а химн, прослава на изгряващото слънце, което обливаше граничното му лице с розовото си зарево, оживяваше го, одухотворяваше го, смекчаваше резките му черти. В безизразните каменни очи пламваше живот. Те поглеждаха надолу от своята висота с добрина и свръхчовешко разбиране, сякаш в тях грeиваше мъдростта на пролетелите векове.

Когато смайването премина, Боян запита другарите си:

— А сега? Не трябва ли веднага да поемем напред? Да не ни заварят тук индианците, като наберат повторно смелост.

— Те няма да се върнат — отговори Утита. — Знам. Зло място. Утита стои тук, защото разбра, че каменният човек му мисли добро... Стои, защото и белите стоят. Но ако е сам, ще побегне.

— Защо ще бягаш, Утита? — рече Боян. — Не виждаш ли, камък?

— Камък, да. Но пее, вика.

— Много просто. Слънцето го огря. Стопли го. Гранитът е съставен от различни зърнца. Различно се разширят. Търкат се едно в

друго и скърцат. Пукат се. Така се разрушават скалите. Ясно ли е?

— Щом като белият брат казва — смотолеви Утита. — Ама... Да направим копия! Да се пазим!

Извади ножа си и с мъка отсече три тънки бамбукови стъбла.

— Сега огън! — рече той.

Измъкна от торбата си огнивото: къс желязо, кремък и прахан. Събра мъх, лиши и сухи съчки и ги запали. Когато огънят се разгоря добре, той обгори върховете на бамбуковите прътове, изостри ги и ги превърна в копия.

— Вече можем да вървим — реши той и тримата тръгнаха през гората все покрай брега.

Пътуването сега беше много по-трудно, несравнено по-трудно. Късият нож на Утита не беше в състояние да замести работата на тежките мачети в борбата с лианите, които преграждаха пътя им.

Отначало се движеха по суха, здрава почва, тера фирме — най-горната, незаливана тераса на амазонската низина. Гората, обрасла с едри дървета, беше по-проходима.

— Това е бразилски орех — посочи Доналд Джексън. — Безплоден. Можехме да се нахраним добре, но...

Внезапно силна тръпка разтърси тялото му. Той повървя още няколко крачки и спря. Облегна се на един дънер. Очите му блестяха трескаво, по челото му беше избила едра пот. Краката и ръцете му трепереха. Тракаха неудържимо зъбите му.

Утита рече:

— Да се връщаме! Така не може!

Боян наведе глава. Пак неуспех. Почти до целта. Може би тук някъде, съвсем наблизо, се е сгущил Розовия град със своите примамливи тайни, е чудната девойка... Толкова близо... Но нямаше право заради своите желания да рискува живота на един човек...

— Да се върнем! — въздъхна той. — Закъде сме така?

Тогава Джексън ги погледна разгневен.

— Ни дума за връщане! Не за пръв път пътувам с треска. Ех, ако имах атебрин! Две-три таблетки... Въпреки това... Щом си тръгнал, никакво връщане... Само напред. Да догоним Бендейра и Камюс. Там са лекарствата, провизиите, оръжието ни. Те навярно ни чакат наблизо. Чакат ни, защото не знаят пътя. Ще се срещнем и ще продължим. Назад не! Индианците дебнат. Няма да се откажат току-така. Може би край

устието на реката, може би по-насам. Как ще си пробием път само с тези бамбукови шишове?

Въпреки треската Джексън разсъждаваше трезво. По-разумно изглеждаше да продължат. Боян го хвана от една страна, Утита го подкрепи от другата и така, опрени един до друг, тримата тръгнаха напред.

Не личеше кой е прокарал пътечката, по която се придвижваха — може би тапириите и мравоядите, може би хора. По нея се ходеше леко. Засипана беше с жълти венчелистчета. Но не можеше да се види горе, из високите корони, кое дърво цъфтеше.

Скоро пътеката свърши. Задъни се, сякаш гората изведнъж струпа пред тях цялата си враждебност. Стъбло до стъбло, лиана до лиана, трън до трън. И никакъв проход.

Доналд Джексън прошепна:

— Да седна!

Свлече се сред мекия килим на мъховете, задиша често, промълви неразбрано:

— Жанет... Моя малка Жанет... Бъди разумна...

Бълнуваше. Разплака се. Захълца:

— Жанет... Жанет...

Кого ли викаше — жена си, детето си — забравил в унеса на треската, че те са отдавна мъртви?

Утита опита да пропълзи под шубраците, да провери дали пътеката не продължава нататък.

Докато чакаше, Боян погледна наоколо. И сякаш за пръв път почувствува злокобната власт на гората. Сякаш беше корабокрушенец, по-право удавник, потънал е океан от листа, сред мъждукания зеленикав полумрак на водната бездна. А светът изглеждаше далечен, непостижим. Джунглата изльчваше тежък, задавящ мириз на парник. Задушаваше, потискаше съзнанието.

Селвата, Амазонската джунгла! Величествена. И в същото време неизказано дребнава, дебнеща, зла. Навред само мрачни тунели, колонади, тайнствени подземия. Диво, фантастично струпване на растения, сплетени в кошмарен хаос. По стъблата и клонаците, сред избуялите мъхове, растваха папрати и бромелии, цъфтяха яркочервени лимби. Орхидеи проточваха надолу въздушните си корени да всмучат влагата на росата. Мъхове и лишии никнеха по самите листа. Лиани се

усукваха около дънерите като стоманени питони. Врязваха се в снагите им и ги задушаваха, спираха соковете им, изсушаваха ги. Такава беше благодарността им за опората, която получаваха. Дори земята не се виждаше, затрупана с килим от корени, мъхове, пълзящи лиани и традесканции, над които разперваха едрите си листа бегониите. Всичко растеше, дишаше, посягаше да те сграбчи. Първобитна зелена стихия, която не можеш да спреш, не можеш да преодолееш. Странен враждебен свят, ще помислиш, от друга планета. А може би все същата, нашата родна земя, но такава, каквато е била преди милиони, преди стотици милиони години, когато човек още не е бил роден...

Веднъж, когато се гмуркаше с маска и шнорхел в морето, на лов за амфори край Созопол, Боян бе попаднал в джунгла от водорасли, бе се уплел в тях, помислил бе, че ще се удави, че никога няма да се откачи от лепкавата им прегръдка. И сега изпитваше същото чувство на ужас, на задушаване. Същия непреодолим страх пред закритото пространство. Като че ли бе ослепял в някаква зелена слепота. Навред само зеленина и нищо друго. Какво има зад нея? Враг или спасение? Какво се крие зад тая изумрудена решетка, зад тоя коварен капан?

Утита се измъкна от храстите изподран, облепен с паяжини и гнили листа.

— Не може! — рече той. — Трябва да се върнем назад. После край реката. Все край реката.

Назад! А времето дотук? Значи, и то загубено. Неуспех след неуспех. И тоя болен човек.

— Да го носим, Утита! — предложи Боян.

Индианецът откърши мълчаливо два клона, уплете ги с лиани като носилка, в която настаниха мисионера.

А той продължаваше да пъшка и да стене:

— Жанет!

Гората шумеше в обичайната си гълъчка. Тук-там излайваше тукан. По клоните се пощеха маймуни. Пробягна блестяща синьо-зелена игуана, изсъска сърдито и се шмугна в гъсталака.

Изморени от безсънната нощ, прегладнели, Утита и Боян кретаха по пътеката, понесли болния си другар.

Пътуваха дълго, стори им се — цяла вечност. Болният спеше дълбоко с плувнала в пот риза. Най-сетне пътеката се измъкна от недрата на зелената планина, от задушната ѝ, коварна утроба. Двете ѝ стени се разделиха, сякаш зеленият свод се пропука и оттам плисна светлината на тропическия ден като някакъв кехлибарен водопад, който удави двамата пътника, ослепи ги с непоносимия си блясък.

Събуди се и Доналд Джексън. Надигна се от носилката.

— Ох! — усмихна се той тъжно. — Какъв комфорт!

Но пак затвори очи. Все още му се виеше свят. Все още болките в кръста бяха непоносими.

Въпреки това се надигна. Олюя се, но се задържа. Не падна. Тръгна напред. След него поеха Утита и Боян, готови всеки миг да го подкрепят.

По неволя трябаше да се движат до самия бряг, където дънерите и лианите не препречваха пътя им, да скачат от корен на корен, да газят до колене във вонещата тиня, да отстъпват назад всеки път, когато по невнимание посягаха да стъпят върху някой дремещ крокодил или анаконда.

Ръцете им се израниха до кръв от шиповете на лианите. По телата им се налепиха пиявици и кърлежи. Облаци комари се надигаха от храстите и бързаха да си отмъстят за нарушения покой. По лицата им се полепваха здрави като копринена тъкан паяжини, омотаваха ги, задушаваха ги. Очите им смъдяха от прашеца на някакви непознати

цветове. Хапеха ги мухи, зелени паяци и мравки, които изпълзяваха от изплетените по клоните гнезда. Всичко живо дебнеше, нападаше.

Това беше „варзеята“, заливаната при наводненията тераса. Хиляди видове растения, тъй различни едно от друго и тъй неотличими в това чудовищно сплитане. Тук-там можеше да се познае по някой лист, по някое нашарено стъбло, по увисналия плод, че това е палма, хевея, какаово дърво, пау-бразил, дървовидна папрат, орхидея или пък една от хилядите лиани. Бамбукут се извисяваше до двадесет метра като гигантска трева. На едно дърво цъфтяха цветове като теменуги, на друго — маргаритки. Върбинките представляваха клонести дървета с листа на конски кестен. А повечето растения така си оставаха непознати.

— Чакайте! — изхриптя Доналд Джексън. — Хининово дърво!

Спътниците му спряха.

— Къде? — запита Боян.

— Ей онова, изсъхналото!

Утита разчисти с ножа си проход до дървото, откърти парче кора и го донесе на мисионера, който веднага го схруска със зъби.

— Хинин! — промълви той. — Тайната на инките, скъпоценният прах на езuitите, с който според легендата е била излекувана от треска графиня Чинчон...

Той натъпка останалата кора в джобовете си и продължи напред. След няколко крачки добави:

— Не варварите сринаха Рим, а маларията. Не персите и индусите спряха Александър Македонски, а маларията. Не Кортец победи ацтеките, а маларията... Все маларията — бичът на човечеството. Тя ще изтреби и индианците от Амазонка. Тя ги прави пасивни, равнодушни, безплодни...

Боян не се сдържа:

— Тогава защо не им дадете хинин, много хинин? Защо не ги засилете с хинин?

— Аз тук не съм лекар. Лекувам между другото. Първата ми задача е да спася душите им.

— Ами ако измрат, преди да сте спасили душите им? — пресече го Боян. — Какво ще спасявате тогава?

Мисионерът млъкна. Сви вежди. Стисна челюсти. По слепите му очи се издуха две накъдрени вени. Но скоро се овладя. Гърдите му не

можаха да сдържат една дълбока въздишка:

— Млади човече, казах ви веднъж. Не разрушавайте илюзията ми, че и аз върша нещо добро, че и аз съм полезен...

За пръв път Боян изпита съчувствие към той сувор проповедник, съжали за всичко, което му каза.

Скоро пътя им пресече един пресъхнал ручей, чието русло представляваше застинал поток от тиня. Индианецът опита да го прегази, но затъна до пояс и другарите му едва го измъкнаха на сухо. Наложи се да избиколят, докато достигнат брод или теснина, която биха могли да прескочат.

Из тинята пълзеше никакво животно. Гущер или змиорка?

— Двойнодишаща риба — позна я Джексън. — С хриле за водата, с бял дроб за сушата. Впрочем не истински бял дроб, а плавателен мехур, но върши работа. Диша. Кажи-речи, земноводно. По-право, прадядо на земноводните.

Чудната риба догони един речен краб, сгриза го и тръгна назад по следата си, нагънала тромаво тяло, като си помагаше с немощните си перки, прилични на увиснали върви. Допълзя до една дупка, пълна със замътена вода, и се цопна вътре.

Пътешествениците не спряха. Достигнаха удобно място, прескоциха калния поток и свърнаха обратно към реката. Когато напреде им отново лъсна блъскавата й повърхност, те едва не извикаха от изненада. До брега, спряна от един потопен пън, се поклащаше малка пирога.

Утита разгледа тинята. Нямаше никакви следи. Значи, никой не беше слизал от лодката. Никой не ги заплашваше. Изглежда, това беше лодката на някой от убитите вчера индианци.

Изтеглиха я до брега. Опитаха се да се сместят вътре. Но тя не ги удържа. Наклони се и се преобърна. Тримата се измъкнаха на брега мокри. Свалиха дрехите си да произъхнат, а те седнаха да изядат костенурката, която улови индианецът. Но мисионерът отказа. Треската, макар и притъпена от хининовата кора, отново го надвиваше.

Утита смени превръзката му и постави нови листа. Раната заздравяваше бързо.

Джексън опита да се пошегува:

— Маймунската терапия се оказа ефикасна. Види се, ще трябва по-често да се консултирам с моите опашати колеги. Защото техният

специалитет е по-добър от Баеровите препарати.

Боян усети, че нещо кацна на ръката му. След него второ, трето. Погледна — зелено кръгче, а шава. Взря се по-добре и разбра. Мравки-листорези. Изгризваха кръгчета от листата и се спускаха надолу като с парашути. После ги помъркваха към гнездата си.

Но това не задържа вниманието на Утита. Не го засягаше. Той видя друго нещо и скочи.

— Вкусно ядене! — рече индианецът, хвана се за стъблото на близкия филодендрон и запълзя нагоре. След минута се върна с няколко плода, подобни на къси царевични мамули.

Утита и Боян си поделиха единия кочан, другите предложиха на болния. Боян изяде дела си с истинска наслада. Свеж и ароматен, подобен на ананас. Стори му се, че не е ял нещо по-вкусно. А може би беше прегладнял и затова всичко му се услаждаше.

Нощта ги завари на същото място. За да не личи огънят им, пътешествениците влязоха навътре покрай потока. Археологът и мисионерът заспаха начаса, а Утита остана да бодърствува. Към полунощ Боян зае поста му, а индианецът се сви за сън.

На заранта Боян предложи:

— Да поставим катаморани, какво ще кажете? Да не се преобръща.

Другарите му го послушаха. Привързаха леки дървета от двете страни на пирогата. Сега вече тя ги удържа. Те натиснаха отсечените за целта дълги бамбукови пръти и я подкараха покрай брега.

Към обяд Утита съгледа лодката на Фернандо и Камюс. С разтуптени сърца тримата скочиха на брега и почнаха да викат спътниците си. Никой не им отговори.

Изчезнали, но къде? Какво ги бе сполетяло? Защо бяха тръгнали напред, без да ги дочакат?

Внезапно Боян извика:

— Тук е!

Другарите му го изгледаха в недоумение.

— Някъде съвсем наблизо! Спомням си!

Той притича нагоре по реката и след стотина метра се изправи пред познатата каменна статуя.

— Ето я!

Джексън и Утита гледаха мълчаливо.

— Аз лежах тук — посочи археологът. — Ягуарът дойде оттам. А девойката със змията се подаде зад това дърво.

Той погледна към реката.

— Самолетът потъна точно срещу нас. Идвахме от северозапад. В тази посока трябва да тръгнем и ние.

Тримата взеха от лодката пушките и патрондашите си, напълниха торбите с провизии и поеха напред. Минаха, без да забележат хралупестото дърво, до което бяха ранени Фернандо и Камюс. Скоро джунглата проредя, сниши се, превърна се в дребна, изродена горичка. И чудно, в тропическия лес растат наедно хиляди видове дървета. А тук — само един вид, с еднакви къси стъбла, с еднакви клони и листа.

Тиха, глуха гора.

Не се чуваше ни вик на маймуна, ни кряськ на папагал, ни птича песен. Не бръмваше пчела, не изпърхваше колибри, не прелитваше пеперуда.

Потискаща, зловеща тишина!

Из въздуха се носеше странно ухание, по-право смес, букет от ухания — сладък, упиващ дъх, пронизван от отвратителните струйки мириз на леш, на разложение.

Хората усещаха как краката им натежават, сякаш се облепваха с невидима кал, главата забучаваше, погледът се замъгляше.

Внезапно Боян видя един бял скелет. Навярно ягуар. Сплеснатият му череп беше оголил големите жълти зъби. Празните очи се взираха спокойно, примирено. На една крачка от него лежеше полуразложен труп на маймуна.

Тримата отстъпиха встрани. Там съзряха кости на мравояд. До него, проточила се като бяла броеница, лежеше изгнилаboa. И колкото понавлизаха в гората, толкова зловещите дери на смъртта ставаха почести.

Ето и един човешки скелет, захлупен по очи, полузасипан от гнилата шума!

Пръв изгуби сили Доналд Джексън.

Паднал на колене, той промълви:

— Назад! Бягайте! Назад! Това е тя... Мъртвата гора...

Тези думи едва докоснаха замъгленото съзнание на археолога като отблясък на далечна светкавица.

Мъртвата гора!

Назад!

Почти несъзнателно той прегърна мисионера и опита да го вдигне. От другата страна се наведе Утита. Но Боян не успя да се изправи. Застоя се секунда-две на колене и бавно се свлече на земята. Утита остана прав. Разтърка чело с пръсти. Отвори широко очи като човек, който опитва да се пребори със съня, погледнал дълбоко дъх. После, победен, приклекна бавно и се простря до двамата си другари.

16

Фернандо се свести пръв. Мъглата пред очите му се разсейваше бавно. Погледът му се избистряше. Постепенно той разбра, че се намира в тясно подземие, иззидано с едри каменни блокове. От едната страна водеше нагоре стръмна стълба. От другата, на височина два човешки боя, зееше малък отвор, от който струеше тесен сноп слънчева светлина. Върху каменния нар, свит в краката му, лежеше Жак Камюс.

Фернандо се надигна, спусна крака на пода. Протегна се. Ставите му изпукаха. Беше здрав. Само главата му още тежеше.

Той побутна с ръка другаря си.

— Добро утро!

Камюс отвори очи неохотно.

— Къде съм? — запита той.

— Слава на провидението, все още на грешната земя.

Французинът седна.

— Как попаднахме тук?

Фернандо отговори:

— Поразмислих и си обясних туй-онуй. Ранили са ни с отровни стрели, но не смъртоносни. Само парализа. Колкото да ни хванат. И да ни домъкнат тук.

Той се засмя.

— Отде да знаят, че ние само за това сме тръгнали — да попаднем в града им.

Камюс рече:

— Уплаших се, че е кураре... А то, жив! Само че пак в затвор!

Цял живот в затвор.

Бразилецът го тупна по рамото.

— Не клюмвай! Ще се измъкнем! Ако знаеш от какви клопки се е измъквал Фернандо...

Чуха се стъпки. Двамата дигнаха очи.

Загадката почваше да се разкрива.

Най-първо видяха два крака, обути в сандали. После една къса туника, две ръце с едно нашарено гърне и най-сетне — главата.

Широко лице, изпъкнали скули, коси монголски очи и черни коси, завити на плитка около главата.

Зад жената, в сянката, се изправиха две тъмни фигури с копия, щитове и бронзови шлемове на главите. Те останаха на стъпалата, замръзнаха неподвижни.

Фернандо се извърна към другаря си:

— Гледай! Амазонки!

Камюс не отговори, слисан от това, което виждаше.

Първата амazonка остави гърнето на каменния одър и без да промълви ни дума, се обърна назад.

— Чакай! — викна подире ѝ Фернандо на местното индианско наречие. — Защо ни държите тук?

Тя сякаш не го чу, а продължи пътя си мълчалива, с приведена глава. На първото стъпало спря, обърна се и ги изгледа с черните си очи.

Печални, безнадеждни очи върху каменно-безчувствено лице!

Със същите очи, надзърнали изпод прихлупените шлемове, го следяха и двете амazonки от стълбата.

Камюс пръв отклони поглед. Не искаше да гледа мъка. Примамваха го остриетата на дългите копия, кръглите щитове,искрящите като огън шлемове...

Амazonките отдавна бяха напуснали подземието, а той все още гледаше след тях с широко разкрити зеници.

— Видя ли? — изхриптя той с пресъхнали от алчност устни.

— Какво?

Камюс почти извика:

— Какво? Злато! Шлемове, щитове, копия!

Бразилецът сгърчи лице в кисела гримаса.

— Ами — злато! Прост бронз!

Камюс го изгледа недоверчиво.

— Познавам златото — добави Фернандо. — Подушвам го отдалеч. А това е бронз. Само че добре излъскан.

— А злато?

— Ще дирим — рече бразилецът и надникна в гърнето. — Варена царевица. Да ти е сладко!

Но въпреки подигравката двамата прегладнели мъже оправниха набързо глинения съд и се излегнаха на каменната си постеля.

Полежаха малко, само няколко минути. Фернандо нямаше навик да седи бездеен, да дреме, да чака, когато до него, може би някъде съвсем наблизо, има съкровище за милиони, може би за милиарди.

Той се надигна и измери с очи разстоянието до прозореца. После запълзя уверено по стената. Ръцете и краката му опипваха всяка пролука между каменните блокове, всяка неравност и се вкопчваха в нея. Той достигна отвора, повлече се по корем и опита да се измъкне навън. В този миг, тъкмо когато беше повярвал, че е свободен, пред лицето му блесна острието на едно копие.

Преди да се дръпне назад, Фернандо успя да зърне един площад, застлан с едри плочи и ограден с огромни каменни сгради, пред които се изправяха като почетна стража няколко каменни брадати мъже. От двете страни на прозореца стоеше по една амазонка с копие.

Фернандо се свлече обратно.

— Сега не може — рече запъхтян той. — Ще опитам довечера.

Шум от много стълки прекъсна мисълта му. По стълбата се зададе голяма група. Няколко стари амazonки свалиха три трупа и ги положиха на отсрещния одър. После си отидоха тъй безмълвни, както дойдоха.

Бразилецът се надигна да ги разгледа.

Неволно възклижение се изтръгна от устата му:

— Нашите!

Наистина бяха мисионерът, Боян и Утита.

Восьчнобледи, неподвижни, безчувствени.

Мъртви ли бяха? Тогава защо ги носеха тук?

Той опипа пулса на Боян. Биеше. Слабо, но равномерно. Живи бяха и останалите. Дали и те бяха ранени с парализиращите стрели? По телата им нямаше рани. Тогава? Изглеждаха само приспани от никаква силна упойка.

След малко тъмничарката се върна, придружена от двете пазачки, и наля в устата на спящите никаква тъмна течност. Преди да си отиде, тя отново ги изгледа с печалните си очи. Но лицето ѝ оставаше все тъй безучастно и студено.

И тоя път тя излезе мълчалива, без да отговори на въпросите, с които я обсипа Фернандо.

Не мина половин час и Утита се събуди. След него отвори очи Боян. Остана да лежи в унеса на упойката само Доналд Джексън.

Първият предмет, който привлече вниманието на археолога, беше глиненото гърне. Съзря го, преди да е видял другарите си, преди да е забелязал Фернандо и Камюс. Опита да се надигне, но силите не му достигнаха. Все още беше много слаб. Само го посочи:

— Дай ми го!

Жак Камюс му подаде гърнето. Боян тутакси го пое и го завъртя в ръце.

— Вплетени дракони! Такива шарки, или почти същите, се срещат по керамичните изделия и другаде... Но къде? Къде?...

Той се сети:

— В Месопотамия! На другия край на земното кълбо. При разкопките на древната Ниневия.

Внезапно той видя Фернандо и Камюс.

— А вие? Що дирите тук? И къде впрочем сме сега?

— При жените-господарки — отговори Утита.

— В Златния град! — добави Фернандо.

Боян се изправи. Пристъпи до зида. Заговори си сам:

— Същите циклопски блокове. Безупречно изгладени, споени без хоросан, само натрупани един връз друг...

После видя и мисионера. Сложи ухо на гърдите му. Фернандо побърза да го успокои:

— Напипах пулса му. Скоро ще се събуди и той.

Боян се обърна към него:

— Как попаднахте тук?

— Улучиха ни с парализиращи стрели. Тъкмо открихме Тайнния вход. А вие?

— Ние... — Боян се замисли, без да си спомни — ние...

Утита го подсети:

— Влязохме в Мъртвата гора.

— Мъртва гора? — възклика Камюс. — Съществува ли?

Утита отговори:

— Всички индианци са чували за нея. Мъртвата гора — по-опасна от всички отровни змии, от всички каймани и всички ягуари заедно, по-опасна от всички пиранхи на Скритата река...

Докато траеше този разговор, Доналд Джексън се събуди и се намеси със слаб, треперещ глас:

— Слушал бях, че в Америка има такова дърво — манцинела. Можело да отрови човек от разстояние. Но все не вярвах, не допусках... Малко ли измислици се носят по света?... А ето! Учудва ме и още нещо... Спомнете си, дърво до дърво, цяла гора от същия вид като плантация...

Боян подхвърли:

— Защо да не допуснем, че е засадена от хора нарочно, с тази цел, като крепост?

— И то каква крепост! — възклика мисионерът.

Фернандо прекъсна разговора им:

— Ясно, че съществува Мъртвата гора. Но как да се доберем до златото, ако го има, и как да се измъкнем, да надхитрим тези дивачки?

— Ние не сме дошли да крадем злато — разпали се Боян. — И не да бягаме, а да се сближим с тия хора, да им помогнем.

Камюс го пресече грубо:

— Ако искаш, помагай! Аз съм дошъл за злато. Добера ли се до него — дим да ме няма. Нищо друго не ме засяга! Нищичко!

Археологът се изправи.

— Аз ви доведох тук.

Фернандо се засмя самоуверено.

— Знаеш, че се разделихме отдавна. И без теб намерих града. Сам. Затова ще правя, каквото реша.

— Рано е за разправии — намеси се мисионерът. — Ако почнем така, няма да спечелим нищо. Нека разберем къде сме, какво има около нас и най-важното — да не се делим.

Обади се и мълчаливият Утита:

— В града на господарките се влиза мъчно. По-мъчно се излиза. Утита е живял тук три луни и не знае как да излезе. Навсякъде стени от камък, а зад тях — Мъртвата гора...

Жак Камюс побутна Фернандо.

— А картата? Изходът не е ли означен?

Фернандо се направи, че не го чува, разбраł какво предимство може да му даде тази неочеквана находка. Би могъл всяко да се измъкне от Тайнния изход и да остави съдружниците си като изкупителна жертва. Би могъл всяко да се върне тук със своите

момчета, да превземе и разграби града. Би могъл да прави, каквото сам реши, без да се съобразява с хрумванията на тоя влюбен археолог.

Той каза бързо:

— Правилно. Има време да спорим. Сега ни предстои нещо поважно... Как да се измъкнем?

Доналд Джексън го погледна изпитателно. Погледна и Жак Камюс, които не повтори въпроса си, сякаш съжалител за това, че бе изтървал излишна дума.

— Каква карта? — запита Джексън.

Фернандо се усмихна.

— Пошегувах се с Жак — скрои набързо лъжата си той, — за да го накарам да върви напред. И той все ме задава за това.

Мисионерът замълча. Наистина, подозренията му не бяха напразни. Този изискан джентлемен кроеше нещо. Като всички, които идвала насам, диреше злато. Колкото може повече. Всеки носеше някаква карта и я криеше, не искаше да сподели с никого тайната си... Все заради тоя проклет жълт метал.

Пазачката отново слезе в подземието, охранявана от двете въоръжени амazonки.

Тя се спря на последното стъпало, огледа ги и заговори. Боян позна езика, с който се бе обърнала към него русата амazonка, след като уби ягуара. Заговори по-скоро със зъби, с език и небце, засвири с уста, в сложна гама от тонове и съскане.

А очите. Боян не можеше да откъсне поглед от очите ѝ, потресен от мъката, която се бе стаила в тях. Такъв поглед, пронизващ, всмукал сякаш терзанията на целия свят, хилядолетни терзания. И толкова мраз, ледена застиналост. Сякаш не лице на жив човек, а маска, зловеща маска на отчаянието на непреодолимата обреченост. Съжалението стисна гърлото му, задави го. И вместо гняв, омраза към тия, които го бяха захвърлили в тази влажна тюрма, усети само състрадание към злочестата им орис — каквато и да беше... Само състрадание...

Той погледна и двете пазачки. От сянката на прихлупените шлемове го разучаваха още два цифта очи, съвсем същите отчаяни очи, откроили се странно върху каменно-безчувствените лица.

„Очи, невидели радост“ — помисли си той, като се вслушваше в непознатия език.

Жената се досети, че не я разбираят, и се обърна към индианеца на неговото наречие:

— Утита, кажи на белите хора да ме последват! В храма ще научат от устата на бога участта си.

При тези думи всички се изправиха. Отдавна чакаха. Упътиха се нагоре по стъпалата. Достигнаха един коридор и тръгнаха по него, предвождани от въоръжените жени.

След дълги криволици из заплетените подземни ходове най-сетне достигнаха една по-широва стълба, изкачиха се по нея, над главите им се отмести масивна каменна плоча и те внезапно се озоваха в просторна мрачна зала.

Храм!

Боян го позна. Храмът на слънцето, украсен с гора от змиевидни карнатиди и огромни статуи на някакви чудовищни хибриди между хора и животни. А по стените барелиефи, отделени един от друг с пъстри рамки от скъпоценни камъни. Груби, примитивни творби на стари майстори. Наивни, но ясни, изразителни. Ето нападащата змия на тъмнината, символ на слънчевото затъмнение. Ето слънчевия бог, седнал на своята ладия. Ето скриването му в океана, пътешествието му по подземната река, поклонението на жреците при изгрева.

А това?

Ясно, жертвоприношение! Кърваво човешко жертвоприношение! Четирима жреци разпъват ръцете на обречения върху жертвения камък, а петият жрец с каменен нож изтръгва сърцето от гърдите му.

Боян трепна. Значи, и тук! Все същото. Култът на слънцето и човешки жертви!

Огромни четвъртити колони, изписани от пода до върха със странни йероглифи, подпираха нависналия, облицован със златни плочки таван. Чудна писменост! Как приличаше тя на друга писменост, която той познаваше — критско-микенската и финикийската. Дали беше пак съвпадение? Такова многократно съвпадение, повтарящо се в повечето знаци, в общите линии, в общия стил.

Високо горе, над главата на седналата каменна фигура, досущ подобна на статуята, която лежеше над Синия бряг, и на пеещата статуя от брега на Скритата река, светеше огромен златен диск, с очи, нос и уста от скъпоценни камъни.

Златният диск — символът на слънцето. С разперени коси — слънчевите лъчи.

А в краката на гранитния колос, огрян от неугасващия пламък на вечния огън, се издигаше другият символ на слънцето, символът на живота и светлината — златен кръст, обсипан с диаманти и изумруди.

Фернандо гледаше като безумен, с облещени очи. Той се приведе и пошепна в ухото на Камюс:

— Това си заслужава! Заслужава всичко преживяно. Само този кръст ни стига. Нищо повече! Нищо!

Ненадейно във въздуха затрептя отново страният език-свирене. Пленниците се огледаха. Не. Не бяха стражите. Те стояха до тях мълчаливи и безстрастни. Гласът идваше отсреща, откъм огромната статуя, която сякаш говореше с корема си.

Но скоро замълча. После извика по индиански:

— Утита, излез напред!

Изплашен, със стиснати устни, но незабравил гордата си стойка, индианецът пристъпи.

— Какво дериши тук, Утита? — запита гласът. — Забрави ли, че те очаква смърт?

Боян се ослуша. Особен глас. Приличаше на мъж, на престарял мъж. Но понякога така говорят и старици. Къде ли се криеше? Може би искаше да им внущи, че говори самият камък? Да ги смути в тази тайнствена атмосфера, да ги подчини. Навярно при невежите индианци, попаднали тук, това му се удава лесно. Сковава езиците им за цял живот. Мълчат.

Индианецът отговори:

— Утита не е забравил.

Старческият фалцет запита:

— Тогава защо наруши закона?

— Утита няма свой закон, няма свой живот. Жivotът му принадлежи на белия брат и на Белия шаман.

Гласът го прекъсна високомерно:

— Стига! Ти знаеш и ще умреш с тях!

Фернандо не се стърпя:

— Защо трябва да умрем? Какво сме ти сторили?

Гласът мълкна. Затихна цялата зала. След малко отново проговори:

— От хилядолетия ние чакаме да дойдат при нас бели мъже с бради. Да дойдат от далечната страна, отвъд Голямата вода, от родината на моя народ. Чакаме ги да ни отведат обратно. Там, отдено сме дошли.

Бърза мисъл осени Фернандо.

— Това сме ние! — радостно извика той. — Ние идваме отвъд Голямата вода, ние, белите мъже с бради.

Небръснатите им лица показваха, че това не са лица на голобрадите червенокожи.

— Не! — отсече гласът. — Не сте от моя народ. Аз ви изпитах. Вие не разбрахте свещения език на прадедите, с който посрещаме всеки чужденец. Вие знаете само езика на низшите, на тези отдолу. А никой низш няма право да се яви в Свещения град непозван. И ако дойде, умира.

Боян се заслуша в гласа. Жесток, изпълнен с безпощадна решителност, несвикнал на възражения — и в същото време надъхан със същата безнадеждна мъка, със същото отчаяние.

Тогава пристъпи Доналд Джексън.

— Аз не те виждам — рече той. — Но познавам. Ти си стар. Аз също не съм млад. Можем да си вярваме, да се изслушаме. Аз ти казвам — ние идваме като приятели, като братя. Кълна се в тоя кръст, който грее в подножието на каменния бог, и в тоя, който е окачен на гърдите ми.

Той извади черния си мисионерски кръст и го целуна.

Тайнственият глас възрази спокойно:

— Страннико, не скверни себе си и мен с лъжлива клетва. Когато идват приятели, оставят оръжието си у дома. А вие убихте мои хора.

Доналд Джексън се извърна смутен.

— Не сме убивали.

Тогава Фернандо побърза да отклони обвинението.

— Може да сме убили някого. Не знам, не видях. Чо те почнаха първи. Вие няма ли да се защищавате, ако ви нападнат? Преследваха ни диваци.

— А нашето предупреждение? — подметна гласът. — Стрелата с коса?

Фернандо прие учуден вид.

— Не го разбрахме.

— Утита не ви ли каза?

Боян не се стърпя повече.

— Чуйте! — намеси се той. — Утита наистина ни каза. Но ние целяхме тъкмо това — да се срещнем с вас, да се сприятелим, да поживеем при вас. Да изучим вашата мъдрост. Да споделим с вас и нашите знания...

— Мълчи! — прекъсна го гневно гласът. — Сладкодумни са вашите уста. Сладкодумни, но лъжливи. Не ви искали! Не щем приятелството ви! Добре си живеем и без вас. По-далеч от вас, омразни измамници, коварни и ненаситни!

— Отде ни познаваш, та говориш така? — обади се Боян.

Гласът изкрещя:

— Идвали са и други като вас. Донасяли са ни само зло. Зло и проклятие. Проклятие — от първата среща на моя народ с вашия. Познавам алчните ви сърца. Знам какво ви води тук. Не нужда за приятелство, не жажда за знания, а хищна алчност. Примамва ви жълтият метал. Не виждам ли как святкат очите ви! Търсите само него. За вас не съществува нищо друго — ни чест, ни вярност, ни приятелство, ни любов. Виждали сме ви как побеснявате, как се избивате взаимно за този прост метал. Глупци! Нима не знаете, че от него няма никаква полза. Нищо не става от него — ни брадва, ни копие, ни щит. Мек, негоден. Само за облицовка на стените вместо камък и за съдове вместо глина.

Фернандо и Камюс се спогледаха.

Кухненски съдове и стени от злато! Вместо камък и глина! А те стоят! И чакат някакъв дивак да ги поучава...

Гласът добави:

— Вие всички ще умрете! Ще умрете, когато изгрее Новата луна! Така ще се изпълни волята на боговете.

Съдът свърши. Амазонките удариха копията в щитовете си.

Чак сега, при тая решителна закана, при тоя залп на звънналия метал, пътешествениците разбраха опасността. Досега тя им се струваше далечна, невероятна, като сън, по-скоро като някаква безвкусна мелодрама сред варварския декор на езическия храм.

— Чакай! — извика Боян. — Преди това трябва да изслушаши нас! Да кажем и ние своята дума, да се оправдаем.

— Очите ми са слепи — отвърна гласът. — Ушите ми са глухи. Не чувам, не виждам. Съдя по закона на прадедите. Законът е един: който чужденец дойде неканен в града, трябва да умре... Сега сте свободни. Ходете, където пожелаете. Във всеки дом, на всяка трапеза. Вие сте смели. Искам вашата дързост да прелее в кръвта на моя народ. Свободни сте до смъртта си, до Новата луна. Жалко, че ще умрете. Но така решават боговете. Само две места са забранени за вас — Храмът на змията и Храмът на слънцето. Вървете!

Гласът мълкна. Повече не се обади.

Звънът от копията върху щитовете прокънтя повторно под каменните барелиефи, откъдето надзъртаха уродливите глави на боговете.

Амазонките отвориха вратите на храма.

Една от тях каза:

— Градът е ваш! На обречените! Живейте! До Новата луна!

Обърна се и влезе в храма. Бронзовите врати се затвориха след нея тежко. Пътешествениците останаха сами, замаяни от невероятната гледка, която се разкри пред тях, зашеметени от това струпване на каменни колоси, храмове и пирамиди, потиснати от мисълта за предстоящата си участ, пред неразбулената загадка на този тайнствен град.

Фернандо промълви с блуждаещ поглед:

— И все пак... Дори само този кръст заслужава всичко!

С гръб към града, без да снеме поглед от затворената врата на храма, Жак Камюс добави:

— Заслужава!

Боян неволно погледна към смрачаващото се небе. Луната се бе откроила на запад като преполовена златна монета, захвърлена в безкрайя.

Първа четвърт!

Още двадесет дни живот. И после...

Каква ли участ им се готови?

Той тръсна глава. Наистина, не се ли упletesе лекомислено в тази авантюра, не замеси ли съвсем безразсъдно в нея и своите другари? Как можеше да повярва — сега свободен, силен... А след двадесет дни...

17

Атлиан, главната жрица на Свещената змия, напоследък изгуби покоя си. Потисната от необяснима меланхолия, тя ходеше умислена и разсеяна. Понякога пък я обхващаше диво желание да запее, да се смее и тя едва сдържаше тези непознати изблици на веселост, които сред печалните жители на Свещения град щяха да зазвучат като чудовищно светотатство.

Навярно беше болна. Някаква неизвестна болест, срещу която оставаше безсилна горчивата кора от дъrvoto на здравето. Не беше треска, при все че страните ѝ бяха поруменели повече, очите ѝ блестяха с трескава влажност, а сърцето ѝ биеше учестено.

Забраниха ѝ да се движи из града, когато има чужденци, затова тя посрещаше сама изгрева на слънцето в малкото капище над скрития в земята Храм на змията.

А в това време народът се бе струпал край гигантската пирамида на слънцето в центъра на града. Над каменните сгради се носеше химнът на слънцето. Амазонките призоваваха своя ПРЪВ бог и създал, приканваха гола се яви пак над света, литнал върху златната си ладия, да пръсне злите сили на мрака.

И ето първите лъчи плиснаха топлата си руменина върху каменните изваяния на десетте слънчеви синове, които стояха на вечна стража край бащиния си храм.

Човешкият хор извиси глас в неудържимо ликуване.

Но после, сякаш изплашен от собствения си изблик на радост, бавно затихна. Замря.

Замря в неподвижно очакване, с прострени напред длани и жрицата Атлиан, коленичила пред златния идол на Змията.

И отново настана чудото. Всекидневното, вечно повтарящо се чудо. Каменните синове на слънцето подхванаха прекъснатия псалом, запяха тихо през стиснати устни, вдигнали очи към небето. Песента им се усилваше, звучеше, ехтеше над смълчаното множество и се възнасяше нагоре към божествения носител на светлината и живота.

После каменният хор притихна. Синовете на слънцето се смълчаха, потънаха в своето сурово величие, за да наберат сили за новия псалом при Следващия изгрев. Загадъчни и надменни.

Множеството се разотиде. Започващ обикновеният ден.

Атлиан се изправи. Насреща й зееше входът на подземния храм, издялан от черен базалт във формата на гигантска змийска глава. Тя влезе в зиналата зъбата уста, заслиза надолу по стръмното стълбище и отвори масивната бронзова врата на храма.

Отгоре, през кръглия отвор на каменния таван, струеше слънчев спон и се плискаше в огромната мраморна змия, отразяваше се в нея, разсейваше се, сякаш грееши самата статуя е меко матово сияние. От отсрещната стена я гледаше с бели безизразни очи богинята на земята и майчинството — жена със змийска глава. Стените околовръст бяха украсени със замайващи плетеници от змии и птици, от злокобни хибриди змии-жени. Чудовищни каменни змии пълзяха навред. Груби барелиефи изобразяваха Великата змия, която мъти яйцето на света. Яйцето се е пукнало вече, създало земята и небесния свод. В друг барелиеф богът на слънцето навлиза с ладията си в устата на змията, за да премине през тялото ѝ, преди да изгрее пречистен и обновен. Десет колони, наподобили изправени кротали с птичи пера подпираха медния купол, по който се увиваше чудовищна змия, захапала опашката си.

Вечната змия! Символ на безначалната и безконечна вселена. Символ на вечния кръговрат, който започва и свършва със себе си. Начало и край, слети в едно, отделни и в същото време неделими.

Под краката на жрицата се спускаха в концентрични каменни вълни стъпалата на просторния амфитеатър, в чиято основа зееше Свещеният кладенец. На дъното му, на дванадесет метра под най-ниската каменна скамейка, блестеше като полирани оникси Басейнът на змията. А встрани от каменната уста на една озъбена змия струеше поток от вода, който се изливаше в друга змийска уста под него. Там водата се разделяше на два водопада, които пълниха две змийски уста под тях, разклоняваха се отново и е шум се стичаха в басейна. Каменното echo отразяваше шуртенето на водата в глуха монотонна музика, която не затихваше ни денем, ни нощем.

На два човешки боя от дъното на кладенеца се издаваше неширока площадка, по-право корниз — пиедесталът на жрицата. А

тъкмо насреща се открояваше странен барелиеф — лодка с три мачти, на чийто нос се е изправил брадат мъж, наметнат с плащ от змийски люспи и зад него — остров с пирамида.

От това място Атлиан призоваваше Живия бог, Безсмъртния, пазителя на вечните тайни — за да му предложи жертвеното животно, докато горе, по каменните стъпала на амфитеатъра, народът пееше, изпаднал в религиозен екстаз.

Жертвени песни! Погребални песни! Изпълнени с мъка и безнадеждност. Дори мажорният акорд в прославата на изгряващото слънце навяваше не радост, а тъжна тържественост.

„Ти отново изгряващ, а ние още живеем — живеем в своята мъка.“

Мъка! Мъка!

Тя искаше да пее, да тича, да се смее. Във всяка клетка на младото ѝ тяло напираше жизнерадост. Искаше, а не биваше. В прокълнатия град нямаше място за смях и бодра песен. Жрицата беше чужда сред своите. Неразбрана и неразбираща своя народ. Самотна. Жадуваща за живот сред този загиващ народ, сред настъпващата смърт, сред дебнешкото от всеки ъгъл запустение. Различна по образ от своето племе, различна и по душа. Еднаква само в едно — в мъката, наистина не като тяхната мъка, но все пак — мъка...

Мъка от самотата!

И само един другар — Живият бог, Змията.

Странна, неестествена дружба!

Атлиан ѝ даваше цялата обич на своето младо сърце. Цялата си нежност. Пълно и всеотдайно. Змията ѝ отвръща със същото, с цялото чувство, на което беше способно студеното ѝ сърце, студено като гранитните ѝ изображения.

Това наистина не беше само изкуството на змиекротителя, не беше само тайнственото знание, с което през хилядолетията жреците на нейния народ бяха подчинявали на своята воля боготворените чудовищни влечуги. Имаше още нещо. Но това нещо не задоволяваше. Не достигаше. Не можеше да замени другото — копнежа за човешка близост, за човешка нежност, която диреше младата жрица и не можеше да намери сред сурорите свои другарки.

Наоколо лъхаше само студ — каменностудени стени, каменностудени души.

Атлиан изскочи от залата, притича по стъпалата до първата площадка и натисна каменния орнамент в стената. Масивният блок се отмести, за да открие подземния проход. Девойката грабна един фенер от кристал, в който пълзяха няколко огнени мухи — кукуйоси, и се вмъкна в подземието. Едрите насекоми пръскаха мека светлина, която танцуваше по влажните стени на тесния тунел.

Атлиан се сети. Днес не ги бяха къпали, не им бяха насилили сладък сок от ананас. Затова светлината им беше поотслабнала. Трябваше тя да се погрижи за тях, като се върне.

Проходът свърши в една хралупа, същата, в която бе надзвърнал Фернандо преди пленяването му. Девойката остави фенера в страничната ниша и излезе вън. Щом стигна до речния бряг, тя удари с крак по земята.

Един отсечен удар, после три последователни.

Пауза. И отново: един сам удар — три един подир друг.

Минаха минута, две, три, пет.

Изведнъж реката заклокочи и оттам се подаде главата на чудовищната анаконда. Тя раззина челюсти и засъска пред лицето на девойката с проточен раздвоен език.

Атлиан се качи отгоре ѝ, прегърна я, потупа я по шията. Анакондата се спусна надолу по реката.

Изплашените крокодили се пръснаха безредно. В клоните се развиаха маймуни. Закрякаха папагали. Две пуми, навели глави да утолят жаждата си, отскочиха като ужилени назад в джунглата.

А змията се носеше по реката, нагъната кехлибарената ѝ повърхност в две високи вълни, които се вееха отстрани като шумящи крила, раздалечаваха се и се разбиваха с плясък в брега.

Обхванала здраво дебелото гъвкаво тяло на змията, Атлиан я пляскаше с длан по врата и викаше:

— Още! Още! По-бързо!

Змията се виеше лудо, подхвърляше се, пенеше водата.

— Още! Още!

Ето тук потъна металната птица, с която слезе от небето белият мъж. Едното крило достигаше водната повърхност. Ето и малката полянка, където той лежеше безчувствен, когато тя го наблюдаваше скришно през лианите пред хралупата на Тайния вход.

Защо излезе тя тогава? Защо не си стоя в храма? Защо най-сетне не го остави на ягуара?

Сега щеше да бъде спокойна. Не щастлива, но равнодушна. Такава, каквато беше преди, такава, каквато трябва да бъде жрицата на змията, жрицата на мъдростта.

Щеше да стреля с лък, да скача, да тича, да се катери по дърветата. Щеше да изучава древните тайни, записани върху каменните колони на храмовете и върху бронзовите плочки в библиотеката, нощем щеше да наблюдава от терасата на слънчевия храм вещанията на небесните светила, които разкриват съдбата на хора и светове, в храма на здравето при беззъбата жрица щеше да вари чудните билки...

Билки!

Защо нямаше билка и срещу нейната болест?

Тя потупа змията по дясната страна на главата и чудовището свърна наляво, тръгна обратно по пътя, по който бяха дошли. И отново поуспокоените животни и птици се развикаха, побягнаха ужасени при тяхното приближаване.

До, Тайния вход тя слезе на брега, а змията се гмурна под водата. Атлиан се вмъкна в хралупата и притича по влажния проход. Достигна Храма на змията, спусна се до пиедестала си в Свещения кладенец по изсечената в стената стълбичка.

Змията я беше преварила, подала от басейна дългата си шия, очакваща, с раззинати челюсти.

Атлиан отмести един камък в стената, посегна и измъкна от там една водосвинка. После я подхвърли в устата на чудовището.

Жертвоприношение пред бога, награда и благодарност за благосклонността му.

Богът беше стар, много стар, изгубил предишната си пъргавина и ловкост. Очите помътнили, без някогашната си острота. Не можеше сам да ловува. Дори най-тромавите обитатели на реката и крайбрежието му избягваха. Без своята жрица щеше да загине от глад. Впрочем всичките им божества разчитаха само на човешките жертвоприношения.

Змията погълна жертвата си, после се изви и потъна в басейна сред клокочещ водовъртеж. Жрицата се изкачи горе, премина през надземното капище, излезе на площадката върху покрива му.

И там, скрита зад парапета от сплетени каменни змии, надзърна долу. Но бързо се дръпна. В подножието на храма, където лежаха на стража каменните змии, стоеше белият мъж, разгневен и нетърпелив, а две амазонки с прострени копия препречваха пътя му.

Тя усети, че сърцето й бие учестено, очите й се премрежват, нозете отмаляват. Някаква сладка отмала. Сладка и досадна. Като примка, като коварна паяжина, която я омотава, отнема силата и волята й за борба.

И отново старият въпрос — настойчив, недаващ покой. Защо го спаси? Защо излекува раните му? Защо го отнесе върху гърба на змията до оня далечен бряг, упоен и непомнеш. А след това, когато разбра, че групата на белите мъже идва към града, защо на храни змията тъй богато, защо я пресити, та да не им стори нищо? Защо попречи на другарките си да ги убият още когато влязоха в Скритата река?

Затова ли — да го види пак, да се измъчи още повече от своето безсилие, да го види как умира, смазан от змията-бог?

Тя захлупи лице в длани си и зарида. Знаеше, това също беше забранено в техния град, срамно безчестие. Но не можеше. Трябваше да се изплаче. Трябваше!

Плач от мъка, от жал. Плач и от гняв. Той, той беше виновен! Само той! Нека да умре! Защо я измъчва така? Защо смути живота й? Може би е магьосник, демон в човешки образ, дошъл да покори душата й.

Наистина, какъв е той?

Дошъл като бог от небето, защо не може сам да се спаси? Не е ли и той бог? Обикновените смъртни не летят.

Или пък е захвърлен тук от божествете? Захвърлен, за да я накажат, да разкъсат сърцето, ѝ.

Защо? Защо?

Някой докосна рамото ѝ. Тя се извърна. Беше Осло, главната жрица на слънцето.

— Атлиан — рече тя. — Последвай ме!

Смутена, че я завариха със сълзи на очи, девойката тръгна послушно подире ѝ по Тайнния вход под земята, който свързваше Храма на змията с Храма на слънцето. Изкачиха се по стръмните стъпала във вътрешността на пирамидата и достигнаха горната зала, където Боян и другарите му бяха научили присъдата си.

Пред каменната статуя гореше вечният огън, емблемата на неугасващото слънце. Сиянието му се боричкаха в немирна игра по гигантските колони и по каменните изваяния, като попиваха в мрака на високия таван.

Отново проговори същият старчески глас:

— Осло, остави Атлиан сама при мен!

Жрицата на слънцето се оттегли с поклон зад бронзовата врата. Излезе с едваоловима усмивка. Честолюбиви мисли се въртяха под тежката черна плитка, зад полуспуснатите клепачи. Надежди. Ако не за друго, то поне за власт. Ето жрецът е стар. Ще си ходи скоро от този свят. Няма друг жрец мъж, който да го замести. Няма друг, който след него да тълкува висшите тайни. Ще го замести жрица. Или жрицата на змията, или жрицата на слънцето. Преди да отвлекат Атлиан от баща ѝ, преди дванадесет години, никой не би оспорил правото на Осло да замести Върховния жрец. Но сега тая бледолика жрица отне първенството ѝ. Когато има бяла амazonка като прадедите, тя става Върховна жрица. А когато няма... Защо тогава да не изложи Атлиан? Защо да не я смаже, когато тя сама не държи за своята власт?

Гласът каза:

— Атлиан, дъще! Боговете са решили да излеят върху теб своето благоволение.

Девойката трепна. Тя знаеше, благоволението на жестоките богове беше жестоко като тях, сурово и неразбирамо.

Тя приведе чело.

— Аз също идвам да моля за благоволение.

— Кажи! — подкани я ласкато гласът.

Атлиан преглътна. Знаеше, че това, което ще иска, е дръзко, нечувано, но не можеше да му се противопостави. Тя отвори уста и от тях излетя не молба, а стон, ридание:

— Не ги убивай!

И се отпусна на мозайката, смазана от мъка.

— Атлиан — подхвана отново гласът, равен, безчувствен и безстрастен, каквото беше каменното изражение на статуята. — Знаеш ли какво приказваш, чуваш ли се? Знаеш ли, че някой от тях би могъл да избяга, да отнесе вестта за Свещения град, да повлече подире си техните ненаситни пълчища? Знаеш ли какво дирят белите? Знаеш ли, дъще?

Атлиан мълчеше.

— Дирят само жълтия метал. Той е техният бог, на който принасят в жертва всичко: достойнство, любов, приятелство — всичко. Те ще разграбят града ни, ще го разрушат, ще унищожат народа ни. Това ли искаш, Атлиан?

После изведнъж подхвърли:

— Атлиан, ти обичаш белия мъж.

Обвинението я плесна като камшик.

Девойката вдигна глава.

— Не! Не е вярно! Мразя го! Мразя го! Той отне покоя ми. Прогони съня от очите ми. Накара ме да забравя рода си. Това ли е любовта?

Със същия безразличен глас статуята отвърна:

— Точно това! И не проклини! Благослови боговете, че са те направили своя избраница. Да снемеш проклятието от своя народ. Ти, със своята жертва... Ти единствена благословена...

— Не искам! — изкрещя Атлиан. — Не искам!

Но не стана. Не побягна, както нашепваше сърцето ѝ. По-властна сила от нейната воля я прикова върху каменния под в подножието на безстрастния властник, който набиваше в съзнанието ѝ дума след дума:

— Спомни си преданието, записано на бронзовите плочки. Спомни си проклятието на твоя народ... Отдавна е станало то. Изтекли

са векове. Нито дърветата в джунглата са същите, нито животните, нито хората. Само Свещеният град и — проклятието. По Великата река дошли брадати мъже, досущ като мъжете на нашия народ, облечени в дрехи от твърд сив метал, с оръжия от същия метал, с тръби, изригващи мълнии. Те наричали себе си конкистадори, мъчно и непонятно име. Но не познавали свещения език на дедите ни. За жалост нашите мъже се измамили. Заблудила ги външната прилика — бялата кожа и брадатите лица. Отворили им крепостните врати, посрещнали ги, както се посрещат братя. Нахранили ги с най-изискани гозби, с най-отбрани плодове. Предложили им дружбата и верността си. Но душите на белите били коварни. Никой не допускал, че очите им виждат само жълтия метал. Хитри и коварни, те носели не само огнени тръби. Носели и огнена вода. Те напоили с нея мъжете и жените на нашия народ. А тя изгаряла гърлата като огън, замъглявала разума, превръщала кората в животни. Чужденците посегнали върху жените на своите домакини. А жените, замаяни от проклетата вода, не ги отблъснали. Тогава, макар и обезсилени, нашите прадеди скочили да защитят своята чест. Но мускулите им били загубили своята мощ, десниците не можели да държат мечовете и копията. Пришълците ги изклали. Изклали ги до един. А жените продължавали да прегръщат убийците на своите съпрузи. И тогава, в предсмъртния си миг, Върховният жрец ги проклел. Проклел ги е неотразимата мощ на божествения си гняв: „Вие, мъжеубийци, бъдете проклети! Щом като не ви достигнаха собствените мъже, останете завинаги без мъже! Вие и цялото ви потомство!“

Последните думи прокънтяха като гръм под черния свод, удесеторени от ехото. Прогърмяха и бавно затихнаха. После гласът отново заговори, но сега по-тихо, унило:

— Боговете чули страшната клетва. А жените, замаяни от огнената вода, продължавали безгрижно пиршеството с чужденците. После заспали пияни. По време на съня им убийците безнаказано ограбили храмовете, гробниците и домовете, натоварили лодките си с жълтия метал и побягнали надолу по реката. Едва на заранта жените разбрали какво са сторили. Разказанието стиснало гърлата им — разкаяние и накърнена женска гордост. Те можели да им простят всичко — убийство, лъжа, кражба. Не и изоставянето. Грабнали оръжиета си, метнали се на своите пироги и настигнали чужденците.

Битката била жестока. Най-жестоката битка, която е видяла Скритата река. Всички пришълци загинали, не можели да се бранят, натоварени с тежката плячка. Не оцелял нито един. Жените отмъстили. Но проклятието останало. Жени без мъже. Проклятието тежи и върху потомството. И така — до днес...

Атлиан мълчеше. Тя знаеше наизуст това предание. Чела го бе и препрочитала многократно в старинните позеленели плочки на библиотеката. И странно, едва сега тя си спомни как бе мечтала да спаси със своята саможертва нещастния си народ. Бе мечтала. А сега?

Каменният бог отново извиси глас:

— Атлиан, готова ли си? Достойна дъщеря ли си на Свещения град?

Удари гонг. Звукът му прониза като огнена стрела сърцето ѝ. Девойката се изправи залитаща.

— Не! — извика тя. — Това е жестоко! Жестоко!

Гласът отвърна сухо:

— А не е ли жестоко, когато майката загубва момчето си? Не е ли по-жестоко? Плът от нейната плът. Всяка майка в тоя град — от векове преди нас, векове след нас... Хилядократна жертва... От теб се иска само една жертва, само от теб, за да живеят другите...

Атлиан се обръна. Забрави да се поклони пред каменния идол. Забрави всичко. Остана само едно, една ужасна мисъл — че тя, именно тя трябва да го погуби...

Тя...

18

Боян беше опитал да проникне в Храма на змията няколко пъти. Смътно предчувствие му подсказваше, че само там, в този забранен храм, ще намери девойката, която диреше. Неслучайно я видя със змията тогава. Но всеки път, при всеки опит, пазачките го посрещаха с насочени копия.

По улицата премина колона от девойки с щитове, копия и преметнати през рамо лъкове. Маршируваха отсечено, сурово, с мъжка стъпка.

Боян хвани мисионера за ръка.

— Ела след тях! Може да видим и нея.

Доналд Джексън го последва.

Тръгна с тях и Утита, равнодушен, отчаян, изгубил волята си за борба, изгубил дори охота за живот. Всяко негово движение, всяка мимика издаваше примирението пред участта, на която беше обречен. Жените-господарки бяха решили да умре и той щеше да умре. Нямаше сила на света, която да го спаси. И все пак привързаността му към двамата бледолики го караше да ги следва, да ги развежда, да им показва всичко, което знаеше за този каменен град.

Малките амazonки крачеха живо, с изпънати като лъкове тела, от които лъхаше сила и стоманена пъргавина, но от лицата им, макар и по детски нежни, вееше все същата сурова безучастност, същата стаена мъка, същото отчаяние, което изльчваха, всички лица на този чуден град. Детски лица, преждевременно остарели. Детски устни, непознаващи усмивка. Детски очи, невидели радост.

Те излязоха извън градските стени и почнаха да се упражняват в стрелба с лък. Улучваха безпогрешно, от такива разстояния, които Боян смяташе недосегаеми за техните оръжия. А какви ли стрелци бяха възрастните амazonки?

Нямаше смисъл да остават повече. Девойката не беше между тях. Тримата тръгнаха покрай градската стена. В ивицата земя между

стената и обграждащата я гора се зеленееха ниви, из които работеха амазонки.

Боян ги огледа една, по една. Не! И тук я нямаше!

После се обърна към мисионера:

— Погледни! Само американски растения, само такива растения, които преди четиристотин-петстотин години, преди откриването на Америка, са били непознати на европейците. Царевица, батати, картофи, тютюн, домати, пипер, фасул, слънчоглед, ананаси, фъстъци. И нито една земеделска култура от Стария свят. Нито пшеница, нито ечемик, нито лук, нито зеле, нито ориз. Не възприемат нищо ново. Само минало.

Жените продължаваха равнодушно работата си, сякаш не ги забелязваха. Едни копаеха, садяха някакви семена, други беряха памук, късаха царевични кочани. Върху невисоките доматени храсти висеха дребни алени плодове, а наред с тях цъфтяха китки жълти цветове.

Боян откъсна един царевичен мамул.

— Колко много може да ни каже това скромно растение — рече той. — Само трябва да разбираме езика му. На всички е известно, че прародителят на царевицата е непознат. Сякаш така е паднала от небето. Няма дива форма. Само културна царевица. Ако мога да се изразя така — най-культурното растение, напълно свързано съществуването си с человека, напълно зависимо от него. Ако не е човекът да я засее, тя ще загине, ще изчезне от лицето на земята.

Утита, който го слушаше мълчаливо, се обади внезапно:

— Тя не е расла винаги на нашата земя. Донесли са я белите богове, отдавна, след потопа.

Боян се оживи.

— Кои са я донесли?

— Белите гиганти. Наричали ги карас. Дошли от север. Построили много градове. Направили каменните хора край реката. Написали знаци по скалите. После отишли на запад, в планините. Изчезнали. Но оставили царевицата.

Боян се обърна към мисионера:

— Същото предание съществува и сред потомците на инките в Андите. Тайнственото племе карас основало град Кара до Манти. После навлязло по река Есмералда и основало, град Кито. Господствуvalо в Еквадор четири века. Разбил го инкът Тупак Юпанки

през 1450 година и направил Кито своя втора столица след Куско. Племето изчезнало, но оставило своята култура. Научило туземците да отглеждат царевица.

Очите му блестяха. Речта му беше станала възбудена, неспокойна, радостна.

— Най-чудното е друго. Не това. Още преди Колумб да слезе на американския бряг, в Африка, на Гвинейското крайбрежие, загадъчното племе на йорубите отдавна отглеждало царевица. И още едно съвпадение — йорубите също балсамирали мъртвите, принасяли на слънцето човешки жертви, тачели свещени животни, гадаели по животински вътрешности... Значи, царевида ѝ на изток, ѝ на запад от Атлантическия океан. А прадядото ѝ го няма никъде. Тогава? Защо да не предположим, че нейната родина е била някъде между Африка и Америка? Че е съществувала суша, която после е изчезнала, потънала в океана от никаква страшна катастрофа — потоп, както го наричат по целия свят? Защо да не допуснем, че жителите на тая тайнствена страна са разнесли своето главно растение навред, докъдето са достигнали?

Мисионерът сложи ръка на рамото му.

— Ти дериш Атлантида?

— Защо не? — оживи се Боян. — Еднаква цивилизация, еднакви култове и предания. Като почнеш от разказа на Платон, та стигнеш до индийските легенди. А и геологията потвърждава такова допускане. Имало е никаква земя в Атлантическия океан, която препречвала пътя на Гълфстрийм, връщала го обратно на юг. В това време ледена броня сковавала Европа и Северна Америка. После Гълфстрийм потекъл на север. Защо? Защото тази земя изчезнала. Европа се затоплила. Ледниците се стопили. Дошъл краят на Ледниковия период.

Доналд Джексън сви примирително; рамене.

— Не споря. Ти си специалист. Може това да е причината за заледяването, може наистина да има сходство в най-древните цивилизации на Стария и Новия свят. Може. Аз знам едно — атлантите не са били индианци, още по-малко индианки...

Боян замълча. Да. Всичко съвпадаше с неговата хипотеза. Всичко — освен това, освен най-важното. Тези индианки с атлантска култура.

Едно момиче притича и пошепна нещо на жената, която на няколко крачки от тях окопаваше леха батати. Изведнъж тя захвърли

бронзовата си мотика и се втурна към града.

Мисионерът запита:

— Какво става, дъще?

Тя не се обрна. Вместо нея отговори момичето:

— Умира синът на Кецила!

Мисионерът се спусна след тях. Не само дългът на лекаря го влечеше натам. Когато Боян го настигна, той му рече задъхан:

— Чу ли? Синът ѝ! Значи, това не е град само на жени. Има и мъже. Но къде са те? Защо не сме ги видели досега?

Тримата се вмъкнаха след бързащата жена в дома ѝ, преминаха през няколко стаи и се озоваха в едно тясно помещение. На каменния нар върху кожа от ягуар лежеше шест-седемгодишно момче. От устата му бликаше кръв и се стичаше на земята в грозна локва.

Момичето обясняваше на обезумялата майка.

— Както ядеше, му падна зъб. После рука кръвта...

Доналд Джексън прехапа устни. Кръвоизлив от млечен зъб. Страшно подозрение прониза съзнанието му, сякаш в миг прозря в тайната на чудния град.

— Тичай! — обрна се той към Боян. — Поискай им чантата ми! Имам инжекции. Ще спра кръвоизлива. А аз ще се опитам да направя нещо, докато те чакам. Тампон или друго...

Археологът изхвърча на улицата. Спря пъrvата амазонка:

— Къде е чантата ни? От лодката. В нея има лекарство. Умира едно момче. Трябва да го спасим. Дайте ни я!

— Аз не съм тази, която ще реши — отговори жената. — Нямам право.

— А кой? Кой?

— Жрицата на слънцето... Но щом е момче, което умира... Няма спасение.

В следния миг Боян тичаше по стълбата на пирамидата към Храма на слънцето. Стражите го спряха на входа с препречени копия.

— Искам да говоря с жрицата — изкрещя той нетърпеливо.

— Защо ти е? — запита едната пазачка.

— За чантата с лекарствата. Да спасим едно умиращо момче. Сина на Кецила.

Амазонката влезе в храма, като го остави на стъпалата. Най-сетне, сякаш след цяла вечност, тя се показа. Поклати глава.

— Не може! Този, който е над нея, не позволява. В Свещения град има достатъчно жреци. Не са нужни и чужди. А това, което е отредено, ще стане.

Смазан от тоя безсърден отговор, Боян се върна обратно в зловещо притихналата къща. Едва сега забеляза окачената над входа медна плочка с форма на полумесец.

„Клетите! — помисли си Боян. — Не можа да ги спаси и талисманът, символът на богинята Луна. Същото доверие като нашата подкова на щастието. С общ произход. И тук, и у нас — на хиляди километри.“

В тъмната стая, на каменния одър, лежеше злочестата майка, притисната в ням ужас безжизненото си дете.

Джексън наведе глава.

— Вече сме излишни.

Излязаха мълчаливо, смазани от безпомощно съжаление. Седнаха на каменната пейка пред дома. До тях клекна, опряло брадичка върху длани си, момиченцето.

— Така умират всички — каза то. — Падне зъб, изтече му кръвта. Удари се — изтече му кръвта. Ухапе го комар — изтече му кръвта. Никое момче не остава. Проклятие.

Мисионерът сложи ръка на главата му.

— Само момчетата умират така, нали?

— Да! — потвърди момиченцето. — Майките ги пазят, крият ги в подземията, не ги оставят да играят, да работят, да се учат на стрелба. Държат ги в къщи, грижат се за тях, а те умират.

Мисионерът се надигна.

— Да си ходим! Изморен съм.

Той влезе в къщата, която им беше определена. С него се прибра и Утита. Но Боян не мислеше да почива. Сърцето му пак го повлече към Храма на змията. Този път той дори не опита да приближи входа му. Неумолимите пазачки стояха там. Пак щяха да отговорят с мълчание, тъй както му отговаряха всички, когато ги запиташи за девойката с жълтите коси.

А каква ли беше тая яма до самия храм, оградена с висок парапет? Дали нямаше връзка със самия храм?

Той се повдигна и надзърна вътре. Сред полумрака, на дълбочина двадесетина метра, лъсна някакъв басейн. А над него каменна змия. И

кариатиди, подобни на змии. И пламтящи жертвеници. Каменен амфитеатър.

„Та това е самият Храм на змията! — помисли си Боян. — Ямата е неговият отдушник.“

Той притича до жилището си и без да се обажда на другарите си, грабна от склада едно дълго въже. Върна се. Привърза го за парапета и се спусна в празното. Надяваше се, че въжето ще издържи. Беше виждал в инкските градове въжени мостове, които траеха векове.

Най-сетне опря в дънното на кладенеца, до тихия басейн. Ръцете му трепереха от изтощение, от малели бяха и краката му. Той седна на пода и вдигна поглед нагоре. От каменния таван го стрелкаха с втренчените си погледи преплетените каменни змии. Надсмиваше му се от своята висота и каменната статуя на Великата змия. Змийските глави от стената бълваха пенестите си водопади със звънлив кикот.

За какво ли служи този амфитеатър? И този кладенец? И басейнът сред него? А пиедесталът на три метра от пода?

Изведнъж водата заклокочи. Докато Боян се опомни, чудовищната анаконда изплува от басейна, засъска, раззина челюсти. Младият археолог се хвана мигновено за въжето. Ала преди да се подеме по него, змията го удари с глава и го свали на пода. Той понечи отново да се изправи. Но не успя. Разлютената глава фучеше, вперила в него стъкления си поглед, и се поклащаше като гигантско махало.

Боян се отпусна примирен. Впрочем какво значение имаше днес или след три дни? Нали все трябваше да умре.

Да умре, без да я е видял?

В тоя миг я видя. Тя застана върху пиедестала си и удари с каменния чук.

Един път. Пауза. Втори път. Пауза. Трети път.

Това значеше: върви си!

Но змията не си отиваше. Беше прегладняла, подготвяна за жестокия празник, за богатото угощение, което ѝ беше отредено.

Атлиан скочи долу, забравила всичко, изправи се пред озъбената ѝ муцуна и я забълъска с юмруци.

Гигантската анаконда се поколеба. Такова нещо не ѝ се бе случвало друг път. Но отстъпи. Отдръпна се, като не спираше да съска и да се заканва.

— Бягай! — извика Атлиан на шуарски език. — Бързо!

Той се хвани за въжето и запълзя нагоре. Достигна края на кладенеца. Стъпи върху най-долната скамейка на амфитеатъра. Тогава погледна надолу. Чудната девойка беше прегърнала дебелата шия на чудовището и то я издигна послушно на пиедестала ѝ. Тогава тя отмести камъка в стената и нахвърли в устата му всички водосвинки, които се намираха там. Заситена, доволна, змията се скри под водата.

Тогава Атлиан се изкачи при Боян по тясната стълбичка.

— Защо идваш в храма? — запита тя. — Не знаеш ли, че е забранено?

Очарован от нейната близост, той пошепна:

— Мислех, че няма да те видя вече.

Жрицата го погледна изпитателно.

— Защо дойде?

— За теб — отвърна Боян. — Само заради теб.

— А той казва, че дириш жълтия метал.

— Кой е този „той“?

Тя прехапа устни. После въздъхна.

— Не бива, но ще ти го кажа — Върховния жрец.

— Мъж! — учуди се Боян.

— Да, единственият мъж в нашето племе. Стар, с бяла брада.

Боян възклика:

— Индианец! С брада!

— Той не е индианец. Прилича на вас.

Археологът не спираше да пита:

— Но нали момчетата ви умират?

— Някои оцеляват. Единици. И те стават върховни жреци.

— Той ли иска да ни убие?

Атлиан поклати глава.

— Не! Законът! Законът повелява да бъде принесен в жертва всеки, който е дошъл неповикан в Свещения град.

Боян промълви задъхан:

— Нали ти ме повика. Там, когато уби ягуара. Повика ме с поглед, забрави ли?

Внезапно той хвани ръката ѝ.

— Коя си ти! Как се казваш?

— Атлиан.

— Атлиан! — повтори той. — Чудно име. Непознато, а тъй близко! Атлиан! Атлиан!

Девойката, сякаш незабелязала вълнението му, добави:

— Всяка жрица на Змията-бог се казва Атлиан. Това е името на нашата далечна родина.

И посочи барелиефа с тримачтовата ладия и брадатия мъж на корабния нос, с острова зад него, осеян с: пирамиди.

— Островът Атлиан, далечната родина, потънала в морето при потопа, откъдето са дошли прадедите ни. Довел ги богът-просветител Кезалкохатли, Пернатата змия. Тук е неговият храм. Кезалкохатли, богът с две същности: великан с черна брада и змия. Все още живее сред нас, превъплътен в Свещената змия. Все той, мъдрецът Кезалкохатли...

Боян почти извика:

— Страната Атлиан! Ацтеките я наричат Ацтлан. А ние — Атлантида... И аз успях да я намеря, да намеря и теб, най-прекрасната атлантка...

— Недей! — опита да се дръпне тя. — Нямам право! Аз съм жрица. Нямам право да обичам. Моята обич е страшна. Прокълната обич. Не създава живот, а убива.

Той я гледаше недоумяващ.

Атлиан го отведе до каменната пейка.

— Седни и слушай! Трябва да ти кажа, да знаеш. Над нашия народ тегне жестока орис. Проклятие! И само един изход. Проклятието ще се дигне, когато жрица принесе в жертва на Сълнчевия бог своя любим. Сама — със своите ръце. Да изкупи вината на прабабите. За да спаси мъжете на своя народ, трябва да пожертвува мъжа, когото обича.

Тя изплака и зари лице в рамото му.

— Но аз не мога. Знам, това е срамно, позорно. И не мога. Не мога да дам тая жертва. Виждала съм как става това. Четири жрици ще хванат ръцете и краката ти. Тогава аз трябва да забия ножа в гърдите ти, да извадя сърцето и да го поставя в краката на Сълнчевия бог. А то още ще тупа, ще се свива, ще иска да живее... Не мога... По-добре да умра аз...

Боян я прегърна.

— Атлиан! Няма да умираме! Нито ти, нито аз. Ще избягаме. И никой няма да ни спре.

Тя се отдръпна. Загледа го с широко отворени очи. После, внезапно решила, го повлече след себе си.

— Бързо! Да бягаме! Трябва да бягаме! Да те спася! Веднага! Няма време!

Двамата достигнаха изхода. Атлиан се обърна и залости вратата с тежкото бронзово резе. Опра на първата площадка, натисна каменния орнамент в стената.

— Тук е изходът от града. По него ще излезем до реката. Оттам ще се спуснем с пирога. Знам всички скривалища по пътя. Със змията съм обиколила цялата околност. Само веднъж да се измъкнем.

Боян се дръпна.

— Чакай! Не мога да тръгна сам. Дошъл съм с другари. Няма да ги изоставя.

Тя помисли само миг и отсече:

— Влез вътре! Почакай ме! Аз ще ги доведа.

Каменният блок в стената се отмести и зад него зина отворът на подземния проход. Но пътят не беше свободен. От мрака се изпречиха няколко копия, дръннаха щитове.

Бяха ги преварили.

Атлиан отстъпи побледняла назад. Камъкът се върна бавно на мястото си.

— Свършено е! — промълви покрусена тя. — Друг изход от града няма...

19

Вазата от планински кристал, напълнена с огнени мухи кукуйоси, хвърляше матова светлина върху сбръчканото лице на Върховния жрец. Нежните му пръсти ровеха нервно в бялата брада. Очите му надничаха от дълбоките орбити, загледани далече отвъд каменните стени.

В Залата на вечността беше тихо, гробовно тихо. Изправени в скъпоценните си тронове до изпълнените с фрески стени, седяха в безмълвно величие мумиите на отдавна живели жреци и жрици.

Насреща, от височината на мраморния си пиедестал, го гледаше златната маска на неговата Атлиан.

Приживе не можа да бъде негова, тя, последната руса девойка от обречения народ. Създадена от боговете само за него. Подобни един на друг, последни издънки на изчезналата раса — господарската раса на атлантите, — преди да се влезе в нея нечистата кръв на червенокожите роби, кръвта на тия отдолу.

Мъртва е само негова. С никого не я дели. А можеше да бъде друго. Можеше. Ако не бяха проклетите чужденци, ако не беше омразният Родригец. Едър, смел, дързък. Не като атлантските мъже, изнежени, недокоснали ни меч, ни мотика, израсли на сянка в защитните подземия, пазени като крехки цветове от смъртната орис.

Проклет да бъде този час, когато стражите доведоха в града пришелца. Проклет да бъде часът, когато той, Върховния жрец, се смили над младостта му, послуша съвета на жриците и го остави жив. А трябваше да го унищожи, да го смаже като червей. И животът му тогава щеше да бъде друг, съвсем различен. Може би с безсмисленото си съжаление оскърби божественото слънце, лиши го от присъдената му жертва, не изпълни закона. И боговете го наказаха...

Но вече няма да сгреши. Няма да прости. Всеки чужденец ще получи заслуженото, ще умре. И новият чужденец ще загине от ножа на живата Атлиан.

Но какъв смисъл има това? И има ли въобще никакъв смисъл?
Нали неговият живот се отърколи, изтече безвъзвратно?

Кога беше това? Сякаш вчера и в същото време като че ли преди хилядолетия. Върховния жрец беше вече стар. А Родригец млад. Младостта заслепи очите на неговата Атлиан. Омагьоса я. Накара я да забрави рода си, да забрави и своята вяра. За да я спаси, да я отклони от греха, Върховния жрец прерови бронзовите книги на прадедите и намери, каквото диреше. Думите бяха неясни, забулени както всички стари завети, писани за мъдри хора, които могат да ги тълкуват. Там пишеше така: „Жрицата ще пожертвува своя любим, за да спаси народа си“. То беше достатъчно. Върховния жрец единствен имаше право да тълкува свещените писания. И той ги изтълкува така, както щеше да ги изтълкува всеки жрец на негово място. Чужденците бяха носили зло на народа му. Затова и този чужденец трябваше да загине. Трябваше да бъде поправена грешката. Да загине не като долен пленник, нахранил Свещената змия, а принесен в жертва върху обредния камък пред Слънчевия олтар като изкупителна жертва за благото на народа. Атлиан беше предопределена да спаси народа си със своята жертва.

Когато ѝ предаде върховната воля чрез гласа на Божествената статуя в Слънчевия храм, Атлиан не каза нищо. Сведе глава. Оттегли се покорна като истински войник. А само след час жриците го извикаха в Храма на Икstab, богинята на самоубийството. Под каменната ѝ статуя в образа на жена с примка на шията, със затворени очи и подгънати нозе лежеше неговата Атлиан. Беше приела целувката на Свещения кротал. Тя отвори очи. „Щастлива съм — промълвиха посиняващите ѝ устни. — Спасих го.“

Беше му посочила тайния изход — изход, известен само на двама: на Върховния жрец и на Жрицата на змията.

Но и това не спаси Родригец...

Оттогава изтекоха години. Години — векове. Атлиан е само негова. Всеки ден той идва тук да я гледа, да ѝ се радва и да плаче. Да плаче за това, което не можа да се сбъдне, за нещо ужасно, което можеше да бъде хубаво, много хубаво.

Съседният трон, празният трон, е за него. Там ще поставят неговата мумия. И ще стоят те един до друг до вечноността, когато нетленните им души се завърнат да потърсят земната си обивка.

Разделени в живота, ще бъдат заедно в смъртта, съединени във вечността...

Внезапно скръцване го накара да се обърне.

— Не си отивай! — каза той повелително. — Аз те чакам!

Изненадан от неочекваната среща, Доналд Джексън стоеше до входа смутен.

— Жриците ми съобщиха, че идеш — добави жрецът. — Ела! Седни до мен да си поговорим!

Мисионерът пристъпи неуверено. Седна. Не знаеше какво да каже.

Върховния жрец заговори:

— Не ми обяснявай! Аз знам какво търсиш.

Джексън го изгледа недоволно.

— Знаеш? Откъде?

— Аз съм жрец. И ти си жрец. На разни богове. Но това нищо не значи. Трябва ли да враждуват Жрицата на слънцето и Жрицата на змията? На гърдите ти виси нашият кръст, символът на живота.

— Не! На изкуплението чрез смъртта.

— Все едно — усмихна се тъжно жрецът. — Жivotът, смъртта. Безкраен кръговрат. Змия, захапала опашката си.

Гой махна с ръка:

— Това няма значение. Да говорим за другото, за важното. След три дни вие ще умрете. А можете да останете живи...

Джексън трепна.

— При едно условие — натърти жрецът. — Само едно...

Той втренчи поглед в очите му.

— Склони Атлиан да принесе в жертва Родригец.

— Кой Родригец? Кой Атлиан?

— Родригец. Така го наричам аз. Младият ти приятел. Наричам го с името на един друг чужденец. Отдавна, много отдавна, дойде за зло. И той като него кръстосваше улиците, пишеше върху някаква бяла тъкан. И избяга.

Жрецът се усмихна доволно.

— Единственият, успял да избяга от Свещения град. Но не стигна далеч. Стрелата го прикова в дървото, а ловците на глави взеха главата му. Може би отдавна я търсеха. Скелетът му и досега лежи там,

до устието на Скритата река, стиснал с костеливи пръсти чантата си, която беше залял с дървесните сълзи.

Той замълча. После добави:

— А пък Атлиан — това е жълтокосата жрица, твоята дъщеря.

— Жанет! — извика Джексън. — Детето ми! Къде е детето ми?

— В Храма на свещената змия. Главна жрица. Ще запиташи: защо я отвлякохме? Трябваше ни. Много. Последната жрица с руса коса умря. Ето я пред нас моята Атлиан. Умря, за да спаси Родригец. Свещената змия остана без жрица. Опитах да я заместя с друга, с някоя чернокоса, бронзова девойка. Змията-бог не приемаше. Убиваше ги. Трябваше да изпълним волята му, да му издири руса жрица. Затова я отвлякохме. И сега тя е част от нашия народ. Добра жрица. Но Родригец, новият Родригец, наруши покоя ѝ. Омагьоса я. Тя замисля предателство, иска да го пусне. А не бива. Над народа ни тегне тежко проклятие. Само тя може да помогне. Жрица трябва да принесе в жертва любимия си. Да омилостиви Сълнчевия бог. Ето това искам от тебе! Склони я да направи тази жертва!

Джексън се изправи.

— Да тласна Жанет към тоя смъртен грях! Да убие човек! Как можа да го допуснеш?

Жрецът сви устни в насмешлива гримаса.

— Човек! Убийство! Празни думи. Живият човек е нищо. Сянка. Истинският живот започва отвъд. Отделният човек е само бърнка. Бърнка от миналото към бъдещето. Аз съм жрец, посочвам пътя към бъдещето. А моят народ вече не е бърнка. С него ще свърши миналото. Няма да има бъдеще. Кое е добро? Това, което прави бърнката здрава, да отвежда в бъдещето. Атлиан ще стори добро на своя народ. Ще го спаси. Ще вдигне проклятието. Момчетата няма повече да умират.

— Но това не е никакво проклятие! — възрази разпалено мисионерът, в когото бе заговорил лекарят. — А болест. Тежка наследствена болест.

Жрецът каза тихо:

— Ако е болест, защо умират само момчетата? Защо момичетата не боледуват?

— Майката предава болестта на дъщерята, но външно и двете са здрави. Страдат само момчетата. Има я и при нас. Наричаме я хемофилия. Но в по-лека форма. При вас е друго. Отделени от света,

скрили се зад своята Мъртва гора, зад каменните си стени, в най-близки роднински бракове, без примес на нова, здрава кръв, вие сте засилвали през вековете болестта...

— Бяхме длъжни да пазим чистотата на своята кръв, кръвта на господарите, на тия отгоре. Нямахме право да я смесим с низшите, с тия отдолу. Тогава какво щеше да остане от нашата власт, от нашата сила? Ние бяхме народ от учители, народ от водачи. Нима трябваше да се претопим сред морето на тия отдолу? Те бяха много, побеждаваха ни често, ние отивахме на друго място и създавахме свои градове. Така построихме и нашия град, Свещения град... И тогава изведнъж дойде проклятието. Мъжете почнаха да измират. Нима трябваше да оставим племето да загине? А племето — това са жените. Мъжете идват и си отиват. Жреците позволиха. Позволиха и на тия отдолу да стават бащи на децата в нашия народ. Но и то не помогна. И кръвта на низшите не помогна. Проклятието не се вдигна. Народът се изроди. Заприлича на низшите. Аз съм последният с образа на дедите. Само културата остана, обичаите, вярванията. И проклятието — червенокожите внучки изкупват греха на белите си прабаби...

Доналд Джексън го прекъсна нетърпеливо:

— Никакъв грях! Никакво проклятие! Казах — болест. Тежка болест. Но може да се лекува. Нашите лекари ще помогнат.

Говореше за хемофилията, докато в съзнанието му имаше само една мисъл, една тревожна мисъл: как да я спаси, как, как?

Той почти извика:

— Пусни ни! Пусни и дъщеря ми! Ние ще доведем лекари, ще донесем лекарства, ще запазим момчетата ви.

То беше и вик, и заплаха, и молба едновременно. Готов беше на всичко, за да я запази. На лъжа, на измама, на убийство дори. За нейното спасение беше готов да заплати и с живота, и с душата си, да пожертвува задгробното си блаженство.

Жрецът поклати глава.

— Не ти вярвам, странник! Не вярвам на твоето племе. Аз знам какво искат хората от твоя народ. Искат жълтия метал. Той е вашият бог. Идвали са и други като вас. Само това виждат — жълтия метал. Лъжат се за него, бият се, избиват се. Гледах и двамата ти другари горе, в храма, пред говорещата статуя. При неговия вид заприличаха на пиранхи, които са подушили мириса на кръвта. Ако ви освободя, вие

ще се върнете, знам, но ще се върнете с цели орди. Вие имате огнени тръби. Ще унищожите народа ми, ще разрушите града ми, ще го ограбите, ще оскверните храмовете ни...

— А ако не ни пуснеш, народът ти ще загине сигурно.

Жрецът сви рамене.

— Ако волята на боговете е такава... Нищо не става без тяхната воля... Да загине... И може би по-добре... Щом няма да ме има мен... Защо ще живеят други след мен?... Да се провали целият свят...

Той се надигна. Приближи до мумията на мъртвата жрица и подпра чело в пиедестала ѝ.

— Блаженството ще бъде отвъд. Там, на Острова на блажените. В страната Атлиан. В нашата родина, където ще се приберем всички. По-рано или по-късно. Тук, на тая земя, има сама мъка. Само страдание. Ако изчезнат хората, ще изчезне и страданието... Колкото по-рано, толкова по-добре... Затова нашият народ тъжи при всяко раждане... Майката изписка отчаяна, ако роди момче... А щом някой умре, празнуваме. Отървал се е. За него вече няма страдание, няма проклятие...

Джексън почувствува, че сърцето му се свива от болка пред тая жестока безнадеждност.

— Нима никой не е помислял за щастие? — промълви той.

Жрецът поглади брадата си.

— Някои опитваха да избягат. Но законът не позволява. На път винаги ги настигаше или стрела, или Свещената змия... Винаги. Или по-точно един път аз оставих девойка да избяга. Да видя. Да се убедя за себе си. Къде е проклятието — в града или в самите жители? Тя остана в геята на един индианец. Роди момче. И то умря. Умря още първата година от безсилната кръв. Роднините на мъжа ѝ я убиха на часа. Да не пренесе в тях злия дух. Разбрах. Значи, навред ни преследва проклятието... А не мога да помогна... Остава само едно — да изпълним това, що е записано в свещените книги... Жрицата да пожертвува любимия си...

Джексън вече не можеше да се владее. Защото се отнасяше за Жанет, за неговото дете, което беше длъжен да измъкне от ноктите на тоя озлобен старец... Длъжен... Дори с цената на убийство...

Той го прекъсна рязко:

— Жертвата няма да помогне! Само лекарите! Пусни ни да ги доведем! Няма да издадем никому тайната на града ви. Давам ти честна дума!

Жрецът се усмихна високомерно.

— За вас няма дума, няма чест! От първата среща с вашето племе сме ви разбрали. От първата среща. Вашите прадеди напоили с огнена вода мъжете на моя народ и ги избили... Но стига! Да не хабим думи! Законът си е закон. Никой чужденец не бива да излезе жив от града. Единствен аз имам власт да ви спася. И го при едно условие — жертвоприношението! Склони Атлиан! И ще ви подаря живота. Наистина и тогава няма да ви пусна, ще ви задържа тук, но като граждани на моя народ, с всички права. И живи. Ще ви дам и злато. Камари злато — да се ровите из него, да се упивате от него, да спите върху него. Но откаже ли тя — ще умрете всички. Атлиан също...

Доналд Джексън пристъпи напред.

— Не! Това няма да направиш!

— Няма друг изход. Предателството се наказва със смърт.

Изведнъж мисионерът скочи напред и го стисна за гърлото.

— Ще те убия! Само нея няма да замесваш!

Старецът опита да се отскубне от яките му пръсти.

— Слушай! Само аз мога да ви запазя. Ако умра, народът ще ви убие веднага. Ще убие и Атлиан.

Джексън отстъпи назад разтреперан. Цялата му гордост, цялата му решителност се бяха стопили. Останала бе само мъката на нещастния, безпомощен баща.

— Пощади я! — промълви той. — Ако искаш, насечи ме на късове, изгори ме в огън, но нея пощади!

Върховния жрец оправи тогата си.

— Аз казах — отсече той с глас, несвикнал на възражения. — Ати си помисли добре! Имаш още три дни. Или само Родригец, или всички с него...

И си тръгна с царствена, надменна походка между двете редици на мъртвите прадеди. Изчезна в мрака, извън бледото сияние на пленените светулки. Само тропотът на сандалите му продължаваше да отеква в стихналата зала.

Джексън го проследи с поглед.

Какъв беше тоя човек? Луд, безумец? С луд все можеш да се разбереш... Или пък е нещо друго, нещо по-лошо, много по-лошо — фанатик...

Някои наричаха и него самия фанатик. Наистина ли беше такъв? А той смяташе, че върши това за църквата, за благото на хората. Не вярваше ли същото и жрецът? И той — за благото на народа си...

Отвред го гледаха с безчувствените си златни очи изправените в троновете си мумии. Някога тези очи са горели от любов и омраза. А сега? Безчувствена, недосегаема надменност. Всъщност нищо. Мъртва плът, маска, сянка от миналия живот.

Джексън тръгна обратно към тайнния проход, през който се бе озовал в подземията на Сълънчевата пирамида. Тялото му се бе сгърбило, смазано от непосилния товар. Устните му мълвяха трескаво.

— Или само Боян — или всички: и Фернандо, и Жак, и Утита, и Джексън, и Боян... И Жанет...

Струваше му се, че ще полудее. А трябваше да вземе решение, да вземе фаталното решение. Трябваше! Нямаше време! Жрецът нямаше да чака.

Що да стори?

Или само един — или всички?

Не е ли по-хуманно да се пожертвува един, за да се спасят многото? Не би ли решил така и самият бог, ако беше на негово място? Самият бог... А не един обикновен, смъртен баща.

Не би ли решил така...

20

По улиците се зададе мълчалива процесия. Загърнати в небесносините си тоги, четири жрици носеха малък саркофаг. Зад тях пристъпваше Кецала, злочестата майка, вирнала глава, с изпъната непроницаемо лице, със суhi очи, образ на сурова безнадеждност. Тя беше разплела амазонската си плитка и дългите синкавочерни коси се вееха тъжно върху раменете ѝ.

След нея пристъпваха уморено всички жителки на прокълнатия град, поели в дълга мълчалива колона.

Шествието достигна езерото пред Пирамидата на слънцето. Жриците поставиха саркофага в чакащата ладия. Майката се нагласи в краката на детето си и ладията заплува към другия бряг. Мъртвият гражданин на Свещения град извършваше символичното си пътешествие върху слънчевата ладия към Града на мъртвите, в Страната на блажените, към страната Атлиан.

Утита, виждал и преди такова зрелище, тъй обикновено за той мрачен град, зърна случайно как Фернандо и Жак се измъкнаха безшумно от разкошния дом, в който ги бяха настанили амазонките. Той тръгна подире им. Прекоси двора, ограден от трите страни с къщата и свободен към улицата. Няколко гранитни колони подпираха каменната тераса, която някога бе служила за висяща градина. На мястото на прекрасните орхидеи, които в безгрижното минало са висели в радващи окото букети, сега се синееха саморасли грамофончета, спускаха се дебелите врежове на диви лози, пълзяха филокактуси. По стените още личаха олющени фрески, изобразяващи бойни сцени, пиршства, лов на ягуари. Сред двора блестеше на слънцето неголям басейн. През бистрата вода прозираше дъното му от пъстра мозайка.

Утита се промъкна между колоните и излезе на улицата. Решил бе да открие какво замислят. Криеха нещо. А какво могат да крият другари, тръгнали заедно, обречени на еднаква участ? Та те са повече от другари, повече и от братя. Каквото и да му говореше разумът,

сърцето му все не им се доверяваше, нашепваше необяснима неприязън, нескрито подозрение.

Той ги проследи по обезлюдения град така, както индианец може да следи, безшумен, невидим като сянка. Промъкваше се край напечените каменни стени като змия, отскачаше от ъгъл до ъгъл като оцелот, дебнеше като пума.

Изведнъж двамата изчезнаха в един полуусъборен храм. Утита се вмъкна след тях, избиколи една паднала колона и ги видя. Фернандо се спусна в някаква яма. Последва го Камюс.

Индианецът надзърна след тях. Къде изчезнаха? После се свлече по неравната стена. Встрани зина тъмен отвор.

Ето ги!

Фернандо и Жак напредваха из ниското подземие приведени. Те се озъртаха боязливо, ослушваха се и пак потегляха. Фенер от големи светулки в ръката на Камюс осветяваше пътя им.

Внезапно двамата спряха. Утита се прилепи към влажната стена. Бразилецът извади от джоба си картата. Разгледа я внимателно, като проследи с пръст изминатия път. Сгъна я и отново я прибра, а французинът освети стената с фенера. Един блок в зида се хвърляше в очи с големината си. Фернандо го натисна с рамо и той се отмести. Двамата надзърнаха вътре едновременно, огледаха отвора и се дръпнаха. Камъкът се върна на мястото си, а те продължиха нагоре по изникналата в мрака стълба.

Утита не ги изпускаше от очи. Примъкваше се подире им, достигаше ги, изчакваше ги и отново тръгваше след тях.

Стъпалата свършиха. Фернандо отмести нависналата над главите им плоча и се измъкна през отвърстието. Пропълзя след него и Камюс.

Когато надзърна нагоре, Утита трепна. Поиска му се да се върне веднага назад. Бяха попаднали в Храма на слънцето, в подножието на говорещия каменен бог.

В този миг амазонката, която стоеше на стража до входа, ги усети. Обърна се бързо. Но преди да замахне с копието и преди да извика, Фернандо, пъргав като ягуар, ѝ нанесе зашеметяващ удар с юмрук в главата. Пазачката рухна без стон. Двамата нападатели се метнаха отгоре ѝ и за няколко мига разкъсаха туниката ѝ, за да свържат ръцете ѝ зад гърба и да запушат устата ѝ. После, сякаш

хипнотизирани, пристъпиха към обсипания с диаманти, грейнал като слънце златен кръст в краката на големоглавия бог.

Богът мълчеше, онемял пред светотатството, което се подготвяше пред очите му.

Или не, не стоеше безучастен!

Изпод краката му се измъкна четириметрова оранжева змия, нашарена с черни ромбове.

— Ням кротал! — възклика Камюс и отстъпи задъхан. — Върни се, Фернандо! Да се махаме! По-скоро!

— Пфу! — изруга бразилецът. — Да се махаме? Сега? Знаеш ли какво струва този кръст? Половината Рио ще купя с него. А ти — да го оставя...

Камюс трепереше цял.

— Човек умира за няколко минути...

— Страхливец! — изръмжа Фернандо и пристъпи напред, стиснал копието на вързаната амazonка.

Змията се уви около кръста и изсъска срещу него. Очите ѝ, ярък цинобър, святкаха диво. Езикът трептеше като червена пружинка. Главата ѝ ту се стрелваше напред, ту се връщаше, готова за ново нападение.

— Да го оставя! — шепнеше гневно Фернандо. — Да се върна, когато съм достигнал целта? Да ме спре някаква пълзяща гадина? Ти не познаваш Фернандо! По-добре да умра, отколкото да изтърва тълстата плячка!

И той връхлетя срещу кротала. Но с рязък тласък гъвкавата шия отметна настррана насоченото острие. После главата се хвърли напред. Не по-малко пъргав от нея, човекът отскочи. Змийските зъби щракнаха на сантиметър от лицето му. Фернандо замахна повторно. Копието докосна люспестата шия, бликнаха няколко кървави капки. Змията се разяри. Отмота се от златния кръст, запремята се диво. Главата ѝ се стрелкаше със светкавична бързина и ръсеше по каменните плохи алени капки.

Фернандо разбра, че не може да улучи тая бясна пружина от мускули и ярост. А нямаше изход. Беше приел боя. Или тя, или той! По гърба му полази леден трепет. Но не отстъпи. Знаеше, всяка крачка назад щеше да предизвика мълниеносна атака на озлобеното влечugo. Щеше да означава края му.

Когато се е хванал веднъж, Фернандо не спира на сред път.

Нямаше да отстъпи и сега. Ако принудеше отровната гадина да се отбранява, да не ѝ остане охота за нападение — можеше да се надява на спасение. Имаше някакви изгледи...

И ето той отново връхлетя.

Камюс бе побягнал до отвора на подземието, готов всеки миг да се шмугне вътре и да дръпне зад себе си каменната плоча.

Фернандо прецени бързо. Нямаше изгледи да умери главата. Тогава — тялото! То беше по-дебело, по-мудно.

Втурна се напред, заби копието в люспестото туловище и отскочи мигновено. Кроталът се размята в някакво замайващо кълбо, после съвсем неочеквано изпълзя, та се скри зад каменното божество. Копието издрънча по пода.

Победителят избърса с длан потта от челото си. От гърдите му се откърти дълбока въздишка. От пода го гледаше вързаната амazonка със страх и възхищение.

Камюс приближи блед, задъхан от уплаха.

Фернандо се усмихна.

— Щом и сега се отървах — значи, дълъг живот ме чака.

Пристъпи, хвана скъпоценния кръст. Разклати го. Откърти го леко от каменната му основа, тъй като не беше споен с нищо — нито с цимент, нито с хоросан. Фернандо не се учуди. Беше забелязал, че всички постройки в града са изградени без хоросан, само от наредени изгладени каменни блокове.

Жак Камюс се спусна да му помага и скоро баснословното богатство лежеше в ръцете им. Богатство, което заслужава всяка какъв риск, всяка каква опасност, всяка каква жертва. Тридесет-четиридесет килограма злато. И диаманти като кокоши яйца.

— Тежи! — изпъшка, усмихнат алчно, Камюс.

Фернандо се поколеба.

— Добре би било да извадим само брилянтите. Но не може. Ще ги натрошим при първия опит. Разбирам от тези работи. Много здраво са инкрустирани в златото. Щем не щем, трябва да го мъкнем. Не дълго. Само до реката. Там е лодката.

В тоя миг той съзря Осло — жрицата на слънцето, която беше влязла в храма, без да ги забележи. Беше улисана. Бързаше да съобщи на Върховния жрец за срещата на Атлиан с Боян и за опита им да избягат. Бързаше да я злепостави пак и да спечели напълно благоволението му. Това беше чудесен случай. Не се повтаря често.

Ала не успя да довърши делото си. Не й било писано. Когато съгледа двамата похитители, вече беше късно. Преди тя да извика, копието на Фернандо прониза гърдите ѝ.

Осло рухна безжизнена на земята.

— Бързо! — извика убиецът ѝ. — Няма време!

Двамата грабнаха скъпия кръст и го помъкнаха към подземието. А беше дяволски тежък. Двамата едва го удържаха, проклинаха. Заморени, най-сетне достигнаха Тайнния вход, до края на стълбата. Фернандо натисна с рамо блока и го отмести.

Изведнъж той се сети.

— Не трябваше да оставяме жива пазачката. Ще ни издаде. Но... станало... Да вървим!

Двамата се намъкнаха в прохода. После камъкът се върна на мястото си.

Слисан от виденото, обезумял от страх пред това, що ги очакваше след убийството на жрицата, особено след раняването на свещената змия, Утита търти назад. Изпълзя по сухия кладенец в полусрутения храм, а оттам притича по безлюдните улици направо при мисионера.

Погребението продължаваше. Шествието беше достигнало Града на мъртвите и оттам долиха песните на балсаматорките.

Забравил индианското си самообладание, Утита влетя в стаята задъхан.

— Избягаха! Фернандо и Жак! През един таен изход. Хайде и ние!

Доналд Джексън скочи.

— Да бягаме! Но не сами! С Жанет! И с Боян!

— Какъв Жанет? — запита Утита.

— После ще ти обясня. Сега да вървим.

И го повлече към Храма на змията.

Пазачките го спряха на входа.

— Да излезе Атлиан — каза Джексън с глас, който не търпеше възражения.

Само след минута тя се показа, следвана от Боян.

Джексън усети, че му прилошава. Стори му се, че ще припадне. Краката му се подкосиха. Сърцето му замръя. Не! Не беше спряло. Биеше като чук, бълскаше в гърдите, във вените на слепите очи.

Жанет! Неговата малка Жанет! И все пак не беше. Не можеше да бъде. Та това беше тя, нейната майка! Злочестата Ева! Същата коса, същите очи, същото лице, същата кротка хубост.

„Жанет, намерих те! — биеше сърцето му. — Намерих те!

И ще те спася!

Ще те спася! Дори сто пъти да дам живота си!“

Искаше му се да скочи, да я прегърне и да я понесе на ръце обратно към дома, както я носеше някога.

Не го направи. Овладя се. Нямаше време за разнежване. Обърна се към археолога и за да не го разберат, му заговори на английски:

— Двамата негодници са се измъкнали от града през някакъв таен проход. Зарязали ни. Утита ги проследил. Тръгвайте с нас! Ще избягаме всички подире им.

Боян пошепна на жрицата:

— Викат ни да бягаме заедно. Открили друг таен изход.

Атлиан гледаше с широко отворени очи Доналд Джексън.

— Кой е този човек?

Боян се поколеба. После рече:

— Жрец. Бял жрец.

Атлиан го хвани за ръката.

— Чувствувам, че е добър! Вярвам му. Да вървим!

Пазачките ги изгледаха подозрително, но не казаха нищо. Атлиан беше жрица, главна жрица, най-горе на тия отгоре. Нямаха право да я питат.

Само за няколко минути беглеците прекосиха глухите улици, достигнаха сухия кладенец и се спуснаха в подземието. След още няколко минути спряха задъхани пред скрития изход.

Утита отмести камъка и другарите му го последваха. Обгърна ги непрогледен мрак. Облъхна ги мириз на мухъл и застоял въздух. Задигнаха трудно, учестено. Но не се върнаха. Не можеха да се върнат вече. Назад беше смъртта, напред — спасението. Поне надеждата за спасение.

Утита извади искра с огнивото си върху праханта, раздуха я и с нея запали тисовата борина, която намери в подземието.

Настигнаха крадците след двеста-триста метра. Фернандо бе разпънал някаква карта и я разучаваше неспокойно под светлината на фенера с бръмбарите.

Боян надзърна.

— Карта! Каква е тази карта?

Фернандо се засмя. Ясно, не познаваше срама.

— Намерих я, преди да тръгнем, когато бях от индианците. В една чанта, залята с каучук, до един обезглавен скелет.

Бегла мисъл се мярна в главата на Джексън.

Родригец! Единственият бял, успял да избяга от града — оня бял, който все обикалял, все пишел на някаква бяла тъкан...

— А защо я кри досега? — запита той.

— Не ѝ вярвах — отвърна сериозно Фернандо. — Исках да я проверя.

— И днес ли?

— Да! Щяхме да оставим плячката на брега и да се върнем за вас. Нали така, Жак?

Камюс отвърна гузно:

— Да! Да! Тъй рече.

Мисионерът видя кръста.

— А това? Къде сте го помъкнали?

Бразилецът се усмихна.

— Че няма да се разделим с празни ръце. Без споменче.

Намеси се и Боян:

— Върнете кръста! Не дразнете амазонките!

— Те и без това са доста раздразнени.

— Но това е кражба! — възмути се Боян. — Грабителство! Вие осквернявате техните вярвания. Оставете го и да бягаме! При това тежи. Ще ни бави.

Фернандо насочи копието.

— Гледай си момичето и не ми се меси в работата, че окото ми няма да мигне!

До него се изправи Камюс с нож в ръка.

— Махайте се! Аз искам злато, чувате ли? Злато...

Боян погледна Джексън, после Атлиан и Утита. Какво можеха да сторят? Нямаха оръжие. А времето течеше. С кръста или без него трябваше да се измъкнат колкото може по-скоро.

— Какво чакахте тук? — запита археологът.

— Какво? — сопна се Фернандо. — Не виждаш ли? Подземието се разклонява. Погледни, входове на всички страни! Лабиринт!

И пак се наведе над картата.

— Навярно оттук — промълви той.

Групата се вмъкна в посоченото отвърстие. Най-отпред Утита с фенера на Камюс, после Фернандо и Жак с кръста, след тях Боян и девойката, а най-отзад с горящата факла — Доналд Джексън.

В далечината се показва някакво мъгливо петно. Изходът — спасението!

Мъртвият Родригец им го бе показал.

Групата забърза.

Внезапно Джексън усети, че някой ги преследва. Не го чу, не го видя. Само почувствува присъствието му. Той се обърна. Върна се няколко крачки. И го видя.

Видя на височината на лицето си две огнени зеници, които се взираха в него. Различи в полумрака гъвкавата шия и свитото на спирала туловище.

Ням кротал!

Джексън замахна с главнята, но преследвачът не се уплаши. Напротив, като че ли огънят го привличаше. Очите му следяха като хипнотизирани размахваната факла.

Джексън си спомни. Често пъти странстващите индианци не смеят да накладат огън в гората. Страх ги е от това влечучо, което

винаги се провлича към огъня. Дори разказваха, че то вижда в тъмнината, усеща топлината на жертвата. Дири топлина и напада топлите предмети. Затова не греши. Не хапе пушката или обущата, а винаги голата част на тялото — ръка, крак, лице.

Трябваше да бяга!

Не! Джексън се спря.

Тогава змията ще се спусне след него, ще настигне групата. А най-отзад върви Жанет.

Ще остане! Каквото и да се случи! На всяка цена трябва да я спре! Да ги опасни! Дори ако се наложи да изцеди отровата ѝ в своето тяло, да я обезвреди със своята смърт. Дори така... Ще я спре. Няма да я пусне!

Той замахна с горящата борина. Удари я по главата. Тя се отдръпна, но той изтърва главната. Кроталът се сви над нея, раззинал уста, сякаш се готвеше да я захапе.

Джексън отстъпи. Стори му се, че ще успее да се измъкне, докато змията се грее на огъня. Забърза да догони другарите си. Но при едно случайно обръщане видя, че врагът отново го настига. Той се спря, опря гръб в стената.

Кроталът също се спря. Изправи глава, загледа го в упор, уверен в себе си, безпощаден. Клатеше глава и приближаваше. Тази жертва нямаше да му се изпълзне.

Джексън стоеше насреща му неподвижен, вцепенен. Знаеше, че вече не може да се спаси. Обречен беше. Но щеше да запази Жанет. И тя нямаше да разбере кой е бил той и какво е направил за нея. Дано бъде щастлива! Без да го знае, без да подозира неговата саможертва. По-добре! Да не жали!

Главната доторя в далечината. Премига и угасна. Мрак обгърна подземието. Мрак и заплашителна тишина. Групата беше излязла навън, без никой да забележи отсъствието му.

И Жанет не бе забелязала.

По-добре!

Той усети дишането на змията пред лицето си, вонещо, задъхано. С леко докосване като перце, трептящият и език опипа бузата му, веждата, челото...

21

Бегълците достигнаха изхода. Подвижната плоча, която някога го бе закривала, се бе разместила и от тясната пролука, обрасла с пълзящи лиани, надничаше синьото небе.

Утита се измъкна пръв, огледа околността и даде знак на другарите си да го последват. Втори изпълзя Фернандо, за да поеме скъпоценния кръст, който му подаде отдолу Камюс. След тях излязоха Боян и Атлиан, хванати за ръка, сякаш забравили, че съществува друг свят извън тях, че ги дебнат опасности, смъртна заплаха.

Над изхода бе прострял клоните си едър храст фуксия, отрупан с прекрасни, нашарени във виненочервено и бяло обички, около които пърхаха малките живи скъпоценности — колибрите.

Те бяха вече извън града, но бяха ли свободни, бяха ли спасени? Какво ги чакаше още, докато се измъкнат от властта на прокълнатия народ, от неговата фанатична отмъстителност?

На брега лежеше тяхната пирога. Фернандо и Камюс нагласяваха на дъното ѝ скъпата си плячка.

Боян надзърна вътре. Всичките им вещи изглеждаха непокътнати. Само оръжието липсваше. Може би победителите го бяха хвърлили във водата или пък го бяха отнесли като трофеи в града си. Той съгледа непромокаемата санитарна чанта на мисионера и я отвори. Всичко стоеше на мястото си — и ампулите със змийска противоотрова, и кръвоспиращите тампони, и противомаларийните препарати.

Внезапно Фернандо извика от радост. В ръцете му лъщеше един пистолет. Амазонките не бяха го забелязали сред другите вещи. Той го подхвърли във въздуха, улови го сръчно и подметна:

— Сега можем да поговорим на друг език.

Изведнъж Боян се озърна.

— А Джексън? Къде е Джексън?

Всички дигнаха рамене.

— Да го потърсим! — предложи Боян и тръгна назад.

Но Фернандо изкрещя подире му:

— Никой няма да се връща! Няма време за губене.

— Ще го изоставим ли? — слиса се археологът.

— Това си е негова работа! Да не се мотае. Всеки миг може да ни догонят. Може да са пипнали и него. Никакво връщане!

Боян извика възмутен:

— Това е подло!

Фернандо насочи пистолета.

— Веднага в лодката! Веднага! Всички! Едно, две...

Боян се метна да му отнеме пистолета. Но Камюс го превари и се хвърли на гърба му. Утила мигновено се втурна да помогне на белия си брат. Но с един сръчен удар на левия си юмрук Фернандо го свали в дъното на лодката.

В същия миг и Атлиан се спусна върху Камюс. Боян прецени бързо. Тя не познаваше силата на огнестрелното оръжие. При това вече беше късно. Мисионерът беше загубен! Трябваше да мислят за себе си! Поне себе си да спасят! От хралупата, до която извеждаше подземието от Храма на змията, изскочи тълпа амazonки, размахали войнствено копия, опънали лъковете.

— Атлиан! — викна той. — Идат!

При този вик Камюс го пусна и рипна в лодката, където се бе нагласил вече Фернандо. Пред общата опасност сякаш забравиха спречкването. Боян хвана девойката за ръка и двамата заедно се прехвърлиха в лодката в момента, когато се отделяше от брега.

Без да сваля пистолета, бразилецът заповядва:

— Бояне, хващай греблото! И ти, Утила! Гребете бързо!

После се усмихна на Атлиан с подкупващата си усмивка.

— Ти няма да гребеш, хубавице. Тези ръчички не са за такава работа. За лукс са родени те. За разкош.

Археологът го изгледа под вежди, но размаха веслото. Не беше време за кавги сега, когато амazonките бяха по петите им. Най-важното беше да избягат. После другото.

След като пуснаха подире им няколко безполезни стрели, преследвачките им изтичаха покрай брега да ги догонят.

Атлиан обясни бързо:

— Отиват за пирогите си. Скрити са в съседния залив.

Тези думи вляха нови сили в ръцете на гребците. Без да чака подканата, Камюс сам грабна третото весло.

Все още смяяна от станалото, Атлиан запита:

— Такива ли са другарите ти?

Боян не отговори. Същият въпрос се въртеше и в неговата мисъл. Дори ако успееха да избягат от амазонките, какво ги очакваше с тези безсъвестни грабители?

Какви бяха тия подмятания към Атлиан? И това ли?

Фернандо, все с пистолет в ръка, седнал на кърмата, продължаваше да се възхищава гласно:

— Такова сладко девойче! В най-големия пущинак. Чудех се аз за какво се е помъкнал насам нашият археолог, а то... И мал вкус...

Боян процеди през зъби:

— Гледай да не съжаляваш за любезностите си!

Бразилецът се засмя сърдечно, тъй, както само той можеше.

— Фернандо никога не съжалява. Каквото пожелае, получава го... Запомни... А сега към талвега! Да ни помогне и той.

— Ще говорим после! — закани се Боян, ала не свари да довърши. Над реката се понесоха остри пискащи звуци. Те идваха някъде зад тях, но точно откъде? Отблизо или отдалеч?

Преследвачите им още не се виждаха, но това свирене издаваше присъствието им. Сигнализираха, съобщаваха си нещо.

Атлиан пребледня.

— Лошо! — промълви тя. — Подканват пазачките надолу по реката да ни пресрещнат. Нашият език се чува надалече.

Ето същият писък долетя и отпред.

— Чули са — рече девойката. — Подреждат се. Препречват ни пътя.

Зад отсрещния остров се мярна пирога.

Атлиан се изправи.

— Вляво! Веднага! Иначе няма спасение.

Всички изпълниха послушно заповедта ѝ. Неволно ѝ се подчиниха, довериха ѝ се напълно. Лодката навлезе в малко заливче, оградено е потънали във водата храсталаци. Закътано, почти невидимо от реката.

— Дано не са ни забелязали! — пошепна Атлиан.

Свиращият разговор се усили, приближи. Към другия бряг на реката се срещнаха двете малобройни флотилии. После се пръснаха, половината към левия бряг, останалите към десния.

Атлиан се изправи.

— Под водата има скривалище. Само няколко метра плуване.

Тя посочи с ръка накъде трябваше да поеме подводният плувец и добави:

— Никой не го знае. Само аз.

Гребците отведоха лодката в най-гъстия храсталак. Замаскираха я добре и се спуснаха във водата. Камюс мушна в джоба си електрическото фенерче. В прозрачната вода се виждаше израслият от дъното килим от елодея, водна чума. Килимът се поклащаеше леко, като ливада, по която пробягват сребърни тръпки от допира на лек ветрец. Какви ли опасности криеха в своите тъмни пазви?

— А пиранхи? — запита Фернандо.

Атлиан отвърна бързо:

— Тук няма. Обикновено те се въдят на пясъчно дъно.

Бразилецът все не се решаваше да бяга, да изостави така, на произвола, съкровището си.

— Ако ни забележат, ще стрелям с пистолета.

Боян го пресече:

— Колко патрона имаш? А виж колко са те!

Една пирога сви към залива. Нямаше време за мислене. Всички се гмурнаха след Атлиан, която изчезна сред водната чума. От допира на гъстата растителност Боян усети досадна тръпка. Прииска му се да се върне назад, да се измъкне от уплетените нишки, които полепваха по тялото му подобно на зелена паяжина. И сякаш никога нямаше да се освободи от коварната им прегръдка, сякаш никога вече нямаше да излезе на повърхността, на въздух и на светлина. Но устоя. Продължи напред. Стори му се, че студено ръбесто тяло докосна рамото му. После водната чума оредя и той изскочи над водата. Стъпи върху камък. Пое дълбоко въздух.

Атлиан сложи ръка на рамото му.

— Направи място за другите!

Той я последва. Озърна се. Очите му постепенно привикнаха към тъмнината. Отгоре, през пролуката между две каменни площи на ниския таван, се процеждаше бледа дрезгавина.

Тъмно и влажно. Три каменни стени, а над тях покрив от каменни плочи. „Та това е долмен — помисли си той. — По-добре изработен, от дялан камък, но все още долмен. Станало е срутване на почвата и входът му се е озовал под водата.“

Сега това капище на древните слънцепоклонници се оказа за тях единствено спасение. Без него трябваше да загинат.

Ето измъкна се и Утита. Малко след него изскочиха, като се отръскаха от водата и полепналите растения, Фернандо и Камюс.

— Проклятие! — изруга бразилецът. — Някакъв звяр разкъса рамото ми.

Камюс добави:

— Мен ухапа по крака. Да не е отровна змия?

Атлиан отговори:

— Тук няма водни отровни змии.

Камюс щракна фенерчето... Освети крака си. От неголяма разкъсана рана бликаше кръв. Подобна рана зееше и на Фернандовото рамо.

— Не е пиранха — промълви озадачена девойката. — Нейните зъби режат като нож, не раздърпват така. А змия в никакъв случай. Може би...

В същия миг фенерчето освети десетина змийски глави, които се подадоха над водата, сякаш пробиха някаква черна коприна. Озърнаха се, засъскаха, заплуваха към брега. Хората отстъпиха назад. А от водата никнеха нови и нови змийски глави, вперили злобните си очи в смяяните хора.

Какви бяха тия водни змии, тъй яростни, тъй нападателни?

— Та това са костенурки! — извика Утита. — Змиевидни костенурки!

И наистина първите редици изпълзяха на сухо, странни, невероятни гадини, уж костенурки с тъмни плоски коруби, а вратовете им дълги, гъвкави като змии. Все едно — змии, навити в костенурчени черупки.

С настървеността на отровни змии те нападаха като наводнение от тракащи черупки, връхлитаха, хапеха, каквото им попадне: бос крак, плат или обувка. Хората се заловиха в издатините на ниските стени, увиснаха над налиташкото множество.

Атлиан подаде предпазливо глава през обраслата с лиани междина. Но тозчас се дръпна назад.

— Шт! — пошуашна тя. — Оглеждат залива.

Всички притихнаха. Само злобните хищни костенурки под тях продължаваха да прииждат, да се катерят една връз друга, опитвайки да ги достигнат.

За щастие амazonките вече си бяха отишли. Свиращите им подвиквания долитаха отдалеч, нагоре по реката. Може би смятаха, че са ги задминали и сега се връщаха да ги пресрещнат.

Боян подаде ръка на девойката да излезе, а след нея се измъкнаха и останалите, нахапани кой повече, кой по-малко от яростните нападатели.

Атлиан наложи раните им с листа от една лиана, а Фернандо и Жак притичаха по тинестия бряг към лодката. Намериха я непокътната и я изтеглиха на брега. Всички се нагласиха пак вътре, гребните я насочиха сред реката. Течението, блеснало на отвесните слънчеви лъчи със златни искри, ги понесе бързо надолу, към спасението.

Седнал на кърмата, без да изпуска пистолета, Фернандо премисляше трескаво. Време ли беше да се освободи вече от съдружниците си? Ако не тая вечер, то утре ще достигнат устието на Скритата река. Дали ще го чака Машингashi? Дали ще свърши работата, както се бяха уговорили, или Фернандо трябваше отсега да се оправи сам? Доналд Джексън му помогна, сам намали броя на съдружниците. Оставаха още трима — Боян, Жак и Утита. А девойката — виж, за нея плановете му бяха съвсем други... Една такава красавица до Фернандо Великолепния би смаяла Рио... Бисер...

Това беше въпросът — дали да се отърве от Жак и Боян още сега, или да изчака? Още има нужда от гребци. А за другото винаги има време. Всеки миг може да намери повод за спречкане — и да ги прати на пиранхите.

Наоколо се събраха все повече и повече крокодили, ограждаха ги, следваха ги неотстъпно, подали над блестящата повърхност грозните подутини на ноздрите и на очите си. Понякога греблата докачаха гърбовете им и изтракваха зловещо, напомняха на бегълците, че е все още рано да се надяват на спасение.

Внезапно Атлиан извика:

— Тече!

Всички погледнаха към краката си. Наистина на дъното имаше вода, която се плискаше при всяко навеждане на пирогата. Откъде ли се процеждаше?

Без да напуска удобната си позиция да пресрещне всеки опит за съпротива с револвера в ръка, Фернандо подвикна на Камюс:

— Я виж къде тече!

Французинът се наведе, заоглежда се. Но легналият скъпоценен кръст му пречеше да огледа всичко. Той опита да го отмести и изведнъж водата шурна в плътна струя. Изглежда, пакостта бе станала отдавна, когато товареха плячката си. Изпуснат по-грубо, острият ръб на кръста бе хълтнал в загнилата дървесина.

Камюс веднага, го пусна на мястото му, но сега вече той не успя да прилепне към пробойната така плътно, плътно, както преди. Водата се надигна, заклокочи, заля глезените им.

— Изгребвай! — кресна Фернандо.

Нямаше нужда да креши. Утига грабна кратунката си за вода. Камюс свали тропическия си шлем. А девойката започна да я изплъска навън с шепи. Водата се задържа на същото равнище. Но останала без гребци, лодката се завъртя и се понесе безволно по течението. Крокодилите, сякаш подушили какво става, разбъркаха реда си, забълскаха се, зашибаха с опашки. Губеха търпение. Подаваха глави над водата, раззинваха отвратителните си зъбести челюсти.

Боян бутна с крак златния кръст.

— Да го изхвърлим! Ще ни потопи.

Ала Фернандо се озъби:

— Да не си посмял! По-напред тебе ще хвърля.

Археологът го измери с яростен поглед.

— Не виждаш ли, че загиваме? — извика той. — Само заради твоята алчност... Не виждаш ли, че и ти няма да се отървеш?

Побеснял пред надвисналата опасност, пред дебнещата смърт, която надничаше от всяка крокодилска челюст, пред угрозата да загуби съкровището си, бразилецът изкрешя:

— Няма да го хвърля! Няма! Последното нещо, което ще пожертвувам, е кръстът, последното, чувате ли? Затова гребете по-чевръсто, гребете към брега! Гребете!

В този миг съгледа девойката, която беше вперила в него гневен поглед.

— Поправям се — усмихна се Фернандо, както само той умееше.
— Предпоследното! Тебе, хубавице, няма. Не се бой!

— Ти си гаден! — прекъсна го Атлиан и се наведе пак да изгребва водата с ръце.

Фернандо се разсмя:

— Пума! Малка пумичка! Такива са най-сладки!

Боян вдигна греблото. Но Фернандо насочи цевта насреща му.

— Глупак! — викна му той. — Не разбра ли, че се шегувам?
Защо ме караш да хабя патроните! Греби, че ще ни оглозгат крокодилите!

Боян видя, че наистина водата се надигаше. Бордовете едва се подаваха. А страшните влечуги прииждаха, бълскаха се, мучаха алчно и диво. Той прецени. Добре — ще го убие. Но каква полза? Нали в туй време хищниците щяха да ги пометат — всички? И Атлиан. Трябваше да усмири гордостта си, ревността си, да гребе, за да спаси нея. А после щеше да се разправя с него... После... Сега имаше само една цел — брега...

Когато килът се отърка в плитчината, водата вече преливаше през бордовете. Спасиха се в последния миг. Ако това беше станало десет секунди по-рано, крокодилите щяха да ги свършат. Ето те и сега приближаваха, плискаха в плиткото, щракаха яростно челюсти. Бързаха да им отрежат пътя за отстъплението.

Фернандо скочи на земята.

— Утита! — провикна се той. — Поемай кръста! Жак, подай му го!

При вида на зиналата цев двамата нагазиха във водата и понесоха тежката скъпоценност, като затъваха до колене в рядката, клокочеща тиня.

— Сега и ти, хубавице! — рече Фернандо, като ѝ подаде галантно ръка.

Пъргава, истинско дете на джунглата, Атлиан скочи на сушата без неговата помощ. Боян се приготви да ѝ последва.

В този миг Фернандо бълсна лодката назад, към реката. Боян залитна, но свари да се хване в бордовете. Не падна. Само че когато се изправи, вече беше късно. Не можеше да скочи на брега. Течението подхвани пирогата. Понесе я по свой каприз.

Крокодилите се юрнаха подире му.

Боян претърси с ръка наводнената лодка. Нищо! Ни гребло, ни прът за управление. Ни шлем, ни кратунка за изгребване на водата.

Нищо! Съвсем безпомощен!

Опита да гребе с ръце. Безполезна глупост! Рискуваше само да му откъснат китките.

Опита да изплисква водата с шепи. Също напразно! Нахлуваше повече вода, отколкото той сварваше да изхвърли.

А на брега Фернандо стискаше с една ръка ръцете на Атлиан, извити на гърба й, докато с другата, въоръжена с пистолета, подкарваше пред себе си Утита и Камюс, които мъкнеха по стръмния, уплетен с коренаци бряг блесналото на слънцето съкровище.

Никой не беше в състояние да го спаси.

Лодката потъваше. Крокодилите губеха търпение. Почваха да се хапят един друг, да се прекатерват един връз друг.

Наоколо му се надигаше един чудовищен обръч от озъбени, скърцащи челюсти — грозен обръч на зиналата смърт.

22

Дали змията вече го бе ухапала?

А защо не усещаше нищо? Можеше ли от уплаха да загуби всякааква чувствителност? Или беше мъртъв? Мъртвите не изпитват болки. Сянка в царството на сенките.

Но не! Намираше се все още там, в тъмното подземие. В далечината продължаваше да мъждука светливото петно на изхода, откъдето излязоха другарите му, откъдето се спаси и неговата Жанет.

Доналд Джексън не смееше да мръдне, не смееше да се отдели от хладния зид, в който се бе долепил, не смееше да издаде на страшното влечухо, че е жив, че е до него.

Той знаеше. Кроталът има чудна дарба. Намира жертвата си в най-непрогледния мрак. Не му е нужно да я види, пък надали може да я чуе. Та змиите нямат уши. И все пак улучва безпогрешно. Усеща топлината на тялото.

Какво чакаше? Къде дебнеше?

Нима го бе пощадил, отишъл си тъй безшумно, както бе допълзял!

По челото му струеше ледена пот. Цялото му тяло се тресеше в едва сдържани тръпки.

В това време другарите му може би го чакаха на брега. Чакаше го и неговата Жанет. А преследвачите всеки миг можеха да ги догонят, да ги заловят.

Той не посмя да опира черното пространство пред себе си с ръка, за да не се впият в нея отровните зъби. Простря само крака си. Обувката невинаги можеше да устои на тези остри зъби, но все пак...

Нямаше никой! Празно!

Той се втурна напред. Препъна се в нещо меко, препречило пътя. Едва се задържа да не падне.

Змията! Но неподвижна, безжизнена.

Без да провери, без да разбере, той продължи да тича приведен през ниския проход. Какво значение имаше причината за смъртта ѝ.

Нали пътят беше свободен?

Джексън достигна края на тунела, изскочи навън. Брегът беше пуст. Върху крайбрежната тина личаха следите от лодката и от обувките на другарите му.

А тези следи, следите на малките дървени сандали, бяха на Жанет.

Бяха избягали! Бяха го изоставили!

Правилно!

Нямаше смисъл да рискуват заради него. Заради един старец. Те всички бяха млади. Трябваше да живеят. А и Жанет не знаеше...

И все пак... Изоставен... Ненужен...

Ех, дано те да се спасят! Поне те! Той ще тръгне подире им. Все край брега. Не е леко, но...

И все пак, ако бе намерил пирогата, ако бе намерил чантата си. Там са лекарствата. Сигурни лекарства. А сега? Не знаеше кой миг треската може да го тръщне, да го хвърли беззащитна плячка на хищниците.

Той тръгна надолу по течението. Трудностите изникнаха още при първите крачки. Край брега лежеше пласт мека, мокра тина, в която затъваше до пояс. Гнусна тина, която при всяка стъпка бълваше в лицето му мехури вонещи газове, която гъмжеше от пиявици, която всеки миг можеше да го погълне в лепкавите си обятия.

А горе, на по-високата тераса, където кракът можеше да опре на здрава почва, далече от кайманите, се изпречваше джунглата. Непробиваема, обрасла с дърворедни папрати, с дървета, храсти, лиани и бамбук. И бодли. Шип до шип. Те раздираха дрехите, драЩеха кожата.

Бодли — истински и лъжливи. Ето тъкмо отдръпна ръката си от трънливата клонка, той видя как шиповете се размърдаха, запълзяха нагоре-надолу. Виждал ги бе и преди — цикади, наподобили бодли, за да се скрият от враговете. Отде можеше да знае той кои са истински бодли и кои лъжливи?

Не за пръв път навлизаше в дебрите на опасната селва. Но по-рано е бил с други хора, носил е мачет, с който е разсичал желязната мрежа на увивните растения. Не сам. Не без оръжие. Не само с две голи ръце.

Трябаше да си направи поне копие като Утита от бамбук. Но не още сега. По-напред да се махне, да се отдалечи от неприятелите. После щеше да мисли за оръжие.

Изведнъж той спря. Насреща му, сред една полянка, не по-голяма от десетина квадратни метра, сумтеше едър мравояд. Дългите яки нокти на предните му крака разкъртваха като железни куки невисокия термитник. Огромната му рошава опашка, най-чудната при всички бозайници, се размахваше като разкошна метла, събираще пъпещите наоколо насекоми към дългия цял метър език. Проточен като червена змия от тясната му уста, този език омиташе земната повърхност, полепваше разтревожените сиви животинки и ги намъкваше в устата.

Джексън се огледа за никаква тояга. Месото на мравояда не е вкусно. Но нямаше избор. За дългия път му трябаше храна. Един удар щеше да му набави тая храна.

Додето той търсеше какво да е оръжие, плячката му побягна в гората, като подскачаща тромаво върху свитите си в юмруци предни лапи. Нямаше смисъл да я гони. Не можеше да я стигне сред шубраците. Махна с ръка и продължи пътя си.

Ненадейно на няколко крачки от себе си той съзря човешки фигури. Отряд амazonки слизаха от пирогите и залягаха зад храстите. Правеха засада.

Джексън отстъпи назад. Крачка-две. Внезапно никаква съчка изпраща под крака му.

Амazonките скочиха. Някои стиснаха копията, други насочиха стрелите си по посока на шума. Джексън замля. Надяваше се да ги измами с неподвижността си.

Хо не! Те не спряха. Пропълзяха напред, готови за бой.

Трябаше да се спасява! Да бяга!

Той отстъпи назад безшумно, колкото можеше. Озърна се. Нямаше ли никакво закритие?

Ето! Неголяма хралупа, замрежена от дива лоза. Ще го побере. Той отмести ластарите, надзърна. В полумрака не се виждаше нищо. Изглеждаше празна.

Джексън се вмъкна вътре. Но тутакси разбра, че е сгрешил. В същата хралупа се бе сврял и мравоядът, завит с рошавата си опашка, която за него беше истинска вълшебна шапка. Правеше го невидим, все едно тъмна сянка, празно пространство. Стреснат в съня си, тихият

насекомоядец се превърна в звяр. Изръмжа глухо и се хвърли с прострени нокти върху мнимия нападател, обхвана го с лапи, тръшна го на земята с тежестта и яростта си.

Амазонките едва отърваха мисионера от вкопчаното в гърба му животно. Те пронизаха мравояда с копия, а на пленника си свързаха ръцете. После го поведоха към града. Минаха през прохода в хралупатото дърво, който достигаше до Храма на змията. После по напечените каменни улици го откараха в Храма на слънцето. И там — отново стръмната стълба на пирамидата, дъхаща жар. Десет, двадесет, тридесет, петдесет стъпала.

Едва сега Джексън успя да разгледа храма, покорен от монументалността му, да оцени този изкуствен каменен хълм, циклопската големина на иззиданите блокове, прекрасните фризи под нависналия корниз, изправените карнатиди, що подпираха тежките покривни плохи с массивните си чела, украсени с чудновати орнаменти и сплетени змии, величествените в своята уродлива несъразмерност пеещи статуи.

Най-сетне задъхан, с напукани устни, пленникът се озова в прохладата на тъмното светилище. Мястото на скъпоценния кръст беше празно, а зад него каменният идол гледаше втренчено и зло.

Джексън стоеше и чакаше. Впрочем той беше уверен, че вече не можеше да очаква никаква милост.

Изведнъж грозният глас отново прокънтя:

— Приближи се, чужденецо!

Мисионерът не се мръдна. Пазачките го бълснаха грубо напред.

Гласът отново заговори, същият писклив старчески глас — гласът на Върховния жрец:

— Вече не моли за пощада! Няма да получиш. Никаква отстъпка! Никаква! Всички ще умрете. До един! Ще умре и Атлиан — като вероотстъпница!

Джексън усети, че сърцето му изстива при тези думи, но се овладя.

— Говори само за мене, понеже съм в ръцете ти! Другите вече са далеч. Няма да ги стигнеш.

Жрецът възрази:

— Мамиш се, чужденецо. Никой не е успял да избяга от този град. Моите войни ще ги настигнат. Те може би са ги заловили вече. И ще ги

доведат. Утре, когато Върховния бог разстеле над света огнените си коси, той ще огрее вашите трупове. Поруганият му дом ще бъде пречистен. Ще бъде отмъстен.

Джексън слушаше мълчаливо. Събираще мислите си да възрази, да оправдае, поне да опита... Макар че нямаше надежда. Нямаше.

— Първа ще загине Атлиан — натърти гласът. — Ще загине като жрица от целувката на Свещения кротал. И ти ще гледаш нейната агония, ти, който дойде тук да смутиш покоя й. След това ще преминете в царството на сенките и вие. Ще загинете като низши, като крадци и убийци, в устата на Кезалкоатли.

Джексън опита да смекчи гнева му:

— Толкова ли е страшна вината ни? — запита искрено той — Престъпление ли е бащата да дири детето си? Девойка да последва любимия? Честен воин да бъде верен на спасителя си?

Жрецът избухна:

— И още дръзваш да ме предизвикваш? А какво е според тебе, белолики жрецо, открадването на Свещения кръст, убийството на главната жрица, раняването на Свещения кротал? Кажи какво пише за тези деяния в твоите Свещени книги?

Джексън гледаше изумен.

— Убийство? Убили жрица!

— Нима не знаеш? — подметна злобно жрецът.

— Кълна се! И Жанет не знае. И Боян. Дали ония двамата...

Жрецът го прекъсна:

— Аз казах. Белите не бива да идват в града ми. Защото носят зло. Проклятие. Вече няма да пусна никого жив. Ще го умъртвявам веднага.

— Не смесвай каймана с игуаната! — рече Джексън.

Жрецът изкрещя:

— Всички сте еднакви! И вие сте прокълнати! Щете или не щете, носите проклятие. Откак сте стъпили на тая земя...

Той замълча. После добави:

— Впрочем вече нищо няма значение. Няма спасение. Ориста ще остане да тегне, докато народът ми се стопи като понесен от наводнението остров от пръст. Имаше една надежда. Но... Вече е късно... Атлиан вече не е жрица... Вероотстъпница.

Джексън извиси глас:

— Казах! Пак повтарям! Съгласи се, пусни ни и ние ще доведем лекари. Ще се преборим с болестта.

— Няма изцеление! Боговете са отвърнали лице от своя народ. И ние вече не знаем как да ги омилостивим. А може би проклятието е още по-старо, преди измяната на нашите прабаби-мъжеубийци. Може би преди гибелта на Старатата родина... Къде ли е била тя? Не знам. Някъде нататък, където изгрява слънцето. Страната Атлиан, оградена отвсякъде с вода, безкрайна вода, додето поглед стига. А народът умен, храбър. Но забравил повелите на свещените книги. Забравил своите богове. Забравил, че Слънчевия бог иска човешки жертви. Увлякъл се по чужденците, по техните лъжливи богове.

„Все същото — помисли си неволно Джексън. — Чуждите богове са винаги лъжливи!“ Нима и той не проповядва същото? Само своя, истински бог!

Жрецът продължи:

— Боговете се разгневили. Разтърсили земята. Из недрата ѝ изригнали облаци от пламъци и реки от жар. Голямата вода се нахвърлила, помела всичко: планини и полета, градове и пирамиди. Малцина се избавили с големите си пироги. Повел ги Кезалкохатли. Пернатата змия, богът просветител. Отвел ги на брега и основал ново царство. Покорил туземните племена, научил ги да обработват земята, защото те и това не умеели, да възdigат пирамиди, да следят потайните пътища на небесните светила. Но проклятието следвало навред белязания народ. Робите, тия отдолу, се надигнали. Господарите им ги научили да коват бронзови оръжия, а те насочили копията си срещу тях, срещу своите учители...

Джексън го слушаше внимателно, забравил за миг жестоката си участ. Дали е прав Боян? Дали този измиращ народ наистина не е последната издънка на легендарната Атлантида?

А жрецът продължаваше да говори. Какви бяха тези думи — непринудена изповед или част от стар, преповтарян ритуал, тъй както в своите богослужения самият Джексън четеше дълги, монотонни проповеди от Светото писание?

— Дедите ни били малцина, а робите много, безброй, като пясъка в пустинята. Изтласкали ги. В своето отстъпление нашият народ покорил нови племена, научил и тях на знания и изкуства. А проклятието не се вдигало. Робите го прогонили и оттук. Той не се

смесвал с тия отдолу. Пазел чиста своята кръв на роден учител и господар. Божествена кръв. Кръв на жреци и владетели, предопределени да водят. Мъчел се да измие греха на прадедите. Бил учен и храбър, ала малоброен. И боговете го били забравили. Човешките жертвоприношения вече не ги правели благосклонни. Най-сетне вождът Манко Капак — синът на Сънцето, и неговата сестра и жена Мама Осло основали град Куско. Чувал ли си за него?

Джексън трепна. Сестра и жена, както Озирис и Изида в Египет.

После изправи глава. Лекарят в него изведнъж прозря всичко, заговори решително и дръзко:

— Жреце, ако става дума за проклятие — това е то, чистотата на вашата кръв, това многовековно, хроническо кръвосмешение, което е натрупало, засилвало е заложбите на страшната ви болест. Пагубно кръвосмешение...

— Страннико! — пресече го жрецът. — Отговаряй само когато те питам! Не съди! Само слушай! Преди да умреш, трябва да научиш всичко за Свещения град. Защото прахът ти ще се смеси с този град. Волю-неволю, в смъртта ще станеш негов гражданин. Трябва да знаеш всичко...

Джексън замъркна при този повелителен глас, а жрецът продължи:

— Но и там, в Куско, тия отдолу се надигнали. Прогонили още веднъж моя народ. Все същата участ. Накрай той основал Свещения град. Запазени от непроходимата стена на джунглата, дедите ни се отдали на изкуства и наука. Робите докарвали по реката каменните блокове, дялали статуи, зидали храмове, промивали жълтия метал от пясъка, копали, садили. А дедите ни пищели своите бронзови плочки, запечатвали в тях мъдростта на вековете, следели звездите, чертаели планове за нови храмове, воювали и докарвали нови и нови роби... Но уви! И тоя път за кратко. До идването на първите бели... Сега народът измира. Пръснаха се робите, тия отдолу. И защо ли ни са вече, като няма какво да строят — ни храмове, ни пирамиди, ни дворци, ни домове. Защо ни са, като нямаме хора, които да заселят построените къщи, нито жреци за храмовете, които сме изградили. Джунглата настъпва, обхваща в алчната си прегръдка града. Джунглата, най-разрушителната стихия, срещу която не устоява никое човешко творение. Ние опитваме да се борим, сечем гората, ала напразно. Ще

минат години и тя ще погълне всичко, ще заличи всяка следа от нас и от миналата слава... Аз прозират в бъдещето. Мрачно и жестоко! Пълна забрава!... А може би е по-добре! Време е да изградим наново своята родина Атлиан в царството на сенките. Всеки от нас да влезе в своята мумия, в своето оживяло тяло и да се отправим на големите пироги към Родината, сред Голямата вода...

Той пое въздух задъхан.

— Тъй е написано: краят — това е началото. Когато умре целият народ, ще оживеят всички мъртвци. Тогава и моята Атлиан ще облече прекрасното си тяло. И ще остане при мен. А душата на омразния Родригец ще се лута из джунглата и ще вие от жал, че не може да намери своето тяло. Ще вие — до вечността...

Отново в мисълта на Джексън се промъкна мъчителният въпрос: „Фанатик или луд? Опасен, страшен луд! И никаква надежда! Ни лъх от надежда!“

Отвред го дебнеха изпънати, безстрастни лица и корави десници, стиснали копията, готови всеки миг, при най-слабата съпротива, да го нанижат на остриетата си.

Гласът пак заговори:

— Вече знаеш всичко. Само пред смъртта хората узnavат всичко. Утре ще бъдеш сянка, която няма да намери тялото си, когато се върне. Защото то ще нахрани Свещената змия. Чу ли?

— Чух! — отвърна Джексън.

В този миг му хрумна нещо. Къде го беше чел? Къде бе станало? Той заговори бавно, като се мъчеше да подражава на гласа зад каменния идол:

— Аз чух. Чуй сега и ти! Аз също съм жрец. Зная своята съдба. Зная, че ще умра...

Но спря. Разколеба се. Имаше ли право? Той, божият служител, и тази лъжа? Ала нямаше друг изход. Трябваше да опита всичко. Не само заради себе си...

— Зная, че ще умра — повтори той. — Но знам още нещо. Три дни след моята смърт ще умре и Върховния жрец на Свещения град.

Статуята замълча. После внезапно оттам долетя сподавено старческо хихикане:

— Виждам, бели жрецо! Умен си. Но и умът няма да те спаси. Дори да е истина това, няма да ме уплашиш. Аз не успях да махна

проклятието от своя народ. Не изпълнил мисията си на земята. И без това е време да си ходя от тоя свят... Умен си. Жалко, че ще умреш...

После иззад каменния истукан се понесе познатото свирене и внезапно амазонките се нахвърлиха върху Доналд Джексън, повлякоха го обратно по същите напечени стъпала на пирамидата, по същите безсенчести улици и го бълснаха в подземието на Змийския храм, където се бе събудил първия път, след като ги бяха намерили в Мъртвата гора.

23

Атлиан се извърна рязко и впи зъби в ръката на изненадания бразилец. После се втурна към реката.

Фернандо прецени бързо. Тя нямаше накъде да избяга. Долу гъмжеше от крокодили. А към сушата ѝ препречваше пътя той самият. По-опасен беше Утита, който дебнеше удобния момент да се изпълзне. Непроницаемото му индианско лице не можеше да го изльже. Фернандо виждаше пламъчетата, които проблясваха под присvitите му клепачи.

— Спрете! — извика той.

Камюс и Утита извърнаха глави.

Фернандо изтича да ги превари. Сега вече държеше под прицела на пистолета си всички. Вече можеше да се заеме и с Атлиан.

— Ей, девойче! — провикна се той от високия бряг. — Връщай се! Нищо няма да ти сторя. Не разбираш ли, че правя всичко за твоето добро?

Атлиан сякаш не го чу. Сложи длани на тръба около устата си и се провикна към Боян, който продължаваше да изплъска водата от потъващата лодка сред глутницата на нападащите крокодили:

— Дръж се! Още малко! Не се отчайвай!

После грабна два камъка, нагази в реката и почна да ги чука един след друг под водата. Един удар! Три последователни! Пак единичен удар — после три един след друг...

Няколко крокодила свиха назад, забързаха към брега, вперили в девойката настървени погледи. А тя продължаваше да сигнализира —бавно, ритмично, уверено.

Без да може да проумее какво върши тя, Фернандо се провикна:

— Излизай! По-скоро! Не виждаш ли крокодилите?

Оставили товара си на земята, Камюс и Утита я гледаха със затаен дъх.

— Глупачка! — изруга полугласно бразилецът. — Ще се самоубиваш ли? Излизай вън! Не ни бави повече!

Чак когато влечугите наблизиха съвсем, Атлиан отстъпи на брега. Но не се обърна назад, а продължи да ободрява любимия си:

— Още малко! Още съвсем малко!

Фернандо изгуби търпение.

— Качвай се горе! Или ни бавиш нарочно, за да ни пипнат сестрите ти. Идвай! Иначе ще стрелям!

— Стреляй! — изправи се насреща му Атлиан. — Да чуят!

Фернандо се спусна надолу по калния бряг. Трябваше да подкара насила тая твърдоглава дивачка. Всеки миг флотилията на освирепелите амазонки можеше да се зададе и... Зърнеха ли ги веднъж, вече нямаше да им се изплъзнат. Без лодка... С тежкия кръст...

Дали не сгреши, дето пожертвува лодката? Би могъл да се отърве от археолога по друг начин. А лодката трябваше да запази, да затули пробойната, да я използува...

Тогава побягна и Утита.

Фернандо се извърна бързо.

— Стой! Ще стрелям!

В този миг притича Атлиан и скочи отгоре му. С неочекван удар тя изби пистолета от ръката му. Хвърли се на земята, грабна го и докато бразилецът се опомни от изненадата, тя го запокити в реката. Знаеше, че тази металическа тръба даваше силата на врага ѝ, но тя не умееше да я използува.

Без да разбере какво е станало, очакващ всеки миг изстрел в гърба, Утита притича наведен, на зигзаг, и се шмугна в гъсталака.

Селвата го погълна. И само крясъците на изплашените папагали издаваха посоката, в която продължаваше да бяга.

Фернандо се спусна върху девойката.

— Проклета дивачка! Ще те укротя!

Хвана ръката ѝ в железните си пръсти и опита да я повлече след себе си. Едва сега той разбра какво значи амazonка. Убедила се вече какво може да очаква от него, подгответа за нападението му, тя го удари с крак в корема.

Фернандо отстъпи назад, премалял от болка.

Но бързо се съвзе, налетя отново.

— Тъй, значи! Показваш нокти!

Незапозната с правилата на джиу-джицу, неучаствуvalа никога в такава ръкопашна схватка, Атлиан се спусна да пресрещне нападението му със свити юмруци. Но в следния миг усети как яката му десница вкопчи ръцете ѝ, ставите ѝ изпукаха и изведнъж тя се озова по гръб на земята. Фернандо се стовари отгоре ѝ.

— Жак, дай нещо да вържем тая пума! — извика той. — Колана си или...

Но не довърши. Пусна я и търти нагоре по калния склон на брега. След него побягна, изгубил ума и дума от уплаха, и Камюс. Спряха едва горе, където им прегради пътя плътната завеса на леса. Заоглеждаха се тревожно, затърсиха изход, пролука в сплетената мрежа на избуялата растителност.

От водата се подаде исполинската анаконда, проточи дебелата си шия като оживяла колона от базалт и завъртя глава от височината на триетажна сграда.

Атлиан плесна с ръце — веднъж, после още три пъти.

Чудовището забеляза малката си господарка. Наведе се и се изпъна послушно в краката ѝ.

Фернандо и Жак, рамо до рамо, опрели гърбове в един вековен дънер, не можеха да откъснат поглед от невижданото зрелище. Мълчаха изумени, с пресъхнало гърло.

Наистина невероятно — тази чудна дружба между крехката девойка и допотопното страшилище. Приличаше повече на сън, на неправдоподобен, измислен филм.

Атлиан се метна на врата му, до чудовищната озъбена глава, потупа го с длан. И ето анакондата се извърна, потопи се във водата и

заплува бързо надолу по течението, понесла на гръб малката си русокоса повелителка. При нейното приближаване крокодилите отстъпиха недоволно. Множеството се раздели, пръсна се безредно. Дори при близостта на сигурната си плячка не посмяха да ѝ се противопоставят. Не посмяха да ѝ я оспорят.

От лодката стърчаха над повърхността само носът и кърмата. Но и те потъваха бавно, милиметър по милиметър. Боян вече стоеше до колене във вода. Стоеше и гледаше, вцепенен от учудване, от страх и надежда.

Атлиан се провикна отдалеч:

— Не бой се!

Наистина не трябваше да се бои. Идеше тя, неговата любима, като древна богиня, възседнала морския змей. Прекрасна и желана, идваща да го спаси. И все пак при вида на повдигнатата над вълните чудовищна уста, на наредените закривени зъби и неспокойния, опипващ водната повърхност, раздвоен език, той усети, че губи самообладание. Краката му се разтрепераха, затрепераха пещите, цялото му тяло.

Не можеше да издържи на змийския блясък, с който го приковаваха двата немигащи ириса, пресечени с отвесните цепнатинки на зловещите зеници. Идеше му да скочи назад, да размъта в ужас ръце и крака, да опита да избяга.

Да избяга! Пред тоя ненадминат плувец!

Атлиан беше вече до него. Подаде му ръка. Боян нямаше друг изход. Лодката потъна под краката му. Той се хвърли върху плаващата грамада и я възседна.

— Атлиан, мила!

Повече не можа да изрече.

Всичко беше тъй странно, тъй изключително, като легенда, като приказка от детството, което вярва всичко. Тя, с прилепнала към тялото ѝ туника, с навити около главата коси като златен шлем. И той, едва спасен от ужасната смърт, от разкривените жълти зъби на настървените крокодили. А под тях — чудовищният змей, изплувал от мрака на преданията, укротен, подчинен на красотата и волята.

Тялото на гигантската змия се гънеше в плавни извивки до самата водна повърхност, облечено в броня от бронзови люспи, тъй гладки и тъй блестящи, като огледалцата от полирани бронзи на амазонките. И

върху тая непробиваема ризница — огромни тъмни петна като безредно налепени черни тепсии.

Двамата влюбени не се обърнаха назад, не видяха как Фернандо и Камюс, едва опомнили се от смайването, поеха скъплоценния кръст и хълтнаха в гората. Не видяха Утита, който бе измъкнал от тинестия бряг един балсоз ствол и легнал върху него, едва удържащ се да не се катурне, го избутваше с бамбуков кол, забързал на помощ.

Изведнъж Утита ги видя. От изумление той изпусна кола си. Неговият ум не можа да побере и това чудо. Останал без кормило, балсовият труп го понесе безпомощен по течението, като го отдалечаваше все повече от брега.

Боян виждаше само девойката, която му се усмихваше ласкателно, сложила ръка върху треперещата му ръка. Виждаше мощната жива машина под него, която разсичаше вълните с неудържимия си устрем, несломима машина от челичени мускули.

— Сега накъде? — запита Атлиан.

Боян се поколеба. Далечината надолу, по течението, го примамваше с видението на свободата. Върху тая грамада те можеха да достигнат невредими Амазонка, да спрат в някое селище, да се срещнат с цивилизовали хора, да се спасят. Никой нямаше да ги спре, ни човек, ни звяр. Не би посмял. Далечината мамеше, зовеше. Там го чакаше щастието.

Той стисна челюсти. Чу как изскърцаха зъбите му.

Щастие!

Щеше ли да бъде щастлив така, измъкнал се от опасността като най-жалък страхливец, изоставил другарите си? Щеше ли да бъде щастлив, когато знаеше, че за тяхната гибел е виновен той — той, който ги измами и довлече тук? Съвестта заговори, закрещя. Тя обвиняваше, заклеймяваше, жигосваше душата му с жарта на справедливостта.

Защо изостави Доналд Джексън? Защото видя насреща си пистолета на оня негодник, защото видя амазонките. Така. И не посмя да изложи живота си. Не посмя да рискува. Защо? Защото му се живееше. Тъкмо сега, когато я намери... И все пак...

— Назад! — процеди той през стиснати устни.

Той знаеше. Това беше страшно решение, най-тежкото решение, което бе вземал през живота си... Защото там, където щеше да се върне, дебнеше смъртта... И жертвата му може би щеше да се окаже

безполезна. Може би нямаше да го намерят. Иначе защо не ги настигна още там, пред подземието... Въпреки това трябваше... Ами ако беше жив, ако ги очакваше...

Той хвана ръката на Атлиан.

— Имам една молба. Остави ме на брега до Мъртвата гора. Аз ще вляза да го диря в Тайнния проход. А ти се върни назад! Чакай ме подалеч от твоя народ! Чакай ме със своята змия! Когато знам, че е с тебе, ще бъда по-спокоен. Аз ще опитам да спася стария човек... Ако е още жив... После двама ще намерим Утита и ще дойдем при тебе. И тогава... Тогава ще отидем в моята страна... И ще бъдем истински щастливи...

Девойката се наведе напред и потупа с ръка огромната глава. Анакондата изви послушно шия и се хълзна срещу течението. Подплашени от нейното минаване, във въздуха се вдигаха в кряскащи облаци неизброимите множества на водните птици. Кайманите, които се грееха на слънце върху крайбрежната тина, се гмуруваха във водата. Сподиряха ги анакондите и водните змии. Сухоземните животни — коати, елени, тапири, ягуари, — дошли да уталожат жаждата си, отстъпваха заднишком в гъсталациите, щом чуеха плисъка на надигнатата от нея вълна. А най-голяма връява, то се знае, дигаха маймуните със своята вродена омраза към всяка змия. Те крещяха, заловени с четири ръце и опашка за клоните, друсаха се, после се прехвърляха на съседните дървета, като ги следваха неотлъчно по двата бряга.

Боян мислеше трескаво. Възможно ли беше това? Не продължаваше ли кошмарът му? В ред ли беше разсъдъкът му?

Питомна змия! Питомно чудовище! Кой би допуснал?

Ако някой му кажеше това по-рано, би се изсмяял.

Изглежда, хората познават твърде слабо тези пълзящи твари. Кой знае защо. Може би поради вродения им страх от тях, поради отвращението, което изпитват към студеното им тяло, към пълзенето, към убийството из засада.

И все пак — той почна да си спомня, да подрежда в паметта си отделни случаи, за които бе слушал или чел... Все пак понякога... Древните гърци и римляните, най-трезвите реалисти в изкуството, изобразяват Ескулап със змия в ръка... Римският император Тиберий хранил от ръка любимата си змия... Индийските факири разиграват

укротени кобри пред зрителите... В Бразилия на много места държат боа вместо котка и понякога хората спят в една стая с нея... В Африка, в Уганда, питонът се смята домашно животно. И още... И още...

Змията е низша твар. В стълбицата на еволюцията тя се е свила твърде ниско, много далече от човека. Учебниците по зоология не ѝ признават никакви умствени способности. А пред очите му ставаше друго — змията се подчиняваше, изпълняваше волята на своята жрица, постъпваше не тъй, както се очаква от слепия инстинкт. Наистина тази змия беше много стара, набрала богат опит в живота, инстинктите ѝ може би бяха изгубили остротата си, особено сега, когато получаваше храната си наготово от Атлиан. Всички животни се дресират най-лесно чрез храната...

Древните народи може да са се лъгали, но може и да са налучкали нещо в животните, с които са се срещали по-често от нас. В Индия, змията е олицетворение на мъдростта, в древна Елада — на знанието.

Случайно ли е това?

Атлиан прекъсна мислите му:

— Доволна съм.

Той я изгледа смаян.

— От какво?

— От тебе. Че реши да се върнеш.

Боян се засмя.

— Това е тъй естествено! Всеки на мое място ще се върне да потърси другарите си.

— Не всеки. Не и ония двамата, които бутнаха лодката.

Погледът на Боян потъмня.

— Атлиан, как да ти обясня? И сред вас има всякакви хора — добри и лоши. Сред нас също. Случаят ме събра с тях. Не са ми другари. Случайни спътници. Трябваше да те намеря. А не можех сам... Затова...

— Аз те изпитах — рече тя, — като ти зададох въпроса накъде да вървим. Исках да се убедя дали и ти не си като ония двамата — да мислиш само за себе си... Сега разбрах, че не си... Такъв си, какъвто те искам...

Най-сетне пътуването наближи своя край. Змията си към брега пред Мъртвата гора и положи глава върху сушата. Заловени за ръце, Боян и девойката притичаха по шията ѝ. Атлиан удари с крак в земята.

Чудовището раззина челюсти, изфуча, после се наведе, а раздвоеният му език затрептя във въздуха пред лицето на Боян.

Той отстъпи боязливо назад.

— Опознава те — рече тя.

Боян махна с ръка.

— По-добре друг път. Сега бягай! Качи се на гърба му и отплувай надолу! Чакай ме при устието на Скритата река, на същия бряг! Ще те диря там.

Атлиан се усмихна загадъчно, без да отговори. Само удари змията по шията. Невероятно послушно, чудовището се дръпна назад и се скри под водата.

Боян извика:

— Спри я! Как ще тръгнеш без нея?

— Никъде няма да ходя! — отвърна тя. — Оставам с тебе. Ще търсим стария човек. Ако го намерим, ще бягаме заедно. А ако ще загиваме, да загинем пак заедно.

Той я прегърна.

— Това е чудесно! Героично! Но глупаво. Атлиан, послушай ме! Бягай! Чакай ме там, където ти казах! Да бъда спокоен!

— Аз ще ти помогна — каза тя. — Тук аз ще бъда по-полезна от тебе, който не познаваш нито околността, нито града, нито езика. Без мене няма да се справиш с всички опасности. Как ще те чакам там, някъде си, безполезна, без да знам жив ли си, или вече жрецът изтръгва сърцето ти? Не, само това не мога. Не мога да чакам в бездействие.

И той разбра. Пред него стоеше девойка от неговата раса, с тяло и черти като всички други бели девойки, които познаваше — от аудиториите, от кабинетите, от заводите. И въпреки това — различна. Амазонка. Ласкаво нежна като жена, стоманено твърда като истински войн.

Разбра, че тя е права и затова няма да отстъпи. Уважаваше решението ѝ, а не смееше да го приеме. Сърцето му не даваше. Боеше се.

Тя промълви:

— Ако ти не беше изbral този път, аз щях да те отведа надолу, при хората от твоето племе. После щях да се върна, за да спася стария човек... И да умра... Но ти, с твоето решение, запази живота ми... Доказа ми, че Върховния жрец не е прав. Не всички бели са подлеци.

Боян гледаше изумен. Нима всичко е тъй сложно?

Атлиан добави:

— Не знам защо, но чувствувам — трябва да го спася. Трябва да спася този стар човек, който цял ден обикаляше града и се вглеждаше във всеки срещнат. Сякаш търсеше някого. Виждах, че е нещастен. Много нещастен.

— Наистина е нещастен — въздъхна Боян. — Загубил всичките си близки. Сам...

Боян изведнъж реши:

— Добре! Да вървим! Може би затова те обичам, защото си такава.

Промъкнаха се до изхода, от който бяха излезли. Вътре остана Доналд Джексън, вътре трябваше да го дирят. Боян поsegна да отмести лианите, които закриваха входа, когато Атлиан внезапно го дръпна назад.

Във въздуха проехтиха свистящите звуци на амазонския език.

— Бягай! — извика тя. — Обграждат ни.

И като го хвана за ръка, се спусна към брега.

В същия миг от храстите, от дърветата, от подземието изскочиха цяла тълпа амazonки. Втурнаха се да им отрежат пътя за отстъпление. Във въздуха бръмнаха стрели.

Двамата бегълци стигнаха брега. Нямаха време да викат змията. Преследвачите ги настигаха.

— След мен! — викна Атлиан и се затича обратно.

Вмъкнаха се в най-гъстите храсти. Бодливите клони зашибаха лицата им, но не ги спряха. Затова пък амazonките изостанаха. Лъковете им се заплетоха в гъстата мрежа, забавиха ги.

Археологът и девойката видяха, че вземат преднина. Ето гъсталакът свърши. Напреде им се показва неширока пътека, скрит тунел, прорязан в зелената снага на джунглата. Двамата се втурнаха по него. Изведнъж пътя им пресече пълноводен поток, широк десетина метра. Между двата бряга висеше опънат въжен мост. А във водата, вперил алчни святкащи зеници, дебнеше огромен кайман. От нетърпение той отваряше челюсти, сякаш се прозяваше, и ги затваряше с тръсък като чудовищен капан.

Щом се озоваха на другия бряг, Атлиан поsegна да отвърже въжето на моста. Възелът взе да се поддава. Боян се наведе да ѝ

помогне. Още малко, още няколко усилия!

Внезапно Атлиан падна. Петметрова анаконда се бе уплела около краката ѝ. Наоколо пълзяха няколко току-що излюпени малки анаконди. Майка им бе помислила, че ги нападат, затова бързаше да им помогне.

Девойката не изгуби присъствие на духа. Не за пръв път се срещаше с такъв противник. С пъргаво движение тя хвана змията за гърлото, до основата на главата, и натисна с всичка сила. Знаеше как да натисне. Задушена, анакондата се размота неохотно, почна да се бълска по земята. Боян грабна един клон и заудря ожесточено мятащото се туловище.

— Не там! — извика задъхана от борбата Атлиан. — А тук, по главата!

Притисна змийската муцуна до земята, а Боян с един удар я смаза. Анакондата продължи да се гъне, но това вече бяха следсмъртните гърчове на жизненото тяло, което продължаваше безцелно да живее, след като главата беше умряла.

Докато траеше тая кратка схватка, преследвачките преминаха по моста, запъхтени, без никакъв вик, без никаква закана, безчувствени врагове, по, чиито лица се четеше само дива решителност и сляпо подчинение на чужда воля.

Боян се обърна да ги посрещне, завъртя кола, с който току-що беше убил змията, но внезапно брегът под краката му се срина и той полетя във водата върху гърба на зиналия крокодил.

Атлиан не свари да извика. Няколко чифта ръце я притиснаха до земята и я обвързаха с въжета.

Уплашен от неочекваното нападение, крокодилът заплува по потока и навлезе в реката, а Боян продължаваше да се държи върху широкия му гръб, подобен на застъхната напукана тиня. Най-сетне той се надигна, готов да заплува към брега на помощ на любимата, но се дръпна назад. Едновременно с него се опомни и чудовището. То опита да се гмурне, за да свали от гърба си странния ездач, и в същи миг изплува обратно. Из водата се запремяха орляк плоски риби с червени кореми.

Боян прехапа устни.

Пиранхи!

24

По стъпките на Утита Фернандо и Камюс достигнаха крайбрежната пътека на амазонките и поеха по нея надолу, все край реката. Изглежда, много наскоро бяха минали лоените, които се грижеха за поддържането ѝ. Отрезите от острите им мачети изглеждаха съвсем свежи, от преди няколко часа. От разкъсаните лози капеха бистри сълзи, а от каучуковите дървета висяха сгъстени бели повлекла, които се размазваха по дрехите на пътешествениците. Само след стотина крачки ризите им се покриха с дебел пласт гума, залепнаха за гърбовете им.

В задушния тунел, по който се движеха, приведени под тежестта на похитеното съкровище, цареше зеленикав здрач. Сякаш светлината не се процеждаше отгоре, от листния склон, а струеше от самите листа. Сякаш не листа, а фосфоресциращи пластинки. Тук-там през гъсталака бяха изсечени пролуки, през които се виждаше реката, своеобразни бойници в тази зелена крепост.

— Ясно ли ти е? — подметка Фернандо. — Та те са ни следили през целия път!

Камюс не отговори. Много по-слаб от другаря си, той изтърва кръста и за малко щеше да премаже крака на бразилеца.

— Отваряй си очите! — изруга Фернандо.

Французинът седна на един повален дънер.

— Не мога повече! Почакай да си поема дъх!

— Почивай бързо! — подкани го Фернандо.

Жак Камюс дишаше ускорено. По едно време се обади пак:

— Не трябваше!

— Какво?

— Не трябваше да бълъсваш лодката.

Фернандо не понасяше друг да му натяква.

— А какво? Да оставех още един съдружник, така ли? Да делим трима? На всекиго по малко, та за никого достатъчно...

Камюс наведе глава.

— Поне щеше да има още един носач! А така закъде сме? Докога ще издържим?

— Ще видим. Важното сега е да офейкаме. Колкото може по-скоро и по-далеч. Хайде, надигай се!

— Нямам сила! — оплака се Камюс.

— А златото? А операцията на детето?

При тези думи французинът се изправи с въздишка и тръгна отново, като залитаše и се препъваше в пълзящите лиани. Но след няколко крачки, без да се обърне, той подметна:

— Знаеш ли откога не сме яли?

— Знам! — сопна се Фернандо. — Само че сега не е време да мислим за ядене. Като стигнем в Рио, ще ти дам обяд — такъв обяд, какъвто аз си знам.

Внезапно той спря.

— Ето ядене!

Отпусна бавно товара си и вдигна един гладък клон от земята. На двадесетина метра пред тях пресичаше пътеката им стадо коати, чудни животни — полумечки, полумаймуни, улисаны в търсене на храна, които още не ги бяха забелязали и спокойно душеха с дългите си носове всеки пън, всяка хралупа. Изчовъркваха с нокти личинки и бръмбари и ги налапваха лакомо. После продължаваха заниманието си с изключителна сериозност. Една коата набара в папратите някакво гнездо. Изхвърли с муцуна яйцата да се начупят и ги облиза доволна. Когато сестрите ѝ се втурнаха да ѝ отнемат плячката, на земята върху мъха намериха само натрошени черупки.

Стиснал кола в ръка, Фернандо приближи предпазливо. Премери се в една малка коата. Хвърли кола като бumerанг. Но животните го усетиха навреме и изчезнаха по дърветата.

Фернандо тъкмо прибираще първобитното си оръжие, когато ги нападнаха капуцините. Те ги наобиколиха и тръгнаха редом с тях, като прелитаха с шумни крясъци над главите им. Една маймуна се престраши, отпусна се на опашка и отмъкна шлема на Фернандо. Той оставил ядосан златния кръст и запокити подире ѝ сопата си. Не я умери, разбира се. Само загуби оръжието си, което се заплете в клоните. В същия миг маймуните ги засипаха със залп от начупени вейки и зелени какаови плодове. Крадецът нахлузи плячката на главата си, но не я хареса — главата му се загуби вътре. Затова хвана шлема

със задния си крак и го помъкна след другарите си. Само че не за дълго. Друга, още по-нахална маймуна, използува залисията му и с бърз скок отвлече трофея. Всички се юрнаха подире й с писък.

Пътешествениците въздъхнаха облекчено. Но уви, за кратко. Неканенигে спътници пак ги догониха. Коя ли носеше тоя път откраднатия шлем? Пъrvата крадла или някоя друга? Та те изглеждаха съвсем еднакви. Такива сбръчкани, с бяло петно на челото и щръкнали нагоре косми като капюшон, същински карикатури на плешиви монаси-капуцини. Приличаха си и всички майки с деца. Малките бебета висяха, вкопчани с четири ръце и опашки за майчините кореми, а по-големите се бяха настанили удобно на гърбовете им. Само една маймуна се отличаваше от всички. Тя мъкнеше две деца — едно на корема и друго на гърба. Но и така, с тоя двоен товар, не изоставаше от другарките си. Дори по-усърдно пищеше и мяташе клони.

Внезапно Фернандо се сети. Грабна шлема на слисания си приятел и го хвърли на земята. В същия миг отгоре долетя неговият шлем. Маймуната-крадец доказа, че е маймуна.

Фернандо го нахлупи на главата си, като затегна здраво кашката му. Това вбеси маймуните. Те не понасят да бъдат надхитрявани. Разкрякаха се, завиха неистово.

— Не ми е толкова до шапката — рече Фернандо. — И гологлав мога да холя в тая сянка. Боя се да не ни издадат с врявата си.

И наистина при едно случайно замъркане на четириръките им преследвачи Камюс дочу пронизителните подвиквания на амазонките.

Открили ли ги бяха? Догонваха ли ги? Обграждаха ли ги?

Без да си кажат ни дума, двамата понесоха плячката си още по-бързо. Втурнаха се напред и капуцините. Помислили, че хората бягат от тях, те станаха по-досадни. Ту една, ту друга увисваше на опашка и посягаше към главите им.

Малък ручей пресече пътя.

— По него! Нагоре! — предложи Камюс, запъхтян от умора. — Да ги заблудим! Във водата ще изгубят дирите ни.

Фернандо сви начаса след него.

Двадесет, тридесет, петдесет метра! Все нагоре, срещу течението на потока, под ниските клонаци.

Камюс спря.

— Вече да излизаме на брега! Да си починем! Нямам сила!
Сърцето ми ще се пукне!

И свърна вляво.

В този миг кракът му хлътна в рядката кал. Докато успее да го изтегли, и другият крак затъна. Озова се до пояс в тинята, която продължаваше да се разтваря под него и да го примъква в лепкавата си утроба. Ето до гърдите! Още по-нагоре!

Той изпусна скъпоценния кръст.

— Помощ!

Фернандо, удържал се в последния момент на здрава почва, съобрази мигновено. Потъваше съкровището. Без да мисли повече, сякаш нечул вика на другаря си, гой грабна кръста и с цялата си сила го измъкна от тинята.

Камюс усети. Вече олекнал, потъваше по-бавно. Калта под краката му се упътняваше. Но потъваше. Вонещи изпарения изригваха в клокочещи мехури и го задавяха.

— Фернандо, помощ! — извика той прегракнал.

И тогава ненадейно от съседното дърво скочи пума. Притай се в храста, сви уши. Опашката ѝ се размята бавно като махало. Маймуните изчезнаха. Сивите ѝ очи го гледаха право в очите. Гледаха със спокойна, злобна настойчивост. Но хищницата не се решаваше. Може би я плашеше коварната тиня, може би друго. Досега не беше виждала човек само от рамена и глава. Мръщеше се, удряше с опашка хълбоци.

Камюс изгуби самообладание. Извика насреща ѝ. Размаха ръце. Напрегна мускули в напразен опит да се измъкне от жестоката си клопка. И затъна още повече.

Голямата ръждива котка се надигна. Не скочи. Колебаеше се. Заобиколи го. По-право заобиколи не него, а опасната тиня. Прокрадна се безшумно, сякаш не вървеше, а се хълзгаше като светла сянка. Стоманените ѝ очи бяха избрали другата, по-леснодостъпна жертва.

Фернандо се закова на място.

Сега накъде? Да остави ли златото и да бяга? Да бяга? Сред лианите? Или да се метне на някое дърво? Нима ще се спаси и там? Тая се катери като котка.

Той прилепи гръб в едно старо дърво, вдигна тежкия кръст с яките си ръце и се приготви да го хвърли върху хищника. Но не стана нужда.

Чу се топуркане, което се усилваше бързо, чупене на вейки, грухтене и изведнъж от храстите изскочи стадо пекари — глиганите на селвата, може би гладни, може би раздразнени от някой по-силен звяр.

Фернандо прецени. Сега вече можеше. Остави богатството си и изпълзя на дървото. Седна на първия клон, погледна надолу.

Пумата изръмжа ядно, но като се убеди, че няма да ги уплаши, отстъпи тя. Обърна гръб с подвита опашка и с един скок се намери на съседния клон, до Фернандо. Не го закача. Изплашена беше. Само изфуча недоволно, показвайки жълтите си зъби, и изпълзя по-нагоре. Пекарите се стълпиха около дънера, загрухтяха сърдито, заровиха със зурли корените му, сякаш бяха решили да го подкопаят.

Фернандо мълчеше, прилепен към ствола. Но пумата не можеше да сдържи гнева си. Зъбеше се ядно. В сподавеното й ръмжене звучеше и неукротен гняв, и обида, и унижение, и незаситет глад. Толкова мясо шаваше долу. Само едно от тия грухтящи парчета мясо можеше да запълни празния й стомах, а тя трябваше да бяга от него, да се крие...

Пекарите не си отиваха, обикаляха наоколо, ровеха, като не спираха да се заканват свирепо.

„Чудни животни — помисли си Фернандо. — Понякога тихи, безобидни. Чуят ли стъпките на човека, тозчас побягват. А понякога — като сега... И странно, пумата усеща кога има изгледи да отмъкне някое прасе и кога трябва тя самата да се спасява от яростта им“.

Нетърпелива, разбрала, че те нямат намерение да си ходят, тя пропълзя по страничния клон, оттам се подхвърли на съседното дърво, от него — на трето на четвърто. Но не можа да ги изльже. Те чуха прашенето на клоните, по които се измъкваше бегълката, и се юрнаха подире й.

Чак сега бразилецът се сети за спътника си. Погледна нататък. Жак Камю вече не потъваше. Стоеше до рамене в тинята, прежълтял, с ококорени от ужас очи.

Шумът от пекарите затихна. Бяха се запилели подир скачащата по дърветата хищница. Вече можеше да опита някак да му помогне. А трябваше да го спаси! Иначе как щеше да мъкне сам тежкия кръст? Нужен му беше помощник. Когато нямаше опасност, Фернандо не би се отказал от удоволствието да помогне всекому. Тоя път — още повече! Защото съвпадаше с интереса му. Ако не беше пумата, досега щеше да е извадил другаря си на безопасно място. Но не можеше да

остави кръста, за да спасява него. Дори и пасторът не би постъпил така. Кръстът сега беше целта, смисълът на живота му. Кой на негово място би пожертвувал смисъла на живота си заради един неособено желан съдружник?

Фернандо скочи на земята, откърти един клон и предпазливо, като опитваше с него всяка крачка пред себе си, доближи до Камюс. Стъпи здраво и му подаде пръта.

— Дръж!

Нещастникът се хвана като удавник, насили се, поискав отведенъж да се откопчи от лепливата примка.

Фернандо го изруга:

— Я по-кротко! Или искаш да свалиш и мене, та после да няма кой да ни вади? Мирувай! Иначе ще хвърля кола и ще те зарежа.

Камюс не каза нищо. Мълчеше. Хвана се за дъrvoto и остави на другаря си бавно да го изтегли. От тялото му се стичаха едри кални капки. Той се надигна разтреперан, направи няколко крачки, докато достигна твърда земя, и се простря по гръб.

След като го изчака две минути, Фернандо го бутна с ръка:

— Хайде! Стига си се излежавал! Няма време!

Без да отвори очи, Камюс процеди през зъби:

— Гад!

Фернандо го стисна за гърлото.

— Ще те убия!

Но го пусна скоро.

— Няма да ме убиеш — промълви задъхан Камюс. — Разбрах.

Нужен съм ти. Нужен е някой да носи кръста, нали?

— Да!

Фернандо се усмихваше насреща му с неповторимата си подкупваща усмивка.

Французинът добави:

— Просто да не повярваш... Възможно ли е? Да си все ти — и там, в храма, когато се биеше с кротала, и сега... Толкова смелост и толкова подлост на едно място...

Фернандо се намръщи.

— Прекаляваш, приятелю. Благодари се, че не мога сега без тебе. Иначе... А това не е подлост, момчето ми. Нарича се разум. Разумна смелост. Бъди смел, когато трябва...

— Гад! — повтори Камюс и не каза нищо повече.

Фернандо не го чу, загледан в златния кръст, който блестеше в цялото си великолепие. Ръката му неволно го погали. Погали го с такава нежност, каквато Камюс не бе подозирал в него. Дори притвори очи от наслада.

— Това заслужава! — промълви той. — Заслужава всичко. Защото дава всичко: щастие, сила, всяка земна радост.

Едрият брилянт ръсеха водопади от пъстроцветни искри, цели взривове от ослепителни дъгички.

Той скочи внезапно.

— Хайде!

Без да си кажат ни дума повече, двамата поеха скъпоценния товар и се върнаха отново на амазонската пътечка. Подсвиркванията на преследвачите им бяха загълхнали. Гората ехтеше с обичайната си гълъчка. Скрибузаха цикади, цвърчаха птички, провикваше се тукан, бърбореха папагали, някъде далече виеха маймуни.

И двамата знаеха, че вече са врагове. Но не можеха да се разделят, не можеха и да се унищожат. Никой от тях, дори атлетът Фернандо, нямаше сила да носи сам откраднатото съкровище по такъв път. Свързваше ги алчността по-здраво от всичко друго. Правеше ги неразделни. Камюс се досещаше. Имаше опасен съдружник, много опасен. Безскрупулен. Знаеше. Щом стигнат в някое селище, Фернандо ще се опита да се отърве от него тъй, както опита да премахне и Боян. При спомена за станалото по тила му отново полазиха тръпки. Тръпки на смайване и ужас. Каква беше тая гигантска змия? Каква тайнствена власт имаше над нея младата жрица? И все пак, добре, че девойката отиде да спасява възлюбения си, а не пусна чудовището подире им. Иначе вече нямаше да съществува нито Камюс, нито Фернандо, нито щеше да им трябва повече богатство... Атлиан успя да отърве археолога. А след това? Къде отидоха? Дали нямаше да ги преследват, да им отнемат съкровището? Щяха ли да разберат, че той, Камюс, не е виновен?

Защо ли впрочем мислеше за тях? Та те бяха тъй далече! До него сега вървеше Фернандо, по-опасен от ягуар, от кайман, по-коварен от ням кротал! Камюс съзнаваше ясно, трябваше да се махне от него, да не го среща повече, да го не вижда. А нямаше сила. Златото го примамваше, не го пускаше, хипнотизираше го, влечеше го след себе

си като прикован с най-здрава верига. Съзнаваше, че трябва да избяга, ако искаше да остане жив, а не можеше, нямаше воля. Мъкнеше се замаян подир тежкия метален къс.

Не метал, а магия! Тъй рече жрецът: „То е вашият бог!“ Наистина — бог! По-властен от всеки друг бог!

Фернандо засвири тихо с уста. Не губеше настроение, не се тровеше от черни мисли. Не познаваше разкаянието. По-право разкайваше се, че вместо да тласне лодката, не разби черепа на Боян. Знаеше, че само мъртвият враг не е враг. А той не обичаше живи врагове. Само за това съжаляваше. Трябваше да бъде по-предвидлив, по- внимателен с тая сладка дивачка. Но нищо! Всичко щеше да се нареди. Сан Фернандо нямаше да го изостави. Щеше да му помогне както винаги досега.

Изведнъж той се разсмя:

— Жак, ако можеш да се видиш!

Камюс се обърна напръщен.

— Ако можеш да се видиш! — повтори Фернандо. — И ти като Разпнатия. И ти, и аз носим своя кръст по Голгота. И ние сме изранени от тръните, окървавени. Само че нашият кръст е златен. Ще ни осигури не небесния, а земния живот... Кой живот предпочиташ ти — този или онъя?

Французинът не отговори. Не разбра шега ли беше това, или заплаха. Извърна глава и продължи напред.

Пътеката ги отведе до един въжен мост, прострян върху тесен, но буен поток. Фернандо и Жак тръгнаха по него предпазливо. Под тежестта им въжетата проскърцваха заплашително. Отдолу клокочеха забързаните вълни, от които им се завиваше свят. Сякаш самият мост политаше срещу течението. И двамата неволно дигнаха очи да не гледат запенените струи.

От водата се измъкна пъргава видра и се залови да разкъсва уловената риба. Камюс настръхна, като позна жертвата ѝ — пиранха. Значи, и това. Не само прогнилият мост, не само буйният поток...

Изведнъж нещо изпраща. Мостът се разтърси. Кръстът се изплъзна от ръцете им и плесна долу. Камюс се обърна. Фернандо висеше над водата, уловен с ръце и крака за въжето. Една гредичка се бе счупила под тежината му и кракът му бе хлътнал в празното.

Без да мисли, забравил враждата, французинът стисна здраво въжения парапет, хвана спътника си и го изтегли горе. После двамата излязоха разтреперани от умора на отсрешния бряг.

В този миг чуха глас:

— Бледолики, не мърдайте! Стрелата ми не пропуска.

Те се обърнаха. Пред тях стоеше амазонка с изпънат лък. Познаха я. Това бе майката, чийто син погребаха вчера. Фернандо премисляше бързо. Умееше да използува всяко човешко чувство, всяка моментна слабост.

— Нещастна майко — рече той тихо, като разпери примирен ръце. — Не ти ли стига смъртта на твоя син?

Видя влагата в очите ѝ и добави:

— Аз също имам син като твоя. Добре, ще умра. А какво ще прави без мен моят син... Моят син — също като твоя...

Жената поотпусна лъка.

— Аз не искам смъртта ви — промълви тя. — Жрецът повелява...

Не довърши. Фернандо се метна отгоре ѝ като нападащ кротал. Бълсна я в реката — при кръста ѝ при пиранхите. Потокът я отвлече надолу.

Бразилецът седна до другаря си.

— А сега?

— Какво сега?

— Какво решаваме? Надолу по реката, за да се върнем след дъждовете с водолази и да вадим кръста... Или...

— Нито имаме време — въздъхна Камюс, все още потресен от станалото, — нито пари за водолази. По-добре отново в града! Да вземем нещо друго!... Например — златния диск на слънцето!

— Съгласен! — усмихна се Фернандо. — Тогава назад!

25

Крокодилът видя нападащите пиранхи. Щракна с челюсти и умъртви една. Умъртви втора. Но кръвта на убитите риби подлуди останалите. От дълбините сякаш изригна вулкан от налитаци озъбени хищници. Водата закипя. Нямаше изход. Обезумяло от ужас, чудовищното влечуго се преобърна на гръб, вирна лапи. А Боян мигновено се покатери върху жълтия му корем, прибра отгоре ръцете и краката си, замря. Защото наоколо, на педя от тялото му, подскачаха побеснелите риби.

Крокодилът не шавваше, лежеше неподвижен, подложил на малките си врагове само роговата броня на гърба си. Пазеше корема и краката си, най-увязвимите части. Единият пръст на задната му лапа липсваше и от раната бликаше кръв.

Течението ги отнасяше. Но не! Човекът забеляза, че се отклоняват към брега. Дори така, на гръб, крокодилът управляващ движението си с опашка. Досещаше се навярно, че само там би могъл да избяга от настървените си мъчители. Ето наближи брега. Но не се отби. Нямаше плитчина, където да се измъкне. Над реката висяха наведени клони, уплетени един в друг като вцепенени анаконди и отрупани с тиня и слама от минали наводнения.

Боян реши бързо. Присви колена под корема си и изведнъж се изправи. Докачи най-ниския клон, преметна се на него, възседна го. А крокодилът отмина надолу, сподирен от зловещата рибешка глутница.

Археологът пропълзя по полуизгнилия клон, подплаши една игуана, която се хълзна безшумно във водата, и скочи на брега. Ослуша се. Не се чуваше никакъв подозрителен шум — ни подвиквания, ни крясък на маймуни, които издават присъствието на хора. Само една дяволска маймуна се бе навела над водата да пие. За да не намокри дългата си брада, тя гребеше с шепа. Щом утоли жаждата си, брадатата маймуна тръгна да си ходи, но нещо привлече вниманието ѝ. Тя бръкна в никаква хралупа и измъкна оттам едно голо птиченце. Пъхна го цяло в устата си. След това посегна за друго. Тогава отгоре ѝ връхлятая

пъргав капуцин, който грабна плячката от ръцете й. Дяволската маймуна побягна с крясък, изчезна, помъкнала пухкавата си опашка, а капуцинът опустоши гнездото.

Боян тръгна предпазливо по една пътека, прокарана от тапирите. На пресечката с пътеката на амazonките, която се познаваше по гладките отрези, на окастрените клони, той кривна към града. Достигна безпрепятствено мястото, където враговете им плениха Атлиан. Промъкна се до отвора на подземието и се спусна вътре. В нишата още грееше фенерът със светещите бръмбари. С фенера в ръка Боян тръгна напред. При вида на проснатата змия той отскочи боязливо, но щом разбра, че е мъртва, продължи пътя си. Кой ли бе я убил? Дали Джексън? А после? Какво е станало после с него!

Най-сетне достигна каменната врата, отмести я и с разтуптяно сърце пристъпи във вътрешността на пирамидата. Какво ли щеше да стори, ако го откриеха? Поне да имаше някакво оръжие, какво да е — нож, сопа. А то. С голи ръце! Къде беше тръгнал така?

Но не спря. Имаше една идея, една натрапчива мисъл — да намери Върховния жрец, да говори с него, лице с лице, да му обясни. Впрочем какво друго му оставаше? Оня трябваше да го разбере. Не можеше да бъде тъй див. Боян щеше да го убеди. Правото беше на негова страна. Пък и да не се разберяха, друг изход нямаше. Ако не успееше да я спаси, щеше да загине с нея...

Стъпало след стъпало се изкачваше той в сърцето на пирамидата. Достигна едно разклонение, тесен страничен коридор. Сви по него. Влезе в някаква мрачна зала. Фенерът му освети редиците на мумиите върху златните тронове.

Мумии! Златни маски! В ръцете им златни плочки с йероглифи! Какво богатство за археолога! А той не можа да се зарадва. Дори не спря да ги разгледа. Върна се назад и продължи да се изкачва по стълбата. Търсеше друго. На втория етаж се разклони нов коридор. Боян тръгна по него. Издрънчаване на метал го накара да се прилепи към стената, замръзнал от уплаха. Никой не се показа. Тогава той пак пое напред безшумно, на пръсти, като дебнец звяр. В една ниша на стената стърчаха изправени няколко лъка с откачени тетиви, а до тях сноп стрели. Боян грабна първия лък, натегна тетивата, зареди стрелата. И така въоръжен, тръгна отново.

Коридорът свърши, задънен с едно пространно помещение. За таван му служеха няколко гигантски каменни плочи, подпрени с мощни карнатици във форма на груби, недодялани змии. Атлантическите, както и всички, които са се учили от тяхната архитектура, не са познавали свода. Тази мисъл само се мярна в съзнанието му и изчезна, стопи се в другата мисъл, която го владееше — да спаси любимата и другарите.

В дъното на залата, седнал в каменен трон, стар белобрад мъж пишеше с метално острие върху бронзова плочка. Над главата му висеше кристален полилей с кукуйоси. Отстрани, върху каменни рафтове покрай стените, лежаха натрупани безброй бронзови плочки.

Библиотеката!

Боян се задъха от вълнение. Такова съкровище! Толкова скрити тайни! Дирени цели векове от хората. Те лежаха пред него, чакаха да проговорят. А насреща му стоеше човекът, който имаше властта над тези мъртви, патинирани плочки. Да проговорят или да мълчат. Човекът, който криеше ключа на тези тайни. Един жесток, безчувствен старец. Цялата му осанка, дори когато не подозираше, че го наблюдават, изльчваше величие, ум — и никаква дива, спотаена страсть. Лъхаше злобата, жестокостта на обречеността.

Боян влезе безшумно.

— Пред мен е върховният жрец, нали? — промълви той с пресъхнали от вълнение устни.

Жрецът вдигна глава. С едно неуловимо движение устните му изпуснаха кратък писклив звук.

— Охо, значи, Родригец се върна! — възклика той.

— Аз не съм Родригец. Не познавам никакъв Родригец.

— Все също. Няма значение. И ти си като него. Знаех, всички ще се върнете. Кезалкохатли не лъже. Тъй ми го каза с езика на жертвено животно. Никой няма да избяга. И аз ви чакам.

Значи, и това — и тук гадания по вътрешностите на изтърбушени животни.

Боян заговори бързо, задъхано:

— Жрецо, защо искаш да ни убиеш? Защо не ни пощадиш?

Старецът го стрелна изпод вежди. Погледна изопнатото му лице, опънатия лък. Но не трепна. Не каза нищо. Чакаше.

Боян добави:

— Ти си жрец, това значи служител на знанието. И ти търсиш истината, и аз. Искам да открия истината за твоя народ, за да му помогна.

Оня мълчеше упорито, втренчил в очите му студения си поглед.

„Опитва да ме хипнотизира“ — помисли си Боян, раздразнен, че не можеше да го разговори, да го убеди, раздразнен най-сетне от това, че не се решаваше да пусне стрелата в гърлото му и изведнъж да сложи край на всичко.

— Защо искаш да ни убиеш? — почти извика той. — Нямаме никаква вина пред никого, дори пред тебе и пред твоите сурови закони. Чужденецът, когато идва като приятел, е винаги добре дошъл.

— И когато убива ли? — подметна жълчно старецът.

Боян се оживи:

— Който е виновен, нека понесе заслуженото. Но защо трябва да страдат и невинни?

Жрецът почти извика от злоба:

— Защото са бели. Защото ще доведат други бели. И ще унищожат народа ми. Надяваш се, че не знам какво са направили твоите братя с всички, които са им повярвали, така ли?

Боян четеше в студените му зеници такава жестока решителност, че дори дъхът му пресекна. Този твърдоглав жрец не можеше да го разбере. Див фанатик! Вярваше само в своята правда. Другият нямаше право. „Ти си враг — викаха очите му. — А врагът никога няма право!“

Щом е така... Боян вдигна лъка, опъна тетивата.

— Жрецо, помисли! Нямам друг избор. Обещай, че ще ни пощадиш, че ще ни позволиш да си идем! Ако не — ще пусна стрелата в гърдите ти.

Устата на стареца се сгърчи в злобна усмивка.

— А ако обещая и не изпълня обещанието си?

— Ще го удържиш. Ти си жрец. Но за всеки случай аз ще те следвам със стрелата зад гърба ти, докато не видя другарите си свободни, докато не се намерим вън от всяка опасност.

— И убийците ли?

— Тях ще съдим... Ала преди това ще чуем и тяхната дума...

Жрецът продължаваше да гледа към Боян, по-право не в него, а някъде отвъд, далече-далече.

Изведнъж той изсъска злобно:

— Родригец, сладкодумен си. И дързък. Но ще умреш.

Боян насочи решително стрелата.

— Ще броя до три. Ако не се съгласиш, ще те пронижа. Едно, две...

В този миг нещо жилаво впримчи със стоманена сила краката му. Боян изтърва оръжието си и се строполи на пода. Връхлетялатаboa бързо го омота с убийствените си навивки. Ставите му пропукаха, дробовете му изпуснаха всичкия си въздух, очите му изскочиха от орбитите...

26

Щом стигна до брега, Утита тръгна пеша в посоката, накъдето се бяха отправили със змията Боян и младата жрица. Върху неустойчивия балсов дънер не би могъл да се справи със силното течение. Но дори за него, за родения в джунглата, това пътуване беше тежко. Жестока, неприветлива, гората не пускаше никого. Лианите го заплитаха като телена паяжина, забиваха в него хищните си нокти, раздираха кожата му. Скоро цялото му тяло се покри с дълбоки драскотини. Краката му се разкървавиха от ударите в скритите сред мъховете коренаци. По тялото му се издруваха като черни израстъци наスマкалите се кърлежи и пиявици. Той нямаше време да ги маха от себе си. Като се напиеха до насата с кръв, те сами падаха на земята.

А беше тъй гладен!

На височина пет-шест метра той съгледа няколко плода на филодендрон. Покатери се по лианата и още там, горе, ги нагълта лакомо. Озърна се за още. Но не видя. Пред очите му се белееха само няколко току-що разцъфтели цветя, подобни на кала.

Утита се свлече надолу недоволен. Вкусните плодове не го заситиха. Само раздразниха охотата му за ядене. Той отчесна няколко палмови покълнеци, лапна една гъсеница и продължи да се озърта... Диреше по-едра плячка да засити глада му. Знаеше, сега му трябваха сили. Много сили. Предстоеше му нещо изключително, нещо, за което до преди няколко седмици не би дръзнал да помисли — да се вмъкне в страшния град при безпощадните жени без мъже, за да спаси другарите си.

Индианецът не се запитваше трябва ли да им помогне, или не. Дори не допускаше, че има друг изход — да свърне назад, за да се прибере в своята гея, да пази своя дом и своите близки. Не можеше да допусне, че щом веднъж се е врекъл, можеше да се откаже. За него врагът беше само враг, приятелят — само приятел. Да бъдеш приятел в охолство, когато се пие маниоково пиво, е лесно. Трудното е да останеш приятел в бедата, при изпитанието.

Той се оглеждаше, търсеше — няма ли да се мэрне някоя игуана,boa, та дори жаба, някоя водосвинка или какво да е по-едро животно, което става за ядене?

И изведнъж видя. Костенурка! Тя се мъкнеше с разкривени крака по тинята, дирейки място да снесе яйцата си. Утита се метна отгоре ѹ като харпия. Обърна я по гръб и я повлече навътре в гората. Там набра съчки, сух мъх и лишии и удари огнивото. После пъхна живата костенурка в разгорелия се огън. Нямаше с какво да я убие. Тъкмо сега се канеше да заостри на огъня един бамбуков прът.

Когато от огнището се разнесе примамващият дъх на печено, Утита издърпа костенурката на страна. Едва я изчака да изстине, откърти коремния ѹ щит и я заръфа лакомо. За индианците няма нещо по-вкусно. Седем гозби в една съдина — тъй казват те. Супа, крачета, яйца, очи, чер дроб, вътрешности — какво ли нямаше в обърнатата дълбока коруба? Нахрани се пребогато и отново пое на път, вече въоръжен с бамбуковото копие. Но скоро опря пред един тесен поток. Само три гребвания стигаха да го преплува. Въпреки това не посмя да нагази. В непозната вода не се влиза така. Преди това трябваше да се убеди, че няма пиранхи.

Една водна змия прекоси потока. Добър признак. Където се въдят хищните риби, водните змии изчезват. Но и това не беше съвсем сигурно. Налагаше се още една проверка. Решителна. Утита убоде пръста си с трън и изтърси бликналата капка кръв във водата. Втора, трета капка. Кръвта щеше да привлече дяволските риби. Пак нищо! Чак тогава Утита се спусна във водата. Гребна с лявата, гребна с дясната ръка. Вече посягаше да се залови в изпречения корен на отсрещния бряг, когато видя тъмнозеления гръб и оранжевия корем на електрическата змиорка.

„Тембладор! — помисли си той. — Тя също носи смърт.“

Другото не беше важно — нито как го бе усетила с електрическия си уред, нито защо го нападна, щом като не беше нейна плячка, нито каква беше тая нейна мощ, която може да срази и най-силното животно. А и не го знаеше. Не можеше да го проумее.

Опасната риба го докосна съвсем леко. Той дори не я усети. Електричеството ѹ се пръсна в тялото му, оглуши го, парализира го. Пред очите му стана много светло, сякаш бе погледнал направо в слънцето след цял ден път в сянката на гората. Почувствува, че потъва,

а нямаше сила да попречи на това. Крайниците му висяха безсилни, омекнали, безполезни. И все пак нагонът за живот надделя. Преди да се възвърне съзнанието му, което да даде разумните си заповеди, тялото му опита да се спаси само. Дробовете му не изпуснаха набрания въздух, ръцете безсъзнателно се вкопчиха в издадения корен, удържаха главата му над водата, докато дишането се върне. Тялото му продължаваше да се гърчи от електричеството, с което бе наситена водата. Наоколо се гънха и мятаха мълниите си не една, а цял орляк змиорки, сред които плуваха с обърнати кореми няколко риби и водната змия.

Все още зашеметен, Утита успя да се измъкне наполовина на брега. Повече не можа, а остана така, легнал по очи с увиснали над реката крака.

Когато се опомни, вече се смрачаваше. Той се надигна. Потърси място за спане.

Нощта затисна джунглата. Настъпи тъй бързо, както винаги край екватора, като лавина от мрак, запълни всяка пролука между дърветата и всяка падина, ослепи го и удави душата му в ужас. Утита сякаш забрави всичко, що бе придобил в последните години, превърна се отново в предишния суеверен дивак. Забрави, че тъй викаха не злите духове, а ревачите и совите, че тъй безшумно прелитаха прилепите, че тъй дращеха с нокти по дънерите ягуарите, че тъй тракаха с челюсти кайманите.

Овладя го непреодолимо желание да запали огън. Духовете като зверовете бягат от огъня. Искаше светлина!

Разумът му едва го възпра, разумът, който му напомняше, че в мрака пламъците ще го издадат на враговете, които обхождаха брега.

Някой изляя над главата му. Утита дигна поглед. Отгоре, на тънка лиана, стоеше кривокрак кинкажу, някаква чудновата смес от невестулка и маймунка. Събудил се бе вече. Няколко закъснели пчели се прибираха с тихо бръмчене в тесния отвор на хралупата си. Кинкажуто ги чу. Спусна се надолу, като се придържаше в клоните с опашка, и се настани пред прелката. Подуши оттук-оттам, опита да досегне меда с език, но като не успя, провря опашката си в кошера и тозчас я извади с откъснато парче пчелна пита. Изсмука меда, изплю воська и отново намъкна чудната си опашка-ръка в отвора.

Утита се покатери на дървото. Достигна почти до върха, седна на един страничен клон и се привърза към него с лиани. Опита да заспи.

Ала сънят не идваше. Защо ли? Дали поради неудобното легло, или поради дебнещите отвред горски духове?

Наистина, кой дишаше в тила му? Кой го докосваше с безплътни пръсти? Прилепът-кръвосмукач или...

Утита беше приготвял своите тсанцси, както го учеше баща му. Но все пак дали ги бе правил както трябва? Дали не бе сгрешил нещо? Дали бе спазвал целия пост? Дали бе успял да подчини духовете на убитите врагове?

— Утита! — пошепна си той сам. — Не те ли е срам! Още ли не си станал човек? Толкова време живееш с белите, а мислиш за зли духове! Стегни се! Недей да трепериш! Какво ще кажат съседите ти, ако те видят така? Утита трепери... Стегни се! Утре ще те заведа на още по-опасно място, сред живи врагове, с плът, със здрави ръце, които пускат отровни стрели, с отровни змии. Какво ще правиш тогава?

Така осъмна. Над него листният покрив поизбеля, процедил заревото на утрото в бледозеленикави сияния. На десетина метра над главата му се открои горният етаж на гората, току под краката му, наподобили развълнувано зелено море, се накъдриха върхарите на долния етаж. Гора над гората! Две отделни, различни гори, със свои дървета, свои паразитни растения, свои животни, събрани по някаква прищявка на природата, сблъскани в едно от изобилието на влага и топлина. За Утита това беше естествено. Само тъй трябваше да бъде. Той не бе виждал друга гора. Свлече се долу на земята и продължи пътя си. Там, под първия горски етаж, още не се бе съмнало. Нощта все още не отстъпваше. Но накрай зората победи. Утринният здрач разгони мрака към най-гъстите усои. Тъмният тунел на джунглата все повече просветваше. Заплашителните сенки попиваха в шубраците, сякаш се изпаряваха. Резедавата дрезгавина се просмукваше в листния свод, разтваряше се в спарения въздух, затрептяваше в нежни сияния по цветовете на едрата бегония. От черната мътилка изплуваха причудливите дънери на дърветата, из общата синьо-черна маса на листата се избистряха отделни петури, открояваха се рязко като изрязани със своите форми, засияваха в хилядите отсенки на разкошната зеленина.

Джунглата се събуждаше. Нощните хищници се прибраха в бърлогите. Майчуните-ревачи начеха утринния си концерт, от който кънтяха земята и небето. Сякаш на всяко дърво се бе сврял по един побеснял ягуар. Папагалите оправяха перата си, като не преставаха да бърборят. Гукаха гълъби. Бръмваха пчели и колибри.

Утита бързаше. Защото другарите му се нуждаеха от неговата помощ. Изведнъж остряят му слух долови тихо стенание. Той отмести една лиана. В краката му, сгърчена на земята, лежеше Кецила, оплискана в кръв.

— Утита! — промълви тя. — Ти ли си, Утита?

Той се наведе. Позна я е мъка.

— От какво е това, Кецила?

— Фернандо... — простена тя. — Бълсна Кецила... В реката... И там пиранхите... Кецила ще умре, Утита...

— Няма! — рече той. — Утита знае целебни листа. Ще те отнесе до града...

— Няма нужда, Утита! Фернандо направи добро на Кецила. Сега тя ще отиде при своите деца... Ще се махне от тоя свят, от тоя лош свят... Че какво хубаво е видяла Кецила? Само мъка... Мъка... Кецила и другите като нея — тия отдолу — копаят, сеят, ходят на лов, трепят се, а отгоре седи той, Върховния жрец... Все недоволен... Все иска още... иска... иска... Джунглата настъпва... Ние сечем дърветата, подпираме порутените храмове, укрепваме стените — борим се срещу запустението... И защо? Душа не ни остава... А той все заплашва... Все изкупление?... Докога ще изкупваме?

Тя пое дъх.

— Погребах пет момчета... Защо Върховния жрец не позволи на Белия шаман да спаси последния ми син? Защо? Аз питам... Всички питат... Защото всички искат синовете им да живеят... Всички... И ако не ги е страх... Ще се вдигнат, ще напуснат и града, и жреца...

Нещастницата опита да се понадигне.

— Жрецът е страшен... Безпощаден... Безпощаден към нас... Към своите... Към чуждите още повече...

Тя клюмна. Беше мъртва. Беше намерила синовете си.

Утита изрови с един отчеснат клон недълбока яма в меката пръст и я погреба, трупайки отгоре ѝ клони.

В този миг над главата му прелетя стадо маймуни. Сподири ги с крясък ято зелени папагали. Утита чу запъхтяно грухтене, но преди да се метне на близкото дърво, край него преминаха в луд бяг двадесетина пекари. Профучаха, без да го забележат. После се изредиха елени, тапири. Пробягна, като се озърташе страхливо с подвита опашка, едра пума, изгубила царствената си осанка, превърнала се в подплашена голяма котка.

Гората зашумя заплашително като пред надигаща се буря. Или не, по-право като приближаващ горски пожар, който фучеше, пращеше, вдигаше вихушки от бръмбари и пеперуди, подгонил бялото горско население.

Това можеше да бъде само едно — черната смърт! Нищо друго!

Забравил всичко — зверовете, дивите амазонки, смъртната присъда — Утита се втурна по пътеката, смеси се с обезумелите животни. Случайно тапирът, който бягаше редом с него, го бълсна в храстите. Главата му се удари в един дънер. Той опита да се изправи, но падна отново. И отново се надигна. Защото чу зловещите крясъци на птиците-мравелови. Помъкна се, залитайки, като че ли бе изпил цяла кратунка огнена вода.

Тогава видя.

Огромна колона от едри черни мравки с червени глави, подобни на безкрили оси, пресичаше пътеката, източващо се в няколко потока като потекла жива лава.

Мравки, които те карат да плачеш — тъй ги наричат индианците.

Той притича по тях десетина крачки, но се върна като попарен назад. Грозното живо наводнение беше заляло цялата пътека. Не можеше да го прекоси. Ето враговете попълзяха по краката му, забиха ненаситните си челюсти в плътта му. Утита отскочи назад, изрони с ръце от краката си вкопчаните насекоми и търти да бяга. След двеста крачки пак спря. Нова река от забързани мравки препречи пътя му. Сякаш не живи същества, а метален поток, който извираше от шубрациите и се вливаше със зловещо шуртене в другия шубрак отсреща.

Сега накъде? Нямаше време за губене. Къде да е — само да не стои на едно място, да не чака бездеен гибелта си. Той се спусна по пътеката към реката, следван по петите от настървените пълчища.

Два тапира потърсиха едновременно спасение от пъплещата смърт в реката. Утита се приготви да скочи подире им. В този миг единият тапир измуча. Човекът се закова до самия бряг. Водата порозовя. Закипя. Замятаха се безброй люспести гърбове с червени кореми. Пак пиранхи! Гъмжило! Тапирите свиха към брега. Но не го достигнаха. Потънаха на пет метра от него, превърнати в бели скелети.

Утита се обърна с лице към гората, обезумял от ужас. Зловещата заплаха се надигаше отвред, настъпваше като черен потоп. Мравките обграждаха всичко живо, което им се мернеше на пътя. Изгризваха мигновено всяка гъсеница, бръмбар, паяк, жаба. Пълзяха по земята, по стволовете, по листата, по лианите. Гората почерня, скри се под траурна премяна.

Една блестяща игуана опита да се спаси към върха на съседното дърво, но скоро падна, отрупана с рояк гризещи насекоми.

Четириметроваboa се измъкна от дупката си, заизвива се, замята се диво. Но не успя да избегне отредената ѝ участ. Когато черното лъскаво гъмжило се отдръпна, от нея бе останал само белият гръбнак.

По тънката лиана, проточена между две гигантски сейби, опитваше да се спаси тромав ленивец. С последни сили, едва-едва, като скован, той преместваше ту едната, ту другата лапа. Пълзеше като някакъв охлюв-исполин, увиснал с гърба надолу. Нима се надяваше на спасение той, когато толкова по-пъргави твари загиваха. Само очите му издаваха ужаса, който го душеше. Те се въртяха бързо, широко отворени, мигаха, докато заловените крайници едва се придвижваха. Мравките го покриха, превърнаха го в блестящ черен грозд. Ленивецът запища жално. Опита някаква своя хитрост. Отпусна се, бълсна се от клон в клон и се строполи на земята. Отгоре му се налепиха нови гризещи пълчища. Сега той намисли да се покатери на близкото дърво. Запълзя мудно по корем като чудновата къдрава костенурка, заби острите си нокти в кората, но не можа повече. Силите не му достигнаха. Остана там...

Утита не видя как го оглозгаха ненаситните дребосъци. Сякаш не мравки, не живи същества, а хищна река, някаква омагьосана река, способна да разтвори мигновено всяка плът, да превърне всяко животно в купчина кости. И той вече не беше наблюдател, а бъдеща жертва. След няколко минути този кръвожаден прилив щеше да го залее, щеше да разтопи и неговото тяло. Завиваше му се свят от преливащите една

над друга блестящи живи вълни. Струваше му се, че ще полудее от зловещото скърдане на безбройните челюсти.

Нещастникът скачаше, тъпчеше с крака, а на мястото на всяка смачкана мравка извираха хиляда нови. Прииждаха, прииждаха, надигаха се. Черните очички на настъпващите смъртоносни нищожества го гледаха умно и зло, сякаш милиони очи на едноединствено безпощадно и знаещо чудовище, което пълзеше из гората и го обхващаше в хилядите си пипала. Във всяко вперено око той прочиташе по една смъртна присъда. Милиони очи с милиони смъртни присъди.

А зад него пиранхите довършваха всяка твар, която потърсеше във водата опасение от ненаситната жива лавина.

27

Боян се събуди в тъмницата. Горе през малкия прозорец се процеждаше бледата дрезгавина на приближаващия изгрев.

Значи, още беше жив. Още! Докога ли? Наистина какво ли стана с боата, ще го повали? Сама, по своя воля ли го нападна, или я бе повикал онъя коварен старец? Не току-тъй изсвири с уста. Не току-тъй го залъгваше със заплахите си. Но защо след това го бе спасил? Нали целеше това — да го унищожи? Тогава? Имаше два отговора — или само заплашваше със смърт без сериозно намерение, или пък... го бе запазил, за да го умъртви пред всички, за назидание, да изпита повторно насладата от унищожението му. Едно от двете...

Чу се познатият шум от сандалите на пазачките. И ето те отново дойдоха.

— Стани! — заповяда тъмничарката. — Върви със стражите!

Той се подчини. Последва ги по извитите стълби до първото разклонение, където се отбиха вляво, слязоха надолу няколко стъпала и внезапно се озоваха в Храма на змията.

Огромната зала светеше, огряна от танцуващите пламъци на запалените жертвеници. Амфитеатърът беше запълнен от амazonки: жени, девойки и малки момиченца — цялото население на Свещения град. Но никой не го погледна, никой не показва ни жал, ни омраза. Дори момиченцата, надвили детското си любопитство, стояха с наведени очи като суртовите майки. Грозна, заплашителна тишина. Сякаш залата беше пуста. Само плясъкът на водните струи от каменните змийски глави кънтеше със звучно echo.

Стражите го поведоха към кладенеца. Когато достигнаха пиедестала на жрицата, го вързаха с въже и го спуснаха долу, до басейна на змията. После изтеглиха въжето.

Боян остана сам.

„Прилича на гладиаторска аrena — помисли си той. — Само че по-малка, колкото е населението на Свещения град.“ И в тая аrena той щеше да играе важна роля. Но каква? Близостта на басейна

подсказваше нещо. Такава ли участ му готвеха? Косата му настръхна. Нима щяха да го принесат в жертва на Свещената змия? Очите му се приковаха като хипнотизирани в огледалната водна повърхност.

Амазонките мълчаха, окаменели като статуи. Явно, чакаха.

По стълбата се зададе нова процесия. Стражите доведоха до ръба на кладенеца Доналд Джексън и го спуснаха с въжето. Мисионерът възклика:

— Бояне, ти тук! А Жанет?

— Коя Жанет? — запита археологът.

Джексън се поправи:

— Атлиан.

— В ръцете на амазонките — отговори унило Боян. — Но точно къде, не знам.

Лицето на мисионера побледня.

— И тя? Пленница?

Той опря чело в каменната стена.

— Значи, всичко е било напразно?

После се обърна рязко.

— Но нали успяхте да избягате?

Боян се усмихна горчиво.

— Върнахме се да те дирим.

— Заради мене! — Джексън прехапа устни. — Пак виновен като някога...

Боян го изгледа в недоумение.

В този миг...

Двамата осъдени вдигнаха едновременно очи.

Атлиан!

Смъртнобледа, с разплетени коси, сломена от скръб, тя пристъпваше боса по каменните стъпала, следвана от Върховния жрец. Надолу, все надолу. Без да погледне настрани, без да я погледне някой. Тя спря на своята площадка и се отпусна на колене.

— Атлиан! — извика младият мъж.

Той се изправи до стената и опита да се покатери нагоре, но пръстите му не успяха да се задържат в малките неравности, не му позволиха да достигне пиедестала. Доналд Джексън не се мръдна, остана така, опрял гръб в стената. Стоеше, устремил ужасен поглед в приведената жрица.

— Жанет! — мълвяха напуканите му устни. — Моя малка Жанет!

Върховния жрец се изправи над девойката, облечен в разкошна тога, обшита със скъпоценни камъни. На челото му блестеше златна урея с образа на ням кротал, в чиито очни дупки светеха прекрасни рубини. Змията — символът на царското могъщество, на всепобеждаващата власт, заплахата за враговете.

Истински ням кротал лежеше отпуснат като мъртъв на ръцете му, отрупани със звънящи гривни.

Кръглият отвор на тавана просветля, поруменя, загоря като огън, който се разпалваше все по-буйно, докато накрая небето се превърна в разтопено сребро. В светлината на деня избледняха неспокойните сияния на жертвениците. В този миг отгоре долетя познатата утринна музика. Пееха каменните изваяния от пирамидата на Сънцето, пееха хилядолетния псалом на своя бог, изявяваха тържествената радост на своите създатели пред победата на светлината над мрака. Тогава и амazonките запяха. Тихо, монотонно, с невидими помръдвания на устните, превърнали се и те самите в такива каменни статуи. А странната песен се усилваше, сякаш не пееха неподвижните живи жени, а студените стени резонираха тайнствения химн, който проникваше през грейналия отвор. После всичко утихна. Навън бе замъкнал и каменният хор, замъкнал до новия изгрев, до новата победа на животворящия бог.

Върховния жрец простря ръце и заговори на своя свирещ език. Писъкът на свитите му устни, съскането на стиснатите зъби, всички неподозирани звуци, които издаваше устата му, ту се усилваха като злокобно скърцане, ту загльхваха като бръмчене на пчела, а лицето му се гърчеше в криви гримаси, ръцете му сочела ту статуята на змията, ту девойката, ту двамата пленници.

Какъв беше този странен ритуал — обвинителна реч, жречески танц или проклятие?

Амazonките все мълчаха. Само малките момиченца уплашени свръха лица в майчините туники.

Жрецът се приведе над зиналия кладенец.

— Странници! — заговори той на шуарски език. — Настана вашият час. Осквернените богове ще бъдат отмъстени. Вашата смърт

ще измие петното от моя народ, ще изличи греха ни. И никога вече бял човек няма да прекрачи вратите на Свещения град.

Боян и Джексън го гледаха със стиснати челюсти. Какво всъщност можеха да му кажат? Лицето му, макар и забулено с високомерната маска на жреческото безпристрастие, грееше в някаква жестока радост, грееше от доволство на изпълнения дълг, който се слива с удовлетворяването на собствената страст.

Жрецът посочи с костеливия си пръст Доналд Джексън.

— Аз казах. Ти не ме послуша. Сега ще се порадваш на агонията на своята дъщеря.

Боян се извърна смаян.

— Атлиан — твоя дъщеря! Значи, затова...

Джексън не го чу, загледан в крехката клюмнала фигура.

Изведнъж девойката се сепна, чак сега проумяла смисъла на жреческите думи.

— Моят баща!

Джексън мълвеше с мокри очи:

— Жанет! Дете мое!

Жрецът продължи с равния си, безчувствен глас:

— Да! Твоят баща! Отвлякохме те от дома му отдавна, когато ти беше дете. Направихме те жрица, главна жрица на Свещената змия, главна жрица на Свещения град. Но ти не заслужи тази чест. Okаза се недостойна, оскверни с предателство високия си сан.

Изведнъж девойката се преобрази. Унизието изчезна, заменено от някаква дързост, високомерие. Тя изправи глава и заговори. Думите ѝ изплююща като камшик в стихналата зала:

— Значи, не съм от този народ? Не съм рodoотстъпница, не съм предателка? Сега съвестта ми е чиста. Добре съм постъпила. Обичам човек от своето племе и исках да го спася. Искала съм да спася и своя баща. Помислете всички, сложете ръце на сърцето и решете — изменница ли съм? Жрица не мога да бъда, но престъпница не съм.

Над струпаното множество се понесе лек шепот.

Жрецът излезе напред.

— Мълкни! — проехтя гласът му. — Не съм ти позволил да говориш. Твоята роля днес е друга — да умреш. Няма време. Слънчевият бог чака.

Той вдигна ръце нагоре и зашепна неразбираеми думи. Отпуснатата змия се раздвижи, изпълзя по раменете му и се свлече на пода. А жрецът стоеше неподвижен, със застинало безчувствено лице, сочещ с костеливия си показалец пребледнялата жрица, която бавно отстъпи назад и опря гръб в стената.

— Атлиан! — рече студено той. — Благодари на бога за върховната му милост, за несравниното му великодушие. Макар и тъй виновна, той те удостоява със смъртта на жрица. Мумията ти ще заеме мястото си в залата на вечността. Приготви се да посрещнеш достойно целувката на безсмъртието, целувката на Свещения кротал!

Разтреперана от ужас, Атлиан отвърна дръзко:

— Аз ще умра, но невинна. Не родоотстъпница. Това ми стига!

При вида на пълзящата змия, която уверено приближаваше към дъщеря му, изправила съскаща глава, Джексън извика диво:

— Жреце, помни думите ми! След нас ще умреш и ти!

Старецът го погледна високомерно.

— Казах ти и тогава. Умен си. Жалко, че ще загинеш!

При тази непреодолима, ледена непристъпност Джексън се обърна към Боян:

— Повдигни ме! Ти си силен. Ще ме удържиш. Аз не бих могъл. Ще се кача на площадката... Да опитам...

Боян посегна повторно да се покатери. Но и тоя път безуспешно. А мисионерът не би могъл да го дигне нагоре. Нямаше сили. Оставаше му едно — да изпълни желанието му.

Боян подложи коляно. Оттам Джексън стъпи на рамената му и достигна пиедестала.

— Жанет, ида! Ще те спася! Ида!

И както беше така, полуиздигнат на корниза, замахна с ръка към змията да привлече вниманието ѝ, да я отклони, да я примами към себе си. Жрецът го превари. Бутна го с крак и го свали в кладенеца. Джексън се стовари тежко върху каменните площи. Но се надигна отново, отново опита да се покатери.

В това време немият кротал се изправи пред девойката, загледа я втренчено с немигащите си очи и изведнъж с мълниеносно движение отхвърли главата си напред. Всичко стана тъй бързо, че малцина можаха да го видят. Но Атлиан усети болката от ухапването под коляното си, където изблизнаха две тъмночервени капки.

Свършила зловещото си дело, змията изпълзя обратно в ръцете на Върховния жрец, отпусна се, заспа.

Атлиан се изправи.

— Сега вече съм свободна! — промълвиха пресъхналите ѝ устни. — Мога да отида при своите.

Тя се отпусна по стръмната стена надолу. Боян и баща ѝ я поеха с ръце.

— Татко! — промълви девойката. — Бояне! Мили!

Двамата мъже плачеха с глас. От амфитеатъра се носеше глух ропот.

Гласът на жреца отново прокънтя:

— Волята на боговете е изпълнена. Остава Кезалкохатли да получи жертвите си. Сега е редът на двамата чужденци да умрат.

Атлиан почувствува как силите и бавно отпадат. Почваше да ѝ се вие свят. Дишането стана мъчително. Смъртта наблизаваше.

Жрецът надигна каменния чук и удари в стената. Един удар! После три един след друг! И отново! И отново!

Залата занемя.

И ето сред кипналия басейн изплува страховитата глава на Кезалкохатли. Свещената змия се надигна, огромна, заплашителна, достигна основата на амфитеатъра, изсъска срещу смразеното множество. После се наведе, та погледна от високото с огнените си очи обречените жертви. Беше прегладняла, нямаше търпение да чака.

С последни сили Атлиан простря ръка и ѝ заговори нещо на своя език. Заговори ту ласково, умолително, ту заплашващо, удари с длан по каменната плоча.

Отгоре народът следеше със затаен дъх мъчителната драма.

Чудовището се поколеба. Разлюля огромната си глава, зафуча. Ала не нападна. Забави се.

Изведнъж Боян се сети:

— Аз нося санитарната чанта! В нея има противозмийски серум!

В следния миг мисионерът вече държеше в треперещата си ръка спасителната спринцовка. Атлиан дори не усети убождането. Висеше отпусната в ръцете на двамата мъже. Забравили наложената от традицията сдържаност, амазонките надничаха отгоре, очакваха чудото.

Най-сетне противоотровата надделя. Човешкото знание победи впръсканата от змийските зъби смърт. Атлиан усети как ѝ става по-леко. Пулсът ѝ се усили. Гърдите задишаха по-спокойно. Ужасните болки в ухапания крак изчезнаха. Мъртвешката бледност на лицето ѝ се замени с прилив на руменина. Тя отвори очи, надигна се, огледа близките си, после отправи очи нагоре, към другарките си и към изумения жрец.

Не можеше да повярва.

— Жива ли съм още? — пошепнаха устните ѝ.

— Спасена си, дете мое! — отвърна Джексън, като притисна главата ѝ до гърдите си. — Дете мое!

А Боян покриваше ръката ѝ с целувки.

Сред множеството се понесе шепот:

— Магьосник! Велик магьосник! Той ще ни погуби!

Атлиан извиси глас:

— Не бойте се! Баща ми наистина е магьосник, но магьосник на живота, не на смъртта...

Джексън разбра. Трябаше да използува момента, да го използува веднага, преди озлобеният жрец да се опомни.

— Аз нося живот — каза той. — Вие видяхте. Аз обещавам живот и на вашите синове. Вчера предложих помощта си на вашия жрец, но той отказа.

Тълпата зашумя. Но щом жрецът се обърна, всичко утихна.

Тогава заговори Боян:

— Ние искаме от вас само едно. Да ни пуснете. След дъждовете ще се върнем, ще доведем много жреци, още по-велики магьосници. Ще опитаме да спасим момчетата ви. Вие видяхте чудото с Атлиан.

— Вярно е! — обади се някакъв нерешителен глас. — Всеки ухапан от Свещения кротал умира.

— А аз съм жива! — намеси се бодро девойката, обхваната от надежда, че би могла да спечели своя народ, когото познаваше добре.

— Както спасиха мене, така ще спасят и синовете ви.

Без да им даде възможност да се опомнят, Боян добави:

— Ето вашия жрец! Кажете пред него — изпълнявахте ли както трябва повелите на вярата, неговите повели?

— Изпълнявахме! — отвърнаха няколко гласа.

— А какво ви помогна вашият жрец? Той искаше от вас само да изкупвате едно отдавнашно престъпление. Дори да е вярна легендата за мъжеубийките, какво сте виновни вие? Защо трябва десетки поколения след това да страдат? Отговорете — каква е вашата вина?

Амазонките заговориха разпалено. Жрецът грабна едно копие от стоящата до него пазачка и го хвърли надолу. Но неумелите му ръце не улучиха.

— Млъкнете! — кресна той. — Млъкнете!

Атлиан извика още по-силно:

— Вече няма да мълчим! Ще говорим! Нека чуят всички! Нека съдят!

После се обърна към множеството:

— Сестри мои! Нима не е вярно това, което казват белите мъже? Защо трябва да страдате вечно? Без да го съзнавате, вие мечтаехте за щастие. Както и аз мечтаех. Мечтаехме, а бяхме сигурни, че няма да дойде. Та ние дори не знаехме за какво мечтаем. Помислете, и индианците, и белите имат в своите езици думата „щастие“. В Свещения език няма такава дума. Има друга — „изкупление“!

Някъде от задните редици се обади дързък глас:

— Никое същество в джунглата не живее като нас. То или живее, или умира. А ние? Ние само страдаме. Вярно е, само мъка...

Върховният жрец се обръщаше ту на една, ту на друга страна, разтреперан от гняв, стиснал юмруци, забравил величественото си държане.

— Млъкнете! — крещеше до пресилване той. — Не предизвиквайте боговете!

Укротена от погледа и жестовете на жрицата си, чудовищната анаконда се полюляваше монотонно над нейната руса глава.

Тогава пак заговори Доналд Джексън. Множеството стихна, проникнато от уважение и боязън.

— Аз съм се срещал и е други народи на света — каза той. — Не съм виждал по-смели, по-трудолюбиви жени от вас. Не знам други, които да заслужават повече от вас щастие. А вие? Понесли бремето на някакво истинско или измислено проклятие, вие само страдате безропотно. Вие не умеете да се смеете. Тук не видях нито една усмивка дори върху детските лица. Докога така? Докога впрочем ще изкупвате тази въображаема вина? А аз ви казвам — това не е никакво

проклятие, а болест. Кръвта ви е болна. И ние, белите магьосници, можем да я победим. Само моята сила не стига. Трябва Да доведа и други. Както спасих своята дъщеря, така ще спасим и вашите синове. Отговорете! Аз чакам! Искате ли момчетата ви да не умират?

Десетина гласа отвърнаха дружно:

— Искаме, то се знае!

— Искате ли да израстват при вас, да станат момчи, хубави здрави мъже, които няма да се крият в мрачните подземия, а заедно с вас ще работят, ще ходят на лов? Искате ли?

— Искаме! Искаме!

Той извиши още повече глас:

— Досега вие не сте били това, което е вашето предназначение. Вие не сте били жени, но винаги, без дори да го съзнавате, сте мечтали само за това, да бъдете жени. Щастливи майки на щастливи деца, вместо сурови амazonки. Любов и дом, и деца — и смях! Много смях! Това искате вие. Кажете, така ли е?

Цялата зала закънтя от невъздържаните им викове като отприщен бент:

— Така е! Помогни ни!

Застанала между баща си и любимия, Атлиан мълвеше просълзена:

— Любов... дом... деца. И смях!

Човешкото множество в залата се разлюля, зарева. Протегнаха се ръце, свити в юмруци. Надигнаха се заплашителни гласове:

— Върховни жрецо, освободи ги! Искаме синовете ни да живеят!

Надеждата се бе пробудила в изсушените им от отчаянието души. Човешката надежда. За любов, за дом, за смях! Тя избухваше като гейзер, като всепомитащ вулкан. Надеждата ражда бунта. Безизходността е майка на подчинението. А чужденците бяха събудили надеждата — и бунта.

Никой вече не чуваше прегракналите крясъци на Върховния жрец. Забравили го бяха. Амazonките спуснаха в каменната яма въжетата и измъкнаха осъдените на смърт. Жрецът разбра. Това беше краят. Краят на неговата власт. И на живота му. Живот без власт не е живот. Беше победен. Нямаше мош да ги спре. Той се втурна към изхода с приспаната змия в ръце, като си пробиваше с мъка път през екзалтираната тълпа и се заканваше.

— Вeroотстъпнички! Ще ви накажа! Ще ви платя!

Измъкна се и затръшна подире си тежката врата; залости я със здраво резе. После се спусна в страничното подземие и там натисна един бронзов лост. Тогава се изправи.

Беше ги наказал.

Беше запушил оттока на водата, която се стичаше от змийските глави. Нивото ѝ вече само щеше да се надига. Щеше да залее целия храм. А храмът имаше един изход, току-що заключеният изход.

Край!

Той тръгна по стълбата нагоре. Излезе в надземното капище, отби се до отдушника, наведе се през каменния парапет и надникна вътре. Заприщената вода се надигаше бързо. Вече заливаше първите редове на амфитеатъра. Обезумелият народ се изтегляше назад. Хората се бъркаха един в друг, пищяха децата, а водата ги догонваше уверена и безпощадна.

Щяха да загинат. Всички! Осъдил ги беше.

И никой нямаше да се спаси!

28

Жак Камюс и Фернандо Бендейра преживяха още една тежка нощ в селвата. Какви ли не зверове ги посетиха по време на съня им върху разчatalеното дърво! Всъщност това не беше и сън, а някаква кошмарна дрямка, прекъсвана от чести заплашителни стрясквания. Най-първо ги навести боа, пропълзяла безшумно от клон на клон. Когато тя се отказа от хищните си намерения, по дънера се изкатери пума. Но сепната от неочекваната среща, навярно вече заситила глада си другаде, тя се метна на съседното дърво. Вампирите цяла нощ кръжаха наоколо в безшумните си зигзаги. И макар че нещастните бегълци се събуждаха всяка минута и ги пропърждаха с гневни ръкомахания, летящите хищници все пак успяха да опитат кръвта им. Нито Фернандо, нито Жак усетиха нараняванията. Само тънките кървави ручейчета по вратовете им подсказваха, че коварните кръвопийци ги бяха издебнали. А облатите москити се отделиха от тях чак преди зазоряване.

И ето, недоспали, уморени, гладни, те гледаха как ивицата черно небе бързо просветва. Смолистите вълни на реката засияваха с огнените отражения на зората, докато накрай отново придобиха златистия си цвят. Маймуните-ревачи проточиха тъжните си псалми.

Внезапно двамата дигнаха очи, уплашени от изпукване на клонка над главите им.

— Куанду! — рече Фернандо. — Бодливо свинче!

Жак кимна.

— Туземците го обичат много. И аз съм ял...

Фернандо откърши със силните си ръце един клон, окастри страничните му вейки и запълзя нагоре. Бодливото свинче, някакво странно смесение от прасе, таралеж и лисица, стоеше на един висок клон и размахваше заплашително настръхналата си опашка. Фернандо не успя да го достигне. Тъкмо под него стъблото беше голо и безклонесто. Той се озърна. Трябваше да се сдобие с по-дълъг кол, да достигне жертвата си. Но куандуто не го дочака. Изкатери се още по-

високо. И там, убедено в недосегаемостта си, се залови да огризва младите листенца.

Внезапно на същия клон скочи една дива котка, запълзя дебнешком, примъкна се откъм гърба му. После се метна върху му, като целеше да сгризе корема му. Но не ѝ се удаде. Куандуто я посрещна с удар на опашката си, подобна на бодлив боздуган. Макар и наранена от несполучливия опит, нападателката не се отказа от борбата. Кой знае откога не бе яла! Подхвърли се втори път. Сега бодливото свинче ѝ подложи настръхналия си гръб. Тя се дръпна назад, като съскаше диво. В устата ѝ стърчаха начупените шипове на опасната плячка.

— С тия бодли ще умре от глад — рече Камюс.

Котката не поднови нападението. Подви опашка и отстъпи заднишком. Фернандо замахна с кола, ала не улучи и нея. Тя само изфуча насреща му и се изгуби в листата.

Те се спуснаха на земята, протегнаха се, разкършиха схванатите си стави. По телата им пробягнаха тръпки от хлад. Сутрин в джунглата става много студено, като във влажна изба.

В този миг видяха броненосеца. Едър като угоено прасе, наметнало сякаш на шега кожа на кайман, то пристъпваше лениво върху късите си крака и налапваше от време на време намерения бръмбар или гъсеница.

Камюс се поколеба.

— Казват, че яде трупове. Затова натрупват върху гробовете грамади дърва.

— Дори да е така — отвърна Фернандо, — пак ще го изям.

— И индианците не го закачат. Вони.

— Нищо!

Но броненосецът го усети. Наведе се и заработи бързо с ноктите на предните си лапи, сякаш не живо същество, а машина за ровене, мощна сонда. Дупката нарасна толкова бързо, че докато Фернандо притича, беглецът се зари в нея, потъна в земята. Бразилецът опита да разкърти входа, почна да мушка с кола. Напразно. Броненосецът бе избягал по тунела, който си бе издълбал сам.

Жак се обади:

— Я остави! Да свършим по-важната работа. Няма да загинем от един ден глад.

Фернандо се изправи.

— Прав си! Но... все пак друго е с пълен stomах.

Двамата влязоха в пирогата, натиснаха греблата.

Насочиха се към отсрешния бряг, като се взираха до болка в смълчаните храсталаци. Какво ли им тъкмеше тази тишина? Каква ли нова опасност, нова клопка?

Сега, когато бяха изгубили златото, сякаш отново бяха станали хора, бяха забравили враждата.

Край тях се гмуркаха ято змиешийки, най-добрите плувци сред птичето царство. Само пингвините може би дирят по-добре. Ту една, ту друга птица вирваше опашка и потъваше в дълбините. Понякога изчезваха всички вкупом. Водната повърхност опустяваше. Но не за дълго. Те изплуваха и нагълтваха уловената риба, потопени до шии във водата. Така приличаха повече на водни змии, отколкото на птици. Изведнъж всички змиешийки като по команда изскочиха във въздуха, засилиха се с патешките си крака и полетяха ниско. Накацаха по-горе, на десет метра срещу течението, и отново се заловиха с риболова. Когато лодката достигна брега, Фернандо каза:

— Слез ти! Огледай пътя! Ако има опасност, скачай до мене. Аз оставам за това, готов да греба веднага. Да не губим време.

Жак го изгледа озадачен. Пак ли му кроеше нещо? Но какво можеше да прочете в това измамно, мъжествено красиво лице? Нямаше друг изход. Фернандо стискаше така греблото, че всеки миг можеше да го превърне в убийствено оръжие.

„Използува ме като опитно животно — помисли си Жак. — Така никога в древността робите са проверявали ястията на господарите си, за да ги предпазят от отрова.“ Ала що можеше да стори? Надигна се и скочи на брега. Озърна се, надникна зад храстите, изкачи се нагоре. Нищо. Гората изглеждаше безлюдна. Само сребърните звънчета на птицата-звънбар ехтяха мелодично от зелената висина.

Чак тогава Фернандо напусна лодката. Преди да навлязат в гората, те я притулиха под навикналия до водата щубрак.

— Да минем през тунела, от който се измъкнахме! — предложи бразилецът.

Жак Камюс не възрази, а тръгна право нататък. Най-първо Жак, после Фернандо, двамата се спуснаха във влажния проход. Още при първите крачки съгледаха мъртвата змия.

— Ох! — възкликна Фернандо. — Чак дотук ни е следила проклетницата!

Прекрачиха подутото ѝ тяло и продължиха напред, като плашеха със светлия сноп на фенерчето си безбройните обитатели на мрака — паяци, стоноги, гущери, жаби и бръмбари. Най-сетне достигнаха каменния блок, който затулваше входа към пирамидата. От пръв поглед личеше, че не стои както трябва. Изглеждаше наведен, полегнал настрана. И наистина, когато опитаха да го отместят, той не се поддаде. А преди това се хълзгаше като върху маслени лагери. Скоро откриха причината. Гредата, която му служеше за ос, се бе превърнала на прах, смазана от тежестта му. А долу, до стената, се източаше малка, незабележима постройка — дълго, тънко тунелче от налепена дървесина.

— Бели мравки! — изруга Фернандо. — Термити!

Камюс кимна с глава.

— Само те могат да направят това.

Как не опитаха да отместят каменния къс. Бълскаха с рамена, опитваха да го повдигнат с кола. Напразно.

— Хайде към другия вход! — реши Фернандо. — През хралупата.

И тръгна назад.

— Проклета напаст! — избъбра той. — Хората се боят и ги мразят, но не смеят да се борят с тях. Тъй си мислят те — термитите са злопаметни. Ще те намерят и под земята, за да си отмъстят. Ще отмъстят на тебе или на близките ти.

Жак добави:

— В Гвиана видях странен надпис на един кръстопът, надпис-молитва: „Боже, спаси ни от мълнии, от земетресения, от мъчителна смърт. Избави ни от термити“.

— Разбра ли вече защо в Златния град няма дървени мебели? Затова и ние спяхме на каменни нарове. А аз смятах, че така само поддържат спартанския си дух.

След малко Фернандо и Жак излязоха от подземието, прекосиха гората, като се озвъртаха страховито, и се вмъкнаха в замаскираната хралупа.

Това подземие приличаше досущ на съседното — каменен под, стени от изправени блокове, таван от подпрени в блоковете массивни

плочи, спарен въздух, членестоноги и влечуги. По същия начин се отместваше и каменната му врата.

Фернандо надзърна предпазливо. Никой. Прекрачи прага. След него се измъкна и Жак. Вратата се хълзна безшумно зад тях. Насреща се виеше тясна стълба. Позната стълба. По нея ги бяха извели от тъмницата. Те тръгнаха нагоре. Никъде не се мяркаше човек. Чуваше се само шуртене на вода. И сред този монотонен шум — далечни стонове, плач на деца. А може би само им се струваше така след безсънната нощ, е тези изопнати нерви.

През зиналата каменна змия двамата се озоваха в светилището над Змийския храм. Камюс не посмя да пристъпи по-нататък.

— Да изчакаме тук! — предложи той смутен. — Зад статуята. През нощта ще си свършим работата незабелязано.

Но Фернандо се поколеба. Смътно подозрение се прокрадваше в съзнанието му. Струваше му се, че градът е опустял. Тук по-рано маршируваха цели отреди пазачки, по улиците бързаха угрожени амazonки. А сега? Тишина. Само клокоченето на водата. И тая неясна гълъчка, далечна, приглушена. Имаше нещо. И той трябаше да го разкрие, за да го използува, когато стане нужда. С презиртелна гримаса Фернандо остави съдружника си и излезе на улицата. Площадът изглеждаше съвсем пуст. Пусти зееха входовете на отсрещните сгради.

А тези стонове, този плач! Отде ли идваха? Сякаш изпод земята. Той достигна отдушника на Змийския храм. Ясно! Ето откъде. Какво ли ставаше? Навярно непозната дивашка церемония. Съвсем предпазливо той надзърна вътре. Оxo! Мисълта му тозчас прецени чудесната възможност. Водата заливаше амфитеатъра. И в нея плуваха, блъскаха се, струпани една до друга, стотици амazonки. Злочестите майки опитваха да изтеглят момиченцата си върху последната площадка, но и там водата ги достигаше. Децата се притискаха към каменната стена и пищяха жално. Вече нямаше къде да отстъпват. Сред обезумялото множество се огъваше огромната анаконда.

Фернандо се усмихна доволно. Сан Фернандо пак му помогна. Сега пътят е съвсем чист, свободен. Нямаше значение как са били натикани злите дивачки в този капан. Да речем, че това е сторил пак Сан Фернандо. Важиото беше това, че градът е беззащитен, напълно в неговата власт. Със златото, с диамантите, с всичките си богатства. Всичко е негово. Колкото може да отнесе. Цяла златна мина. Той ще

идва тук и ще се връща всеки път, когато пожелае, ще пренася съкровищата си. И никой няма да научи за това.

Никой!

Горкият Жак! Не е лошо момче. Но няма късмет. Защо му трябваше да идва тук? Защо трябваше да преплува морето с акулите, за да научи тая тайна, която ще му струва живота? Никой, който я знае, не бива да остане жив. Защото тогава тя няма да бъде тайна. А богатството няма да бъде само на Фернандо.

Жалко за тебе, Жак!

Но...

Твойт живот ще трае до устието на Скритата река, до срещата с Машингаши. Само ще отнесеш златото. И толкова. Нямал си късмет.

В този миг Фернандо зърна Върховния жрец, който се връща към Храма на змията. Бразилецът изтича незабелязано назад и се скри до Камюс.

Жрецът вън! Какво означава това, тая нова загадка?

Белобрадият старец влезе в светилището с бавна стъпка. Очите му гледаха с безумен блъсък, разсеяни и злобни, невиждащи, отправени някъде далече, отвъд каменните стени. Пред входа на подземието той спря. После махна с ръка и почти тичешком се върна назад, прекоси площада и хлътна в някакъв отвор в основата на пирамидата.

29

От листата излетя неголяма черна птица с три бели ивици върху крилата и се спусна лакомо върху мравешкото множество. Едрите насекоми попълзяха и върху нея, но тя се подхвърли на най-близкия клон, опоска се от впилите се в перата ѝ мравки и отново кацна сред блестящата жива река.

Утита я погледна със завист. Защо и той не е птица? Защо няма крила?

Всичко изглеждаше загубено. Отпред всепомитащият мравешки поток, отзад пълчищата пиранхи! И едните, и другите — жадни за неговата плът.

Прелетяха още няколко птици-мравелови. Иначе тъй плашливи, сега те се въртяха край човека, сякаш не го забелязваха. Бързаха да се заситят с любимото си лакомство. Прехвърчаха, цвърчаха радостно.

А живата лавина все прииждаше и прииждаше. Гората почерня. Лианите се отрупаха с черни гроздове. Клоните нависнаха, облепени с пъпещия хищен товар. Превиха се, почнаха да се чупят. Милионите очи, които се взираха в нещастния индианец, ставаха милиарди. Целият свят се превърна в пъпещи блестящи очи, долу, горе, встрани — отвред само челюсти и очи, които го разглеждаха с почти разумна жестокост.

Нещо изскърца над главата му. Утита се извърна рязко. Едно дърво, израсло върху подкопания бряг, затиснато от тежестта на плъзналите мравки, бавно се наклоняваше към реката. Радост грейна в очите му. Балсово дърво! То не потъва. Нямаше какво да мисли повече. С няколко скока той прегази живата река и се метна върху дървото. Неговият тласък ускори падането.

Балсата се стовари с плясък във водата. Корените ѝ като стопръста ръка откъртиха голяма буца пръст. Само няколко по-тънки корена останаха да я придържат към брега. И по тези корени се втурнаха да се спасяват уплашените дребни хищници.

Течението повлече падналото дърво, накъса и последните корени. Пръстта се разсипа във водата и олекналият ствол заплава надолу, следван от глутница злобно озъбени пиранхи. Утита изтърси от тялото си последните мравки, които впиваха яростно острите си челюсти в кожата му. Цялото му тяло гореше от подлютените им ранички.

Нищо! Това щеше да мине. Нали отърва живота си? Нали не остави оглозгания си скелет там, до скелетите на ленивеца, на боята, на игуаната? Той отчесна един клон и опита да отклони сала си към насрещния бряг. Това му се удаде трудно. Все му се струваше, че се отдалечава, вместо да се приближава към целта. Но когато видя, че талвегът се оказа зад гърба му, надеждата порасна, усърдието му се върна, удвои се.

Спасявайки се от нахлулата вода, върху ствola изпълзя огромната личинка на дървесека-гигант. Утита не можа да се откаже от неочекваното лакомство. Тълстата личинка позасити глада му. Можеше да продължи борбата с течението.

Не след дълго салът му опря в брега. Утита се прехвърли по нависналите клони на сухо и пое нагоре, срещу течението. Той забеляза опасната подриодора в последния момент. За щастие успя да замахне с кола си тъкмо когато тя се хвърляше към прасеца на крака му. Отхвърли я на няколко крачки, но изтърва оръжието си. Змията налетя пак, приготви се за повторен скок, а човекът стоеше насреща ѝ напълно обезоръжен. Той отстъпи крачка, две, три. Змиите рядко преследват. Но подриодората беше побесняла от ярост. Не го остави. Догони го със злобно съскане.

В тоя миг през мъховете се мярна втора змия, три метра дълга. Утита се вцепени. Сега накъде? Без да го погледне, голямата змия нападна подриодората, вплете се в нея мълниеносно. Двете се вкопчиха в един премятащ се жив възел.

Утита не изчака изхода на боя, а притича по брега далече от полесражението. В голямата змия беше познал яростния змийски изтребител, смока мусурана. Знаеше, че мусураната накрай щеше да победи и да нагълта отровната змия. Такава беше храната ѝ: каскавели, подриодори, копиеглави куфии, неми кротали.

Както тичаше, избърса с длан студената пот, избила по челото му. Беше се отървал от жестока смърт.

Той пак спря. От земята се подаде прекрасно нашарен гигантски дъждовен червей. Утита се наведе и го издърпа от дупката му. Червеят се заизвива в ръцете му като млада двуметроваboa. От него става хубаво ядене. Но бавно. Иска много работа. А Утита нямаше време. С нескрито разочарование той го захвърли и пак тръгна по амазонската пътека, която най-сетне го отведе до хралупатото дърво. Пред входа личаха следи от обуща. Рядко някой белокож би забелязал тези следи. Ала Утита ги откри лесно. Лесно ги разчете. В хралупата бяха влезли Фернандо и Жак. Влезли неотдавна. Не по-рано от тази сутрин. Смачканите треви се бяха поизправили, но по тях нямаше роса. Стъпките на двамата негодници я бяха изронили.

Налагаше му се да бъде нащрек. Може би го дебнеха. Той стисна тоягата си и отмести лианите. Спра изумен. Друг проход! Още по-добре! Няма да дири подземието, през което напуснаха града.

В нишата до входа светеха два фенера с кукуйоси. Утита взе единия и тръгна напред. Все по пресните следи достигна входа, отмести каменната врата и се изкачи по стъпалата, по които вече шуртяха потоци вода.

Какво ли значеше това?

Нямаше време да си обяснява всяка загадка в този чуден град. Свикнал беше да го приема такъв, какъвто ги е, с всичките му странности, с всичките му неразкрити тайни. Предпазливо, безшумен като истински индианец, той достигна изхода в горното капище. Надникна и замря. На десет крачки пред него стояха враговете му. За Утита вече враговете на белия брат бяха и негови лични врагове.

Да ги нападне ли с тоягата веднага, или да ги проследи, да издебне по-удобен случай? Индианецът не решава бързо. Той мисли много, мисли бавно. Няма защо да бърза. За разплата има време. И ягуарът не бърза. И змията. Дебнат, прокрадват се. Но когато решат, действуват мълниеносно. Тогава няма спасение.

Утита неволно ги подслуша. Чу как Фернандо излъга:

— Всички са долу, в Храма на змията. Празнуват. Затова няма да чакаме. Ще претърсим пирамидата. За тях празник и за нас празник.

Жак Камюс се съгласи бързо.

Без да се предпазват повече, двамата излязоха на площада. Утита се прокрадна подире им и ги проследи с поглед, скрит в сянката до

входа. Грабителите наистина отидоха към пирамидата, спуснаха се в стария кладенец и изчезнаха.

Тогава той чу приглушени писъци, които долитаха откъм отдушника. Пристигна натам предпазливо. Ослуша се. Не приличаше на празник. Бе живял дълго сред амазонките, познаваше ежедневието им, познаваше донякъде и празненствата им, ако можеха да се нарекат така неразбираемите обреди на жестоката им религия. Винаги строги, въздържани, те не крещят така. Безмълвни в живота си, те не позволяват и на децата да изразяват шумно своите болки.

Тогава? Каква беше тази безредна гълчка?

С разтуптяно сърце той погледна надолу. Нима бяха те, нима двамата разбойници бяха сторили това? Този подъл капан?

Вътре загиваха жени, деца!

Ето той видя Атлиан и Боян върху гърба на Свещената змия. Видя до тях и Белия шаман. Те също го съзряха. Замахаха с ръце. Той не чу какво викат. Сред врятата на обезумялото множество, сред писъците на давещите се деца, сред кънтящото ехо на просторната зала не можа да различи гласовете им.

Разбра само едно. Видя го с очите си. Водата се надигаше. Ако не им помогнеше той, всички щяха да загинат. Всички.

Махна им с ръка и бегом прекоси площада. Влезе в първия дом. Намери помещението, където пазеха малкото си покъщнина. Оттам измъкна едно въже, видя му се късо, настави го с друго и все така тичешком се завърна пред отдушника.

— Чакайте! — провикна се той отгоре. — Чакайте!

Нямаше значение дали са го чули.

Утита завърза здраво въжето за парапета и го пусна в отвора. То достигна водната повърхност. Боян се изправи върху гърба на змията, залови се за него и запълзя с ръце нагоре.

Метър, два, три, пет! Задъхан, той спря да си почине. После отново се заизкачва.

Улисан, Утита не забеляза Фернандо, който бе излязъл на площада да провери дали всичко е в ред, докато съдружникът му претърсваше подземията на пирамидата. Но бразилецът го съгледа, видя спуснатото въже и в миг прецени: трябваше да му попречи. Незабавно! Иначе богатството щеше да му се изпльзне от ръцете.

Иначе трябваше отново да се завърне с подвита опашка в колибата си край Амазонка, за да препродава сущени глави.

Тичешком, от закритие до закритие, той премина площада, вдигна сопата си.

А Утита, без да подозира заплахата, гледаше загрижен как Боян се изкачва нагоре. Още малко — и щеше да се подаде над отвора. Тогава белият брат щеше да решава какво да правят, не Утита. Той навсярно знаеше откъде може да се източи тая вода, знаеше как да отвори храма. И още нещо — знаеше дали въобще трябва да се помогне на жените-господарки. Та нали до вчера те бяха врагове? Как така изведнъж изпаднаха в еднаква беда? Не беше ли случайност? Нямаше ли да ги нападнат, щом се спасят?

Утита чу стъпките на нападателя много късно. Преди той да се обърне, Фернандо го бълсна с цялата си тежест. Индианецът политна, но в последния миг успя да се вкопчи с пръсти в каменния корниз. Пъргав и силен, той опита да се измъкне навън, но бразилецът го превари. Замахна с тоягата си и удари по пръстите на лявата му ръка. Утита направи отново опит да се изкатери с окървавени пръсти. Тогава Фернандо удари и дясната ръка. Замахна и към главата му. Не можа да го улучи, защото в същия миг пребитите пръсти на индианеца се изплъзнаха от корниза и тялото му полетя надолу.

Фернандо се наведе да отвърже въжето. Ала възелът беше здраво стегнат. Заяде се. В това време главата на Боян се изравни с парапета. Младият археолог, разбра какво правеше бандитът, напрегна се да се прехвърли по-скоро вън, ала не успя. Силите му бяха изчерпани. Дробовете му се задъхваха от умора. Пръстите му трепереха, едва го удържаха за въжето.

— Подлец! — извика той гневно.

Фернандо се извърна с тържествуваща усмивка. Възелът се бе поддал.

— Върви по дяволите! — изръмжа той.

Изведнъж главата на Боян изчезна заедно с изхлуваващия се край на въжето...

Фернандо надзърна в отвора и убеден, че си е свършил добре работата, забърза обратно към пирамидата на слънцето. Там завари Камюс. Зачервен, запъхтян от умора и алчност, той опитваше да събори от пиедестала златния диск на слънцето. Бразилецът се залови

до него. Под дружните им усилия скъпоценната емблема най-сетне отстъпи, срина се с грохот на пода. Златните лъчи се огънаха, някои се откъртиха, но това нямаше голямо значение. Дори така, с подвити лъчи, беше по-удобна за носене.

Фернандо подвикна весело, с блеснали от алчно доволство очи:

— Хайде! Дигай!

Като хипнотизиран, без да откъсва поглед от искрящия метал, Жак го послуша. Двамата поеха слънчевия диск, помъкнаха го към изхода на храма, залитащи под тежината му, но с грейнали от щастие очи.

— Сан Фернандо си знае работата — промълви бразилецът. — Няма да изостави кръщелника си. А тоя къс злато тежи повече от кръста. Много повече.

30

Преодолял моментната си слабост, надвил порива на съжаление, който го бе подтикнал да отвори вратата на Змийския храм, Върховния жрец се върна обратно в пирамидата на слънцето. Притича като подгонен, сякаш бягаше от себе си, по хладните коридори, из които стъпките му прокънтяха със звучно ехо, и влезе в Залата на вечността. Строените мумии го посрещнаха с мълчаливото си безразличие, студени, недосегаеми, величествено спокойни. Те го гледаха равнодушно от златните си маски, без да се замислят каква буря кипеше в неговата душа, какъв ураган от гняв и негодувание. И омраза. Омраза към целия свят, към живота въобще, омраза към всеки, който дръзваше все още да живее.

— Вeroотстъпнички! — фъфлеха сбръчканите му устни. — Като прабабите си. И те — тъй лековерни. Поддадохте се на първите измамни думи. Забравихте урока. Забравихте какво са донесли бледоликите на вашия народ.

Той стисна юмруци.

— Любов и дом, и деца — и смях! Сладкодумни лицемери! Навярно и тогава пак така — с омайни слова...

Той положи внимателно спящия кротал в краката на мумията Атлиан и се оттегли назад.

Щастие! Това искат те. Не мислят, че трябва изкупление. Изкупление. Не само за греховете на прадедите, а и за своите собствени прегрешения. Няма по-голяма вина от лековерието. Но те не се замислят за това. Искат щастие — любов, дом, деца, смях. Смейте се сега, клетвопрестъпнички! Смейте се де! Защо пищите пред надигащата се стихия? Искате радост, когато Върховния жрец няма да го има. Защото, е стар, нали? Смъртта чука на прага му! Вие чакахте той да си иде, за да се отدادете на безпътство, да забравите свещените закони.

Жрецът стъпи на гранитния пиедестал и се нагласи в празния трон до Атлиан. Изпъна се, затвори очи. Така щеше да стои във

вековете, до новия живот...

Вече нищо нямаше значение. Нищо. Ни щастие, ни изкупление. Народът му го няма. С неговия край идва и краят на проклятието. Ех, можеше да бъде другояче! Новата Атлиан разбърка плановете му. И тя лакома за щастие. Не мислеше за вярата, само за себе си. А може би така е по-добре. Изведнъж всичко се урежда. С един замах. Край.

Колко тежко е да знаеш, че след твоята смърт хората ще продължават да живеят, да дишат, да обичат и мразят. А сега? Сега е спокoen. Знае. Когато изчезне той, след него няма да остане никой. Ще изчезне и народът му. Със своето проклятие. Как не е знаел досега, че само така ще сложи край на проклятието, ще стане истински благодетел на племето си. Ще събере всички в Царството на сенките, в Царството на блаженството.

Там няма болести, няма мъки, няма страдания. Има равнодушие. За какво друго щастие говорят белите? Какво ли е тяхното щастие?

И там, в онова царство отвъд, неговите поданици ще го срещнат с благодарствено ликуване, не с ропот както днес, не като разбудени оси. Ще го срещнат и ще му благодарят, че ги е отървал от тоя свят на мъки.

Той отвори очи.

— Атлиан! Чуваш ли? Ида! Ида при тебе!

Златната маска мълчеше, вперила безучастен поглед в безкрай.

Той простря ръце напред, насочи поглед към спящата змия, зашепна, устремил натам цялата си воля — волята на хилядолетните змийски заклинатели.

— Ела! — мълвяха бледите му устни. — Ела, божествени, и влей благодатта на покоя в моето сърце! Изпрати ме там, където ме очаква моят народ, изкупил греха си в последното изпитание с водата. Ела!

И ето змията трепна. Нагъна се, запълзя. Покатери се на пиедестала, хъльзна се по колената му, обви раменете му и изправи съскаща глава пред лицето му.

Жрецът неволно потрепера.

Нима — вече?

Но стисна мускули. Жребият беше хвърлен. Нямаше връщане. Народът му беше мъртъв. Закъде е водач без народ? А и да можеше, не би ги спасил. Щеше да им прости само в смъртта. Живи, те бяха вероотстъпнички, надигнали глас срещу водача си, опълчили се срещу

властта му, усъмнили се в неговата непогрешимост. Всичко би простил, не и това. Десетки години — послушни, неми. И изведенъж сега, пред смъртта му — това. Непокорство, метеж... Не би им простил. Да въстанат срещу волята му, забравили, че дори когато е изгубил властта над живота им, той има власт над смъртта им. Жрец на живота — така се провъзгласи белият жрец. Добре. Какво им помогна той? Не можа да устои срещу него, срещу жреца на смъртта. Навярно и той, нещастникът, е вече мъртъв.

— Хайде, божествени! — прошепна жрецът през стиснати челюсти. — Готов съм.

С мълниеносен замах немият кротал го кльвна по устната, после отскочи назад и изпълзя надолу, скри се някъде между мумиите, сякаш потресен от това, що бе извършил.

Жрецът усети парещата болка на проникналата отрова. Ужасът скова гърлото му.

Значи — край! Край!

Щеше да види своята Атлиан там, където няма да бъде Родригец. И все пак — край!

Пред мисления му поглед отново премина целият му живот, прелетя набързо, с един-два спомена, с една-две картини, като сриваща се полица с бронзови ръкописи.

Целият му живот.

Отдавна. Кога ли е било това? И било ли е? Малко момче, затворено в тъмна стая, където няма никакъв ръбест предмет, където и каменният нар е заоблен, където не може да проникне ни прилеп-кръвосмукач, нито комар. Майка му е с бяла кожа, една от последните бели жени в Свещения град. Трепери над него. Но не за дълго. Един ден я донасят от лов на носилка безжизнена, ухапана от змия. Никой не плаче. Казват му, че там, където е отишла тя, е по-добре. И той им вярва. Вярва — досега. Когато я изнасят от дома, не го пускат да я последва. Той трябва да стои в тая стая, в тази тъмница. А момчето иска да играе, да тича, да лудува. Иска слънце, светлина. И винаги когато новата му майка излезе, то почва да лудува.

Веднъж го намират на пода с пукната глава сред локва кръв. Но жив. Хълзнал се е, като е скачал. Тогава разбират, че е предопределен. Да оживее след такава рана, без да изтече всичката му кръв, това значи — предопределен. Извеждат го за пръв път навън. За пръв път той вижда слънцето, на което е обречен. Струва му се, че ще ослепее, когато поглежда в огненото му лице. Чувствува неговата мощ. Отиват в Храма на слънцето и го предават на сгърбения белобрад старец, който е излязъл да го посрещне. Там, при него, живее десет години. Десет години учи писмеността на бронзовите плочки, тълкува свещените книги, гадае по вътрешностите на жертвените животни, служи на свещените змии, върху площадката над Слънчевия храм следи движението на небесните светила. И когато старият жрец сяда на трона си в Залата на вечността, младият заема неговия сан. Думата му е неотменима, всяко негово желание — закон. И той властвува над своя народ, уверен в себе си и в осъществимостта на всяко свое желание. Наоколо се простира джунглата, в която живеят низшите. Това е целият свят. Легендите споменават за други земи и народи, но той не

мисли за тях. Стига му неговият свят. Животът му изтича така, в неоспоримо господство над нечувано покорен народ. Темето му оголява, брадата му се прошарва. И тогава открива Атлиан, неговата Атлиан. Единствената девойка с руса коса. Жрицата на змията. Изведенъж той разбира, че за него тя значи всичко, че цялата му власт, целият му народ не струват колкото един неин нежен поглед. А за нея, уви, той е старец! Тя го уважава, както жрица уважава върховен жрец, но само толкова. Нищо повече. Той е вече старец. А младостта дири младост. Жрецът има двама ученици, двама младежи със здрава кръв. Една нощ и двамата умират от подозителна смърт, ухапани от змия. Той пак остава сам. Единствен. Без съперници, сигурен за своята власт, за своята любов. Готов е на всичко, за да я спечели, да я запази за себе си. Ала нищо не помага.

Той я огражда срещу своите, а забравя чуждите. Като слепец разрешава на чужденец да живее в града. Защото не очаква от него заплаха за властта си, както могат да я заплашват мъжете от рода му. Забравя, че Атлиан може да види този чужденец. А когато разбира, вече е твърде късно. Няма спасение.

Ето я, тя седи на трона си, загадъчно мълчалива, и гледа вечността... Нетленна във вечността...

— Какво виждаш, Атлиан? — пита жрецът. — Виждаш ли, че идвам при тебе? Все така ли ме мразиш, или набрала опит в царството на сенките, вече си разбрала, че чужденецът е враг, че носи проклятие? Винаги — проклятие.

Атлиан мълчеше.

Жрецът усети страшна болка в ставите, треска разтърси тялото му, краката му изтръпнаха, станаха безчувствени, сякаш чужди, отделени от трупа. В ушите му зазвуча някаква упойваща песен. Дали така пееха каменните полубогове край храма? Нима пак беше утро?

Иде краят.

В Храма на змията всички са мъртви, скоро ще загинат от глад и момчетата, изоставени в тъмните предпазни стаи. Най-сетне ще надделее пустошта. Джунглата ще завладее Свещения град, корените ѝ ще разкъртят прекрасните сгради, мощните им корони ще закрият всичко. Няма да остане ни следа. И тук, върху Пирамидата на слънцето, ще израсне хълм, обрасъл с гора. Ще плъзнат пълчища змии, ще зареват ягуари.

Край.

Боговете бяха отвърнали лице от неговия народ. Не се омилостивяваха от никаква жертва. Непреклонни, жестоки... А защо да не допусне, че това е тя — върховната им милост — смъртта, освободителката? Кой смъртен може да разгадае волята на боговете?

Само понякога, в най-потайните си мечти, той бе помислял и за това — с него да загине и целият свят, неговият свят. И ето тая мечта ставаше действителност. Единствената постигната мечта.

Не беше ли това милостта на боговете?

Неговата мумия ще застане редом с Атлиан и ще чака връщането на душите им, за да бъдат заедно, неразделни във вечността...

Изведнъж той се изправи.

Неговата мумия! Кой ще я приготви? Кой ще балсамира тялото му? Та нали всички са мъртви във водите на Змийския храм? Всички — и балсаматорките!

Нима тялото му ще изгние така, като животинска мърша, като низш? Нима когато душата му се прибере, няма да намери телесната си обвивка? И ще тръгне да броди прокълната из джунглата, да вие като ревяща маймуна, да оплаква загубеното си тяло.

Не! Не!

Трябва да стигне до храма, да спусне въже, да спаси само една балсаматорка. Тогава чак да умре.

Жрецът пристъпи да слезе от трона, но краката му се подкосиха и той се строполи безпомощен на пода. Нямаше сили да се дотъри дотам, никакви сили. Тялото му трябваше да се стопи, да изтлее. И когато Атлиан облечеше своето прекрасно тяло, щеше да го напусне. Може би щеше да последва някой друг, може би някой от неговите ученици. В земния живот успя да ги отстрани от нея. Как да се отърве от тях в отвъдния?

Атлиан трябва да бъде негова! Само негова! И тя трябва да остане без тяло като него...

Треперещ, скован от мъчителните болки на проникващата отрова, той допълзя до трона ѝ, надигна се и свлече мумията на пода. После се залови трескаво да размотава на смюлените превръзки, предназначени да предпазят тялото ѝ от разлагане.

— Или с мене във вечността — мълвяха посинелите му устни, — или пак с мене в тлението! Само с мене! С мене!

Той се примъкна с последни сили и отпусна глава върху гърдите ѝ. Сега вече можеше да умре. Пак бяха заедно. Напук на всички. Дори тогава, когато тръгнеха да бродят из леса и да оплакват загубените си тела, той щеше да бъде щастлив. Дори и така — като прокълната душа, — щом като с него щеше да броди и душата на Атлиан. Те щяха да се реят безшумно като прилепи над гората тук, където никога се е издигал Свещения град, където са се родили, обичали и страдали. Щяха да плачат, то се знае, да вият до болка — и все пак — с нея!

Очите му се притвориха. Чертите на лицето му се отпуснаха, загубили измъчения си израз. Неочаквано блаженство заглади жестоките му бръчки. В угасващото му съзнание се мярна една последна мисъл, последен лъч в помръквашо небе.

Щастлив — и в проклятието!

С нея...

31

За щастие и Утита, и Боян не паднаха върху някоя амазонка. И двамата изплуваха оглушени, зашеметени, но достатъчно силни да достигнат укротената змия и да се покатерят на гърба и до Атлиан и Доналд Джексън.

А водата продължаваше да се надига заплашително. По-големите момиченца се отпуснаха да плуват редом с възрастните, а малките се вкопчиха в гърбовете на майките си. Нямаше вече къде да опрат крака. Само няколко по-слаби деца се бяха покатерили върху каменната змия.

Докога щяха да издържат? Дори ако престанеше прииждането на водата, умората щеше да дойде. След час, след два всички щяха да загинат.

Атлиан мълчеше. Не издаваше тревогата си. Но чувствуваше, че губи власт над прегладнялото чудовище. Тя непрекъснато го потупваше по врата, нашепваше му заучените заклинания, опитваше да укроти напиращите инстинкти. Ала змията все по-често преставаше да я слуша, раззвиваше челюсти, посягаше към някой плувец. Все по-често обръщаща назад глава и съскаше насреща ѝ. Другите не знаеха нейния език, ала Атлиан разбираше. Змията беше гладна. Стомахът ѝ искаше да се напълни. Съскането издаваше гнева ѝ. Защо не ѝ дават да яде?

Изведнъж Джексън се досети.

— Жанет! Ако се изправи, анакондата ти ще достигне отвора. Накарай я да те издигне! А ти ще ни отвориш.

Атлиан измери с поглед височината.

— Много е. Но да опитам. А вие?

— Ще издържим някак си.

— Добре! — рече тя. — Отплувайте на страна! Всички!

Гълчката утихна. Надеждата пак засвети в стотиците уплашени очи.

Атлиан прегърна змията, прилепи се с цялото си тяло в нея. Потупа я с длан ободрително. Посочи нагоре.

— Хайде! — промълвиха устните й. — Хайде, Кезал-кохатли! Дигни се нагоре! Още! До светлината. Иначе всички ще загинем. И ти след нас. Още! Още!

Най-сетне анакондата се подчини. Източи дългата си шия от водата, извиси я към тавана.

Всички гледаха слизани, изпълнени с боязнь и надежда, как допотопното страшилище се измъкваше към висините, понесло на глава нежната девойка.

Пет, седем, осем метра!

Но не успя. Водата не издържа тежестта на изскочилото над повърхността тяло. Подводната му част потъна, а вратът му с вкопчаната в него жрица плесна обратно.

Атлиан не се отчая. Отново погали чудовищната си приятелка и отново я подкани. Анакондата пак се изправи. Този път опашката ѝ се опря в дъното. Даде ѝ тласък. Главата ѝ докосна отвора. Атлиан се хвани за каменния парапет и се прехвърли навън. Опита да стане, но политна. Изтощена от преживяното напрежение и от змийската отрова, тя загуби съзнание.

Когато пред очите ѝ денят отново просветна, девойката се надигна. Целият свят се въртеше, люлееше се, но тя напрегна всички сили. Трябваше да стане! Трябваше! Нямаше право на слабост. Трябваше да бъде силна. От нея зависеше всичко — животът на любимите ѝ хора, на другарките ѝ, на Кезалкохатли. Дължна беше да ги спаси! Дори ако трябваше да умре за това!

Надникна през отдушника, махна им с ръка.

Отдолу долетя, приглушен от кънтеха на голямата зала, тревожен, гласът на Боян:

— Пази се от Фернандо!

Тя кимна с глава. Да, ще се пази!

Ще се пази — тъй обезсилена!

После се запъти към светилището, вмъкна се в каменната змия, заслиза по стълбата залитайки, опряна на стената. Стъпало след стъпало. Сякаш без край. Опомни се, когато кракът ѝ нагази във водата.

Вода! Дотук?

А как щеше да стигне лоста на савака, докъдето имаше най-малко още тридесет стъпала? Тя знаеше на пръсти пътя, всяка извивка,

всяка неравност. Здрава, можеше да се гмурне за миг. Но сега? Тъй отпаднала, замаяна от победената отрова, едва изправена на крака! При това — да се гмурка!

Тя се поколеба. Но тръсна глава решително. Стисна устни. Трябаше! Беше амazonка, жрица на змията, бяла жена! И още — дъщеря на Белия шаман, магьосника на живота!

Наведе се и се хвърли във водата. Хладината обгърна тялото ѝ, освежи я, вля нов приток на сили. Атлиан достигна дъното, опира с ръце, намери лоста, опря крака в плочите и дръпна рязко. Във водата всяко движение е трудно. Тялото няма устойчивост, губи опора. А силите ѝ се изчерпваха бързо. Лостът не се поддаде. Тя опита повторно, потрети. Усети, че въздухът ѝ свършва. Искаше въздух. Въздух! Но знаеше, досещаше се смътно, че ако изплува веднаж, не би могла втори път. Щеше да се сгромоляса без сили върху стълбището. Затова — отново! Отново — докато отвори! Каквото и да стане!

И ето лостът изскърца. Отмести се. Звукът през водата удари тъпанчетата ѝ. Някъде под краката ѝ, под каменните плочи, освободената стихия се втурна по отприщения канал, заклокочи.

В следния миг тя изплува над повърхността. И първият ѝ порив беше — да се гмурне тозчас обратно, да се върне, откъде бе дошла. По стълбата слизаха, понесли златния диск, Фернандо Бендейра и Жак Камюс. Улисани в товара си, отначало те не я забелязаха. Не очакваха такава среща.

Фернандо посегна към каменния ключ за подземието. И остана изумен.

— Я къде било златното птиченце! И самичко кацва на рамото ми!

Той остави съкровището и се отправи към нея с най-милата си усмивка.

— Ела, красавице! Ти ще бъдеш най-хубавото цвете на Рио. Ела де!

Атлиан изкрещя:

— Махни се! Ще се удавя! Вече мога да се удавя. Спасих ги!

Тогава видя, че водата се оттичаше бързо, че беше опразнила стълбището. Девойката се втурна надолу. Фернандо я настигна до самия вход. Посегна да я хване, но тя се извърна рязко и го ритна.

Докато той се гърчеше, подпрян на стената, девойката отмести тежкото резе и отвори вратата. Оттам изведнъж бликна човешкото множество.

Фернандо разбра. Нямаше смисъл. Трябаше да бяга, да се отървава, да отърве и плячката си. Той притича, все още сгърчен от болка, грабна златния къс и заедно с Камюс се намъкна в отвора.

— Там! — сочеше девойката. — Откраднаха слънчевия диск.

Никой не се спусна подире им, никой не ги догони. Преуморени от борбата и преживения ужас, амазонките бързаха да се измъкнат навън, да спасят децата си. Те притичваха по стълбите, излизаха на открито и там, останали без сили, сядаха по стъпалата на капището, по уличната настилка, по каменните изваяния. От обичайното им самообладание не бе останала ни следа. След страшните преживявания те вече не бяха амазонки, а обикновени майки, разтревожени, смутени. Изчезнал беше вождът, който ги държеше в робско подчинение с деспотичната си власт.

Те приказваха възбудено, припомняха си станалото, беспокояха се за бъдещето. Защото техният върховен жрец ги бе проклел. Бе поискал да ги унищожи.

И ако не беше Атлиан...

Майките притискаха още по-плътно децата към гърдите си и се озъртаха боязливо. Какво ли им тъкмеше още? Защото знаеха — той нямаше да прости. Никога не бе прощавал.

От подземния храм излязоха Боян и Доналд Джексън, понесли на ръце Атлиан. Амазонките се струпаха край нея смутени.

— Добре съм — усмихна се тя. — Никога не съм била по-добре. Преродена. Само малко изморена.

В това време на площада дотича задъхана амазонката, която бе заместила убитата жрица на слънцето.

— Върховния жрец е мъртъв! — провикна се тя отдалече. — От целувката на кротала. Божествената смърт.

Джексън грабна санитарната чанта.

— Веднага! При него!

Жрицата го поведе към пирамидата, а някой пошепна зад гърба му:

— Дано бъде късно!

Завари го така, както бе паднал върху размотаната мумия. Описа пулса му, дишането. Наистина късно. Трупът се бе вкочанил.

Джексън напусна потресен Залата на вечността и се върна на площада. Там му посочиха дома, в който бяха отнесли дъщеря му да се съвземе от преживяванията на страшния ден. Девойката лежеше върху постеля от ягуарова кожа. Лежеше усмихната. Руменина бе заляла отново страните ѝ.

Още с влизането си Жрицата на слънцето ѝ се поклони ниско.

— Привет на теб, Върховна жрици! Върховния жрец е вече в страната на сенките.

Девойката отговори по същия начин — с малко надути, пресилени слова, както обикновено разговаряха помежду си в Свещения град тия отгоре:

— Не мога да приема тази чест. Плещите ми са много слаби за бремето, което полагате върху тях.

Без да вдигне лице, жрицата възрази тихо:

— Заслужаваш я по сан и доблест. Ако не беше ти, народът ни щеше да загине.

Атлиан отказа решително:

— Не настоявай! Не съм от вашето племе. И ще си ходя. Ще последвам баща си и своя любим. Затова ти ще се нагърбиш с тежката отговорност. Ти ще поемеш скръпта на Върховния жрец...

Когато Жрицата на слънцето излезе да съобщи на народа волята ѝ, Боян каза:

— Ще ми се да поостанем малко тук, докато довърша проучванията си...

Джексън го прекъсна:

— Има нещо по-значително и от науката — човешкият живот, животът на злочестите момчета. Ние обещахме да ги спасим. Затова сме длъжни час по-скоро да тръгнем, да организираме спасителна експедиция от лекари. Всеки загубен ден може да означава смъртта на едно дете.

Намеси се и Атлиан:

— Татко е прав. Да си призная, аз се боя да напусна своя град. Защото не познавам вашата страна...

— Нашата — поправи я Боян.

— Нашата — повтори тя. — Страхувам се. Но ще дойда. Трябва.

Аз съм и тук, и там. И с вас, и с тях.

Боян наведе глава усмихнат.

— Да вървим! Още утре! А проучванията си ще довърша после, като се върнем.

Атлиан хвана ръката му.

— Ще се върнем ли?

— Разбира се. Аз открих тази тайна. Искам да я разбуля докрай. Да разбуля хилядолетната тайна.

Девойката тръгна към изхода.

— Да го кажем на народа!

Амазонките още стояха на площада. При появяването ѝ всички коленичиха безмълвно.

Атлиан заговори:

— Сестри мои! Аз няма да стана Върховна жрица. Ще ви напусна. Този пост ще заеме Жрицата на слънцето. Тя ще ръководи достойно Свещения град.

— А не може ли друго? — обади се някакъв глас. — Да стане Върховен жрец баща ти, Магьосникът на живота?

Из множеството се понесе одобрителен шепот.

Джексън дигна ръка.

— Нямам право да приема — каза той. — Аз съм жрец на друг бог. И също така трябва да си ида... При това искам да ви дам един съвет, запомнете го! Не оставяйте чужденец да ви управлява, ако ще би и най-добрият!

Амазонките мълкнаха разочаровани. Знаеха, не може да се служи на различни богове.

Джексън добави:

— Не всички бели са добри, не всички са лоши. Затова, докато се върнем, не пускайте никого в града! Никого! Охранявайте го още по-зорко. Вие видяхте на какво са годни хора като Фернандо и Жак. Пазете се от тях, пазете се от други, подобни на тях. Те дирят само жълтия ви метал и лъскавите камъни. Заради тях са способни да ви унищожат. Ако някой опита да проникне в града, не го убивайте, но го задръжте, докато дойдем пак. Тогава ще преценим какво заслужава. А сега се гответе. Утре заран тръгваме.

Жрицата на слънцето запита:

— Ще се върнете ли наистина?

Отговори Атлиан:

— Аз ви обещавам! Ще се върнем! С други магьосници на живота.

Как можеше да не обещае пред стотиците очи, които я следяха с напрегнато очакване, с нетърпение и надежда?

Надеждата се бе пробудила в нейния народ — човешката надежда.

32

Фернандо и Камюс едва отмъкнаха тежкия си товар до реката. Из подземието шуртеше вода и те на всяка крачка бяха принудени да газят до пояс, да се хълзгат по натрупаната тиня, да падат, да стават.

Когато стовариха съкровището си в лодката, Фернандо изруга:

— Проклета дивачка! Тя обърка всичко. Но ще ми падне в ръцете! Ще ми плати за всичко! Фернандо Великолепния е укротявал и по-опърничави от нея.

Камюс не можеше да разбере защо е тъй настървен. Какво му е сторила девойката?

— Ти си получи заслуженото — рече той откровено.

— Какво? — озъби се Фернандо.

— Защо я нападна?

Бразилецът го стрелна със зъл поглед.

— Много знаеш — процеди той през зъби. — Но...

— Какво „но“?

Фернандо не се доизказа. Овладя се. Едва потисна желанието си да замахне с юмрук в това бледо лице, да го хване за гърлото и да стисне само веднъж. Повече не беше нужно.

Но тогава трябваше да носи товара сам.

— Я остави! — рече той примирително. — Измъчихме се. Превърнахме се на волове. Втори път, когато се върнем, други ще носят, а ние ще заповядваме.

Камюс седна на задната пейка. Безпокоеше се. Смущаваше го смътно подозрение. Не можеше да остане безгрижен, когато знаеше, че зад гърба му е Фернандо. Сякаш имаше змия зад себе си.

Фернандо също не обичаше да стои с незашитен гръб, особено към съдружници, когато помежду им лежат милиони.

— Я върви отпред! — сопна се той. — Аз ще изтикам пирогата.

Камюс го изгледа гневно, ала отстъпи пред решителността му. Винаги отстъпваше пред него. В открита схватка не можеше да му

устои. Стана и се премести на предната седалка, но се обърна с лице към златото и към Фернандо.

— Гребе ли се така? — подметна бразилецът.

Камюс отвърна троснато:

— Този път тъй!

В същия миг над главите им се вдигна страшна гълчка. Сред клоните запърхаха цял облак пъстри птички. Прелихаха възбудени, писукаха, цвърчаха.

— Що е пък туй? — рече Камюс.

Но не дочака отговора. Видя една блестяща зелена змия, която пълзеше уверено от вейка на вейка към увисналото гнезденце на колибри.

Храбрите птички връхлетяха още по-настървено. Забравиха се в отчаянието, в дързостта си, в чувството си за взаимопомощ. Приблишиха съвсем.

Изведнъж с внезапен замах дървесната змия вкопчи в челюстите си едно колибри. После се изви и заслиза надолу. Постигнала беше целта си. Нямаше какво да дири в гнездото.

— Виждаш ли? — подхвърли Фернандо. — То значи, не се задявай с по- силния!

И без да погледне спътника си, добави:

— А сега напред!

Лодката се понесе по течението.

— Знаеш ли, че го измисли добре? — рече той отново. — Така ще гледаме в две посоки. Аз — напред, ти — назад. А трябва да си отваряме очите. Тия дивачки не си поплюват.

Само при това напомняне Камюс загреба още по-бързо, макар и така, наопаки. Боеше се до смърт от съдружника си, предпочел би хиляда пъти да не е в една пирога с него, но златото не го оставяше да се махне, заслепяващо очите му. Заради него. Само заради него!

Наоколо кехлибарената вода гъмжеше от живот — крокодили, анаконди, водни птици, летящи риби, пиранхи, костенурки. Особено много костенурки матамата. Такива безобразни твари. Корубите им покрити с мръсни пирамidalни площи, а дългите им шии с грозни израстъци като лишеи. Те плуваха край лодката в безредни пълчища, помъкнали подире си облак от нетърпима воня, и изчезваха мигновено, когато се зададяха крокодилите.

Над джунглата лежеше сънлив покой. Слънцето сипеше жар. Реката не даваше никаква прохлада. Дори отблясъците върху повърхността ѝ изглеждаха като разжарени огнища. Сякаш слънцето се бе умножило в хиляди слънца, които приличаха от небето, от лъскавите листа по брега, от отраженията във водата. А златният диск в пирогата беше наистина оживял, превърнал се във второ слънце, което лъхаше като пещ. При едно случайно допиране до него Фернандо усети, че кожата му изгоря. Дигна се мехур. Той натопи опарения пръст във водата. Не усети никаква хладина. Повърхностните слоеве се бяха нагрели като чай.

Фернандо и Жак се нахраниха с отмъкнатите от града царевични питки и плодове. Пътуването беше досадно еднообразно. Все същата жълта река, все същото жарещо небе, все същите зелени брегове, огласяни от досадното скрибуцане на насекомите. Все същата незатихваща глътчка на джунглата.

И никаква следа от хора. Толкова по-добре! Двамата бегълци, усетиха как най-сетне сърцата им се отпускат от страх, който ги сковаваше досега — страх от фанатизма на дивачките, от отмъщението на довчерашните другари.

Свечери се. Слънцето се гмурна в зеления океан на селвата, като изригна гейзер от огнени струи. Върху помръквашото небе се открои легналият сърп на луната. Завиха зловещо маймуните-ревачи. Ето ги. Насядали по високите клони над реката, дългобралите мрачни певци изпъваха вратовете си и ревяха. Ревяха всички — мъжкарите, увили за сигурност опашки в клоните; женските, прегърнали брадатите си рожби, и децата, които се придържаха с четири ръце и опашки в майчините кореми.

Пирогата ги отмина бързо, но преди да загълхне техният вой, откъм отсрецния бряг го подхвани друг хор, по-многочислен и по-гласовит.

— По-добре да не слизаме на брега — рече бразилецът. — А да спим в лодката. На смени.

Жак го изгледа подозрително. Дали му кроеше нещо? Но и да не кроеше, какво да прави? Нали все някъде щеше да заспи? Или на брега, или в лодката. Дори предпочиташе лодката. Златната буза ги разделяше сигурно. Съучастникът му не можеше да я прекрачи, за да го нападне.

— Добре! — отвърна Камюс. — Да не губим време! Да вземем преднина!

До среднощ бодърствува Фернандо. След това пое греблото французинът. През нощта работата излезе по-проста. Имаше една задача — не да гребе, а да предпазва лодката от сблъскване с някой остров, от заплитане в крайбрежните коренаци. Нищо повече.

Крокодилите обикновено се спускаха подире им, други ги пресрещаха в разгънати вериги, със святкащи като въглени очи, следваха ги донякъде така, в безшумно алчно шествие, докато им омръзнеше. Тогава те се връщаха назад, сякаш ги предаваха като щафета на други глутници, които се хълзваха от бреговете и бързаха да им пресекат пътя.

А прилепите-рибари цамбуркаха във водата като полудели и след всяко цамбуркане отлитаха с риба в дългите нокти.

На разсъмване Фернандо се събуди.

— Да бъде благословен Сан Фернандо! — рече той напевно като молитва. — Посрещнахме и тоя ден живи, здрави и богати!

Хвана веслото и загреба. Лодката увеличи скорост.

— Ex, веднъж да се измъкнем от Скритата река! — въздъхна той.

— Да се махнем от тези харпии — дивачките! После ще дирим и храна.

Чак към обяд достигнаха устието. Заприщена от каменните прагове, които я отделяха от коритото на Амазонка, Скритата река се разкъса на безброй острови и ръкави. Фернандо се взря напред, в той лабиринт от вода и надробена суша. Внезапно той заслони очи с ръка. Тъй ли му се бе сторило? Но не! Наистина беше пирога! Едноместна! Тя прекоси ръкава между две островчета. Зад нея втора. Трета...

„Канирса! — блесна в ума му. — Дебнал е досега!“

— Завивай! — изкреша Фернандо, представяйки си с физическа болка, в никакво жестоко предчувствие как главата се отделя от раменете му. — Надясно! Бързо!

Камюс се заозърта уплашен.

— Диваци! — задъха се бразилецът. — Пресичат ни пътя! Веднага! Надясно! Още! Още!

Засиленото пред праговете течение ги понесе бясно напред. Трескаво размахваните весла едва успяваха да ги отклонят от посоката, в която ги влечеше водата. Вече се виждаха ясно и лодките, и

лодкарите с лъковете им, с татуировката, с набучените в косите им пера. Бяха седем-осем. Гребяха лудо, бързаха да ги преварят.

Фернандо и Камюс разбраха, че нямат сили да върнат пирогата си назад. Течението я отвличаше безпощадно към приготвената клопка.

Или не! Отклониха се. Талвегът сам зави надясно и ги понесе върху кипналия си гръб. Надясно! Още по-бързо. Вече летяха към някакъв клокочещ бързей, който ревеше заплашително насреща им. Зърнаха набързо изостаналите нападатели, които гребяха назад да се измъкнат и те от притеглящата сила на полуудялата вода. Лодката се завъртя. Тръгна настрана, залюшка се. Водата почна да прелива. Двамата оставиха греблата и се вкопчиха в бордовете. После отново поеха, тоя път с кърмата напред. Вълните се надигнаха по-високи, по-застрашителни.

— Само да устоим! Само това — повтаряше непрекъснато Фернандо.

Сред грохота на сриващите се водни маси Камюс не го чу, сякаш сраснал с пръстите си в бордовете, вторачил напред обезумели от ужас очи.

Преди Фернандо да се извърне, за да види заплахата, пирогата се хвърли от първия праг. Задържа се няколко секунди върху кипналата пяна, после литна отново срещу второто препятствие. Камюс и Фернандо се озоваха в някакъв бял хаос като разчепкан памук, който ги премяташе нагоре-надолу, над който не можеха да изплуват, който ги задушаваше.

Водата ги изхвърли едновременно върху една оголена скала. Те пропълзяха уплашени, колкото може по-далеч от бушуващата стихия, и се спогледаха. Лицата им — в рани и синини, телата — издрани до кръв. Но това нямаше значение. Лодката! Къде беше лодката? И богатството им?

На стотина метра пред тях се мярна някакъв дървен отломък и изчезна. И толкова! Двамата мълчаха. Гледаха. Гледаха безсмислено и зло.

Най-сетне Фернандо се надигна.

— Значи, пак! — изръмжа той. — Пак отначало!

Жак Камюс не отвърна нищо. Последва го прегърben и накуцващ, но спря. Пак вода! Отвред! Самотна скала! Трошица суша

сред разпенените водопади и въртопи! Нима щяха да останат тук?

За пръв път в живота си Фернандо Великолепния почувствува, че го обхваща нерешителност, отчаяние. Пак неуспех! Все неуспехи! Докога? Раздразнен, немислещ, той пое направо към далечния бряг. Нагази във водата. Камюс го гледаше уплашен от скалата. Но бразилецът не се удави. Този бързей се оказа плитък, едва намокри бедрата му. Не се хвърляше с такава стръв. Фернандо изгуби равновесие, може би кракът му се заклеши в някаква пролука, в каменистото дъно, падна, отново се надигна и продължи. Пада няколко пъти, ала все успяваше да се изправи. Достигна отсрещната скала. Чак тогава се обърна.

— Хайде! — махна му той с ръка.

И Камюс се реши. Прегази плитчината. После двамата тръгнаха нататък — през бързеи и островчета. Бързей след бързей! Островче подир островче! Най-сетне се дотътраха до брега. Простряха се по гръб върху една тясна площадка, обрасла с мъх, затвориха очи.

— И все пак да благодарим, че отървахме кожите! — опита да възвърне оптимизма си Фернандо.

Но Камюс не отговори. Лежеше мълчалив, потиснат, обезверен. Защо му е тая кожа? Започна голтак, голтак се връща. Той диреше злато. Защо му е животът без злато? В болницата не искаха кожата на Жак Камюс, а пари...

— Хайде! — рече Фернандо. — Да не се бавим повече!

Двамата се надигнаха. Изкатериха се горе на незаливаната от водата тераса. Земята беше засипана с бразилски орехи.

— Сан Фернандо ни ги е набрулил — подметка бразилецът, като гълташе лакомо свежите ядки.

Нахраниха се до насита, напълниха пазвите си с орехи и тръгнаха пак. Вървяха все покрай брега.

Изведнъж Камюс зърна флотилията на Канирса, която се бе спуснала по някой страничен ръкав в делтата на Скритата река и ги догонваше. Двамата търтиха да бягат. Спъваха се, падаха, ставаха. И отново — същото досадно усещане! Фернандо пак почувствува някакъв невидим нож, опрян в гръклена му. Лъхна го мириз на дим, който опушва тсантсата му.

Тогава видя накладения огън, слисаните си индианци и сред тях — Машингаши с пушка в ръка. И цев, насочена към него.

— Давай пушката! — извика Фернандо.

И Машингashi му я даде. Потисна намерението си, прикри омразата, която клоочеше в гърдите му, подчини се. Инстинктът на покорството надделя над честолюбието.

Фернандо не забеляза нищо в непроницаемото лице на помощника си. Грабна оръжието и откри огън срещу нападателите. Една лодка се обърна и гребецът й изчезна сред вълните. Неочакващи такъв отпор, хората на Канирса извиха назад, към отсрещния бряг.

Тогава новодошлите седнаха до огъня. Индианците им предложих месо от печена на шиш маймуна. Фернандо си хапна добре. Камюс отказа. Приличаше му на канибализъм.

— Добри момчета сте вие — рече Фернандо, след като се нахрани. — Дочекахте ме. Ще ви възнагради богато.

И се изтегна доволно сред дебелия мъх.

— Сега да поспим! Капнал съм!

Камюс запита:

— Какво ще правим? Няма ли да се върнем пак в града?

Бразилецът се надигна.

— Защо ще се връщаме?

Камюс се наежи. Заговори по английски да не ги разберат индианците:

— За златото! За какво друго сме тръгнали?

Другарят му се усмихна многозначително.

— Фернандо вече поумня. Няма защо да се трепе и да мъкне сам плячката. Тоя път ще изчакаме нашите приятели да ни я донесат наготово. Ние само ще им я грабнем.

Камюс го гледаше смутен.

Сметнал, че не му вярва, Фернандо добави:

— Те се сприятелиха с амазонките. Но няма да останат вечно там я. Ще се върнат. И как мислиш ти? С празни ли ръце? Само идиот може да напусне Златния град без злато. Ще минат оттук с препълнени лодки. Тогава Фернандо ще им покаже какво умеет.

Той се разсмя самодоволно и се обърна настрана да спи. Не забеляза как го гледаше Машингashi, как голямата му уста шепнеше беззвучно:

— Червени маймуни! Тъй ли? Машингashi не забравя!

33

Доналд Джексън обхождаше с дъщеря си града. Най-малко два часа прекара при балсаматорките, които подготвяха тялото на Върховния жрец и мумията на неговата любима за бъдещия живот. Ако не беше гласть на дълга, който го зовеше към болните момчета, навярно не би се отделил оттук целия ден. Защото той беше първият съвременен лекар, който присъствуваше на този загадъчен обред. Тайната на балсамирането за него вече не беше тайна. Джексън следеше внимателно как почистваха вътрешностите на трупа, как го киснеха в отвара от билки, как приготвяха балсама от пчелен клей и варени корени за намазване на превръзките, които щяха да омотаят мумията, преди да заеме трона си в Залата на вечността.

Тук, във влажната джунгла, в която дори гъонът му хлясва за един ден, беше нужно много по-голямо майсторство, отколкото в сухия климат на Египет или в прохладата на Перуанските Анди, където почиват инкските мумии. Повече майсторство, повече усилия и главно повече време.

Джексън често бе мислил преди, опитвал бе да си обясни някак произхода на тсантсите. Кой бе подсказал на шуарите, на тия първобитни хора, без никакви научни познания, умението да запазят от тление човешката плът? Тсантсата — всъщност това е една малка мумия.

Едва тук той прозря. Те бяха видели, подражаваха на други, на съвършени майстори-балсаматори. Внушавано им бе, че са низши и нямат право да запазват своите тела. Затова по сложните и безсмислени пътища на примитивната си религия те бяха изопачили първоначалния смисъл на този ритуал, бяха го превърнали в зловеща самоцел, в своеобразно отмъщение. Те пак балсамираха враговете си, за да се наслаждават по-дълго на отмъщението си. Джексън чувствуваше, че ходът на това странно превръщане не му беше съвсем ясен. Но беше уверен в едно — и мумиите на Свещения град, и тсантсите на шуарите безспорно имаха общо начало.

Още по-зает от него беше Боян Симов. Той влезе вчера в бронзовата библиотека и вече не излезе. Там му донесоха вечерята, там спа, там закуси. Когато отведеше баща си при някое момче, Атлиан тичаше при любимия си, разчиташе му надписите върху старите позеленели плочки, даваше му пъrvите уроци по сложната атланtsка писменост, тълкуваше му преданията на тайнствения народ.

В туй време Утита подготвяше експедицията. Подреждаше припасите и оръжията, стъкмяваше слънчобрани над лодките.

Слънцето се бе издигнало високо, а той все не успяваше да откъсне другарите си от заниманията им. Най-сетне, изгубил търпение, индианецът влезе при улисания археолог.

— Утита казва така: ако белият брат мисли да остане в Слънчевия град, ще остане и Утита. Но ако не иска — трябва да тръгва веднага. Жабата с рога предрича дъжд, голям дъжд. Тогава не може да се пътува.

Боян остави бронзовия ръкопис.

— Ех, приятелю, ако знаеше какво богатство е това! Ако знаеше...

Личеше, че все още е напълно под властта на невероятните си открития. Той гледаше с неловка усмивка към Утита, обясняваше му внимателно, а всъщност говореше сам на себе си.

— Защо наистина писаните редове трябва да бъдат безусловно хоризонтални? Защо не вертикални като китайските? Но и те страдат от същия недъг. Прекъсват се. Погледът ги оставя и се връща в началото на следващия ред. А виж тук! Не е ли по-смислено? Такива са и микенските надписи със спирални редове. Очите ги следват неотклонно, докато свърши цялата плочка. Някакво своеобразно предимство.

Утита слушаше почтително. Но не разбираше интереса на своя бял брат към тези позеленели метални късчета. Обясняваше си донякъде слабостта на белите към златото. То поне лъщеше. А той неугледен бронз! Да не би пък тъкмо той да е богът на белия му брат?

— Добре! — реши внезапно Боян. — Цял живот да остана тук, пак няма да изучава всичко. Да вървим!

На площада се срещнаха с Доналд Джексън. Оттам се запътиха към дома на девойката. В четвъртития двор, ограден с жилищните

помещения, се чуваше някакво приглушено квакане. Атлиан, която излезе да ги посрещне, каза:

— Жабата предупреждава. Ще вали. Голям дъжд. Не днес. Може би не и утре. Но ще вали.

Тя вдигна едно захлупено гърне и отдолу се показва отвратителното земноводно, голямо колкото заек, с два остри рога над опулениите очи.

— Жив барометър — пошегува се мисионерът.

— Индианците говорят друго — намеси се Утита. — Рогатата жаба не само познава времето. Тя прави времето. Тя заповядва на дъжда, заповядва и на засухата. Затова и се молят да прати дъжд. Или да спре дъжда, когато е валяло дълго.

— А ако не ги послуша? — подметна Боян.

— Тогава яшибат с пръчка.

Боян се усмихна. Но не толкова на индианската наивност.

— Ново сходство — обърна се той към Джексън. — Край Нил жабата е била символ на плодородието. А плодородието зависи от водата, от наводненията. Преди разливанията на Нил жабите се раздвижват. Очакват любимата си влага... В моята страна пък съществуваше поверье, че убитата жаба докарва дъжд. И тук също. Жаба — и плодородие.

После тръгнаха. Минаха през изхода, който започваше от Храма на змията, а след тях от подземието се източи цялото население на града, дошло да ги изпрати.

Атлиан, Джексън, Боян и Утита влязоха в една голяма пирога, натоварена е хранителни припаси. Край тях се поклащаха още двадесетина пироги, заети с въоръжени амazonки, охраната им.

Атлиан запита индианеца:

— Взе ли кока?

И се бърна да обясни на баща си и на Боян:

— Амazonките не тръгват никъде без свещените листа. Те дават божествена сила. Правят ни издръжливи, неуморими, непобедими.

Боян кимна с глава.

— Коката е позната на всички индианци в Андите. Познавало я е и племето на Кон Тики, когато е предприемало морските си походи. Защото тя има и друго свойство — който я дъвче, може да пие морска вода.

Атлиан потвърди уверено:

— Тайната на коката им е разкрита от нашите прадеди.

Но се поправи бързо:

— По-точно, от строителите на Свещения град.

Всичко беше готово за отплаването. Изпращаците чакаха в почтително мълчание. Атлиан се изправи. Вдигна ръце.

— Ние ще се върнем — каза тя уверено. — Аз съм все още амazonка. И моята дума ви стига. Ще се преборим с проклятието. Ще махнем магията от кръвта ви. Тъй обещава моят баща, Магьосникът на живота.

После седна.

От брега отговори новата Върховна жрица:

— Атлиан, ти си от друга кръв, но си наша сестра по сърце. Ти никога няма да ни измамиш. Амazonката говори само истината. Белите досега са лъгали нашия народ. Винаги са го лъгали. Тъй гласят преданията...

Тя замълча. Боян и Джексън гледаха недоумяващи.

— Но сега вече е друго — доизказа се тя. — За пръв път от нашия град тръгват бели мъже, които не са взели нито един къс от жълтия метал. Ни зърнце. Това говори много. То значи, че твоите другари са различни от другите бели мъже. Затова вярваме и на тях. Където и да отидете, знайте, че тук, в Свещения град, има един злочест народ, който е сложил съдбата си във вашите ръце.

След тези думи тя вдигна длани и се поклони. Целият народ коленичи.

Атлиан даде знак за тръгване. После и тя се изправи в пирогата с прострени ръце и наведена глава. Тримата мъже натиснаха веслата. Лодката се хълзна надолу, следвана от почетния си ескор特. Брегът със струпаното множество изостана назад. Скри се зад първия завой.

Девойката се отпусна на пейката с овлажнели очи.

— Аз съм амazonка. Амazonките са сурови, коравосърдечни. А едва се сдържах да не заплача.

Джексън я погали по косата.

— Жанет! Разделяме се за тяхно добро.

Слънцето приличаше тъй, както припича на екватора, но навесът от палмови листа им пазеше сянка. Можеше да се диша, можеше и да се гребе. Пирогите се хълзгаха безшумно по реката, като плашеха

цялото водно население. Кайманите, анакондите и костенурките бяха към бреговете. Игуаните ги гледаха от клоните като вкаменени малки динозаври. Птиците излитаха с шумни плясъци. Само водосвинките оставаха на местата си и ги следяха с тъпи, безизразни погледи.

Обядваха в лодките. После продължиха пътя си.

Вечерта ги свари при пеещата статуя. Всички слязоха на брега, накладоха огън, навечеряха се и разпънаха хамаците по дърветата. На брега останаха да бодърствуват само стражите. Над главите им се усмихваше, огряна от лумналите пламъци, огромната каменна глава. Усмихваше се мъдро и благосклонно. А в реката се оглеждаше новата луна. Светлата ѝ пътека се чупеше в хиляди искри, сякаш не лунни отражения, а рог на изобилието, от който бликаше порой от сребърни монети. В настъпилата тишина като че ли се чуваше звънът на ръчалото сребро. Отгоре, по гигантските върхари, грееха лунните лъчи. Те обливаха всеки клон, всеки лист, стичаха се надолу като фосфорна роса, попиваха в мрачните усии. Милиони светулки се виеха из въздуха. Или може би това не бяха светулки, а оживелите искри на лунните отражения. Гъстите дебри на селвата вече не изглеждаха тъй черни. Огрени от литналите искри, те светеха с призрачна светлина.

— Каква красота! — пошепна Боян.

В същия миг нейде наблизо проехтя писъкът на сдавена от ягуар жертва.

— Да! — потвърди от своя хамак Доналд Джексън. — Недействителна, замайваща красота! Амазония би била раят на земята, ако преди това не беше станала адът.

Той притвори очи.

— Не говоря за жестокостта в природата, за нейните безмилостни закони. Това са си нейни закони — законите на джунглата. Говоря за друго, за хората, за нещастните туземци — ограбвани, изтласквани от нас, белите, в най-глухите пущинаци, озлобявани, изтребвани от глад и болести. Само две от познатите ми болести не се срещат тук — рак и апандисит. Само две...

След кратко мълчание той се обърна към Боян:

— Отдавна се каня да искам извинение от тебе. Но все така се случваше. Все не ми се удаваше случай.

— Извинение? — запита Боян. — А за какво?

— Усъмнил се бях в тебе. Не само в тебе. Никому не вярвах преди това. Тук идват само такива като Фернандо и Камюс. Знаех, белите носят само ракия, робство и болести. За тях индианците са работни животни, от които се печели. А за мен — бедни души, които трябваше да приобщя към вярата. За тях — само тела за работа, за мен — само души без тела. Затова пречех на белите да се заселват по тия краища. Направо ги пропъждах с грубостта си. А когато не можех аз да изгоня някого, правех живота му невъзможен, подбуждах индианците да не търгуват с него, да не му стават носачи, да не му дават храна...

Боян кимна с глава.

— Така помислих и аз. Неслучайно ме зарязаха носачите на Синия бряг. Бях много ядосан...

Джексън продължи:

— Нямаше да ти позволя никога да стигнеш целта си, ако не беше споменал за русата девойка. Аз и преди това знаех за жените-господарки. Та кой по тези места не е чувал за тях? Чувал бях за града им и за несметните му богатства. За себе си бях решил да не пусна бял човек до тоя град. Защото само думата „злато“ влудява хората. Аз знаех какво правят нашите сънародници, какво са правили през вековете за злато. Колко кръв, колко зло! Бях дал обет пред себе си да предпазя тоя непознат народ от алчността на моята раса.

Боян го гледаше мълчаливо. Неговата суровост, дръзката му грубост, която преди му изглеждаше като човекомразство, сега изведенъж доби друг смисъл. Мрачното му лице се оживи, засвети с любов. Значи — не омраза, а любов. Любов към слабия, към потиснатия. И величие — величието на неосъзнатия, скромен подвиг.

Боян се пресегна и му стисна ръката.

— Вече ми става ясно защо и тогава не можех да ти се сърдя. Нещо ме възпираще, укротяваше гнева ми.

Джексън продължи:

— Аз знаех, че амазонките са червенокожи жени. Знаех, че живеят усамотено и не желаят никой да идва в града им неповикан. Уважавах тяхното желание. А не съм се замислял за произхода им. Не съм археолог, нито антрополог... И изведенъж ти заговори за русата девойка. Бях потресен. Сред индианците няма русокоси. Девойка — на възраст като моята Жанет. И красива, каквато беше нейната майка. Нима можех да остана повече тук? Забравих бога, забравих дълга си.

Станах само един обикновен баща, злочест баща, който диреше детето си...

Той се усмихна виновно.

— Ето това е изповедта на стария изповедник. Намерих детето си. Спасих го от едни похитители... За да ми го отнеме друг похитител...

Боян се почувствува неловко.

— Но ние... — смънка той — нали ние ще бъдем пак заедно?

Джексън махна с ръка.

— Да не мислим сега! Има време.

Внезапно стражите край реката се развикаха:

— Атлиан! Атлиан!

Всички се надигнаха. Огряна от студения пламък на луната, извисила шия, пореше вълните Свещената анаконда. Очите й светеха. Устата й фучеше тежко.

Девойката скочи от мрежата си, притича до брега. Плесна с ръце.

— Почакай, Кезалкохатли! — заговори ласкателно тя. — Не се сърди, че те оставих! Забравих те в щастието си. Но не мога да те взема. Отвъд Скритата река е опасно за тебе. Там са белите мъже. А те имат тръби, които бълват мълнии. Ще те убият, Кезалкохатли. Там твоята сила не струва нищо. Върни се назад! Почакай ме! Твоята жрица пак ще се върне. Пак ще те храни. Пак ще плуваме заедно в реката. Пак ще гоним кайманите. Върни се де!

Дали чу гласа й, дали го разбра, или само нейната близост го успокои, огромното чудовище отпусна глава, престана да съска, после се гмурна под вода и изчезна.

Атлиан се върна замислена.

— Аз съм и с вас, и с тях. Не мога без вас, не мога и без тях. Мъчно ми е за всички. Мъчно ми е и за моя стар Кезалкохатли. Не ми се смейте! За вас той е чудовище. За мен, доскоро — най-верният приятел.

Боян и Джексън мълчаха, разбираха мъката й. Само Утита спеше спокойно в хамака си.

Дълго тримата лежаха с отворени очи и се вслушваха в звуците на дишащата джунгла, докато накрай умората ги надви.

Събуди ги пеещата статуя, която отново приветствуваше със звучния си псалом победата на светлината. Пътниците наскочаха,

сънха хамаците, закусиха и се качиха в лодките. Към обяд стигнаха делтата на Скритата река. Амазонките ги преведоха през най-тихия ръкав, потулен зад една броеница от гористи островчета. И неусетно се озоваха в Амазонка. Познаха я по мътнокафявата вода, тъй различна от кехлибарената прозрачност на Скритата река.

Там водачките им ги напуснаха. Дотук стигаше тяхната граница. Нямаха право да се мяркат по Голямата река, където някой можеше да ги види, да ги проследи, да открие тайната на Свещения град.

Раздялата и тук стана все тъй мълчаливо и тихо, както на брега до Мъртвата гора. Амазонките свиха назад, а пътешествениците се спуснаха по реката. Тогава чуха първата гръмотевица. Те вдигнаха очи. От запад, откото пълнеше ленивата река, над зеления хоризонт на джунглата се надигаше един черен облак. Той нарастваше бързо, застрашително. Светкавици прорязаха смраченото небе. Гръмотевиците зачестиха, сляха се в непрекъсващ тътен. Бурята връхлиташе така, както всяка стихия тук край екватора — изненадващо, с изключителна мощ. Дъждът приойде като бяла стена и ги обля. Сякаш не дъжд, а ревящ водопад. Притъмня. Такъв зловещ мрак! Реката вреще, настърхнала като стъклена четина от шибащите струи. Бреговете изчезнаха зад водната завеса. А мълниите не спираха да разсичат небосклона, привързали зловещия облачен свод към гората с огнени лиани.

Пътешествениците свърнаха към брега. Трябваше да се скрият от побеснялата природа. Изведнъж Утита посочи на запад. Реката вече прииждаше, връхлиташе в грозен заплашващ прилив, който се бълскаше в бреговете, къртеше дървета и храсти и ги понасяше върху кипящия си гребен.

Хората нямаха време да наблюдават разрушителната мощ на стихията. Оглушали от нейния грохот, ослепели, онемели, те гребяха лудо. По-бързо! По-бързо! Вълната ги догонваше.

Така не видяха тичащите индианци, водени от Фернандо и Жак, които бързаха да ги настигнат по брега. Прелетяха край тях, отминаха, напрегнали до скъсване мускули. Ето вмъкнаха се в някакво заливче, спряха в плитчината. Скочиха направо в тинята и помъкнаха нагоре тежката пирога.

В тоя миг вълната налетя. Тя бълсна Утита, удари главата му в кила на лодката и го понесе. Но Боян го хвана навреме. Водната маса

ги отмъкна надолу. Боян гребеше отчаяно с една ръка, без да изпуска другаря си. Гребеше задъхан към брега, срещу коварното течение, което го отвличаше навътре, към клокочещия талвег. Водата го натика в никакви коренища, като пещера, уплетена от жилави сталактити. И отдолу, от черния мрак, под тази мрежа го стрелваха ту оттука, ту оттам двойки огнени зеници. По-сближени, по-раздалечени. Крокодили! Малки и големи! Още по-големи! Чудовищни!

Но водата запрати срещу тях двамата давещи се тъй бързо, че хищниците останаха изненадани. Преди те да се решат да нападнат, Боян се хвани в никакъв наведен клон и с последни сили изтегли индианеца на сушата, Утита лежеше в безсъзнание. Но жив. Дишаше. Сърцето му биеше. Изглеждаше само зашеметен от удара. Отдолу разочарованите влечуги грухтяха недоволно, бълскаха се, опитваха да ги достигнат. Светещите зеници ту приближаваха, ту се килваха назад, когато огромното туловище се свлечеше обратно по хълзгавата тина.

Боян изтегли още по-нагоре отпуснатото тяло на другаря си. Просна се до него, смазан от изтощение. А какво ли бе станало с Атлиан, с баща й?

Бурята не спираше. Мълниите кръстосваха небето, слели се в едно непрекъснато пламтене. Гърмът боботеше, като ту се засилваше при по-близките светковици, ту се отдалечаваше. Сякаш по чудо хората се бяха озовали в никаква гигантска каменотрошачка. Дъждовната стена се надигаше, плътна, непрогледна, наподобила исполинска тъкан, в чиито водни нишки совалките на мълниите вплитаха огнения си вътък. И нищо друго — вода и мълнии.

Трябаше да намери своите, да намери Атлиан. Изтощен, той се надигна пак. Пое на гръб и Утита. Помъкна го назад, нататък, от дето ги отвлече вълната.

Реката продължаваше да приижда, но вече не тъй яростна, не тъй стихийна, а поукротена, изгубила първия си устрем.

Атлиан го посрещна на сред път. Подхвана ранения от другата страна и двамата го отнесоха до малката полянка, където ги очакваше Джексън. Лодката лежеше до тях, извън водата.

— Надявам се, че наводнението няма да я достигне — рече мисионерът. — През дъждовния период нивото на реката се надига десет-петнадесет метра, залива сушата, превръща я в огромно

непроходимо блато. Но сега няма да се дигне повече. За един обикновен дъжд стигат три-четири метра.

Той прегледа Утита.

— Не е опасно. Нека си почине! Сега се нуждае само от почивка.

Дъждът продължаваше да плющи. Захлади се. Ледени тръпки побиха телата им. А нямаше никаква сушина. Сред подгизналата като сунгер джунгла, никаква суха дреха. Наоколо — само вода. Сякаш и душите им се бяха просмукали с влага. Те стояха и трепереха, пътно притиснали гърбове. Чакаха. Какво друго им оставаше?

Едва привечер дъждът престана, изтегли се към изток. Над главите им засияха звездите. Отдалеч долиташе злобното ръмжене на отминалата буря. Сиянието на светкавиците стихваха като пламъците на загасващо огнище.

Атлиан избра някакви клонки, обели мократа им кора, докато стигна сухата им дървесина, настърга я на ситен талаш. Джексън поднесе запалката си. Огънят пламна. Девойката сложи наръч вейки, за да се разгори пламъкът. Чак тогава му притури и сувори клони. Всички се примъкнаха до жарта. От дрехите им се дигна пара.

— Да хапнем нещо! — предложи девойката.

Джексън отказа:

— Не ми се яде!

А Боян въобще не отговори. Спеше дълбоко, опрял гръб в гърба на Утита.

— Легни и ти! — подканни дъщеря си Джексън. — Аз ще бодърствувам до полунощ. Тогава ще те събудя, за да ме смениш. Утита още не е годен за дежурство, а Боян е смазан от умора.

Атлиан го послуша. Обърна се гърбом към топлината и мигновено заспа.

Тогава мисионерът усети, че го втриса отново. И нищо чудно — след тая дъжд, след тая студ. Надигна се. Взе хинин. Примъкна се до пламъка. Тръпките се усилваха. Дали да събуди Жанет? Няма! Ще издържи. Трябваше да издържи. Нека се наспи тя.

Той гледаше нежния ѝ профил, по който играеха огнените сияния, и се усмихваше радостно. Детето му! Пак при него!

Неусетно треската помъти любимия образ. Джексън се свлече назад, победен от болестта, задиша често, почна да бълнува. Огнището постепенно загасна. От мрака долетяха няколко безшумни сенки,

спуснаха се ниско, застояха се над главата му, като му вееха с крила и лъхаха сладка ведрина върху пламналото чело. Неусетно вампирите се прилепиха в шията му, забиха острите си резци, заблизаха бликналата кръв. А Джексън заспиваше все по-дълбоко и по-непробудно. Лагерът оставаше съвсем беззащитен — срещу зверове и хора.

34

Както тичаха покрай брега, Фернандо и Жак спряха. Стълпиха се след тях и индианците. Насреща им бучеше малък приток на Амазонка, който бе нараснал от дъжд в ревяща непроходима стихия.

— Ако са се отървали, ще ги пипнем! — утеши се сам Фернандо.
— Където и да са, ще ги настигнем, преди да се доберат до мисията.

— Ами ако са се обърнали? — запита Жак.

Бразилецът дигна рамене.

— Тогава — отначало!

Всички се върнаха разочаровани. Седнаха до угасналото огнище мокри, премръзали и гладни. Зачакаха нетърпеливо да спре най-сетне противният дъжд.

— Сега е нищо! — изсумтя Фернандо. — Вали час, два, да речем, десет часа, и толкоз! Да знаеш какво става през дъждовния период! Вали, ваши, вали! Не спира! До полудяване! Иде ти да се обесиш. Не живот, не мъка, а карцер! Ако щеш — воден ад! Не огън, а дъжд има вада. Такъв дъжд, какъвто пада тук, в Амазония.

Ясно, щом се бе замислил за ад Фернандо, този оптимист, навярно беше много ядосан.

Най-сетне дъждът престана. Водната завеса се нацепи на отделни бисерни ресни, които изтъняха и се стопиха във влажните изпарения на реката.

Машингаши го бутна с ръка.

— Огън!

Фернандо скочи. Погледна нататък. На същия бряг, на километър-два по-надолу, мъждукаше светла точка.

— Това са те! — натърти Машингаши. — Канирса не пали огън. Няма да се издаде.

Фернандо се надигна.

— Време е за тръгване. Какво ще речеш, Машингаши? Ще успеят ли момчетата да удържат пирогите сега, да ни откарат дотам?

— Ще могат! — отвърна уверено помощникът му.

— Тогава да вървим!

Машингаши се поколеба.

— Момчетата искат да знаят — за какво?

Фернандо трепна.

— Пазарльци, а? — изръмжа той.

Но се досети. Нищо не му струваше. Можеше да обещава всичко.

На осъдените се изпълняват прищевките. А той ги бе осъдил.

— Ето какво! Тримата мъже на вас. За всяка тсантса по две пушки. Девойката за мен. Жива, непокътната. Всичко в лодката по равно.

Той се усмихна.

— Бива ли?

Индианците, които ги бяха наобиколили, измърмориха:

— Бива! Бива!

Само Камюс гледаше слисан.

— Какво рече? — запита той. — Какво ще правиш с мисионера, Боян и Утита?

Фернандо се озъби:

— Това си е моя работа!

— Не е само твоя! — изправи се Жак. — И моя! Защото съм с теб!

Бразилецът изведнъж реши. Нямаше защо повече да крие от него. И Жак можеше да знае. Защото и той беше осъден.

— Е, как мислиш ти? — изсъска той насреща му. — Ще взема златото и ще ги оставя да си идат? Та после да се раздрънкат — и за мен, и за съкровището. Така ли?

Жак го гледаше настръхнал.

Фернандо отсече рязко:

— Те знаят много! Затова ще умрат. Всеки, който знае пътя за града, трябва да умре! Ще го намеря в дън земя! Няма да го пусна!

Жак Камюс извиси глас:

— Това няма да направиш! Няма! Разбирам да ги оберем, да им задигнем всичко. Но да ги убиваме — не! Не съм тръгнал с тебе да убивам. Не съм убиец!

Фернандо плю през рамо.

— Пале! Я да мълчиш, докато и на тебе не съм превил врата! И ти вече не си ми нужен. Не виждаш ли, че си ми в ръцете?

Нищожество! Гадина!

После се обърна към индианците:

— Хайде! В лодките! И както се разбрахме — мъжете ваши, девойката моя!

В същия миг Камюс го ритна в коляното. Фернандо се стовари с вик на земята. Французинът се втурна надолу, скочи в една пирога и размаха веслото. Устните му мълвяха трескаво:

— Не! Няма да стана убиец! Няма! — Чу се гръм. Жак усети пареща болка в бедрото. Но не спря. Гребеше, гребеше. А вече отмаяваше, губеше сили, пред очите му се завъртяха червени спирали. Трябаше да издържи! Да стигне до тях. Да ги предупреди. Какъвто и да беше, крадец, измамник, колкото низко да беше паднал, но не и това! Не и това! Нямаше да стане убиец! Нямаше! Искаше злато, богатство. Искаше щастието на детето си. Ала не така. Не с убийство. Детето му ще го разбере. И ще му прости, че не му носи злато. Ще прости...

Течението на придошлата вода го увличаше навътре. Още отдалече той загреба към брега. А сякаш не се приближаваше до него нито с метър. Сякаш се бе впуснал не в познатата му мътна Амазонка, а в друга река, невиждана, нечувана. Река от катран. Като жива. Тя протягаше невидими пипала. Теглена го към средата, към бурния талвег, който клокочеше в безредни, бълскащи се вълни. Пред погледа му светлите спирали се завъртяха все по-лудо. Ушите му забръмчаха по-оглушително. Не! Това не беше ревът на наводнението. Не бяха светковиците. Дали щеше да достигне брега? Нима напразно се бе пожертвувал? Сега нямаше право да унива, нямаше право да се откаже от борбата, да се предаде. Вече не се отнасяше само за неговия живот. Отнасяше се и за живота на другите. Той трябаше да ги предупреди, да ги спаси. Дължен беше! Защото беше виновен, много виновен. Изостави ги, тръгна с Фернандо, съгласи се с измамата. Дали щеше да изкупи най-сетне вината си?

Треперещите ръце размахваха греблото от малели. Сърцето биеше до изнемогване. Нищо! От него се искаше да бие, докато стигне брега. После можеше и да спре. Чак тогава щеше да получи това право.

И ето човешката воля надделя бездушната стихия. Катранените пипала се отлепиха от лодката, отпуснаха я от смъртната си прегръдка.

Дъното заора в тинята. Камюс се изправи, претърколи се на брега. Запълзя нагоре, към тлеещата жарава. Извика. Не го чуха. Какво правеха? Умрели ли бяха?

Той се дотътра до тях. Разпъди вампирите от шията на Джексън. Бутна с ръка Боян.

— Ставай!

Боян отвори с мъка очи. Надигна се.

— Какво има?

— Пазете се! — промълви Жак. — Идва Фернандо. С шайка индианци. Иска да ви убие. Бягайте!

Събуди се и Атлиан. Скочи на крака.

— Веднага! — каза тя. — В пирогата!

Джексън отвори очи. Треската бе преминала, но бе останала слабостта. При това и вампирите го бяха изтощили напълно. Той опита да стане. Атлиан видя усилието му и го превари. Подкрепи го, преди той да залитне. Помогна му и Боян. Отведоха го до лодката и го настаниха вътре.

Когато се върнаха, завариха и Утита буден. Но и той нямаше сила да се изправи сам. Отнесоха и него на ръце, за да го настанят до Джексън.

В този миг зърнаха пирогите на Фернандо.

Атлиан извика:

— Стреляйте! Защищавайте се!

Измъкна един лък от лодката, постави стрелата, опъна тетивата. Но преди да я пусне, куршумът на бразилеця строши лъка ѝ.

— Не мърдай! — изкрешя бандитът.

Лодките се изравниха. Нападнатите стояха беззащитни. Нямаха време ни да посегнат към оръжиета си, нито да се пригответ за бой. Всичко изглеждаше загубено. Съпротивата беше безполезна.

Боян премисляше бързо. Що да стори?

Само Атлиан не се поколеба. Тя беше амazonка. Амazonката или побеждава, или умира. Не се предава жива. Тя удари с крак. Веднъж! После три удара! Един отсечен удар! Три бързи!

Зачака. Смяташе, че Кезалкохатли не я е оставил, че я следва. Предчувствуващ близостта му. Секундите на очакването течаха. Бавно, убийствено бавно.

Лодките зариха в крайбрежната тина. Нападателите се приготвиха да скочат на брега. А Боян и девойката стояха неподвижни под прицела на Фернандовата цев.

— Пипнах те, хубавице! — изсмя се тържествуващ бразилецът.
— Най-сетне!

В този миг лодката на Машингаши хвръкна във въздуха. Гребците ѝ се изсипаха във водата, запляскаха лудо, увлечени от бързото течение. Над водната повърхност се надигнаха двете светещи зеници, извиси се огромната шия, устата застъска злобно.

Фернандо се обърна рязко. Стреля, без да се мери, напосоки. Ехoto от гърмежа му още не бе загълхнало, когато и неговата пирога подскочи. Няколко гребци паднаха във водата. Фернандо и останалите индианци се вцепиха в лодката, която се понесе надолу стремглаво, завъртя се, останала без управление, и изчезна в мрака. Анакондата я сподири разярена, побесняла, изгуби се и тя.

Настана тишина, грозна и потискаща. Утихнаха виковете за помощ на отвлечените от водата хора. Луната се показа отново и плисна върху окъпаната джунгла фантастичната си мрежа. Дъждовните капки по листата заискриха като кацнали светулки. Мътната река заблестя подобно на течно злато. От високото, от горните клони, се обадиха тъжно измокрени ревачи. Животните се размърдаха, запътиха се към водопоите. Нататък за плячка се прокрадваха и хищниците. Кайманите замучаха като стада бикове. Заквакаха гъгниво гигантски жаби. Удавеният свят отново оживя.

Боян взе да превърза раната на Камюс.

— Трябва да се махаме оттук! — изпъшка французинът. — Вие не познавате Фернандо. Той ще се върне, ще ни унищожи. Ще избие всички. Тъй рече той: „Никой, който знае пътя за Златния град, няма да остане жив! Никой! Ще го намеря в дън земя!“

На всички беше ясно. Трябваше да се махат не само поради заплахата да бъдат нападнати отново от бандита. Имаше и друго, не по-малко важно. Доналд Джексън беше отпаднал още повече. Жак Камюс изгуби съзнание от изтеклата кръв. А Утита още не се бе опомнил от тежкия удар. Все не можеше да си възвърне равновесието. Мозъчното сътресение не беше леко. Главата го болеше жестоко. И тримата се нуждаеха от грижи, от покой и лекарства.

Тогава Свещената змия се върна. Върна се, но не тъй, както тръгна, а никак мудно, отпусната, като едва преодоляваше силата на течението. А какво ли бе станало с враговете? Кой се бе спасил? И спасил ли се бе въобще някой?

Тя достигна брега, опита да се изкатери по стръмния му склон, ала не успя. Хълзна се уморено назад.

Главата ѝ, едва издигната над вълните, с погаснали зеници, се люлееше вяло. Устата не съскаше. Езикът не се показваше.

Разтревожена, Атлиан изтича насреща и.

— Кезалкохатли, какво има? Кезалкохатли!

Тя поглавата с ръце, свлече се на земята под нейната тежест, положи я в ската си. По пръстите ѝ полепна тъмна течност.

Кръв!

Атлиан се взря. Отстрани, зад угасващото око, зееше черна дупчица, от която бликаше кръвта.

Девойката захлупи лице върху ужасната муцуна.

— Кезалкохатли! — разрида се тя. — Недей!

Тя не се запита защо се бе върнал тук страшният гигант. Не се запита какво го теглеше насам, каква беше тази проява на привързаност — чувство, инстинкт или прост рефлекс. А може би случайност, кой знае... Не беше важно. Беше дошъл да умре при нея, след като я бе спасил, след като бе пожертвувал своя живот за нея — пожертвувал го, без да се замисли, всеотдайно.

— Кезалкохатли! Приятелю!

Чудовището опита да вдигне глава. Напразно. По тялото му премина слаб гърч и замря. Отпуснатата глава натежа още повече. Кезалкохатли, чудовищният бог на атлантите, вдъхващият ужас и тъй послужен бог, беше мъртъв. Дивото му сърце беше спряло да бие. Дивото му вярно сърце. Вярно — до последния си удар. А на него Атлиан, суровата му жрица, простенваше тихо.

35

Моторницата, изпратена от Манаос, след като бе получено писмото на Боян, беше готова за отплаване. С нея щяха да заминат Атлиан, Боян и Камюс. Младият археолог беше обещал на французина една услуга, която нямаше да му струва много, а за нещастния баща значеше всичко. Беше му обещал да повика жена му и детето му в България, къде го негов приятел хирург щеше да извърши операцията, заради която Жак Камюс беше пропилял живота си.

Камюс не искаше да повярва, че някъде някой ще се съгласи да направи безплатна операция. Подозираше, че Боян ще поеме разносите и в себе си бе решил, каквото и да стане, в бъдеще да му се отплати. Но сега трябваше да приеме услугата. Трябваше да се преструва, че вярва малката му измама. Нямаше друг избор. Най-важното беше да помогне на детето си, по какъвто и да е начин. После щеше да мисли за отплатата.

Но така или иначе, с пари или безплатно — Камюс беше щастлив след толкова мъчителни години. Само една мисъл помрачаваше щастието му — мисълта за Фернандо Великолепния. Това, че още не се явяваше, не значеше нищо. Фернандо не прощаваше. Щеше да ги намери в дън земя. Макар изчезнал безследно, бандитът отравяше покоя на цялата мисия. Всеки новодошъл будеше подозрения, всеки шум стряскаше към самоотбрана.

Синовете на Утита и покръстените индианци на Джексън претърсаха околността, караулеха, пазеха денонощно. Нищо. Никакъв знак. И това именно мълчание, тази неизвестност смущаваха още повече обитателите на мисията, отравяха радостта, помрачаваха надеждите им. Дори и сега, преди тръгването.

Боян и Атлиан щяха да заминат за Рио де Жанейро, за да се свържат с научните институти и да организират международна експедиция от археолози и лекари-хемолози. Задача важна и отговорна. Те бяха убедени, че не ще бъде трудно да предизвикат интерес към такава експедиция. Достатъчно беше само да споменат думата

„Атлантида“, за да полетят насам с моторници, с хидроплани, с хеликоптери стотици, хиляди хора. По-важно беше другото — цялата подготовка да се извърши в тайна, да не се позволи на авантюристите и престъпниците да преварят учените.

И — пак Фернандо! Дори да бе забравил заплахата си, дали се бе отказал от желанието си да обсеби богатствата на града? Дали не се тъкмеше и той за своя сметка да се отправи насам. Или вече се бе отправил с шапката си от главорези? Какво ще остане тогава от научните материали? Какви нови беди ще се стоварят върху нещастния измъчен народ?

А дали не ги дебнеше някъде надолу по реката, извън мисията? Той беше посвоему религиозен. Може би не смееше тук, в святото място.

Приятелите се бяха събрали в трапезарията на мисията: Доналд Джексън, дъщеря му, Боян Симов, Утита и Жак Камюс. За сбогуване, за последен съвет. Мисионерът мълчеше. Слушаше замислен, разровил с пръсти брадата си. Най-сетне той се обади:

— Сега чуйте и мене! Не ми е леко, но трябва да го кажа. То обръща живота ми наопаки. Преди петнадесет години го промени едно нещастие. Сега го променя едно щастие.

Джексън погледна със светнали очи дъщеря си и мъжа ѝ. Боян и Атлиан се усмихнаха.

— Аз мислих много — добави той. — Мислих. За вас. За амазонките. За себе си и за моето място сред хората. Преди го виждах другояче. Бях отчаян човек. Дошъл бях да се погреба тук. Жив мъртвец, аз дирех други мъртвци. Не виждах живия човек, мислех за душата му. Бях дошъл да задуша своята мъка. Очите ми бяха обърнати само отвъд. С живота не ме свързваше нищо. За оня живот отвъд исках да подгответя и тези злочести създания, индианците. Не забелязвах болестите им, глада им, мъката им. Или по-право, забелязвах ги, но смятах, че така, изстрадали, ще заслужат по-лесно царството божие. Забравях тялото. Грижата ми беше как да спася безсмъртните им души. Животът беше само мъка. Защо тогава да лекувам плътта, да удължавам живота и мъката ѝ?

Той въздъхна дълбоко:

— Може би така мисли всеки човек без надежда. Не само аз. После стана друго. Всичко се промени из основи. Животът ми отново

доби смисъл. И заедно с надеждата в мене възкръсна отново любовта към живия човек. Аз съм щастлив, искам и другите да бъдат щастливи. Тук, на земята, не само горе. Искам пак да стана лекар, магьосник на живота, да давам живот, а не разрешителни за рая. Богохулствува, виждам, но бог ще ми прости. Той трябва да прости, защото става дума за любовта към ближния.

Джексън извади от шкафа си един плик. Подаде го на Боян.

— Моля те, предай го в Братството на мисионерите! Какво пише вътре? Много просто. Отказвам се от църковния си сан. Нека на мое място дойде друг отчаян човек. Той ще може по-съвестно да се грижи за спасението на душите им. Сред ловците на глави ще се реши да дойде само отчаян човек. Защото тук не се прави кариера — нито пред епископа, нито пред бога. Много бунт се набира в този земен ад против неправдата на живота.

— А ти? — запита радостно Боян.

— Аз отивам в Свещения град. Дано спася някое момче, докато дойдете вие. Ще проучвам болестта. Това ще помогне после на специалистите. Ще ги поулеши. И ще ви чакам.

Атлиан запита:

— Върховен жрец?

— Не! — отвърна усмихнат баща й. — Само лекар. Без власт.

— Така е добре — съгласи се тя. — Нека видят, че има бели, които не мислят само за себе си. За да ни вярват повече.

Боян сложи ръка върху рамото на Утита.

— А моят червенокож брат? Какво ще прави той?

Вместо него отговори Джексън:

— Утита ще си направи плантация, каквато ще му покажа аз, а не само по памет, каквато е видял, каквато е запомнил от затвора. Плантация образец, с изобилие, каквато трябва да бъде всяка плантация на тази благодатна почва. Вече и Вачапа няма да го заплашва. Усмирил се е. Разбрал и той. Дойде онзи ден при мен и ми разправи последните новини от селвата. Намерили шамана без глава. Вачапа ме погледна хитро и рече: „Шаманът не позна, че ще умре. За себе си не позна. Значи, и за мене не познава. Значи — лъже.“ Покръстих го — последното ми покръстване, — за да го обвържа с клетва, да го отклоня от този жесток обред.

Индианецът се усмихна доволно.

— Утита ще сочи плантацията си на червенокожите си братя и ще казва: „Ето, вижте! Утита не е гладен. Утита има месо, има много месо, и батати, и маниока, и царевица, и банани. Утита има много деца, които също не са гладни. Защото работи. Защото копае, сади. Порано Утита режеше глави, всички знаете, правеше тсанкси, хубави тсантои — против болести, против магии. Но болестите не напускаха геята му. Болестите обичат гладните геи. Тогава Утита не работеше. Правеше само тсанкси. И гладуваше. Гладуваха жените му, гладуваха децата.“

Индианецът спря. Навярно тази беше най-дългата му реч през целия живот.

Джексън се обърна към Боян и Камюс:

— За вас може би тези прости думи не са особено убедителни. Но за индианците са цяло откровение. Особено когато ги чуят от такъв

авторитет, от такъв всепризнат майстор на тсантеи.

Той стана.

— А сега на път! Бъдете нащрек! Научих много работи за той Фернандо. Дори Камюс не го познава както трябва. Затова изпращам с вас най-верните си хора. По Амазонка те ще ви пазят добре. В големите градове ще се пазите сами.

Всички тръгнаха към реката.

Жак Камюс се отби да вземе багажа си. Случайно през прозореца, в отсрещния храст, му се мярна човешко лице. Но докато извади пистолета си, човекът изчезна.

Камюс влезе в стаята.

И трепна. На масата лежеше някакъв предмет, омотан в бананови листа. Първата му мисъл беше — Фернандо! Отмъщението! Бомба! Адска машина... Нелепост! Адска машина, завита с бананов лист в джунглата... Когато има кураре... А не беше случайно. Нямаше го преди това.

Дали пък — отровна змия?

Камюс го побутна отдалеч с пръчка, оставил за всяка изненада вратата отворена.

Банановият лист се отви и отвътре надникна... Фернандо!

Същият! Само че малък, съвсем малък.

Камюс сякаш бе погледнал през обратната страна на далекогледа, бе умалил главата му два-три пъти.

Той скочи и загърна отново листа. После излезе потресен. Намери другарите си на пристанището. Улисани със себе си, Боян и Атлиан не забелязаха вълнението му. Но Джексън го хвана за ръката.

— Какво е станало?

Камюс го отведе настрана. Пошепна задъхан в ухото му:

— В стаята, на масата, има нещо. Не го поглеждай! Погреби го...

Като човек... Само това е останало от Фернандо Великолепния.

— Тсантса!

— Да! — отвърна Жак. — Кой ли го е направил?

Джексън вдигна рамене.

— Не един нещастник би искал това. Вече знам много за него. Да приемем, че е дело на всички индианци — от името на всички.

После пристъпи към двамата влюбени.

— Научих една новина. Фернандо няма да пакости повече.
Можете да пътувате спокойно.

Боян се обърна.

— Убит?

— Не е важно! Няма го! Забравете го! Все едно, че не сте го срещали. Сега тръгвайте!

Той целуна двамата млади, прегърна Камюс и се отдръпна настрана, направи им път да се качат в лодката.

Боян тъкмо стъпващ на дъската, простряна между брега и палубата, когато Джексън го хвани за ръката.

— И още нещо! Като се върнете, донесете хинин! Много хинин!

Той се усмихна тъжно.

— Сега вече не срещу злато! Малка отплата. Хининът тук значи живот. Дължен съм да оправдая името си — Магьосникът на живота.

Великата река влечеше лениво водите си надолу през зеления каньон на джунглата. Над блесналата ѝ повърхност, попила целия жар на екваториалното слънце, се виеха сребристи пари. Пискаха цикади. Над главите им се съвещаваха орляк зелени папагали.

Моторът заборти равномерно. Витлото разби водата зад кърмата в жълта пяна. Лодката потегли, възви и се спусна по течението.

Пукотът ядоса стадо маймуни и те се разскачаха по клоните с диви крясъци. Припеклите се на слънце каймани изпълзяха към водата и побързаха да се спотаят в дълбините.

От палубата тримата пътници махаха с ръце. Скоро фигурите им се смалиха, стопиха се. Остана да свети само едно жълто петънце, роклята на Жанет.

Неговата Жанет! Беше щастлива! Нейното щастие беше и негово щастие.

Моторницата се скри зад завоя.

Джексън се обърна.

— Има и сладки сълзи, Утита! — рече той виновно. — А сега назад, към Свещения град, при жените-господарки, при болните момчета!

Пирогата чакаше готова.

Щеше да тръгне с нея. Веднага. Нагоре, срещу реката. В обратна посока. Щеше да се отдалечи още повече от своята Жанет. Но не!

Лицето му грейна в радостна надежда. Това пътуване нямаше да ги отдалечи един от друг. Напротив, щеше още повече да ги сближи.

Издание:

Петър Бобев. Жрицата на змията

Редактор: Лиляна Илиева

Художник: Александър Поплилов

Худ. редактор: Васил Йончев

Техн. редактор: Олга Стоянова

Коректори: Мария Ждракова, Величка Герова

Дадена за печат на 7. IV. 1965 г. Печатни коли 197/8.

Народна култура, София

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.